



مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی



عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir



روشنی، مکتوبات، قرآنی، حافظہ و امور دینی آیات، سہولت و سہولت



کلید واژه ی

آیات مہدوی در قرآن کریم

- تقریباً آیت اللہ سید محمود پھر العلوم میردامادی
- مقدمہ: استاد محقق شیخ علی اکبر تھمذی

- همراه با سی ڈی ترجمہ قرآن اور تلفظ، همراه
- سہولت حاصل اندرونی و بیرونی

پبلس ڈیپارٹمنٹ



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلید واژه آیات مهدوی در قرآن کریم

نویسنده:

محمد جعفر روضاتی

ناشر چاپی:

عطر عترت

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۵	کلید واژه آیات مهدوی در قرآن کریم
۱۵	مشخصات کتاب
۱۵	اشاره
۲۱	فهرست مطالب
۴۲	تقریظ
۴۳	مقدمه
۶۰	پیشگفتار
۶۶	کد آیه: ۳ / ۲ اسم آیه: ایمان به امام غایب
۶۸	کد آیه: ۱۱۴ / ۲ اسم آیه: خواری و رسوایی دشمنان
۶۹	کد آیه: ۱۲۴/۲ اسم آیه: آخرین کلمه ی الهی
۷۱	کد آیه: ۱۳۳/۲ اسم آیه: شباهت به حضرت یعقوب علیه السلام
۷۲	کد آیه: ۱۴۳ / ۲ اسم آیه: آخرین شاهد
۷۴	کد آیه: ۱۴۸/۲ اسم آیه: اصحاب خاص حضرت مهدی علیه السلام
۷۹	کد آیه: ۱۵۵/۲ اسم آیه: علائم ظهور
۸۲	کد آیه: ۱۵۷ / ۲ اسم آیه: فضیلت شهداء راه مهدی علیه السلام
۸۴	کد آیه: ۲۴۹ / ۲ اسم آیه: امتحان اصحاب
۸۵	کد آیه: ۲۵۷ / ۲ اسم آیه: نور و ظلمت
۸۸	کد آیه: ۲۶۱ / ۲ اسم آیه: هفتمین خوشه
۹۰	کد آیه: ۲۶۹ / ۲ اسم آیه: خیر کثیر
۹۲	کد آیه: ۲۸۵ / ۲ اسم آیه: ستاره ی درخشان
۹۵	کد آیه: ۷ / ۳ اسم آیه: راسخون
۹۸	کد آیه: ۱۸ / ۳ اسم آیه: شَهِدَ اللهُ
۱۰۰	کد آیه: ۳۳ / ۳ اسم آیه: وارث انبیاء

- ۱۰۳ ----- کد آیه: ۳ / ۳۶ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان
- ۱۰۴ ----- کد آیه: ۳ / ۶۸ اسم آیه: شباهت به حضرت ابراهیم علیه السلام
- ۱۰۶ ----- کد آیه: ۳ / ۸۱ اسم آیه: رجعت انبیاء
- ۱۰۸ ----- کد آیه: ۳ / ۸۳ اسم آیه: فقط اسلام
- ۱۱۰ ----- کد آیه: ۳ / ۹۷ اسم آیه: امنیت در سایه بیعت با حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۱۲ ----- کد آیه: ۳ / ۱۲۵ اسم آیه: ملائکه یاوران حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۱۳ ----- کد آیه: ۳ / ۱۴۰ اسم آیه: دولت حضرت قائم علیه السلام
- ۱۱۴ ----- کد آیه: ۳ / ۱۴۲ اسم آیه: امتحان مؤمنین در غیبت
- ۱۱۵ ----- کد آیه: ۳ / ۱۴۴ اسم آیه: رجعت شهدا
- ۱۱۷ ----- کد آیه: ۳ / ۲۰۰ اسم آیه: وظیفه ی منتظران
- ۱۲۰ ----- کد آیه: ۴ / ۴۱ اسم آیه: شاهد
- ۱۲۱ ----- کد آیه: ۴ / ۴۷ اسم آیه: خسف بیداء
- ۱۲۶ ----- کد آیه: ۴ / ۵۹ اسم آیه: اولی الامر
- ۱۲۹ ----- کد آیه: ۴ / ۶۹ اسم آیه: بهترین رفیق
- ۱۳۱ ----- کد آیه: ۴ / ۷۷ اسم آیه: تأخیر
- ۱۳۳ ----- کد آیه: ۴ / ۱۵۹ اسم آیه: اقتداء
- ۱۳۵ ----- کد آیه: ۴ / ۱۶۵ اسم آیه: طول عمر
- ۱۳۷ ----- کد آیه: ۵ / ۳ اسم آیه: روز یأس کفار
- ۱۳۸ ----- کد آیه: ۵ / ۱۲ اسم آیه: دوازدهمین امام
- ۱۴۲ ----- کد آیه: ۵ / ۱۴ اسم آیه: میثاق
- ۱۴۳ ----- کد آیه: ۵ / ۲۰ اسم آیه: پادشاهان رجعت
- ۱۴۴ ----- کد آیه: ۵ / ۵۴ اسم آیه: باران حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۴۷ ----- کد آیه: ۵ / ۵۵ اسم آیه: ولی الله
- ۱۵۰ ----- کد آیه: ۶ / ۲ اسم آیه: حتمیت خروج سفیانی
- ۱۵۲ ----- کد آیه: ۶ / ۳۷ اسم آیه: نشانه های آخر الزمان
- ۱۵۳ ----- کد آیه: ۶ / ۴۴ اسم آیه: ناگهانی بودن قیام حضرت

- ۱۵۵ ----- کد آیه: ۶۵/۶ اسم آیه: اختلافات و فتنه های آخرالزمان
- ۱۵۷ ----- کد آیه: ۸۹/۶ اسم آیه: یاران حضرت مهدی علیه السلام ذخائر الہی
- ۱۵۸ ----- کد آیه: ۱۱۵ / ۶ اسم آیه: بر بازوی راست حضرت
- ۱۶۰ ----- کد آیه: ۱۵۸ / ۶ اسم آیه: بسته شدن باب توبه
- ۱۶۴ ----- کد آیه: ۱۶۴/۶ اسم آیه: انتقام از بازماندگان بنی امیہ
- ۱۶۶ ----- کد آیه: ۴۶ / ۷ اسم آیه: آخرین مرد اعراف
- ۱۶۸ ----- کد آیه: ۷۱ / ۷ اسم آیه: امر به انتظار فرج
- ۱۷۰ ----- کد آیه: ۹۶ / ۷ اسم آیه: رجعت پیامبر صلی الله علیه واله و امام حسین علیه السلام
- ۱۷۵ ----- کد آیه: ۱۲۸ / ۷ اسم آیه: عاقبت زمین
- ۱۷۹ ----- کد آیه: ۱۵۷ / ۷ اسم آیه: رستگاران
- ۱۸۳ ----- کد آیه: ۱۵۹/۷ اسم آیه: رجعت عدّه ای از یهودیان مؤمن
- ۱۸۴ ----- کد آیه: ۱۷۲ / ۷ اسم آیه: پیمان انبیاء
- ۱۸۶ ----- کد آیه: ۱۸۱ / ۷ اسم آیه: آخرین امام
- ۱۸۸ ----- کد آیه: ۱۸۷ / ۷ اسم آیه: وقت ظهور
- ۱۹۱ ----- کد آیه: ۸ و ۷ / ۸ اسم آیه: ابطال باطل
- ۱۹۳ ----- کد آیه: ۳۹ / ۸ اسم آیه: پایان شرک
- ۱۹۵ ----- کد آیه: ۳ / ۹ اسم آیه: اعلان جهانی ظهور حضرت
- ۱۹۶ ----- کد آیه: ۳۳ / ۹ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان
- ۱۹۹ ----- کد آیه: ۳۴ / ۹ اسم آیه: گنجها
- ۲۰۱ ----- کد آیه: ۳۶ / ۹ اسم آیه: دوازدهمین ماه
- ۲۰۳ ----- کد آیه: ۵۲ / ۹ اسم آیه: انتظار هلاکت دشمنان
- ۲۰۵ ----- کد آیه: ۱۱۱ / ۹ اسم آیه: رجعت مؤمنین
- ۲۰۷ ----- کد آیه: ۱۱۹ / ۹ اسم آیه: آخرین صادق
- ۲۰۹ ----- کد آیه: ۱۲۲/۹ اسم آیه: حرکت به سوی شناخت امام علیه السلام
- ۲۱۱ ----- کد آیه: ۲۰ / ۱۰ اسم آیه: حجّت غایب
- ۲۱۲ ----- کد آیه: ۲۴ / ۱۰ اسم آیه: قیام با شمشیر

- ۲۱۳ کد آیه: ۳۵ / ۱۰ اسم آیه: صیحه ی آسمانی جدا کننده ی حق از باطل
- ۲۱۵ کد آیه: ۳۹/۱۰ اسم آیه: جاهلان تکذیب کنندگان رجعت
- ۲۱۶ کد آیه: ۴۸ / ۱۰ اسم آیه: فضیلت صابرين در غیبت
- ۲۲۱ کد آیه: ۵۰/۱۰ اسم آیه:عذاب فاسقان در آخر الزّمان
- ۲۲۲ کد آیه: ۵۴ / ۱۰ اسم آیه: پشیمانی ظالمین در رجعت
- ۲۲۳ کد آیه: ۶۲ / ۱۰ اسم آیه: شیعیان مهدی اولیای خدا
- ۲۲۴ کد آیه: ۶۴/۱۰ اسم آیه:بشارت به ظهور و قیام حضرت
- ۲۲۵ کد آیه: ۹۸/۱۰ اسم آیه:مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور
- ۲۲۷ کد آیه: ۸ / ۱۱ اسم آیه: اتمت معدوده
- ۲۲۹ کد آیه: ۸۰/۱۱ اسم آیه:قدرت حضرت مهدی علیه السلام و اصحابشان
- ۲۳۱ کد آیه: ۸۳/۱۱ اسم آیه:عذابهای ظالمین در آستانه ظهور
- ۲۳۲ کد آیه: ۸۶ / ۱۱ اسم آیه: بقیت الله
- ۲۳۴ کد آیه: ۹۳ / ۱۱ اسم آیه: دستور به صبر و انتظار
- ۲۳۵ کد آیه: ۱۱۰/۱۱ اسم آیه:عاقبت منکرین حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۳۶ کد آیه: ۹۴ / ۱۲ اسم آیه: پیراهن یوسف
- ۲۳۸ کد آیه: ۱۱۰/۱۲ اسم آیه:ظهور حضرت مهدی علیه السلام پس از نا امیدی
- ۲۴۰ کد آیه: ۷ / ۱۳ اسم آیه: آخرین هادی
- ۲۴۲ کد آیه: ۱۳/۱۳ اسم آیه:دوران فریبکاری
- ۲۴۳ کد آیه: ۲۹ / ۱۳ اسم آیه: طوبی
- ۲۴۴ کد آیه: ۵ / ۱۴ اسم آیه: روزهای خاص خدا
- ۲۴۵ کد آیه: ۴۴ / ۱۴ اسم آیه: تأخیر
- ۲۴۶ کد آیه: ۴۵ / ۱۴ اسم آیه: خانه های حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۴۸ کد آیه: ۲/۱۵ اسم آیه:رجعت امیر المؤمنین علیه السلام و شیعیانشان
- ۲۴۹ کد آیه: ۱۷ / ۱۵ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان
- ۲۵۰ کد آیه: ۳۸ / ۱۵ اسم آیه:پایان مهلت شیطان و پایان تقیه
- ۲۵۲ کد آیه: ۷۵ / ۱۵ اسم آیه: مُتوسّمین

- ۲۵۵ کد آیه: ۸۷ / ۱۵ اسم آیه: سبع مثانی
- ۲۵۷ کد آیه: ۱۱۶ / ۱ اسم آیه: نهی از عجله در امر خدا
- ۲۵۹ کد آیه: ۲۲ / ۱۶ اسم آیه: کفر منکران رجعت
- ۲۶۰ کد آیه: ۱۶ / ۳۸ اسم آیه: تکذیب رجعت از سوی کفار
- ۲۶۲ کد آیه: ۴۵ / ۱۶ اسم آیه: بیابان بیداء
- ۲۶۴ کد آیه: ۱۶ / ۸۴ اسم آیه: با امام زمان علیه السلام تا قیامت
- ۲۶۵ کد آیه: ۶ تا ۱۱۷ / ۴ اسم آیه: رجعت امام حسین علیه السلام
- ۲۶۸ کد آیه: ۸ و ۱۱۷ / ۷ اسم آیه: وعده ی آخر
- ۲۷۰ کد آیه: ۱۷ / ۳۳ اسم آیه: منصور
- ۲۷۳ کد آیه: ۷۱ / ۱۷ اسم آیه: پشت سر امام زمان علیه السلام
- ۲۷۶ کد آیه: ۱۷ / ۷۲ اسم آیه: رجعت کوردلان
- ۲۷۷ کد آیه: ۸۱ / ۱۷ اسم آیه: نابودی دولتهای باطل
- ۲۷۹ کد آیه: ۳۷ / ۱۹ اسم آیه: وقایع قبل از ظهور
- ۲۸۱ کد آیه: ۵۴ / ۱۹ اسم آیه: وعده ی رجعت به اسماعیل بن حزقیل ۸
- ۲۸۴ کد آیه: ۱۹ / ۷۵ اسم آیه: اهمیت قیام حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۸۶ کد آیه: ۱۱۰ / ۲۰ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۸۷ کد آیه: ۲۰ / ۱۱۳ اسم آیه: یاد ظهور حضرت مهدی علیه السلام و خروج سفیانی
- ۲۸۸ کد آیه: ۲۰ / ۱۱۵ اسم آیه: عهد خداوند
- ۲۹۱ کد آیه: ۱۲۴ / ۲۰ اسم آیه: خواری دشمنان در رجعت
- ۲۹۲ کد آیه: ۲۰ / ۱۳۵ اسم آیه: زاه صاف و هموار
- ۲۹۳ کد آیه: ۱۵ تا ۲۱ / ۱۲ اسم آیه: فرار و شکست دشمنان
- ۲۹۶ کد آیه: ۲۱ / ۷۳ اسم آیه: امام مهدی علیه السلام
- ۲۹۹ کد آیه: ۹۵ / ۲۱ اسم آیه: عدم عمومیت رجعت
- ۳۰۰ کد آیه: ۱۰۵ / ۲۱ اسم آیه: وارثان حقیقی زمین
- ۳۰۲ کد آیه: ۲۲ / ۳۹ اسم آیه: انتقام
- ۳۰۴ کد آیه: ۲۲ / ۴۱ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی علیه السلام بر تمام عالم

- ۳۰۶ ----- کد آیه: ۴۵/۲۲ اسم آیه: محرومیت عصر غیبت از علم امام
- ۳۰۸ ----- کد آیه: ۶۰/۲۲ اسم آیه: عقوبت
- ۳۰۹ ----- کد آیه: ۶۵/۲۲ اسم آیه: حضرت مهدی علیه السلام امان اهل زمین
- ۳۱۳ ----- کد آیه: ۷۷/۲۳ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین علیه السلام
- ۳۱۴ ----- کد آیه: ۱۰۱/۲۳ اسم آیه: انساب
- ۳۱۶ ----- کد آیه: ۳۵/۲۴ اسم آیه: نور خدا
- ۳۱۹ ----- کد آیه: ۵۵/۲۴ اسم آیه: وعده ی خدا
- ۳۲۱ ----- کد آیه: ۱۱ / ۲۵ اسم آیه: ساعت ۱۲
- ۳۲۳ ----- کد آیه: ۲۶ / ۲۵ اسم آیه: عبادت خدا پس از ظهور
- ۳۲۴ ----- کد آیه: ۵۴ / ۲۵ اسم آیه: قدرت خداوند
- ۳۲۵ ----- کد آیه: ۶۳/۲۵ اسم آیه: بنده ی خاص خدا
- ۳۲۶ ----- کد آیه: ۴ / ۲۶ اسم آیه: غُرش آسمانی
- ۳۲۸ ----- کد آیه: ۲۶/۲۶ اسم آیه: گریز
- ۳۳۰ ----- کد آیه: ۲۰۶/۲۶ اسم آیه: وعده ی عذاب
- ۳۳۱ ----- کد آیه: ۲۲۷/۲۶ اسم آیه: پایان ظلم
- ۳۳۴ ----- کد آیه: ۵۹ / ۲۷ اسم آیه: برگزیده ی خدا
- ۳۳۵ ----- کد آیه: ۶۲ / ۲۷ اسم آیه: مُضطر
- ۳۳۹ ----- کد آیه: ۸۲ / ۲۷ اسم آیه: بازگشت جنبه ی زمین
- ۳۴۱ ----- کد آیه: ۸۳ / ۲۷ اسم آیه: بهترین دلیل رجعت
- ۳۴۳ ----- کد آیه: ۹۳ / ۲۷ اسم آیه: شناخت ائمه: در رجعت
- ۳۴۳ ----- کد آیه: ۵ / ۲۸ اسم آیه: وارثین زمین
- ۳۵۰ ----- کد آیه: ۶/۲۸ اسم آیه: رجعت فرعون و هامان قریش
- ۳۵۱ ----- کد آیه: ۸۵/۲۸ اسم آیه: رجعت پیامبر صلی الله علیه واله
- ۳۵۲ ----- کد آیه: ۸۸/۲۸ اسم آیه: وجه الله
- ۳۵۴ ----- کد آیه: ۱۰/۲۹ اسم آیه: نصرت پروردگار
- ۳۵۵ ----- کد آیه: ۴۹/۲۹ اسم آیه: اوتوا العلم

- ۳۵۷ کد آیه: ۵۰ و ۴۰ / اسم آیه: شادی مؤمنین در پیروزی حضرت
- ۳۵۹ کد آیه: ۱۲ / ۳۱ اسم آیه: حکمت
- ۳۶۰ کد آیه: ۲۰ / ۳۱ اسم آیه: نعمت پنهان
- ۳۶۲ کد آیه: ۲۱ / ۳۲ اسم آیه: عذاب بزرگ
- ۳۶۴ کد آیه: ۲۹ / ۳۲ اسم آیه: روز فتح و پیروزی
- ۳۶۵ کد آیه: ۷ / ۳۳ اسم آیه: میثاق
- ۳۶۶ کد آیه: ۳۳ / ۱۱ اسم آیه: شدت فتنه ها و امتحانات قبل از ظهور
- ۳۶۸ کد آیه: ۳۳ / ۳۳ اسم آیه: پاکیزگان
- ۳۷۱ کد آیه: ۳۴ / ۱۸ اسم آیه: امنیت یاران حضرت مهدی علیه السلام
- ۳۷۴ کد آیه: ۵۳ تا ۳۴ / ۵۱ اسم آیه: جنگ با سفیانی
- ۳۷۷ کد آیه: ۳۵ / ۴۱ اسم آیه: تمسک
- ۳۷۹ کد آیه: ۳۶ / ۳۰ اسم آیه: وجود حجت خدا
- ۳۸۱ کد آیه: ۳۶ / ۵۲ اسم آیه: سید خلائق
- ۳۸۳ کد آیه: ۳۷ / ۸۳ اسم آیه: شیعه
- ۳۸۶ کد آیه: ۳۸ / ۱۷ اسم آیه: صبر کن
- ۳۸۷ کد آیه: ۳۹ / ۳۸ اسم آیه: عطای الهی
- ۳۸۹ کد آیه: ۳۸ / ۷۷ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان
- ۳۹۰ کد آیه: ۳۸ / ۸۱ اسم آیه: پایان مهلت شیطان و پایان تقیه
- ۳۹۱ کد آیه: ۳۸ / ۸۸ اسم آیه: زمان
- ۳۹۲ کد آیه: ۳۹ / ۵۶ اسم آیه: جنب الله
- ۳۹۳ کد آیه: ۳۹ / ۶۹ اسم آیه: ظهور نور
- ۳۹۵ کد آیه: ۴۰ / ۱۱ اسم آیه: حیات دو باره
- ۳۹۶ کد آیه: ۴۰ / ۵۱ اسم آیه: نصرت انبیاء و ائمه علیه السلام در رجعت
- ۳۹۷ کد آیه: ۴۱ / ۱۶ اسم آیه: مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور
- ۳۹۸ کد آیه: ۴۱ / ۱۷ اسم آیه: عذاب خوار کننده و ذلت بخش
- ۳۹۹ کد آیه: ۳۰ / ۴۱ اسم آیه: استقامت

- ۴۰۰ کد آیه: ۳۴ / ۴۱ اسم آیه: پایان تقیّه
- ۴۰۲ کد آیه: ۴۵/۴۱ اسم آیه:عاقبت منکرین حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۰۳ کد آیه: ۵۳ / ۴۱ اسم آیه: ظهور حق
- ۴۰۶ کد آیه: ۱ / ۴۲ اسم آیه: رمزهای ح م ع س ق
- ۴۰۸ کد آیه: ۱۸/۴۲ اسم آیه:تعجیل در ظهور
- ۴۱۰ کد آیه: ۲۰/۴۲ اسم آیه:محرومیت دنیا پرستان در دولت حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۱۲ کد آیه: ۲۱/۴۲ اسم آیه:مهلت معین
- ۴۱۳ کد آیه: ۲۴/۴۲ اسم آیه:اثبات حقّ توسط حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۱۶ کد آیه: ۴۱/۴۲ اسم آیه:گرفتن انتقام
- ۴۱۷ کد آیه: ۴۵/۴۲ اسم آیه:زیر چشمی
- ۴۱۸ کد آیه: ۲۸/۴۳ اسم آیه:کلمه ی باقیه
- ۴۲۱ کد آیه: ۶۵/۴۳ اسم آیه:وقایع قبل از ظهور
- ۴۲۲ کد آیه: ۶۶/۴۳ اسم آیه:ساعت ناگهانی
- ۴۲۳ کد آیه: ۴ تا ۱/۴۴ اسم آیه:مقدّرات
- ۴۲۵ کد آیه: ۱۴ / ۴۵ اسم آیه: روز قیام روز خدا
- ۴۲۶ کد آیه: ۱۳/۴۶ اسم آیه: استقامت
- ۴۲۷ کد آیه: ۱۸/۴۷ اسم آیه: وقت ظهور
- ۴۲۸ کد آیه: ۲۵/۴۸ اسم آیه: غربال
- ۴۳۰ کد آیه: ۲۸/۴۸ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان
- ۴۳۱ کد آیه: ۴۲ تا ۴۱/۵۰ اسم آیه: ندای آسمانی
- ۴۳۲ کد آیه: ۲۲/۵۱ اسم آیه: موعود
- ۴۳۳ کد آیه: ۲۳/۵۱ اسم آیه: قیام بر حق
- ۴۳۴ کد آیه: ۴۷/۵۲ اسم آیه:عذاب در رجعت
- ۴۳۵ کد آیه: ۶ / ۵۴ اسم آیه: دعوت از منکرین
- ۴۳۶ کد آیه: ۴۱ / ۵۵ اسم آیه: شناسایی و رسوایی کفّار
- ۴۳۸ کد آیه: ۱۶/۵۷ اسم آیه: طولانی شدن روزگار غیبت

- ۴۴۰ کد آیه: ۱۷/۵۷ اسم آیه: زنده شدن زمین
- ۴۴۲ کد آیه: ۱۹/۵۷ اسم آیه: پاداش منتظران
- ۴۴۵ کد آیه: ۲۸/۵۷ اسم آیه: چراغ راه
- ۴۴۶ کد آیه: ۱۳/۶۰ اسم آیه: یأس کفار
- ۴۴۸ کد آیه: ۸/۶۱ اسم آیه: اتمام نور خدا
- ۴۵۱ کد آیه: ۹/۶۱ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان
- ۴۵۲ کد آیه: ۱۳/۶۱ اسم آیه: بشارت مؤمنین به فتح
- ۴۵۳ کد آیه: ۸/۶۴ اسم آیه: نور امام
- ۴۵۵ کد آیه: ۳۰/۶۷ اسم آیه: ماء معین
- ۴۵۹ کد آیه: ۱۵/۶۸ و ۱۶/۶۸ اسم آیه: پندار بی دینان
- ۴۶۱ کد آیه: ۲۴/۶۹ اسم آیه: بخورید و بیاشامید
- ۴۶۲ کد آیه: ۱/۷۰ اسم آیه: آتش جنگ قبل از قیام
- ۴۶۴ کد آیه: ۴/۷۰ اسم آیه: مدت حکومت پیامبر صلی الله علیه واله و حضرت علی علیه السلام
- ۴۶۵ کد آیه: ۲۶/۷۰ اسم آیه: تصدیق قیام حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۶۶ کد آیه: ۴۴/۷۰ اسم آیه: روز ذلت کفار
- ۴۶۷ کد آیه: ۱۶/۷۲ اسم آیه: طریقت
- ۴۶۸ کد آیه: ۲۴/۷۲ اسم آیه: ضعف کفار
- ۴۷۰ کد آیه: ۲۶/۷۲ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۷۱ کد آیه: ۱۰/۷۳ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی علیه السلام بر ظالمین
- ۴۷۲ کد آیه: ۲/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر صلی الله علیه واله در رجعت
- ۴۷۳ کد آیه: ۴/۷۴ اسم آیه: لباس حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۷۵ کد آیه: ۸/۷۴ اسم آیه: علامت ظهور
- ۴۷۶ کد آیه: ۳۱/۷۴ اسم آیه: اراده ی خدا
- ۴۷۹ کد آیه: ۳۵/۷۴ و ۳۶/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر صلی الله علیه واله در رجعت
- ۴۸۰ کد آیه: ۴۶/۷۴ اسم آیه: روز حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۸۱ کد آیه: ۱۸/۷۸ اسم آیه: اولین رجعت کننده

- ۴۸۲ ----- کد آیه: ۶/۷۹ و ۷/۶ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین علیه السلام پس از امام حسین علیه السلام
- ۴۸۴ ----- کد آیه: ۱۳ و ۱۲/۷۹ اسم آیه: بازگشت زیانکاران
- ۴۸۶ ----- کد آیه: ۱۶ و ۱۵/۸۱ اسم آیه: ستاره ی درخشان
- ۴۸۷ ----- کد آیه: ۱۳/۸۳ اسم آیه: انکار حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۸۸ ----- کد آیه: ۱۹/۸۴ اسم آیه: یکی از سنتهای انبیاء
- ۴۸۹ ----- کد آیه: ۱/۸۵ اسم آیه: آخرین برج
- ۴۹۱ ----- کد آیه: ۱۷ تا ۱۵/۸۶ اسم آیه: پایان مهلت کفار
- ۴۹۲ ----- کد آیه: ۴ تا ۱/۸۸ اسم آیه: شمشیر حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۹۴ ----- کد آیه: ۴ تا ۱/۸۹ اسم آیه: فجر
- ۴۹۵ ----- کد آیه: ۳/۹۱ اسم آیه: تجلی حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۹۸ ----- کد آیه: ۲/۹۲ اسم آیه: روز درخشان
- ۵۰۰ ----- کد آیه: ۱۴/۹۲ اسم آیه: قیام مقتدرانه
- ۵۰۱ ----- کد آیه: ۵/۹۷ اسم آیه: صبح قیام
- ۵۰۴ ----- کد آیه: ۵/۹۸ اسم آیه: دین قائم علیه السلام
- ۵۰۵ ----- کد آیه: ۳/۱۰۲ و ۴/۱۰۳ اسم آیه: دیدن حقیقت در رجعت
- ۵۰۶ ----- کد آیه: ۱/۱۰۳ اسم آیه: زمان
- ۵۰۷ ----- پرسشنامه
- ۵۱۶ ----- منابع و مآخذ
- ۵۲۱ ----- جدول فهرست سوره های قرآن
- ۵۲۳ ----- درباره مرکز

کلیدواژه آیات مهدوی در قرآن کریم

مشخصات کتاب

سرشناسه: روضاتی، سیدمحمدجعفر، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدیدآور: کلیدواژه آیات مهدوی در قرآن کریم: روشی جدید برای حفظ و آموزش آیات مهدویت... / تألیف: سیدمحمدجعفر روضاتی.

مشخصات نشر: قم: عطر عترة، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۴۹۳ ص.

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۳-۰۸۶-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - جنبه های قرآنی

موضوع: محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - احادیث

موضوع: مهدویت -- جنبه های قرآنی

موضوع: مهدویت -- انتظار -- جنبه های قرآنی

موضوع: مهدویت -- احادیث

موضوع: مهدویت -- انتظار -- احادیث

رده بندی کنگره: BP۱۰۴/م ۹۵/۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۸۳۵۰۸

ص: ۱

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٢

تصوير

□

ص: ۳

سرشناسه: روضاتی، سید محمد جعفر، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدید آور: کلیدواژه آیات مهدوی در قرآن کریم: روشی جدید برای حفظ و آموزش آیات مهدویت... / تألیف: سید محمد جعفر روضاتی.

مشخصات نشر: قم: عطر عترت، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۴۹۳ ص.

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۳-۰۸۶-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - جنبه های قرآنی

موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - احادیث

موضوع: مهدویت -- جنبه های قرآنی

موضوع: مهدویت -- انتظار -- جنبه های قرآنی

موضوع: مهدویت -- احادیث

موضوع: مهدویت -- انتظار -- احادیث

رده بندی کنگره: BP۱۰۴/م ۹۵/۸۶ ۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۸۳۵۰۸

کلید واژه ی آیات مهدوی در قرآن کریم

تألیف: سید محمد جعفر روضاتی

ناشر: عطر عترت

چاپ دوم: خرداد ۱۳۹۳

چاپخانه: گل وردی

شمارگان: ۳۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۳-۰۸۶-۱

قیمت همراه با لوح فشرده: ۲۲۰۰۰ تومان

مرکز پخش: ۰۹۱۲۷۴۷۷۱۱۸ و ۰۹۱۰۹۶۷۱۵۱۸

ارتباط با مؤلف: smj.rozati@yahoo.com

ص: ۴

تقديم به محضر مقدسه ى:

بانوى دو عالم، ميوه ى قلب پيغمبر، المفطومہ من كل شرّ، المعلومہ بكلّ خير، انسيه الحوراء، ام الائمہ النجباء، شفيعه ى روز جزاء، صديقه ى كبرى، بتول عذراء، وارثه سيد الانبياء، قرينه سيد الاوصياء، المكرمه تحت القبه الخضراء، حبيبه حبيب الرحمن، قره عين سيد الخلائق، آرامش جان امير المؤمنين، سيده نساء العالمين من الاولين و الآخريين، حضرت فاطمه الزهراء عليها

السلام

ص: ۵

فهرست مطالب

تقریظ ۱۷

مقدمه ۱۸

پیشگفتار ۳۵

- ۱ - کد آیه: ۳/۲ اسم آیه: ایمان به امام غایب ۴۱
- ۲ - کد آیه: ۱۱۴/۲ اسم آیه: خواری و رسوایی دشمنان ۴۳
- ۳ - کد آیه: ۱۲۴/۲ اسم آیه: آخرین کلمه ی الهی ۴۴
- ۴ - کد آیه: ۱۳۳/۲ اسم آیه: شباهت به حضرت یعقوب ۴۶
- ۵ - کد آیه: ۱۴۳/۲ اسم آیه: آخرین شاهد ۴۷
- ۶ - کد آیه: ۱۴۸/۲ اسم آیه: اصحاب خاص حضرت مهدی ۴۹
- ۷ - کد آیه: ۱۵۵/۲ اسم آیه: علائم ظهور ۵۴
- ۸ - کد آیه: ۱۵۷/۲ اسم آیه: فضیلت شهداء راه مهدی ۵۷
- ۹ - کد آیه: ۲۴۹/۲ اسم آیه: امتحان اصحاب ۵۹
- ۱۰ - کد آیه: ۲۵۷/۲ اسم آیه: نور و ظلمت ۶۱
- ۱۱ - کد آیه: ۲۶۱/۲ اسم آیه: هفتمین خوشه ۶۴
- ۱۲ - کد آیه: ۲۶۹/۲ اسم آیه: خیر کثیر ۶۶
- ۱۳ - کد آیه: ۲۸۵/۲ اسم آیه: ستاره ی درخشان ۶۸
- ۱۴ - کد آیه: ۷/۳ اسم آیه: راسخون ۷۱
- ۱۵ - کد آیه: ۱۸/۳ اسم آیه: شهد الله ۷۴
- ۱۶ - کد آیه: ۳۳/۳ اسم آیه: وارث انبیاء ۷۶

۱۷ - کد آیه: ۳۶/۳ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان ۷۹

۱۸ - کد آیه: ۶۸/۳ اسم آیه: شباهت به حضرت ابراهیم ۸۰

۱۹ - کد آیه: ۸۱/۳ اسم آیه: رجعت انبیاء ۸۲

ص: ۶

- ۲۰ - کد آیه: ۸۳/۳ اسم آیه: فقط اسلام ۸۴
- ۲۱ - کد آیه: ۹۷/۳ اسم آیه: امنیت در سایه بیعت با حضرت مهدی ۸۶
- ۲۲ - کد آیه: ۱۲۵/۳ اسم آیه: ملائکه یاوران حضرت مهدی ۸۸
- ۲۳ - کد آیه: ۱۴۰/۳ اسم آیه: دولت قائم ۹۰
- ۲۴ - کد آیه: ۱۴۲/۳ اسم آیه: امتحان مؤمنین در غیبت ۹۱
- ۲۵ - کد آیه: ۱۴۴ / ۳ اسم آیه: رجعت شهدا ۹۰
- ۲۶ - کد آیه: ۲۰۰/۳ اسم آیه: وظیفه ی منتظران ۹۴
- ۲۷ - کد آیه: ۴۱/۴ اسم آیه: شاهد ۹۷
- ۲۸ - کد آیه: ۴۷/۴ اسم آیه: خسف بیداء ۹۸
- ۲۹ - کد آیه: ۵۹/۴ اسم آیه: اولی الامر ۱۰۳
- ۳۰ - کد آیه: ۶۹/۴ اسم آیه: بهترین رفیق ۱۰۶
- ۳۱ - کد آیه: ۷۷/۴ اسم آیه: تأخیر ۱۰۸
- ۳۲ - کد آیه: ۱۵۹/۴ اسم آیه: اقتداء ۱۱۰
- ۳۳ - کد آیه: ۱۶۵/۴ اسم آیه: طول عمر ۱۱۲
- ۳۴ - کد آیه: ۳/۵ اسم آیه: روز یأس کفار ۱۱۴
- ۳۵ - کد آیه: ۱۲/۵ اسم آیه: دوازدهمین امام ۱۱۵
- ۳۶ - کد آیه: ۱۴/۵ اسم آیه: میثاق ۱۱۹
- ۳۷ - کد آیه: ۲۰/۵ اسم آیه: پادشاهان رجعت ۱۲۰
- ۳۸ - کد آیه: ۵۴/۵ اسم آیه: یاران حضرت مهدی ۱۲۱
- ۳۹ - کد آیه: ۵۵/۵ اسم آیه: ولی الله ۱۲۴

۴۰ - کد آیه: ۲/۶ اسم آیه: حتمیت خروج سفیانی ۱۲۷

۴۱ - کد آیه: ۳۷/۶ اسم آیه: نشانه های آخر الزمان ۱۲۹

۴۲ - کد آیه: ۴۴/۶ اسم آیه: ناگهانی بودن قیام حضرت ۱۳۰

۴۳ - کد آیه: ۶۵/۶ اسم آیه: اختلافات و فتنه های آخر الزمان ۱۳۲

ص: ۷

- ۴۴ - کد آیه: ۸۹/۶ اسم آیه: یاران حضرت مهدی ذخائر الهی ۱۳۴
- ۴۵ - کد آیه: ۱۱۵/۶ اسم آیه: بر بازوی راست حضرت ۱۳۵
- ۴۶ - کد آیه: ۱۵۸/۶ اسم آیه: بسته شدن باب توبه ۱۳۷
- ۴۷ - کد آیه: ۱۶۴/۶ اسم آیه: انتقام از بازماندگان بنی امیه ۱۴۱
- ۴۸ - کد آیه: ۴۶/۷ اسم آیه: آخرین مرد اعراف ۱۴۳
- ۴۹ - کد آیه: ۷۱/۷ اسم آیه: امر به انتظار فرج ۱۴۵
- ۵۰ - کد آیه: ۷ / ۹۶ اسم آیه: رجعت پیامبر و امام حسین ۱۴۵
- ۵۱ - کد آیه: ۱۲۸/۷ اسم آیه: عاقبت زمین ۱۵۲
- ۵۲ - کد آیه: ۱۵۷/۷ اسم آیه: رستگاران ۱۵۶
- ۵۳ - کد آیه: ۱۵۹/۷ اسم آیه: رجعت عده ای از یهودیان مؤمن ۱۶۰
- ۵۴ - کد آیه: ۱۷۲/۷ اسم آیه: پیمان انبیاء ۱۶۱
- ۵۵ - کد آیه: ۱۸۱/۷ اسم آیه: آخرین امام ۱۶۳
- ۵۶ - کد آیه: ۱۸۷/۷ اسم آیه: وقت ظهور ۱۶۵
- ۵۷ - کد آیه: ۸ و ۷/۸ اسم آیه: ابطال باطل ۱۶۸
- ۵۸ - کد آیه: ۳۹/۸ اسم آیه: پایان شرک ۱۷۰
- ۵۹ - کد آیه: ۳/۹ اسم آیه: اعلان جهانی ظهور حضرت ۱۷۲
- ۶۰ - کد آیه: ۳۳/۹ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان ۱۷۳
- ۶۱ - کد آیه: ۳۴/۹ اسم آیه: گنجها ۱۷۶
- ۶۲ - کد آیه: ۳۶/۹ اسم آیه: دوازدهمین ماه ۱۷۸
- ۶۳ - کد آیه: ۵۲/۹ اسم آیه: انتظار هلاکت دشمنان ۱۸۰

۶۴ - کد آیه: ۱۱۱ / ۹ اسم آیه: رجعت مؤمنین ۱۸۰

۶۵ - کد آیه: ۱۱۹/۹ اسم آیه: آخرین صادق ۱۸۴

۶۶ - کد آیه: ۱۲۲/۹ اسم آیه: حرکت به سوی شناخت امام ۱۸۶

۶۷ - کد آیه: ۲۰/۱۰ اسم آیه: حجّت غایب ۱۸۸

ص: ۸

- ۶۸ - کد آیه: ۲۴/۱۰ اسم آیه: قیام با شمشیر ۱۸۹
- ۶۹ - کد آیه: ۳۵/۱۰ صیحه ی آسمانی جدا کننده ی حق از باطل ۱۹۰
- ۷۰ - کد آیه: ۳۹/۱۰ اسم آیه: جاهلان تکذیب کنندگان رجعت ۱۹۲
- ۷۱ - کد آیه: ۴۸/۱۰ اسم آیه: فضیلت صابرين در غیبت ۱۹۳
- ۷۲ - کد آیه: ۵۰/۱۰ اسم آیه: عذاب فاسقان در آخر الزمان ۱۹۸
- ۷۳ - کد آیه: ۵۴ / ۱۰ اسم آیه: پشیمانی ظالمین در رجعت ۱۹۷
- ۷۴ - کد آیه: ۶۲/۱۰ اسم آیه: شیعیان مهدی اولیای خدا ۲۰۰
- ۷۵ - کد آیه: ۶۴/۱۰ اسم آیه: بشارت به ظهور و قیام حضرت ۲۰۱
- ۷۶ - کد آیه: ۹۸/۱۰ اسم آیه: مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور ۲۰۲
- ۷۷ - کد آیه: ۸/۱۱ اسم آیه: امت معدوده ۲۰۴
- ۷۸ - کد آیه: ۸۰/۱۱ قدرت حضرت مهدی و اصحابشان ۲۰۶
- ۷۹ - کد آیه: ۸۳/۱۱ اسم آیه: عذابهای ظالمین در آستانه ظهور ۲۰۸
- ۸۰ - کد آیه: ۸۶/۱۱ اسم آیه: بقیت الله ۲۰۹
- ۸۱ - کد آیه: ۹۳/۱۱ اسم آیه: دستور به صبر و انتظار ۱۹۹
- ۸۲ - کد آیه: ۱۱۰/۱۱ اسم آیه: عاقبت منکرین حضرت مهدی ۲۱۲
- ۸۳ - کد آیه: ۹۴/۱۲ اسم آیه: پیراهن یوسف ۲۰۱
- ۸۴ - کد آیه: ۱۱۰/۱۲ ظهور حضرت مهدی پس از ناامیدی ۲۱۶
- ۸۵ - کد آیه: ۷/۱۳ اسم آیه: آخرین هادی ۲۱۸
- ۸۶ - کد آیه: ۱۳/۱۳ اسم آیه: سالهای فریبکاری ۲۲۰
- ۸۷ - کد آیه: ۲۹/۱۳ اسم آیه: طوبی ۲۲۲

۸۸ - کد آیه: ۵/۱۴ اسم آیه: روزهای خدا ۲۲۳

۸۹ - کد آیه: ۴۴/۱۴ اسم آیه: تأخیر ۲۲۴

۹۰ - کد آیه: ۴۵/۱۴ اسم آیه: خانه های حضرت مهدی ۲۲۵

۹۱ - کد آیه: ۲/۱۵ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین و شیعیانشان ۲۲۷

ص: ۹

- ۹۲ - کد آیه: ۱۷/۱۵ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان ۲۲۸
- ۹۳ - کد آیه: ۳۸/۱۵ اسم آیه: پایان مهلت شیطان و پایان تقیّه ۲۲۹
- ۹۴ - کد آیه: ۷۵/۱۵ اسم آیه: مُتوسمین ۲۳۱
- ۹۵ - کد آیه: ۸۷/۱۵ اسم آیه: سبع مثانی ۲۳۴
- ۹۶ - کد آیه: ۱/۱۶ اسم آیه: نهی از عجله در امر خدا ۲۳۶
- ۹۷ - کد آیه: ۲۲/۱۶ اسم آیه: کفر منکران رجعت ۲۳۸
- ۹۸ - کد آیه: ۳۸/۱۶ اسم آیه: تکذیب رجعت از سوی کفار ۲۳۹
- ۹۹ - کد آیه: ۴۵/۱۶ اسم آیه: بیابان بیداء ۲۴۱
- ۱۰۰ - کد آیه: ۸۴/۱۶ اسم آیه: با امام زمانتا قیامت ۲۴۳
- ۱۰۱ - کد آیه: ۴/۱۷ تا ۶/۱۷ اسم آیه: رجعت امام حسین ۲۴۴
- ۱۰۲ - کد آیه: ۷/۱۷ و ۸/۱۷ اسم آیه: وعده ی آخر ۲۴۷
- ۱۰۳ - کد آیه: ۳۳/۱۷ اسم آیه: منصور ۲۴۹
- ۱۰۴ - کد آیه: ۷۱/۱۷ اسم آیه: پشت سر امام زمان ۲۵۲
- ۱۰۵ - کد آیه: ۷۲/۱۷ اسم آیه: رجعت کوردلان ۲۵۵
- ۱۰۶ - کد آیه: ۸۱/۱۷ اسم آیه: نابودی دولتهای باطل ۲۵۶
- ۱۰۷ - کد آیه: ۳۷/۱۹ اسم آیه: وقایع قبل از ظهور ۲۵۸
- ۱۰۸ - کد آیه: ۵۴/۱۹ وعده ی رجعت به اسماعیل بن حزقیل ۲۶۰ □
- ۱۰۹ - کد آیه: ۷۵/۱۹ اسم آیه: اهمیّت قیام حضرت مهدی ۲۶۳
- ۱۱۰ - کد آیه: ۱۱۰/۲۰ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی ۲۶۵
- ۱۱۱ - کد آیه: ۱۱۳/۲۰ یاد ظهور حضرت مهدیو خروج سفیانی ۲۶۶

۱۱۲ - کد آیه: ۱۱۵/۲۰ اسم آیه: عهد خداوند ۲۶۷

۱۱۳ - کد آیه: ۱۲۴/۲۰ اسم آیه: خواری دشمنان در رجعت ۲۷۰

۱۱۴ - کد آیه: ۱۳۵/۲۰ اسم آیه: راه صاف و هموار ۲۷۱

۱۱۵ - کد آیه: ۱۵ تا ۱۲/۲۱ اسم آیه: فرار و شکست دشمنان ۲۷۲

ص: ۱۰

- ۱۱۶ - کد آیه: ۷۳/۲۱ اسم آیه: امام مهدی ۲۷۵
- ۱۱۷ - کد آیه: ۹۵/۲۱ اسم آیه: عدم عمومیت رجعت ۲۷۸
- ۱۱۸ - کد آیه: ۱۰۵/۲۱ اسم آیه: وارثان حقیقی زمین ۲۷۹
- ۱۱۹ - کد آیه: ۳۹/۲۲ اسم آیه: انتقام ۲۸۱
- ۱۲۰ - کد آیه: ۴۱/۲۲ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی بر تمام عالم ۲۸۳
- ۱۲۱ - کد آیه: ۴۵/۲۲ اسم آیه: محرومیت عصر غیبت از علم امام ۲۸۵
- ۱۲۲ - کد آیه: ۶۰/۲۲ اسم آیه: عقوبت ۲۸۷
- ۱۲۳ - کد آیه: ۶۵/۲۲ اسم آیه: حضرت مهدی امان اهل زمین ۲۸۸
- ۱۲۴ - کد آیه: ۷۷/۲۳ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین ۲۹۲
- ۱۲۵ - کد آیه: ۱۰۱/۲۳ اسم آیه: انساب ۲۹۳
- ۱۲۶ - کد آیه: ۳۵/۲۴ اسم آیه: نور خدا ۲۹۵
- ۱۲۷ - کد آیه: ۵۵/۲۴ اسم آیه: وعده خدا ۲۹۸
- ۱۲۸ - کد آیه: ۱۱/۲۵ اسم آیه: ساعت ۱۲ ۳۰۰
- ۱۲۹ - کد آیه: ۲۶/۲۵ اسم آیه: عبادت خدا پس از ظهور ۳۰۲
- ۱۳۰ - کد آیه: ۵۴/۲۵ اسم آیه: قدرت خداوند ۳۰۳
- ۱۳۱ - کد آیه: ۶۳/۲۵ اسم آیه: بنده ی خدا ۳۰۴
- ۱۳۲ - کد آیه: ۴/۲۶ اسم آیه: غرش آسمانی ۳۰۵
- ۱۳۳ - کد آیه: ۲۱/۲۶ اسم آیه: گریز ۳۰۷
- ۱۳۴ - کد آیه: ۲۰۶/۲۶ اسم آیه: وعده ی عذاب ۳۰۹
- ۱۳۵ - کد آیه: ۲۲۷/۲۶ اسم آیه: پایان ظلم ۲۹۷

۱۳۶ - کد آیه: ۵۹/۲۷ اسم آیه: برگزیده ی خدا ۳۱۳

۱۳۷ - کد آیه: ۶۲/۲۷ اسم آیه: مضطر ۳۱۴

۱۳۸ - کد آیه: ۸۲/۲۷ اسم آیه: بازگشت جنبده ی زمین ۳۱۸

۱۳۹ - کد آیه: ۲۷ / ۸۳ اسم آیه: بهترین دلیل رجعت ۳۱۶

ص: ۱۱

- ۱۴۰ - کد آیه: ۹۳/۲۷ اسم آیه: شناخت ائمه □ در رجعت ۳۲۲
- ۱۴۱ - کد آیه: ۵/۲۸ اسم آیه: وارثین زمین ۳۲۳
- ۱۴۲ - کد آیه: ۶/۲۸ اسم آیه: رجعت فرعون و هامان قریش ۳۲۹
- ۱۴۳ - کد آیه: ۸۵/۲۸ اسم آیه: رجعت پیامبر ۳۳۰
- ۱۴۴ - کد آیه: ۸۸/۲۸ اسم آیه: وجه الله ۳۳۲
- ۱۴۵ - کد آیه: ۱۰/۲۹ اسم آیه: نصرت پروردگار ۳۳۳
- ۱۴۶ - کد آیه: ۴۹/۲۹ اسم آیه: اوتوا العلم ۳۳۴
- ۱۴۷ - کد آیه: ۵ و ۴/ ۳۰ اسم آیه: شادی مؤمنین در پیروزی حضرت ۳۳۶
- ۱۴۸ - کد آیه: ۱۲/۳۱ اسم آیه: حکمت ۳۳۸
- ۱۴۹ - کد آیه: ۲۰/۳۱ اسم آیه: نعمت پنهان ۳۳۹
- ۱۵۰ - کد آیه: ۲۱/۳۲ اسم آیه: عذاب بزرگ ۳۴۱
- ۱۵۱ - کد آیه: ۲۹/۳۲ اسم آیه: روز فتح و پیروزی ۳۴۳
- ۱۵۲ - کد آیه: ۷/۳۳ اسم آیه: میثاق ۳۴۴
- ۱۵۳ - کد آیه: ۱۱/۳۳ اسم آیه: شدت فتنه ها و امتحانات قبل از ظهور ۳۴۵
- ۱۵۴ - کد آیه: ۳۳/۳۳ اسم آیه: پاکیزگان ۳۴۷
- ۱۵۵ - کد آیه: ۱۸/۳۴ اسم آیه: امتیت یاران حضرت مهدی ۳۵۰
- ۱۵۶ - کد آیه: ۵۳ تا ۵۱/۳۴ اسم آیه: جنگ با سفیانی ۳۵۳
- ۱۵۷ - کد آیه: ۴۱/۳۵ اسم آیه: تمسک ۳۵۶
- ۱۵۸ - کد آیه: ۳۰/۳۶ اسم آیه: وجود حجّت خدا ۳۵۸
- ۱۵۹ - کد آیه: ۵۲/۳۶ اسم آیه: آقای مردم ۳۶۰

۱۶۰ - کد آیه: ۸۳/۳۷ اسم آیه: شیعه ۳۶۲

۱۶۱ - کد آیه: ۱۷/۳۸ اسم آیه: صبر کن ۳۶۵

۱۶۲ - کد آیه: ۳۹/۳۸ اسم آیه: عطای الهی ۳۶۶

۱۶۳ - کد آیه: ۷۷/۳۸ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان ۳۶۸

ص: ۱۲

- ۱۶۴ - کد آیه: ۸۱/۳۸ اسم آیه: پایان مهلت شیطان و پایان تقیّه ۳۶۹
- ۱۶۵ - کد آیه: ۸۸/۳۸ اسم آیه: زمان ۳۷۰
- ۱۶۶ - کد آیه: ۵۶/۳۹ اسم آیه: جنب الله ۳۷۱
- ۱۶۷ - کد آیه: ۶۹/۳۹ اسم آیه: ظهور نور ۳۷۲
- ۱۶۸ - کد آیه: ۱۱/۴۰ اسم آیه: حیات دو باره ۳۷۴
- ۱۶۹ - کد آیه: ۵۱/۴۰ اسم آیه: نصرت انبیاء و ائمه در رجعت ۳۷۵
- ۱۷۰ - کد آیه: ۱۶/۴۱ اسم آیه: مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور ۳۷۶
- ۱۷۱ - کد آیه: ۱۷/۴۱ اسم آیه: عذاب خوار کننده و ذلت بخش ۳۷۷
- ۱۷۲ - کد آیه: ۳۰/۴۱ اسم آیه: استقامت ۳۷۸
- ۱۷۳ - کد آیه: ۳۴/۴۱ اسم آیه: پایان تقیّه ۳۷۹
- ۱۷۴ - کد آیه: ۴۵/۴۱ اسم آیه: عاقبت منکرین حضرت مهدی ۳۸۱
- ۱۷۵ - کد آیه: ۵۳/۴۱ اسم آیه: ظهور حق ۳۸۲
- ۱۷۶ - کد آیه: ۱/۴۲ اسم آیه: رمزهای ح م ع س ق ۳۸۵
- ۱۷۷ - کد آیه: ۱۸/۴۲ اسم آیه: تعجیل در ظهور ۳۸۷
- ۱۷۸ - کد آیه: ۲۰/۴۲ محرومیت دنیا پرستان در دولت حضرت مهدی ۳۸۹
- ۱۷۹ - کد آیه: ۲۱/۴۲ اسم آیه: مهلت معین ۳۹۱
- ۱۸۰ - کد آیه: ۲۴/۴۲ اسم آیه: اثبات حق توسط حضرت مهدی ۳۹۲
- ۱۸۱ - کد آیه: ۴۱/۴۲ اسم آیه: گرفتن انتقام ۳۹۵
- ۱۸۲ - کد آیه: ۴۵/۴۲ اسم آیه: زیر چشمی ۳۹۶
- ۱۸۳ - کد آیه: ۲۸/۴۳ اسم آیه: کلمه ی باقیه ۳۹۷

۱۸۴ - کد آیه: ۶۵/۴۳ اسم آیه: وقایع قبل از ظهور ۴۰۰

۱۸۵ - کد آیه: ۶۶/۴۳ اسم آیه: ساعت ناگهانی ۴۰۱

۱۸۶ - کد آیه: ۱/۴۴ تا ۴/۴۴ اسم آیه: مقدرات ۴۰۲

۱۸۷ - کد آیه: ۱۴/۴۵ اسم آیه: روز قیام روز خدا ۴۰۴

ص: ۱۳

- ۱۸۸ - کد آیه: ۱۳/۴۶ اسم آیه: استقامت ۳۹۳
- ۱۸۹ - کد آیه: ۱۸/۴۷ اسم آیه: وقت ظهور ۳۹۴
- ۱۹۰ - کد آیه: ۲۵/۴۸ اسم آیه: غربال ۳۹۵
- ۱۹۱ - کد آیه: ۲۸/۴۸ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان ۳۹۷
- ۱۹۲ - کد آیه: ۴۲ تا ۴۱/۵۰ اسم آیه: ندای آسمانی ۳۹۸
- ۱۹۳ - کد آیه: ۲۲/۵۱ اسم آیه: موعود ۳۹۹
- ۱۹۴ - کد آیه: ۲۳/۵۱ اسم آیه: قیام بر حق ۴۱۲
- ۱۹۵ - کد آیه: ۴۷/۵۲ اسم آیه: عذاب در رجعت ۴۱۳
- ۱۹۶ - کد آیه: ۶/۵۴ اسم آیه: دعوت از منکرین ۴۱۴
- ۱۹۷ - کد آیه: ۴۱/۵۵ اسم آیه: شناسایی و رسوایی کفار ۴۱۵
- ۱۹۸ - کد آیه: ۱۶/۵۷ اسم آیه: طولانی شدن روزگار غیبت ۴۱۷
- ۱۹۹ - کد آیه: ۱۷/۵۷ اسم آیه: زنده شدن زمین ۴۱۹
- ۲۰۰ - کد آیه: ۱۹/۵۷ اسم آیه: پاداش منتظران ۴۲۱
- ۲۰۱ - کد آیه: ۲۸/۵۷ اسم آیه: چراغ راه ۴۲۴
- ۲۰۲ - کد آیه: ۱۳/۶۰ اسم آیه: یأس کفار ۴۲۵
- ۲۰۳ - کد آیه: ۸/۶۱ اسم آیه: اتمام نور خدا ۴۲۷
- ۲۰۴ - کد آیه: ۹/۶۱ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان ۴۳۰
- ۲۰۵ - کد آیه: ۱۳/۶۱ اسم آیه: بشارت مؤمنین به فتح ۴۳۱
- ۲۰۶ - کد آیه: ۸/۶۴ اسم آیه: نور امام ۴۳۲
- ۲۰۷ - کد آیه: ۳۰/۶۷ اسم آیه: ماء معین ۴۳۴

۲۰۸ - کد آیه: ۱۶ و ۱۵/۶۸ اسم آیه: پندار بی دینان ۴۳۸

۲۰۹ - کد آیه: ۲۴/۶۹ اسم آیه: بخورید و بیاشامید ۴۴۰

۲۱۰ - کد آیه: ۱/۷۰ اسم آیه: آتش جنگ قبل از قیام ۴۴۱

۲۱۱ - کد آیه: ۴/۷۰ مدت حکومت پیامبر و حضرت علی ۴۴۳

ص: ۱۴

- ۲۱۲ - کد آیه: ۲۶/۷۰ اسم آیه: تصدیق قیام حضرت مهدی ۴۴۵
- ۲۱۳ - کد آیه: ۴۴/۷۰ اسم آیه: روز ذلت کفار ۴۴۶
- ۲۱۴ - کد آیه: ۱۶/۷۲ اسم آیه: طریقت ۴۴۷
- ۲۱۵ - کد آیه: ۲۴/۷۲ اسم آیه: ضعف کفار ۴۴۸
- ۲۱۶ - کد آیه: ۲۶/۷۲ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی ۴۵۰
- ۲۱۷ - کد آیه: ۱۰/۷۳ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی بر ظالمین ۴۵۱
- ۲۱۸ - کد آیه: ۲/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر در رجعت ۴۵۲
- ۲۱۹ - کد آیه: ۴/۷۴ اسم آیه: لباس حضرت مهدی ۴۵۳
- ۲۲۰ - کد آیه: ۸/۷۴ اسم آیه: علامت ظهور ۴۵۵
- ۲۲۱ - کد آیه: ۳۱/۷۴ اسم آیه: اراده ی خدا ۴۵۶
- ۲۲۲ - کد آیه: ۳۶ و ۳۵/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر در رجعت ۴۵۹
- ۲۲۳ - کد آیه: ۴۶/۷۴ اسم آیه: روز حضرت مهدی ۴۶۰
- ۲۲۴ - کد آیه: ۱۸/۷۸ اسم آیه: اولین رجعت کننده ۴۶۱
- ۲۲۵ - کد آیه: ۷ و ۶/۷۹ رجعت امیر المؤمنین پس از امام حسین ۴۶۲
- ۲۲۶ - کد آیه: ۱۳ و ۱۲/۷۹ اسم آیه: بازگشت زیانکاران ۴۶۴
- ۲۲۷ - کد آیه: ۱۶ و ۱۵/۸۱ اسم آیه: ستاره ی درخشان ۴۶۶
- ۲۲۸ - کد آیه: ۱۳/۸۳ اسم آیه: انکار حضرت مهدی ۴۶۷
- ۲۲۹ - کد آیه: ۱۹/۸۴ اسم آیه: یکی از سنتهای انبیاء ۴۶۸
- ۲۳۰ - کد آیه: ۱/۸۵ اسم آیه: آخرین برج ۴۶۹
- ۲۳۱ - کد آیه: ۱۷ تا ۱۵/۸۶ اسم آیه: پایان مهلت کفار ۴۷۱

۲۳۲ - کد آیه: ۱/۸۸ تا ۴/۱ اسم آیه: شمشیر حضرت مهدی ۴۷۳

۲۳۳ - کد آیه: ۱/۸۹ تا ۴/۱ اسم آیه: فجر ۴۷۵

۲۳۴ - کد آیه: ۳/۹۱ اسم آیه: تجلی حضرت مهدی ۴۷۶

۲۳۵ - کد آیه: ۲/۹۲ اسم آیه: روز درخشان ۴۷۹

ص: ۱۵

۲۳۶ - کد آیه: ۱۴ / ۹۲ اسم آیه: قیام مقتدرانه ۴۸۱

۲۳۷ - کد آیه: ۵ / ۹۷ اسم آیه: صبح قیام ۴۸۲

۲۳۸ - کد آیه: ۵ / ۹۸ اسم آیه: دین قائم ۴۸۵

۲۳۹ - کد آیه: ۴ و ۳ / ۱۰۲ اسم آیه: دیدن حقیقت در رجعت ۴۸۰

۲۴۰ - کد آیه: ۱ / ۱۰۳ اسم آیه: زمان ۴۸۷

پرسشنامه ۴۸۲

منابع و مأخذ ۴۹۳

جدول فهرست سوره های قرآن ۴۹۸

ص: ۱۶

بزرگی و شرافت هر درس و کتاب به بزرگی و شرف موضوع آن است.

کتاب حاضر در موضوع امامت و مهدویت نوشته شده و از بزرگی و عظمت خاصی برخوردار است.

نویسنده ی محترم، حجه الاسلام و المسلمین حاج سید محمد جعفر روضاتی دام بقائه در بیان آیات مهدویت از ابتکار خوبی استفاده کرده است.

امیدواریم همگان به ویژه نسل جوان از این کتاب بهره مند گردند و برای دفاع از حریم مقدس امام زمان علیه السلام ، آماده گردند.

این آمادگی همان چیزی است که در آیه ی شریفه ی: {وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ} (۱).

و در آیه ی شریفه ی: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ} (۲)،

شیعیان بدان امر شده اند.

آمادگی شیعه در برابر جنگ فرهنگی دشمنان، آمادگی شیعه در برابر عمال یهود، وهابیت و دیگر فرق ضالّه، این آمادگی با مطالعه و تحقیق به دست می آید، و به شیعه نشاط و قدرت می بخشد.

خدا کند این کتاب چراغ راه شود و بر قدرت دفاع مدافعین قرآن و عترت بیفزاید.

السلام علی المهدی و علی آبائه نجف اشرف - سید محمود بحرالعلوم میردامادی ۱۸ ذی الحجه، عید سعید غدیر ۱۴۳۴ ق.

ص: ۱۷

۱- - سوره ی انفال / آیه ی ۶۰، راجع: البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۰۷.

۲- - سوره ی آل عمران / آیه ی ۲۰۰، راجع: البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۷۳۰.

سیمای موعود در آینه ی قرآن در بیش از ۳۰۰ آیه از آیات نورانی قرآن کریم پیرامون غیبت، ظهور، نشانه ها، حکومت، کارکرد و دیگر ابعاد مربوط به دوازدهمین امام نور سخن رفته، که در اینجا به شماری از آنها اشاره می کنم:

۱. اطلاع رسانی مصلح جهانی در کتب آسمانی قرآن کریم از اطلاع رسانی کتب آسمانی پیرامون موعود قرآن گزارش داده، به صراحت می فرماید:

{وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ}..

ما گذشته از ذکر- تورات - در زبور نیز نوشتیم که به راستی بندگان شایسته ام زمین را به ارث خواهند برد. (۱)

در احادیث فراوان از طریق شیعه و اهل سنت آمده است که این آیه پیرامون قیام جهانی حضرت بقیه الله ارواحنا فداه نازل شده است و منظور از بندگان صالح، حضرت مهدی و یاران او می باشند. (۲)

ص: ۱۸

۱- - سوره ی انبیاء / ۱۰۵ (کد: ۱۰۵ / ۲۱).

۲- - طبرسی، مجمع البیان، ج ۷، ص ۶۶- مقدسی، عقد الدرر، ص ۲۱۷.

اگر چه به جز قرآن، دیگر کتب آسمانی دستخوش تحریف شده اند، جز اینکه محتوای این آیه به صراحت در تورات و زبور فعلی از تحریف مصون مانده و موجود می باشد.

در بخش آغازین تورات آمده است:

خداوند بر ابراهیم ظاهر گشت و گفت:

به ذریت تو این زمین را خواهم بخشید. (۱)

و در زبور آمده است:

اما منتظران خداوند وارث زمین خواهند شد ...

و اما حلیمان وارث زمین خواهند شد ...

و اما صالحان را خداوند تأیید می کند و زمین میراث آنها خواهد بود تا ابد الابد. (۲)

۲. انتظار منجی در قرآن و دیگر کتب آسمانی از نخستین روزی که انسان قدم در کره ی خاکی نهاده، همه ی پیامبران الهی نوید منجی را به امت خود داده، آنها را به انتظار منجی فرمان داده اند.

در ۵۳ مزمور از مزامیر حضرت داود پیرامون منجی و انتظار سخن رفته، سر تا سر کتاب زبور سرود انتظار منجی است، نغمه های دلنشین حضرت داود، که زیباترین سروده های خیمه ی تاریخ را به خود اختصاص داده، همه در وصف این یار گریز پا و اظهار اشتیاق به دیدار یار است. (۳)

ص: ۱۹

۱- کتاب مقدس، عهد عتیق، تورات، سفر پیدایش، ۱۲/۷ .

۲- عهد عتیق، مزامیر، مزمور ۳۷: ۹ - ۱۲ .

۳- همان، مزمور ۹۶: ۱۰ - ۱۳ .

در کتاب حیقوق نبی آمده است:

اگر چه تأخیر نماید برایش منتظر باش، زیرا که البتّه خواهد آمد. (۱)

در عهد جدید در بیش از ۵۰ مورد از ظهور منجی به تعبیر: «پسر انسان» خبر داده، فرمان انتظار داده و تأکید نموده است که:

از آن روز و ساعت، غیر از پدر هیچکس اطلاع ندارد، نه فرشتگان و نه پسر هم. (۲)

آنگاه از ناگهانی بودن ظهور خبر داده می فرماید:

زیرا در ساعتی که گمان نبرید، پسر انسان می آید. (۳)

خداوند مَنان در شب معراج، نور درخشان آخرین حَجّت خود را چون ستاره ای فروزان بر حبیب خود نمودار ساخت، از آن لحظه او نیز به خیل منتظران پیوست.

منطق وحی از این سوز و گداز پرده برداشت و به صراحت اعلام فرمود:

{فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَبِهُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ}

پس بگو که غیب از آن خداست، پس منتظر باشید که من (من پیامبر) نیز همراه شما از منتظران هستم. (۴)

ص: ۲۰

۱- - عهد عتیق، حیقوق نبی: ۲/۳ - ۵.

۲- - کتاب مقدس، عهد جدید، انجیل مرقس: ۱۳ / ۳۳.

۳- - عهد جدید، انجیل لوقا، ۱۲ / ۳۶.

۴- - سوره ی یونس / آیه ی ۲۰ (کد: ۱۰ / ۲۰).

در احادیث فراوان آمده است که منظور از «غیب» در این آیه، امام غائب، و منظور از انتظار، چشم به راهی آن حجت قائم علیه السلام می باشد. (۱)

۱. سیمای یاران در آیه ی قرآن در میان ده ها هزار نفر که در نخستین روز قیام جهانی با حضرت بقیه الله ارواحنا فداه بیعت می کنند، ۳۱۳ نفر فرماندهان لشکری و کشوری آن حضرت می باشند که قرآن کریم از آنها به عنوان «امت معدوده» تعبیر کرده و امام صادق علیه السلام در تفسیر آن فرموده:

به خدا سوگند آنهايند «امت معدوده» که چون قطعات ابر پاییزی در یک ساعت گرد آیند. (۲)

منطق وحی در این رابطه می فرماید:

{أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا}.

هر کجا باشید، خداوند همه ی شما را گرد می آورد. (۳)

رئیس مذهب، حضرت امام صادق علیه السلام در تفسیر آن فرمود:

چون فرمان ظهور صادر شود، ۳۱۳ تن یاران او چون ابر پاییزی گرد می آیند، که آنها پرچمداران حضرت مهدی علیه السلام می باشند. برخی از آنها شبانه از رختخواب های خود ربوده می شوند و برخی دیگر در روز روشن سوار بر ابر حرکت می کنند، که آیه ی «این ما تکنونوا» در حق آنها نازل شده است. (۴)

ص: ۲۱

۱- - شیخ صدوق، کمال الدین، ج ۱، ص ۳۴۰.

۲- - کلینی، کافی شریف، ج ۸، ص ۳۱۳.

۳- - سوره ی بقره، آیه ی ۱۴۸ (کد: ۲/۱۴۸).

۴- - نعمانی، کتاب الغیبه، ص ۱۶۸.

۱. قرآن و آیین فراگیر قرآن کریم به صراحت اعلام نموده که آیین مقدس اسلام بر تمام ادیان جهان پیروز خواهد شد. (۱)

در احادیث فراوان تصریح شده که شرق و غرب عالم به دست آن حضرت گشوده خواهد شد. (۲)

دامنه ی حکومتش به شرق و غرب گسترده خواهد شد و آیین اسلام بر همه ی ادیان چیره و پیروز خواهد شد. (۳)

منظور از این پیروزی، سیطره ی نظامی و پیروزی ظاهری است، و گرنه از نظر منطق و برهان، اسلام همواره بر همه ی ادیان غلبه داشته است.

۲. نزول حضرت عیسی علیه السلام منطق وحی در این رابطه می فرماید:

{وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ}.

کسی از اهل کتاب نیست، جز اینکه پیش از مرگش به او ایمان می آورد. (۴)

حجاج بن یوسف تفسیر این آیه را از «شهر بن حوشب» پرسید، او در پاسخ گفت: حضرت عیسی علیه السلام پیش از رستاخیز به روی زمین نزول می کند، هیچ یهودی یا نصرانی در روی زمین نمی ماند، جز اینکه به او ایمان می آورد. او در پشت سر حضرت مهدی نماز می خواند.

حجاج پرسید: این تفسیر از کیست؟ گفت: از امام باقر علیه السلام. حجاج گفت: به خدا آن را از سرچشمه ی زلال گرفته ای. (۵)

ص: ۲۲

۱- - سوره ی صف / آیه ی ۹ (کد: ۹ / ۶۱).

۲- - طبری، دلائل الامامه، ص ۴۵۹.

۳- - طبرسی، إعلام الوری، ج ۲، ص ۲۹۱.

۴- - سوره ی نساء / آیه ی ۱۵۹ (کد: ۴ / ۱۵۹).

۵- - طبرسی، مجمع البیان، ج ۲، ص ۱۳۷.

۱. قرآن و بانگ آسمانی یکی از نشانه های حتمی قیام جهانی، صیحه ی آسمانی است، (۱).

که در شب ظهور، شب ۲۳ رمضان، توسط منادی آسمانی، اعلام می شود، همه ی انسانها در شرق و غرب جهان آن را به زبان مادری خود می شنوند. (۲).

قرآن کریم در این رابطه می فرماید:

{إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ}

اگر بخواهیم نشانه ای از آسمان برای آنها نازل می کنیم که گردن هایشان در برابر آن منقاد شوند. (۳).

به محضر امام صادق علیه السلام عرض شد: برخی از مردم اعتقاد ما را به بانگ آسمانی مسخره می کنند، حضرت فرمود: صیحه ی آسمانی در قرآن آمده است.

آنگاه این آیه را تلاوت فرمود. (۴).

۲. قرآن و خسف بیداء یکی دیگر از نشانه های حتمی قیام حضرت، خسف سرزمین بیداست.

ص: ۲۳

۱- - شیخ صدوق، کمال الدین، ج ۲، ص ۶۵۰.

۲- - نعمانی، کتاب الغیبه، ص ۲۵۷.

۳- - سوره ی شعراء / آیه ی ۴ (کد: ۴ / ۲۶)

۴- - نعمانی، همان، ص ۲۶۱.

«بیداء» سرزمین شن زاری در میان مکه و مدینه است. (۱)

چون سپاه سفیانی به سرزمین بیداء برسند، منادی آسمانی بانگ برآورد:

ای سرزمین بیداء! نابودشان ساز.

پس زمین دهان باز کند و همه ی آنها را که ۷۰/۰۰۰ نفر هستند، در کام خود فرو برد. (۲)

جز سه تن، که آنها نیز صورتشان به پشت سرشان برمی گردد.

این مطلب در قرآن کریم به صراحت آمده است:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا }.

هان ای کسانی که به آنها کتاب داده شده، ایمان بیاورید به آن (قرآنی) که نازل کرده ایم، که تصدیق کننده ی آن (کتابی) است که با شماست، پیش از آنکه به چهره هایی بزیم و آنها را به پشت شان برگردانیم. (۳)

در این رابطه احادیث فراوانی در ذیل آیه ی شریفه آمده است. (۴)

۱. قرآن و ارتباط با موعود قرآن کریم در این رابطه می فرماید:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا }.

ای کسانی که ایمان آورده اید، شکیبا و بردبار باشید و رابطه برقرار کنید. (۵)

ص: ۲۴

۱- - یاقوت، معجم البلدان، ج ۱، ص ۵۲۳.

۲- - مقدسی، عقد الدرر، ص ۷۹.

۳- - سوره ی نساء / آیه ی ۴۷ (کد: ۴۷ / ۴).

۴- - بحرانی، تفسیر البرهان، ج ۳، ص ۱۱۳.

۵- - سوره ی آل عمران / آیه ی ۲۰۰ (کد: ۲۰۰ / ۳).

امام باقر علیه السلام در تفسیر این آیه فرمود:

در انجام فرائض دینی شکبیا باشید، در برابر دشمنان بردبار باشید و با امام منتظر در ارتباط باشید و از حریم او با تمام قدرت دفاع کنید. (۱)

به کسی که مزداری، مرزبانی و نگهبانی مرز را بر عهده دارد «مُرَابِطٌ» گویند. (۲)

به کسی که خود را وقف هدایت مردم کرده باشد، یعنی حفاظت و حراست از مرز کشور ایمان را عهده دار شود «مُرَابِطٌ» گویند. (۳)

حضرت ولی عصر ارواحنا فداه در توقیعی که به افتخار شیخ مفید صادر نموده، از خود به عنوان «مرابط» تعبیر کرده می نویسد:

مِنْ عَبْدِ اللَّهِ الْمُرَابِطِ فِي سَبِيلِهِ مِنْ بَنَدَةِ اللَّهِ، كَمَا مَرَّ بِطَرِيقِ رِجَالِ الْأَوْسِ. (۴)

برای ارتباط با امام زمان، خودسازی، تهذیب نفس، انتظار سازنده، دفاع راستین از حریم امامت و تلاش خستگی ناپذیر - همانند یک سرباز جانباز - برای تعمیم فرهنگ مهدویّت لازم است.

۱. قرآن و آینده ی جهان قرآن کریم برای همه ی مستضعفان جهان وعده ی بهروزی و آینده ی درخشان داده می فرماید:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الَّذِي فِيهِ آيَاتٌ وَمُتَّبِعَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

ص: ۲۵

۱- - شیخ حرّ عاملی، اثبات الهداه، ج ۱، ص ۲۶۳.

۲- - راغب، مفردات قرآن، ص ۳۳۴.

۳- - نمازی، مستدرک سفینه، ج ۴، ص ۴۸.

۴- - مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۶.

ما اراده نمودیم که به آنان که در روی زمین به ضعف کشیده شده اند، مَنّت نهاده، آنها را پیشوایان و وارثان زمین قرار دهیم. (۱)

بر اساس روایات فراوان این آیه در حق مصلح جهان و بنیانگذار حکومت واحد جهانی بر اساس عدالت و آزادی است، که در آخر الزّمان قیام کرده، بساط ننگین ظلم و ستم را در هم پیچیده، پرچم عدالت و آزادی را در سرتاسر جهان به اهتزاز در خواهد آورد. (۲)

۲. قرآن و سیمای جهان در عصر ظهور امام نور جهان در تلاش و تکاپوست که روزی انرژی خورشیدی را جایگزین دیگر انرژی ها بنماید، ولی قرآن کریم نوید می دهد که چون خورشید فروزان امامت از پشت پرده ی غیبت رخ بنماید، جهان با فروغ نورش روشن گردد، حتّی از انرژی خورشیدی نیز بی نیاز شوند:

{وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا}.

زمین با نور صاحبش روشن گردد. (۳)

رئیس مذهب، امام به حق ناطق، حضرت جعفر صادق علیه السلام در تفسیر این آیه فرمود:

چون قائم ما قیام کند، زمین با نور پروردگارش روشن گردد، مردم از نور خورشید بی نیاز شوند، شب و روز یکسان گردد و تاریکی از جهان رخت بریندد. (۴)

ص: ۲۶

۱- - سوره ی قصص / آیه ی ۵ (کد: ۲۸ / ۵).

۲- - بحرانی، تفسیر البرهان، ج ۳، ص ۲۲۰.

۳- - سوره ی زمر / آیه ی ۶۹ (کد: ۳۹ / ۶۹).

۴- - طبری، دلائل الامامه، ص ۴۸۶.

اینها نمی‌ازیم، مثنی از خروار و اندکی از ویژگی‌های بسیار سیمای موعود در آینه‌ی قرآن می‌باشد، که در این کتاب به تفصیل پیرامون آنها بحث و گفتگو شده است.

پیشینه‌ی این پژوهش در همه‌ی کتب تفسیری و در بسیاری از کتب حدیثی پیرامون آیات نورانی قرآن که در شأن دوازدهمین امام نور نازل شده، سخن رفته است، جز اینکه جمعی از علمای اعلام، کتاب مستقل در این رابطه تألیف کرده‌اند، که با عناوین تعدادی از آنها در همین مقدمه آشنا می‌شویم.

اولین شخصیت برجسته‌ای که در این عرصه وارد شده و گوی سبقت را از همگان ربوده، محدّث جلیل القدر: احمد بن محمد بن عبیدالله بن حسن بن عیاش بن ابراهیم بن ایوب جوهری، متوفای ۴۰۱ ق. می‌باشد.

نجاشی پیشتاز رجالیون در رجال خود از او یاد کرده، پدر و پدر بزرگش را از شخصیت‌های برجسته شمرده، از ۱۶ اثر تألیفی او نام برده، که یکی از آنها: «کتاب ما نزل من القرآن فی صاحب الزّمان علیه السلام» می‌باشد. (۱)

مشهورترین اثر او «مقتضب الأثر فی النصّ علی الأئمّه الاثنی عشر» می‌باشد که به سال ۱۳۴۶ ق. در نجف اشرف به طبع رسیده و نسخه‌ی خطّی - به تاریخ ۵۷۵ ق. - را علامه‌ی تهرانی مشاهده کرده (۲)

نسخه‌ی دیگری از روی آن استنساخ شده، در

ص: ۲۷

۱- - نجاشی، الرجال، ص ۸۵، رقم ۲۰۷.

۲- - شیخ آقا بزرگ، الذریعه؛ ج ۲۲، ص ۲۱.

کتابخانه ی إحياء التراث قم، به شماره ی ۴۰۹۳ موجود است (۱).

و دو نسخه به شماره ی ۸۱۸۳ و ۱۴۴۳۲ در آستان قدس رضوی موجود است. (۲).

نجاشی با ایشان دوست صمیمی بوده و در ده ها مورد از رجال خود از ایشان مطالبی در ترجمه ی حال دیگران نقل کرده و به آن استناد نموده است. (۳).

شیخ طوسی نیز در فهرست ۱۶ عنوان از آثار ایشان را برشمرده، از جمله کتاب: «ما نزل من القرآن فی صاحب الزمان علیه السلام». (۴).

اسماعیل پاشا نیز در ذیل کشف الظنون از این کتاب به عنوان: «ما نزل من القرآن فی صاحب الزمان علیه السلام» نام برده است. (۵).

علامه ی تهرانی شماری از مشایخ اجازه ی مؤلف را برشمرده، از جمله ابن عقیده، متوفای ۳۳۳ق. و از آن استنتاج کرده که مؤلف از معمرین بوده است. (۶).

به هر تقدیر این نخستین شخصیت جلیل القدری است که در این عرصه قدم نهاده و کتاب مستقلی در این رابطه تألیف کرده است.

بعد از ایشان گروهی از محدثان، مفسران، متکلمان، تراجم نگاران و دیگر طبقات، در این زمینه آثار ارزشمندی تألیف نموده، در طبق اخلاص نهاده، به پیشگاه

ص: ۲۸

۱- اشکوری، التراث العربی، ج ۱۲، ص ۱۹۵.

۲- آصف فکرت، فهرست الفبایی، ص ۵۴۷.

۳- نجاشی، الرجال، صص ۳۹، ۵۱، ۱۰۹، ۱۶۶، ۲۳۴، ۲۶۲، ۳۱۳، ۳۲۸، ۳۳۸، ۳۷۶، ۴۲۴.

۴- شیخ طوسی، الفهرست، ص ۷۸، رقم ۹۹.

۵- بغدادی، ایضاح المکنون، ج ۲، ص ۴۲۱.

۶- شیخ آقا بزرگ، طبقات أعلام الشیعه، قرن پنجم، ص ۲۴.

مقدس حضرت بقیه الله ارواحنا فداه تقدیم نموده اند، که در این فرصت با عناوین شماری از آنها آشنا می شویم، به این امید که محققان را به کار آید.

کتابنامه ی توصیفی قرآنی - مهدوی در اینجا تنها از کتابهایی نام می بریم که مستقلاً پیرامون حضرت بقیه الله ارواحنا فداه از دیدگاه قرآن کریم تألیف شده و سیمای نورانی آن حضرت را در آئینه ی آیات نورانی قرآن کریم ترسیم نموده است:

۱. آیات الباهره، فی بقیه العتره الطاهره - عربی - سید داود میرصابری، چاپ تهران، بعثت، ۴۹۶ صفحه ی رقی، ۱۴۰۲ ق.

۲. آیات الحجّه، نجف آقازاده، چاپ تبریز، ۱۳۵ صفحه، ۱۳۷۹ ش.

۳. آیات الحجّه و الرجعه - عربی - شیخ محمد علی همدانی حائری (۱۳۷۸ ق)، {الذریعه، ج ۱، ص ۴۷}..

۴. آیات الظهور، فی انتظار الفرج و السور، علی قلی ناصح دهخوارقانی، (ح ۱۳۵۳ ق) چاپ سنگی، ۱۲۸ صفحه، ۱۳۵۰ ق.

۵. آیات الکریم فی ما نزل فی بقیه الله فی الأرضین، مهندس علی اصغر اکبری، چاپ تهران، ۷۶۴ صفحه ی وزیری، ۱۳۸۶ ش.

۶. آیات المهدی، محمد باقر شریعت پناه - مخطوط - ۷. آیات المؤوله بقیام القائم - عربی - مؤلف ناشناخته، از منابع: آیات

الباهره - مخطوط - ۸. آیه های ظهور، محمد علی کریمی نیا، چاپ سوم، قم، ۱۳۶ صفحه ی رقی، ۱۳۸۵ ش.

۹. اثبات مهدویت از دیدگاه قرآن، علی صفائی کاشانی، چاپ تهران، مفید، ۱۸۳ صفحه ی رقی، ۱۳۷۶ ش.

۱۰. امام مهدی از دیدگاه قرآن و عترت، مؤلف ناشناخته، چاپ قم، ۱۰۷ صفحه ی وزیری، ۱۴۰۴ ق.

۱۱. امام مهدی در روایات تفسیری، شاه گل حسین سجادی، قم، ۲۰۳ صفحه، ۱۳۸۲ ش. (پایان نامه) ۱۲. امام مهدی در قرآن، آیه الله سید صادق شیرازی، مترجم محمد رضا انصاری، چاپ قم، بی تا، پیام اسلام، ۱۹۲ صفحه ی جیبی.

۱۳. الامام المهدی فی القرآن و السّیّنه، سعید ابو معاش - عربی - چاپ مشهد مقدس، بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۶۰۳ صفحه ی وزیری، ۱۴۲۲ ق.

۱. امامت و رهبری - ویژگیهای آخرین امام - از دیدگاه قرآن و احادیث، مائده امیدزاده و آزاده دادخواه، نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، ۵۰ صفحه، ۱۳۸۲ ش. (پایان نامه) ۲. برهان البیان، سید ابو القاسم تقی بن سید حسن رضوی قمی، مقیم لاهور، چاپ سنگی، لاهور، ۱۳۱۷ ق.

۳. بشارات قرآن در شأن حضرت مهدی آل محمد:، چاپ تهران، فراهانی، دو مجلد، ۴۴ + ۵۶ صفحه ی وزیری، ۱۳۸۳ ق.

۴. تأویل آیات قرآن پیرامون حضرت مهدی، ثمانه اختر دانش، مشهد مقدس، ۸۴ صفحه، ۱۳۸۳ ش. (پایان نامه) ۵. تفسیر آیه ی: {وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ}، زین العابدین خان کرمانی، {فهرست کتب شیخیه}..

۶. تفسیر آیه ی: {يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ} - عربی - غیاث الدّین منصور، نسخه ی خطی آن در تاریخ ۱۰۶۷ ق. به آستان قدس رضوی اهداء شده، به شماره ی ۱۲۹۴ محافظت می شود.

۷. تفسیر حضرت حجّت عصر علیه السلام، ابو تراب آل آقا کرمانشاهی، چاپ قم، مصطفوی، ۱۶ صفحه ی رقعی، بی تا.

۸. تفسیر سوره ی مبارکه ی والعصر، یعسوب الدّین رستگاری، چاپ قم، در سه مجلد، هر جلدی ۶۰۰ صفحه ی وزیری، ۱۳۸۱ ش.

۹. حضرت مهدی و قرآن، عبد الامیر فولادزاده، چاپ تهران، اعلمی، ۴۴ صفحه ی رقعی، بی تا.

۱۰. الدّرر الغیبیه، شیخ محمد بن مقیم بارفروشی مازندرانی - قرن ۱۳ - تاریخ تألیف ۱۲۶۰ ق. - مخطوط - ۱۱. سوره ی والعصر حضرت امام زمان است، عباس راسخی نجفی، چاپ قم، قیام، ۲۶۲ صفحه ی وزیری، ۱۳۷۲ ش.

۱۲. سیمای امام زمان در آئینه ی قرآن، علی اکبر مهدی پور، شامل ۳۱۳ آیه، - مخطوط - ۱۳. سیمای حضرت مهدی در قرآن، علامه سید هاشم بحرانی (۱۱۰۷ق)، مترجم سید مهدی حائری قزوینی، چاپ تهران، آفاق، ۴۷۸ صفحه ی وزیری، ۱۳۶۷ ش.

۱۴. سیمای حضرت مهدی در قرآن، همان، تلخیص سید علی حسینی مؤذن، چاپ قم، ۲۹ صفحه ی رقعی.

۱۵. سیمای حضرت مهدی در قرآن و نهج البلاغه، عبد الرّحیم زارعیان جهرمی، فسا، دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۷۷ صفحه، ۱۳۷۶ ش. (پایان نامه) ۱۶. سیمای حضرت مهدی علیه السلام در آیات و روایات، ملایر، دانشگاه، ۱۲۴ صفحه، ۱۳۸۵ ش. (پایان نامه).

۱۷. سیمای منتظران از دیدگاه قرآن، عباس رضائی، چاپ قم، دبیرخانه ی اجلاس، ۳۲ صفحه ی پالتوئی، ۱۳۸۵ ش.

۱۸. سیمای مهدویّت در قرآن، محمد جواد مولوی نیا، چاپ قم، ۲۰۰ صفحه ی رقعی، ۱۳۸۱ ش.

۱۹. سیمای مهدی در قرآن، محمد بیستونی، چاپ قم، ۲۷۵ صفحه ی جیبی، ۱۳۸۶ ش.

۲۰. سیمای نورانی امام زمان در قرآن و نهج البلاغہ، عباس کمساری، چاپ قم، سماء، ۱۳۵ صفحہ ی رقعی، ۱۳۸۱ ش.
۲۱. عقیدہ ی ظہور مہدی - قرآن کریم، احادیث نبوی، اور تاریخ کی روشن مین - اردو - چاپ کراچی، الزّحمن، ۶۴ صفحہ ی رقعی.
۲۲. قاطع البیان فی الآیات المؤولہ بصاحب الزّمان، فضل اللہ عابدی خراسانی، چاپ مشهد مقدس، نشر مرتضیٰ، ۴۵۵ صفحہ ی وزیری، ۱۴۰۴ ق.
۱. قرآن، مہدی و جوانان، محمد رضا تصوّری، چاپ قم، بنیاد فرهنگی، ۱۲۰ صفحہ ی رقعی، بی تا.
۲. قرآن و آخرین حجّت، شیخ رضا توحیدی، چاپ قم، سیمای آفتاب، ۸۲۴ صفحہ ی وزیری، ۱۳۸۴ ش.
۳. القرآن و الحجّہ، همان، ۲۸۰ صفحہ ی وزیری، ۱۳۸۲ ش.
۴. قرآن و ظہور، علی اصغر رضوانی، چاپ قم، جمکران، ۷۲ صفحہ ی رقعی، ۱۳۸۵ ش.
۵. ما نزل من القرآن فی صاحب الزّمان، احمد بن محمد بن عیاش جوہری، (۴۱۰ ق)، {رجال نجاشی، ص ۸۶}..
۶. مباحثی پیرامون آیہ ی شریفہ ی: {بَقِيَهُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ}، سید احمد پور موسویان، ۳۹۳ صفحہ ی وزیری.
۷. المحجّہ فیما نزل فی القائم الحجّہ علیہ السلام، علامہ سید ہاشم بحرانی (۱۱۰۷ ق)، چاپ بیروت، الوفاء، ۲۸۴ صفحہ ی وزیری، ۱۴۰۳ ق.
۸. مصلح جهانی از دید گاہ قرآن، عباس راسخی نجفی، چاپ قم، دار النّشر، ۳۹۰ صفحہ ی وزیری، بی تا.
۹. ملاحم القرآن، ابراہیم انصاری زنجانی، چاپ قم، ۱۳۵ صفحہ ی وزیری، ۱۴۰۰ ق.

۱۰. مهدویت از نظر قرآن و عترت، خیر الله مردانی، چاپ تهران، ۶۸ صفحه ی رقعی، ۱۴۰۰ ق.
۱۱. مهدی در قرآن، سید محمد عابدین زاده، چاپ قم، لاهیجی، ۴۰ صفحه ی جیبی، ۱۳۸۰ ش.
۱۲. مهدی در قرآن، رضا فیروز، چاپ تهران، رایحه، ۴۵ صفحه ی جیبی، ۱۳۷۸ ش.
۱۳. المهدی فی القرآن- عربی- آیه الله سید صادق شیرازی، چاپ بیروت، دار الصادق، ۲۶۲ صفحه، ۱۳۹۸ ق.
۱۴. المهدی الموعود فی القرآن- عربی- محمد حسین رضوی، چاپ بیروت، دار الهادی، ۲۳۱ صفحه ی وزیری، ۲۰۰۱ م.
۱۵. موعود در قرآن، سید عباس سید کریمی، چاپ قم، دبیرخانه ی اجلاس، ۶۱ صفحه ی پالتوئی، ۱۳۸۵ ش.
۱۶. موعود قرآن، آیه الله سید صادق شیرازی، مترجم مؤسسه ی امام مهدی، چاپ تهران، ۱۵۲ صفحه ی رقعی، ۱۳۶۰ ش.
۱۷. موعود قرآن، مؤسسه ی فرهنگی موعود، چاپ تهران، موعود، ۸۴ صفحه ی پالتوئی، ۱۳۸۶ ش.
۱۸. موعود قرآن، علیرضا رجالی تهرانی، چاپ تهران، بزرگ اندیشه، ۷۷ صفحه، ۱۳۷۹ ش.
۱۹. موعود قرآن، علی اکبر مهدی پور، چاپ تهران، دوازدهمین نمایشگاه قرآن کریم، ۱۴۲۵ ق.
۲۰. نور پنهان در افق قرآن، جعفر شیخ الاسلامی، چاپ تهران، یکان، ۷۱ صفحه ی رقعی، ۱۳۷۸ ش.

کتاب حاضر کتابی که در پیش رو دارید، جدیدترین اثر در این عرصه است که توسط یکی از فرهیختگان عرصه ی مهدویت سامان یافته است.

مؤلف که از سلاله ی پاکان و از شجره ی طیبه ی آل روضات هستند، از نخستین روز تأسیس مرکز جهانی حضرت ولی عصر ارواحنا فداه، در کنار حضرت آیه الله بحر العلوم میردامادی، یار و یاور ایشان و از فعالان پرکار و پربار این مرکز می باشند.

مؤلف با ذوق سرشار، حسن ابتکار و در اختیار داشتن منابع فراوان- کتابخانه ی تخصصی- این اثر بدیع را تدوین کرده، دست به ابتکار تازه زده، برای هر آیه یک عنوان قرار دادی تعیین نموده، آنگاه برای هر آیه «کُد» ساخته، که این کُد بیان گر ردیف سوره در میان سوره ها و شماره ی آیه در میان آیات آن سوره می باشد.

در تفسیر هر آیه، یک یا چند حدیث از منابع اولیه نقل کرده، سپس دیگر منابع حدیثی یا تفسیری را یاد آور شده است.

متن کامل، سپس ترجمه ی هر حدیث را به قلم روان سامان داده است.

امید است این مجموعه پژوهشگران را به کار آید و حفظ آیات مهدوی را برای علاقه مندان آسان سازد و زمینه ی لبخند رضایت حضرت بقیه الله ارواحنا فداه را فراهم نماید.

از خداوند مَنان خواستار است که این تلاش را به احسن وجه بپذیرد و آن را موجب قرب ظهور و تقرّب به پیشگاه آن امام نور قرار دهد، إن شاء الله.

۱۳ شوال ۱۴۳۴ ق.

حوزه ی علمیّه ی قم علی اکبر مهدی پور

ص: ۳۴

الحمد لله من اول الدنيا الى فنائها، و من الاخره الى بقائها، الحمد لله على كل نعمه، و صلى الله على سيدنا و نبينا، حبيب اله العالمين، و شفيع المذنبين، ابى القاسم المصطفى محمّد و على آله ائمه الطيبين الطاهرين المعصومين، لا سيّما امام عصرنا و حجّتنا و مولانا و سيدنا و انيسنا و مونسنا و وليّ امرنا، حجه بن الحسن العسكري ارواحنا و ارواح العالمين لتراب مقدمه الفداء، و عجل الله تعالى فرجه الشريف، و لعنه الله على اعدائهم و مخالفيهم و غاصبي حقوقهم و منكري فضائلهم و مناقبهم، من الآن الى قيام يوم الدين، * خداوند در كتاب خودش قرآن كريم، همه چيز را بيان فرموده است.

خداوند تبارك و تعالى، در آيه ي ۱۶ / ۸۹ مى فرمايد:

{... وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ ءِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ }

يعنى: ... و ما بر تو اين كتاب را فرستاديم تا حقيقت هر چيز را روشن كند و براى مسلمين هدايت و رحمت و بشارت باشد.

* فقط مفسرين قرآن، كه ائمه ي اطهار: هستند مى توانند از تاويل آيات قرآن خبر دهند.

خداوند تبارك و تعالى، در آيه ي ۳ / ۷ مى فرمايد:

{... وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ }.

... در حالی که تفسیر آنها را، جز خدا و راسخان در علم، نمی دانند. (آنها که به دنبال فهم و درک اسرار همه آیات قرآن در پرتو علم و دانش الهی) می گویند: «ما به همه آن ایمان آوردیم همه از طرف پروردگار ماست.» و جز صاحبان عقل، متذکر نمی شوند.

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ نَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ. (۱)

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که حضرت فرمودند: مائیم راسخون در علم و ما تأویل متشابهات قرآن را می دانیم.

* رسول خدا صلی الله علیه و اله ، ضمن بیان جدایی ناپذیری قرآن و عترت، از یکدیگر، همه را به بهترین راه سعادت، یعنی تمسک به این دو چیز گران بهاء سفارش نمودند.

عَنِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آتَنِي عَلَيْهِ: مَعَاشِرَ النَّاسِ كَأَنِّي أَدْعَى فَأُجِيبُ وَ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِن تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا، فَتَعَلَّمُوا مِنْهُمْ وَ لَا تُعَلَّمُوا مِنْهُمْ فَإِنَّهُمْ أَغْلَمُ مِنْكُمْ، لَا يَخْلُو الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَ لَوْ خَلَّتْ إِذَا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا ... الخبر. (۲)

ص: ۳۶

-
- ۱- بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۹۷ / تأویل الآيات الظاهرة ص ۱۰۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۳۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۱۶ / الکافی، ج ۱، ص ۲۱۳.
- ۲- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۲۷- کفایه الأثر، ص ۱۶۳- بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۳۸.

حضرت امام حسن علیه السلام فرمودند: روزی پیغمبر اکرم صلی الله علیه واله خطبه ای خواندند، و بعد از حمد و ثنای پروردگار متعال فرمودند: ای گروه مردم! من به سوی خداوند خوانده شده ام و به زودی دعوت حق را اجابت می کنم، من در بین شما دو چیز گران بها را باقی می گذارم: کتاب خدا و عترتم اهل بیت را، هر آینه اگر به این دو، چنگ بزنید هرگز گمراه نخواهید شد، از آنها علوم را فرا گیرید، و به آنها تعلیم نکنید زیرا آنها از شما داناترند، زمین از ایشان خالی نماند، و اگر خالی شود اهلش را فرو برد.

* در هر زمانی امامی از اهل البیت: وجود دارد تا مردم را هدایت نماید.

خداوند در این رابطه در آیه ی ۱۳/۷ می فرماید:

{... إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ}.

یعنی: تنها وظیفه تو اندرز و ترسانیدن (خلق از نافرمانی خدا) است و هر قومی را (از طرف خدا) رهنمایی است.

عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا مَعْنَى: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، فَقَالَ: الْمُنذِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَوَقْتُ وَزَمَانُ إِمَامٍ مِنَّا، يَهْدِيهِمْ إِلَى مَا جَاءَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. (۱)

برید بن معاویه گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم: معنای این آیه: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، چیست؟ حضرت فرمودند: منذر، رسول خدا صلی الله علیه واله و هادی علی علیه السلام است، و در هر وقت و زمانی امامی از ما وجود دارد که مردم را به آنچه رسول خدا صلی الله علیه واله آورده است هدایت کند.

ص: ۳۷

* هر که می خواهد از گمراهی و مرگ جاهلی نجات پیدا کند، باید امام زمانش علیه السلام را بشناسد.

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً. (۱)

پیامبر اکرم صلی الله علیه واله فرمودند: هر کس بمیرد و امام زمانش را نشناسد، مثل مردم زمان جاهلیت از دنیا رفته است.

* قرآن کریم، بهترین راه شناخت و معرفی امام زمان علیه السلام است.

با اینکه تا کنون ده ها عنوان کتاب از علماء بزرگ شیعه، با موضوع مهدویت در آیات قرآن کریم، به رشته ی تحریر در آمده و بعضاً به طبع هم رسیده است، ولی باز می بینیم محبین و منتظرین ظهور حضرتش، به خصوص قشر جوان، از وجود چنین آیاتی در قرآن کریم، که البته توسط ائمه اطهار: تفسیر و تبیین شده است، آگاهی و شناخت لازم را نداشته و از رسیدن به درجه ی والای معرفت الحجّه علیه السلام، محروم مانده اند.

* کتاب حاضر با بکارگیری روشی جدید، راه را جهت آموزش و حفظ آیات مهدوی در قرآن کریم، برای همه ی جویندگان معارف مهدوی، به خصوص جوانان و دانشجویان عزیز، هموار نموده است.

ص: ۳۸

* نکات این طرح:

الف - برای هر یک از آیات، یک «اسم» و یک «کُد» تعریف شده است، که اسم آیه بیانگر موضوع و محتوای آن آیه است، و کُد آیه، آدرس آیه را در قرآن کریم به ما نشان می دهد.

ب - کُد هر آیه از یک عدد اعشاری تشکیل شده، که رقم صحیحش بیانگر شماره ی سوره است و رقم اعشاری شماره ی آیه را به ما نشان می دهد.

ج - به عنوان مثال به این نمونه توجه نمایید:

اسم آیه: مضطر، کد آیه: ۶۲ / ۲۷، یعنی آیه ی: {أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَهُ اللَّهُ قَلِيلًا مَا تَدَّكَّرُونَ}. در بیست و هفتمین سوره ی قرآن کریم یعنی سوره مبارکه ی نمل، آیه ۶۲ قرار دارد.

د - البته شایان ذکر است که شماره ی آیات بر اساس رسم الخط «عثمان طه» تعریف شده است.

ص: ۳۹

ه - عزیزان لازم است، شماره ی یکصد و چهارده سوره ی قرآن را به ترتیب حفظ نمایند، تا بتوانند به راحتی آیات را در قرآن کریم پیدا نمایند، البته برای سهولت این کار جدول شماره ی سوره ها، آخر همین کتاب درج شده است.

* در پایان از اساتید خودم و همه ی عزیزانی که این حقیر را در نشر این اثر یاری نمودند، به خصوص حضرت آیه الله حاج سید محمود بحر العلوم میردامادی ادام الله ظلّه و همچنین استاد حوزه ی علمیّه ی قم، متخصّص معارف مهدویّت، حضرت علامه شیخ علی اکبر مهدی پور ادام الله عزّه، که با نوشتن تقریظ و مقدمه، این کتاب را مزین و بنده حقیر را مورد الطاف خود قرار داده اند، تشکر نموده و از خداوند متعال برای همگان آرزوی طول عمر با عزّت و توفیق روز افزون مسئلت می نمایم.

* امید است این کتاب مورد قبول مولایمان حضرت صاحب الزّمان ارواحنا فداه قرار گیرد و ذخیره ای برای روز جزا باشد.

السلام علی المهدی و علی آبائه و اللعن علی اعدائه قم مقدسه - سید محمد جعفر روضاتی نیمه شعبان ۱۴۳۴ هجری قمری

کد آیه: ۳ / ۲ اسم آیه: ایمان به امام غایب

{الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ}.

(پرهیزکاران) کسانی هستند که به غیب ایمان می آورند و نماز را برپا می دارند و از تمام نعمتها و مواهبی که به آنان روزی داده ایم، انفاق می کنند.

۱ - عَنْ دَاوُدَ الرَّقُّعِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ، قَالَ: مَنْ أَقْرَبَ بِقِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ حَقٌّ. (۱)

داود رقی گوید که امام صادق علیه السلام در تفسیر این آیه فرمودند: متقین کسانی هستند که به قیام حضرت قائم علیه السلام ، که البته حق است، اقرار و ایمان داشته باشند.

۲- عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ الصَّادِقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ»، فَقَالَ: الْمُتَّقُونَ شِدَائِعُهُ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ أَمَّا الْغَيْبُ، فَهُوَ الْحُجَّةُ الْغَائِبُ، وَ شَاهِدُ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: «و يَقُولُونَ لَوْ لَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةً مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ». (۲)

ص: ۴۱

-
- ۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۷۲ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۲ و ج ۵۲، ص ۱۲۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۱۲۴ با کمی تغییر / تفسیر نورالثقلین، ج ۱، ص ۳۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱، ص ۱۱۸ / کمال الدین، ج ۱، ص ۱۷ و ج ۲، ص ۳۴۰.
- ۲- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۷۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۳ و ص ۴۱۴ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۲ و ج ۵۲، ص ۱۲۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۱۲۴ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱، ص ۱۱۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۱ / کمال الدین، ج ۱، ص ۱۸ و ج ۲، ص ۳۴۰.

یحیی بن ابی القاسم گوید از امام صادق علیه السلام از تفسیر قول خدای عجل الله : الم ذلک الکتاب لا ریب فیہ هدی للمتقین
الذین یؤمنون بالغیب، پرسیدم، حضرت فرمودند: متقین شیعیان علی علیه السلام هستند، و غیب هم امام غائب است، و دلیل آن
گفتار خدای عجل الله است که می فرماید: و می گویند آیا آیه ای از طرف پروردگارش بر او نازل نشود؟ بگو همانا غیب از
آن خدا است شما منتظر باشید به راستی من هم با شما از منتظرانم.

کد آیه: ۱۱۴ / ۲ اسم آیه: خواری و رسوایی دشمنان

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسِعَى فِي خَرَابِهَا أَوْلِيَّتَكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾.

کیست ستمکارتر از آن کس که از بردن نام خدا در مساجد او جلوگیری کرد و سعی در ویرانی آنها نمود؟! شایسته نیست آنان، جز با ترس و وحشت، وارد این (کانونهای عبادت) شوند. بهره آنها در دنیا (فقط) رسوایی است و در سرای دیگر، عذاب عظیم (الهی)!! عَيْنَ السَّيِّدِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ» أما خِزْيُهُمْ فِي الدُّنْيَا فَمَآئِنَهُ إِذَا قَامَ الْمَهْدِيُّ وَفُتِحَتْ قُسْطَنْطِينِيَّةَ قَتَلَهُمْ، فَذَلِكَ الْخِزْيُ. (۱)

سَدَى در تفسیر آیه: لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ، می گوید: اما رسوایی دشمنان دین در دنیا موقعی است که مهدی علیه السلام در قسطنطنیه قیام کند و آنها را بکشد این خود برای آنها رسوایی است.

ص: ۴۳

۱- - احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۷۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۲۴ / الملاحم و الفتن فی ظهور الغائب المنتظر؟، ص ۱۴۳

کد آیه: ۲/۱۲۴ اسم آیه: آخرین کلمه ی الهی

{وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ}.

و (به خاطر آورید) هنگامی که خداوند، ابراهیم را با وسایل گوناگونی آزمود. و او به خوبی از عهده این آزمایشها برآمد. خداوند به او فرمود: «من تو را امام و پیشوای مردم قرار دادم!» ابراهیم عرض کرد: «از دودمان من (نیز امامانی قرار بده!)» خداوند فرمود: «پیمان من، به ستمکاران نمی رسد!» (و تنها آن دسته از فرزندان تو که پاک و معصوم باشند، شایسته این مقامند)».

عَيْنُ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ»، مَا هِيَ هَذِهِ الْكَلِمَاتُ؟ قَالَ: هِيَ الْكَلِمَاتُ الَّتِي تَلَقَّاها آدَمُ مِنْ رَبِّهِ فَتَابَ عَلَيْهِ، وَ هُوَ أَنْ قَالَ: يَا رَبِّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ إِلَّا تُبَّتْ عَلَيَّ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ، قَالَ: فَقُلْتُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! فَمَا

مَعْنَى قَوْلِهِ: فَأَتَمَّهُنَّ، قَالَ: أَتَمَّهُنَّ إِلَى الْقَائِمِ اثْنَيْ عَشَرَ إِمَاماً عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ تَسَعَهُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ: (۱)

مفضل بن عمر گوید از حضرت صادق علیه السلام پرسیدم از گفته خدای تعالی: وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ، این کلمات چیست؟ حضرت فرمودند: همان کلماتی است که آدم از پروردگارش یاد گرفت و توبه کرد و توبه اش پذیرفته شد، و آن این است، گفت: پروردگارا! از تو می پرسم به حق محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین، که توبه مرا بپذیری، خدا توبه اش را قبول کرد، همانا او تواب و رحیم است، عرض کردم: ای پسر رسول خدا! معنی گفته خدای عجل الله چیست که فرمود: فَأَتَمَّهُنَّ؟ حضرت فرمودند: یعنی تمام کرد ایشان را تا قائم علیه السلام به عدد دوازده امام، حضرت علی و امام حسن و امام حسین:، که نه امام از نسل حسین علیه السلام هستند.

ص: ۴۵

۱- - اثبات الهداه، ج ۲ ص ۶۵ / الزام الناصب، ج ۱ ص ۵۴ و ۱۶۶ / بحار الانوار، ج ۱۱ ص ۱۷۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۱۷ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۸۲ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۱۸۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۳۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۱۲۰ / کمال الدین، ج ۲ ص ۳۵۸ / معانی الأخبار: ص ۱۲۶.

کد آیه: ۱۳۳/۲ اسم آیه: شباہت به حضرت یعقوب علیه السلام

{أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ}.

آیا هنگامی که مرگ یعقوب فرا رسید، شما حاضر بودید؟! در آن هنگام که به فرزندان خود گفت: «پس از من، چه چیز را می پرستید؟» گفتند: «خدای تو، و خدای پدرانت، ابراهیم و اسماعیل و اسحاق، خداوند یکتا را، و ما در برابر او تسلیم هستیم.»
عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ: «إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا»، قَالَ: جرت في القائم عليه السلام. (۱)

جابر از امام باقر علیه السلام روایت نموده و گفت: از آن حضرت پرسیدم: تفسیر آیه: اذ قال لبنيه ما تعبدون.... الها واحدا، چیست؟ حضرت فرمودند: این آیه در باره ی قائم علیه السلام وارد شده است.

ص: ۴۶

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۳۶ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۱۹۲ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۶۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۶۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۱۳۱.

کد آیه: ۱۴۳ / ۲ اسم آیه: آخرین شاهد

{وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا...}

و ما هم چنان شما (مسلمین) را به آیین اسلام هدایت کردیم و به سیرت نیکو بیاراستیم تا گواه مردم باشید و پیغمبر نیز گواه شما باشد .

۱- عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا»، قَالَ: نَحْنُ الْأُمَّةُ الْوَسَطُ وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَجُهُ فِي أَرْضِهِ. (۱)

برید بن معاویه گوید از حضرت صادق علیه السلام سوال کردم که: راجع به تفسیر این آیه، حضرت فرمودند: ما ئیم امت وسط و ما ئیم گواهان خدا بر خلق و حجتهای خدا در زمین.

۲- عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِيَّانَا عَنَى بِقَوْلِهِ: «لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا»، فَرَسُولُ اللَّهِ شَاهِدٌ عَلَيْنَا وَ نَحْنُ

ص: ۴۷

۱- - بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۵۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۴۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۸۶ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۱۹۷ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۶۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۷۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۱۳۴ / الکافی: ج ۱ ص ۱۹۱.

شُهِدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتُهُ فِي أَرْضِهِ وَ نَحْنُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا» (۱).

سلیم بن قیس از حضرت علی علیه السلام نقل می کند که حضرت فرمودند: به تحقیق و یقین که حق تعالی در کریمه: لِتَكُونُوا شُهِدَاءَ عَلَى النَّاسِ، ما را خواسته است نه غیر ما را، پس رسول خدا صلی الله علیه واله گواه است بر ما و ما گواهیم بر خلق و حجت او در زمین، و مائیم جماعتی که حق تعالی در حق ایشان فرموده: وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا.

ص: ۴۸

۱- - احقاق الحق، ج ۱۴، ص ۵۵۳ / بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۳۴ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۸۶ / تفسیر منهج الصادقین، ج ۱، ص ۳۱۵ / شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۱۱۹ / مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۴۱۶.

کد آیه: ۲/۱۴۸ اسم آیه: اصحاب خاص حضرت مهدی علیه السلام

{وَلِكُلِّ وَجْهَةٌ مَوْلِيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ}.

هر طایفه ای قبله ای دارد که خداوند آن را تعیین کرده است پس در نیکی ها و اعمال خیر، بر یکدیگر سبقت جوید! هر جا باشید، خداوند همه شما را حاضر می کند زیرا او، بر هر کاری تواناست.

۱- عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً، قَالَ: الْخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ، وَقَوْلُهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً، يَعْنِي أَصْحَابَ الْقَائِمِ الثَّلَاثِمِائَةِ وَالْبُضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا، قَالَ: وَهُمْ وَاللَّهُ الْأُمَّةُ الْمَعْدُودَةُ، قَالَ: يَجْتَمِعُونَ وَاللَّهُ فِي سَاعِهِ وَاحِدِهِ قَرْعٌ كَقَرْعِ الْخَرِيفِ. (۱)

از ابو خالد کابلی از امام محمد باقر علیه السلام روایت است که در تفسیر این آیه شریفه: فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً، فرمودند: خیرات در این آیه ولایت و دوستی ماست و آنها که خداوند هر جا باشند یک جا جمع می کند، یاران قائم علیه السلام هستند که سیصد و سیزده نفر مرد می باشند، سپس حضرت فرمودند:

ص: ۴۹

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۴ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۸۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۱۳۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۱۳۹ و ج ۲، ص ۳۴۱ / الکافی، ج ۸، ص ۳۱۳ / مرآة العقول، ج ۲۶، ص ۴۱۲.

به خدا قسم آنها امه معدوده ای هستند که در قرآن است، و خداوند در یک لحظه آنها را مانند پاره های ابر فصل پائیز در یک جا جمع می کند.

۲- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: الْمَعْنَى بِهَذَا الْخِطَابِ أَصْحَابُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: بَعْدَ ذِكْرِ عَلَامَاتِ ظُهُورِهِ ثُمَّ يَجْمَعُ اللَّهُ لَهُ أَصْيَحَابَهُ، وَ هُمْ ثَلَاثُمِائَةٍ وَ ثَلَاثَةٌ عَشَرَ رَجُلًا عَدَّهُ أَهْلُ بَدْرٍ، يَجْمَعُهُمُ اللَّهُ لَهُ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ قُرْعًا كَقُرْعِ الْخَرِيفِ، وَ هِيَ يَا جَابِرُ الْآيَةُ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: پس از ذکر بعضی از علامتهای ظهور فرمودند: آنگاه خداوند سیصد و سیزده نفر از یاران او را که به تعداد اصحاب بدر هستند، بدون قرار قبلی، نزد وی گرد آورد، مانند پاره های ابر فصل پائیز، آنها را در مکه جمع کند، ای جابر! این است معنی آیه ای که خداوند می فرماید: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا، یعنی: هر جا باشید خداوند همه شما را گرد آورد همانا خداوند به هر کاری قادر و توانا می باشد.

۳- عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَاثِلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَوْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: الْفُقَدَاءُ قَوْمٌ يُفْقَدُونَ مِنْ فُرَشِهِمْ فَيُضْبِحُونَ بِمَكَّةَ، وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا، وَ هُمْ أَصْحَابُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۲)

ص: ۵۰

۱- - الإختصاص، النص، ص ۲۵۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۳۴۸ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۸۷ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۲۸۲ .

۲- - اثبات الهداه، ج ۵ ص ۱۰۸ و ص ۱۶۹ / بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۶۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۳۴۷ / تفسير كثر الدقائق، ج ۲، ص ۱۹۱ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۱۳۹ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۳۱۳ / كمال الدين و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۵۴ .

ابو خالد كابلی از حضرت علی بن الحسین و یا از حضرت محمد بن علی علیهما السلام روایت نموده که فرمودند: گمشدگان گروهی هستند که از بسترهایشان گم می شوند و صبح در مکه خواهند بود و این است قول خدای عجل الله: **أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا**، و آنان یاران قائم علیه السلام هستند.

۴- عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ قَالَ: قُلْتُ: لِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى: إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ الْقَائِمَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ، الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ! مَا مِنَّا إِلَّا وَهُوَ قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ وَهَادٍ إِلَى دِينِ اللَّهِ، وَ لَكِنَّ الْقَائِمَ الَّذِي يُطَهِّرُ اللَّهُ عَجَلِ اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ مِنْ أَهْلِ الْكُفْرِ وَالْجُحُودِ وَيَمْلؤها عَدْلًا وَقِسْطًا، هُوَ الَّذِي تَخْفَى عَلَى النَّاسِ وَلَادَتُهُ وَيَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ وَيَحْرُمُ عَلَيْهِمْ تَسْمِيَتَهُ، وَهُوَ سَمِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَكَثِيهٌ، وَهُوَ الَّذِي تُطَوَّى لَهُ الْأَرْضُ وَيَذَلُّ لَهُ كُلُّ صَدِيبٍ، وَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ مِنْ أَصْحَابِهِ عَدَّةُ أَهْلِ بَدْرِ ثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا مِنْ أَقَاصِي الْأَرْضِ، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: **أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا** إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

فَإِذَا اجْتَمَعَتْ لَهُ هَيْدِهِ الْعِدَّةُ مِنْ أَهْلِ الْإِخْلَاصِ، أَظْهَرَ اللَّهُ أَمْرَهُ، فَإِذَا كَمَلَ لَهُ الْعُقْدُ وَهُوَ عَشْرَةُ آلَافٍ رَجُلٍ، خَرَجَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ فَلَمَّا يَزَالُ يُقْتَلُ أَعْدَاءَ اللَّهِ حَتَّى يَرْضَى اللَّهُ عَجَلِ اللَّهُ، قَالَ عَبْدُ الْعَظِيمِ: فَقُلْتُ لَهُ: يَا سَيِّدِي! وَ كَيْفَ يَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَجَلِ اللَّهُ قَدْ رَضِيَ، قَالَ: يُلْقَى فِي قَلْبِهِ الرَّحْمَةَ، فَإِذَا دَخَلَ الْمَدِينَةَ أَخْرَجَ اللَّاتَ وَالْعُزَّى فَأَخْرَقَهُمَا. (۱)

ص: ۵۱

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۲۰۴ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۷ و ج ۵۲، ص ۲۸۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۳۵۵ / تفسير كنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۹۰ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۱۳۹ / كفاية الاثر، ص ۲۸۲ / كمال الدين، ج ۲، ص ۳۷۸.

عبد العظیم حسنی گوید: به امام جواد علیه السلام عرض کردم: امیدوارم شما قائم اهل بیت محمد: باشید کسی که زمین را پر از عدل و داد نماید همچنان که آکنده از ظلم و جور شده باشد، حضرت فرمودند: ای ابو القاسم! هیچ یک از ما نیست جز آنکه قائم به امر خدای تعالی و هادی به دین الهی باشد، اما قائمی که خدای تعالی به توسط او زمین را از اهل کفر و انکار پاک سازد و آن را پر از عدل و داد نماید، کسی است که ولادتش بر مردم پوشیده و شخصش از ایشان نهان و بردن نامش حرام است، و او همنام و هم کنیه رسول خدا صلی الله علیه و اله است، و او کسی است که زمین در اختیارش شود و هر دشواری برایش هموار گردد، و از اصحابش سیصد و سیزده تن به تعداد اصحاب بدر از دورترین نقاط زمین به گرد او جمع شوند، و این همان قول خدای تعالی است که فرمود: **أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**، و چون این تعداد از اهل اخلاص به گرد او فراهم آیند خدای تعالی امرش را ظاهر سازد و چون عقد که عبارت از ده هزار مرد باشد کامل شد به اذن خدای تعالی قیام کند و دشمنان خدا را بکشد تا خدای تعالی خشنود گردد.

عبد العظیم گفت: ای سرورم چگونه می داند که خدای تعالی خشنود گردیده است؟ حضرت فرمودند: خداوند در قلبش رحمت می افکند و چون به مدینه درآید لات و عزی را از خاک بیرون کشیده و آن دو را بسوزاند.

۵- **عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَقَدْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْمُفْتَقِدِينَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَوْلُهُ عَجَلَ اللَّهُ: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا، إِنَّهُمْ لَيُفْتَقِدُونَ عَنْ فُرْشَتِهِمْ لَيْلًا فَيُضْبِحُونَ بِمَكَه، وَبَعْضُهُمْ يَسِيرُ فِي السَّحَابِ، يُعْرِفُ بِاسْمِهِ وَ**

اسم أبيه و جليته و نسبه، قال: قلت: جعلت فداك! أئهم أعظم إيماناً، قال: الذي يسير في السحاب نهاراً. (١)

از مفضل بن عمر روایت است که گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمودند: این آیه در باره گمشدگان یاران قائم علیه السلام نازل شده است، قال الله تعالى: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعاً، آنها هنگام شب از روی فرش خانه خود ناپدید می شوند و صبح را در مکه خواهند بود، بعضی از آنها روز در ابرها حرکت می کنند و نام خودش و نام پدرش و مشخصاتش و نسبش شناخته شده است، عرض کردم: از این دو دسته کدام یک از لحاظ ایمان افضل می باشند؟ فرمودند: آنها که در ابرها حرکت می کنند.

ص: ۵۳

۱- اثبات الهداه، ج ۵ ص ۱۷۱ / بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۶۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱ ص ۳۴۸ و ۳۵۳ / الغیبه النعمانی، ص ۳۱۳.

کد آیه: ۲/۱۵۵ اسم آیه: علائم ظهور

{وَلْتَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ}.

و قطعاً همه شما را با چیزی از ترس، گرسنگی، و کاهش در مالها و جانها و میوه ها، آزمایش می کنیم و بشارت ده به استقامت کنندگان!

۱- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ قُدَّامَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَامَاتٍ بَلَوَى مِنَ اللَّهِ تَعَالَى لِعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ وَمَا هِيَ قَالَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: وَ لَتَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ، قَالَ لَتَبْلُوَنَّكُمْ يَعْنِي الْمُؤْمِنِينَ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ مِنْ مُلُوكِ بَنِي فُلَانٍ فِي آخِرِ سُلْطَانِهِمْ وَ الْجُوعِ بِعَلَاءِ أَسْبَاطِهِمْ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ فَسَادِ التَّجَارَاتِ وَ قَلَّةِ الْفَضْلِ فِيهَا، وَ الْأَنْفُسِ قَالَ مَوْتُ ذَرِيْعٍ، وَ الثَّمَرَاتِ قَلَّةُ رَيْعٍ مَا يُزْرَعُ وَ قَلَّةُ بَرَكَهِ الثَّمَارِ، وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ عِنْدَ ذَلِكَ بِخُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمودند: همانا پیش از قیام قائم علیه السلام نشانه هائی خواهد بود از جمله: آزمایشهایی از جانب خدای

ص: ۵۴

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۹ و ج ۵، ص ۳۶۰ / الزام الناصب، ج ۲، ص ۹۳ و ج ۲، ص ۱۲۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۵۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۱۹۷ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۵۰ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۴۹.

تعالی برای بندگان با ایمان، عرض کردم: آن آزمایشها چیست؟ حضرت فرمودند: همان فرمایش خدای عجل الله است که: وَ لَنْبَلُونَكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ، «و حتما شما را به چیزی (به اندکی) از ترس و گرسنگی و کاهش در مالها و جانها (عمرها) و فرزندان خواهیم آزمود و بردباران را بشارت ده» آن حضرت فرمودند: «حتما شما را خواهیم آزمود» یعنی مؤمنان را «به چیزی از ترس» از پادشاهان فلاان خاندان در پایان سلطنتشان «و گرسنگی» با گرانی نرخهایشان و «کاستی در مالها» منظور خراب شدن بازرگانی و کم شدن رشد و سود در آن، «و جانها» حضرت (در باره آن) فرمودند: یعنی مرگ زودرس «و میوه ها» کم شدن باروری آنچه کاشته می شود و کمبود برکت میوه ها و محصولات مراد است، «و بردباران را بشارت ده» بدان هنگام به خروج قائم علیه السلام.

۲- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ قَدَامَ الْقَائِمِ سَنَةٌ تَجُوعُ فِيهَا النَّاسُ وَ يُصِيبُهُمْ خَوْفٌ شَدِيدٌ مِّنَ الْقَتْلِ وَ نَقْصٌ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ فَإِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَبَيِّنٌ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ «وَ لَنْبَلُونَكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ» (۱).

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: «ناگزیر باید پیش از آمدن قائم علیه السلام سالی باشد که مردم در آن سال گرسنه بمانند و آنان را ترسی سخت از کشتار و کاهش در مالها و کم شدن عمرها و محصولات فرا گیرد که این

ص: ۵۵

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۳۶۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۵ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۲۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۵۹ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۲۸۶ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۵۱.

در کتاب خداوند بسیار آشکار است سپس این آیه را تلاوت فرمودند: «و شما را حتما به چیزی از ترس و گرسنگی و کاهش در اموال و جانها و میوه ها خواهیم آزمود و بردباران را بشارت ده».

۳- عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: «وَلَنُبَلِّغَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ»، فَقَالَ: يَا جَابِرُ! ذَلِكَ خَاصٌّ وَعَامٌّ، فَأَمَّا الْخَاصُّ مِنَ الْجُوعِ فَبِالْكُوفَةِ وَيَخُصُّ اللَّهُ بِهِ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ فَيَهْلِكُهُمْ وَأَمَّا الْعَامُّ فَبِالشَّامِ يُصِيبُهُمْ خَوْفٌ وَجُوعٌ مِّمَّا أَصَابَهُمْ مِثْلَهُ قَطُّ وَأَمَّا الْجُوعُ فَقَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَمَّا الْخَوْفُ فَبَعْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

جابر بن جعفری می گوید: از امیرام باقر علیه السلام پرسیدم که معنای آیه: ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع، چیست؟ حضرت فرمودند: ای جابر! (این آیه) یک معنای خاص دارد و یک معنای عام، معنای خاص، گرسنگی در کوفه است که خداوند آن را مخصوص دشمنان آل محمد: قرار داده و به وسیله آن، آنها را هلاک می کند، ولی معنای عام آن در شام محقق می شود که اهل آنجا به خوف و هراس و گرسنگی مبتلا می شوند که احدی به مانند آن مبتلا نشده باشد و گرسنگی پیش از قیام قائم علیه السلام است و خ-وف و هراس پ-س از قیام قائم علیه السلام.

ص: ۵۶

کد آیه: ۱۵۷ / ۲ اسم آیه: فضیلت شهداء راه مهدی علیه السلام

{أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ}.

اینها، همانها هستند که الطاف و رحمت خدا شامل حالشان شده و آنها هستند هدایت یافتگان! عتیق بن یعقوب قال: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَبِيعَةَ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ: ... ثُمَّ الْمُتَنْتِظِرُ بَعْدَهُ اسْمُهُ اسْمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَيَجْتَنِبُهُ، يَكْشِفُ اللَّهُ بِهِ الظُّلْمَ وَيَجْلُو بِهِ الشُّكَّ وَالْعَمَى يَزْعَى الذُّبُّ فِي أَيَّامِهِ مَعَ الْغَنَمِ، وَيَرْضَى عَنْهُ سَاكِنُ السَّمَاءِ وَالطَّيْرُ فِي الْجَوِّ وَالْحَيْتَانُ فِي الْبِحَارِ، يَا لَهُ مِنْ عَبْدٍ مَا أَكْرَمَهُ عَلَى اللَّهِ، طُوبَى لِمَنْ أَطَاعَهُ وَوَيْلٌ لِمَنْ عَصَاهُ طُوبَى لِمَنْ قَاتَلَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَتَلَ أَوْ قَتَلَ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ، وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ. (۱)

عتیق بن یعقوب، از عبد الله بن ربیعہ نقل کرده که گفت در حدیثی طولانی در فضیلت پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است: و کسی که بعد از او مورد انتظار است، نام او نام پیامبر صلی الله علیه و آله است، به عدل و داد دستور می دهد و خود دادگری می کند، از منکر نهی و جلوگیری می کند، و خود از منکر می پرهیزد و اجتناب می نماید، خداوند به

ص: ۵۷

واسطه ی او تاریکیها را بر می دارد و به وسیله ی او شک و تردید و کور دلی، بر طرف می گردد در دوران آن حضرت
گرک با گوسفند همراه است، و اهل آسمان و پرندگان در فضا و ماهیان دریا، از او خرسندند چه بنده ی خوبی که خداوند
نسبت به او عنایت دارد خوش به حال کسی که از او فرمان برد وای بر آنکس که نافرمانی او نماید، خوش به حال کسی که
در رکاب او بجنگد، بکشد یا کشته شود، درود و رحمت خداوند بر چنان افرادی، آنان هدایت یافتگان و رستگاران، و
پیروزمندانند.

ص: ۵۸

کد آیه: ۲۴۹ / ۲ اسم آیه: امتحان اصحاب

{... قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ...}

... به آنها گفت: «خداوند، شما را به وسیله یک نهر آب، آزمایش می کند آنها که از آن بنوشند، از من نیستند و آنها که جز یک پیمانه با دست خود، بیشتر از آن نخورند، از من هستند» جز عده کمی، همگی از آن آب نوشیدند ...

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ مُوسَى ابْتُلُوا بِنَهْرٍ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهْرٍ» وَإِنَّ أَصْحَابَ الْقَائِمِ يُبْتَلُونَ بِمِثْلِ ذَلِكَ. (۱)

از ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: خداوند اصحاب موسی را به وسیله ی نهر آبی امتحان کرد چنان که خدا فرمود: «إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهْرٍ» اصحاب قائم هم، چنین امتحانی خواهند داشت.

ص: ۵۹

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۳۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۵ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۲ / الغیبه للنعمانی، ص ۳۱۶ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۴۷۲.

کد آیه: ۲۵۷ / ۲ اسم آیه: نور و ظلمت

{اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ}.

خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند آنها را از ظلمتها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر شدند، اولیای آنها طاغوتها هستند که آنها را از نور، به سوی ظلمتها بیرون می برند آنها اهل آتشند و همیشه در آن خواهند ماند.

۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كُلُّ رَأْيٍ تَرْفَعُ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَصَاحِبُهَا طَاغُوتٌ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت می کند که حضرت فرمودند: هر پرچمی که پیش از قیام قائم علیه السلام برافراشته شود صاحب آن طاغوتی است که در برابر خدا پرستیده می شود.

ص: ۶۰

۱- بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۱۱۴ و ج ۵۲، ص ۱۴۳/ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۲۵ و ج ۲، ص ۹۲ و ج ۳، ص ۴۱۹/ الکافی، ج ۸، ص ۲۹۵/ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۵۲.

۲ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي أَخَالِطُ النَّاسَ فَيَكْثُرُ عَجَبِي مِنْ أَقْوَامٍ لَا يَتَوَلَّوْنَكَمْ وَ يَتَوَلَّوْنَ فُلَانًا وَ فُلَانًا لَهُمْ أَمَانَةٌ وَ صِدْقٌ وَ وَفَاءٌ وَ أَقْوَامٌ يَتَوَلَّوْنَكَمْ لَيْسَ لَهُمْ تِلْكَ الْأَمَانَةُ وَ لَا الْوَفَاءُ وَ الصِّدْقُ، قَالَ: فَاسْتَوَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسًا فَأَقْبَلَ عَلَيَّ كَالْغَضَبَانِ ثُمَّ قَالَ: لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ اللَّهُ بِوَلَايَةِ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ وَ لَا عَثَبَ عَلَيَّ مِنْ دَانَ بِوَلَايَةِ إِمَامٍ عَادِلٍ مِنَ اللَّهِ، قُلْتُ: لَا دِينَ لِأَوْلِيكَ وَ لَا عَثَبَ عَلَيَّ هُوَ لَاءِ، قَالَ: نَعَمْ لَا دِينَ لِأَوْلِيكَ وَ لَا عَثَبَ عَلَيَّ هُوَ لَاءِ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا تَسْمَعُ لِقَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ» يَغْنِي مِنْ ظُلُمَاتِ الذُّنُوبِ إِلَى نُورِ التَّوْبَةِ وَ الْمَغْفَرَةِ لِوَلَايَتِهِمْ كُلِّ إِمَامٍ عَادِلٍ مِنَ اللَّهِ، وَ قَالَ: «وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ» إِنَّمَا عَنَى بِهَذَا أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى نُورِ الْإِسْلَامِ فَلَمَّا أَنْ تَوَلَّوْا كُلَّ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ خَرَجُوا بِوَلَايَتِهِمْ إِلَيْهِ مِنْ نُورِ الْإِسْلَامِ إِلَى ظُلُمَاتِ الْكُفْرِ فَأَوْجَبَ اللَّهُ لَهُمُ النَّارَ مَعَ الْكُفَّارِ فَقَالَ: أَوْلِيكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ. (۱)

عبد الله بن ابی یعفور گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: من با مردم معاشرت دارم، بسیار در شگفتم از گروه هائی که ولایت شما را ندارند و تولیای فلانی و فلانی را دارند، آنان دارای امانت و راستی و وفاداری هستند، و (در مقابل اینان) گروه هائی که ولایت شما را دارند دارای آن امانت و وفاداری و راستی نیستند؟ گوید: ناگاه امام صادق علیه السلام راست نشستند و همانند آدمی خشمگین رو به من کرده و

ص: ۶۱

۱- - الزام الناصب، ج ۱ ص ۱۵ / بحار الانوار، ج ۲۳ ص ۳۲۳ و ج ۶۵ ص ۱۰۵ و ج ۶۹ ص ۱۳۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱ ص ۵۲۲ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۱۰۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲ ص ۴۱۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱ ص ۲۶۶ / الغیبه النعمانی، ص ۱۳۳ / الکافی، ج ۱، ص ۳۷۵.

فرمودند: کسی که به امامی ستمکار که از جانب خدا نیست اعتقاد داشته باشد اصلاً دین ندارد، و بر کسی که به ولایت امام عادل، منصوب از جانب خدا، اعتقاد داشته باشد سرزندی نیست. عرض کردم: آنان دیندار نیستند، و سرزندی هم بر اینان نیست؟ حضرت فرمودند: آری آنان دین ندارند و بر اینان نیز سرزندی نیست، سپس فرمودند: آیا فرمایش خدای عجل الله را نشنیده ای که می فرماید: اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، «خداوند بر آنان که ایمان آورده اند ولایت دارد و آنان را از تاریکی ها به سوی روشنایی می راند» یعنی (سوق دادن) از تاریکی های گناهان به طرف روشنایی توبه و آمرزش به پاس برخورداری از ولایت هر امام عادل که از جانب خداست، سپس خداوند می فرماید: «و آنان که کفر ورزیدند اولیائشان طاغوت است آنان را از روشنایی به سوی تاریکی ها می رانند» برای کافر چه نوری وجود دارد تا از آن بیرون آید؟ بلکه مراد این آیه تنها این است که آنان در روشنایی اسلام بودند ولی چون ولایت هر امام جائری را که از جانب خدا نبود پذیرفتند، از نور اسلام به ظلمات کفر در آمدند، پس خداوند نیز برای آنان آتش دوزخ را همراه با کفار واجب فرمود. و می فرماید: «آن گروه اهل دوزخ اند آنان در آتش جاودان خواهند بود».

کد آیه: ۲۶۱ / ۲ اسم آیه: هفتمین خوشه

{مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أُتْبِتَتْ سَبْعَ سِنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ}.

کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، همانند بذری هستند که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه، یکصد دانه باشد و خداوند آن را برای هر کس بخواهد، دو یا چند برابر می کند و خدا (از نظر قدرت و رحمت)، وسیع، و (به همه چیز) داناست.

عن المفضل بن محمد الجعفی قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن قول الله: «كَمَثَلِ حَبَّةٍ أُتْبِتَتْ سَبْعَ سِنَابِلٍ» قال: الحبه: فاطمه^۳، و السبع سنابل: سبعة من ولدها، سابعهم قائمهم، قلت: الحسن عليه السلام؟ قال: الحسن إمام من الله مفترض طاعته، و لكن ليس من السنابل السبعة، أولهم الحسين عليه السلام، و آخرهم القائم عليه السلام، فقلت: قوله: «فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ» قال: يولد الرجل منهم في الكوفة مائة من صلبه، و ليس ذلك إلا هؤلاء السبعة. (۱)

ص: ۶۳

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱ ص ۵۴۲ / تفسیر العیاشی، ج ۱ ص ۱۴۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲ ص ۴۳۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱ ص ۲۸۲.

مفضل بن محمد جعفی گفت: از امام صادق علیه السلام درباره ی گفته ی خدای سبحان: «کمثل حبه انبتت سبع سنابل» پرسیدم، حضرت فرمودند: منظور از حبه، فاطمه علیها السلام است و هفت سنبل، هفت تن از فرزندان اوست، که هفتمین آنها قائم آنان است، عرض کردم: امام حسن علیه السلام؟ فرمودند: حسن علیه السلام از ناحیه خداوند امام و پیشوایی است که اطاعتش واجب است ولی از سنبل های [خوشه های] هفتگانه نیست، بلکه نخستین فرد آنان حسین علیه السلام، و آخرین آنها قائم علیه السلام است، عرض کردم اینکه خداوند فرموده: «فی کل سنبله مائه حبه» منظور چیست؟ حضرت فرمودند: از هر یک از مردان آنها در کوفه صد نفر به وجود می آید، و آنها جز این هفت تن نیستند.

توضیح: اینکه باید اسامی ائمه اطهار: که اولاد حضرت زهرا علیها السلام هستند را بدون تکرار محاسبه کنید تا امام زمان علیه السلام؟ هفتم گردند. یعنی: ۱- حسن علیه السلام، ۲- حسین علیه السلام، ۳- علی علیه السلام، ۴- محمد علیه السلام، ۵- جعفر علیه السلام، ۶- موسی علیه السلام، ۷- مهدی علیه السلام.

کد آیه: ۲۶۹ / ۱۲ اسم آیه: خیر کثیر

{يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ}.

(خدا) دانش و حکمت را به هر کس بخواهد (و شایسته بداند) می دهد و به هر کس دانش داده شود، خیر فراوانی داده شده است. و جز خردمندان، (این حقایق را درک نمی کنند، و) متذکر نمی گردند.

۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»، فَقَالَ: هِيَ طَاعَةُ اللَّهِ وَ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ. (۱)

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام سوال کرد از تفسیر قول خداوند: «وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»، یعنی: «هر کسی را حکمت داده شود، پس به او خیر بسیاری داده شده است» حضرت فرمودند: حکمت، طاعت خداوند و شناخت امام است.

ص: ۶۵

۱- اثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۰۶ / بحار الانوار، ج ۱، ص ۲۱۵ و ج ۲۴، ص ۸۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۴۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۲، ص ۴۴۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۲۸۷ / الکافی، ج ۱، ص ۱۸۵.

۲ - عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَيْمَانَ جَعْفَرَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: «وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»، قَالَ: مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَاجْتِنَابُ الْكِبَائِرِ الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا النَّارَ. (۱)

ابو بصیر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است که: حکمت، معرفت امام است و اجتناب کردن از گناهان کبیره ای که حق تعالی از برای آنها آتش جهنم را واجب نموده است.

ص: ۶۶

۱ - بحار الانوار، ج ۱، ص ۲۱۵ و ج ۲۴، ص ۸۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۴۸ / تفسیر کنزالدقائق، ج ۲، ص ۴۴۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۲۸۷ / الکافی، ج ۲، ص ۲۸۴.

کد آیه: ۲۸۵ / ۲ اسم آیه: ستاره ی درخشان

{آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ}.

پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتابها و فرستادگانش، ایمان آورده اند (و می گویند): ما در میان هیچ یک از پیامبران او، فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آمرزش تو را (داریم) و بازگشت (ما) به سوی توست.» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَيْلَةَ أُسْرِي بِي إِلَى الْجَلِيلِ جَلَّ جَلَالُهُ أَوْحِيَ إِلَيَّ «آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ»، قُلْتُ: وَالْمُؤْمِنُونَ؟ قَالَ: صَدَقْتَ، يَا مُحَمَّدُ! مَنْ خَلَّفَتْ فِي أُمَّتِكَ؟ قُلْتُ: خَيْرُهَا، قَالَ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، قُلْتُ: نَعَمْ يَا رَبِّ.

قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! إِنِّي أَطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ أَطَّلَاعَهُ فَاخْتَرْتُكَ مِنْهَا فَشَقَقْتُ لَكَ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي، فَلَا أُذَكِّرُ فِي مَوْضِعٍ إِلَّا ذَكَرْتَ مَعِيَ، فَأَنَا الْمُحْمُودُ وَأَنْتَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، ثُمَّ أَطَّلَعْتُ الثَّانِيَةَ فِيهَا فَاخْتَرْتُ مِنْهَا عَلِيًّا وَشَقَقْتُ لَهُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي، فَأَنَا الْأَعْلَى وَهُوَ عَلِيُّ.

يَا مُحَمَّدُ! إِنِّي خَلَقْتُكَ وَخَلَقْتُ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالحَسَنَ وَالحُسَيْنَ وَالأئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ، مِنْ سِنِّ نُوْرٍ مِنْ نُورِي، وَعَرَضْتُ وَلَآئِيكُمْ عَلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الأَرْضِينَ، فَمَنْ قَبَلَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَ مَنْ جَحَدَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الكَافِرِينَ.

يَا مُحَمَّدُ! لَوْ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِي عَيْدِنِي حَتَّى يَنْقَطِعَ وَيَصِيرَ كَالشَّنِّ البَالِي ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا لَوْلَآئِيكُمْ مَا غَفَرْتُ لَهُ حَتَّى يُقَرَّ بِوَلَآئِيكُمْ.

يَا مُحَمَّدُ! تُحِبُّ أَنْ تَرَاهُمْ؟ قُلْتُ: نَعَمْ يَا رَبِّ، فَقَالَ لِي: التَفَيْتَ عَنِ يَمِينِ العَرْشِ، فَالْتَفَيْتَ، فَإِذَا أَنَا بِعَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الحَسَنِ وَ الحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ بِنِ الحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بِنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بِنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بِنِ جَعْفَرَ وَ عَلِيٍّ بِنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بِنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيٍّ بِنِ مُحَمَّدٍ وَ الحَسَنِ بِنِ عَلِيٍّ وَ المَهْدِيَّ فِي ضَحَضَاحٍ مِنْ نُورٍ، قِيَامٌ يُصَلُّونَ وَ فِي وَسْطِهِمُ المَهْدِيُّ يُضِيءُ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ.

فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! هُوَ لِمَاءِ الحَجَّاجِ وَ القَائِمِ مِنْ عَتْرَتِكَ، وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَهُ الحُجَّةُ الوَاجِبَةُ لِأَوْلِيَائِي وَ هُوَ المُنْتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِي بِهِمْ يُمَسِّكُ اللهُ السَّمَاوَاتِ أَنْ تَقَعَ عَلَى الأَرْضِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ. (١)

رسول خدا صلی الله علیه و اله فرمودند: شبی که مرا به آسمانها سیر دادند خداوند عزیز جل جلاله فرمود: «پیغمبر به آنچه از جانب پروردگارش به او نازل شده ایمان آورد»، من گفتم: «و مؤمنان» (نیز ایمان آورده اند؟) خدای متعال فرمود: درست گفتمی.

ای محمد! چه کسی را جانشین خود برای امت گذاشتی؟ گفتم: بهترین آنان را، فرمود: علی بن ابی طالب را؟ گفتم: بلی، پروردگارا!

ص: ٦٨

١- اثبات الهداه، ج ٢ ص ١٥٢ / الزام الناصب، ج ١ ص ١٦٦ / بحار الانوار، ج ٢٧ ص ٢٠٠ و ج ٣٦ ص ٢١٧ و ص ٢٦٢ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ١ ص ٥٧١ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ١٠٤ / تفسیر کنز الدقائق، ج ٢ ص ٤٧٤ / تفسیر فرات الکوفی، ص ٧٤ / غیبه الطوسی، ص ١٠٣.

فرمود: ای محمد! من نظری به زمین افکندم و تو را از آن برگزیدم، و برای تو نامی از نامهای خود جدا کرده و برگرفتم، من در جایی یاد نشوم مگر اینکه تو (هم) یاد شوی، من محمودم و تو محمّد، سپس دوباره به زمین نظر افکنده و علی را از آن انتخاب کردم، و برای او (هم) نامی از نامهای خود برگرفتم، من اعلاّیم و او علیّ است.

ای محمد! من تو را و علی و فاطمه و حسن و حسین را از شَبیح نوری از نور خودم آفریدم، و ولایت شما را بر اهل آسمانها و زمینها عرضه داشتم، هر که پذیرفت نزد من از مؤمنان است، و هر که نپذیرفت در نزد من از کافران است.

ای محمد! اگر بنده ای مرا عبادت کند تا از پا افتد و مانند مشک پوسیده گردد و در حالی که منکر ولایت شما است نزد من آید، او را نیامرزم تا آنگاه که گواهی به ولایت شما دهد.

ای محمد! آیا دوست داری آنان را ببینی؟ عرض کردم: آری، پروردگارا! فرمود: به طرف راست عرش توجّه نما، متوجّه (آن طرف) شدم، ناگاه علی و فاطمه و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و مهدی، را در فضایی از نور دیدم که ایستاده و نماز می خوانند، و مهدی در وسط آنان چون ستاره ی درخشان بود.

پس خداوند فرمود: ای محمّد! اینها حَجّتهای من هستند و مهدی انتقام گیرنده ی عترت تو است، به عزّت و جلال خودم سوگند! او حَجّتی است که ولایتش بر اولیای من واجب است و اوست که از دشمنان من انتقام خواهد گرفت، به واسطه ی ایشان است که خدای متعال آسمان را نگه می دارد تا روی زمین سقوط نکند.

کد آیه: ۷ / ۳ اسم آیه: راسخون

{هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ}.

او کسی است که این کتاب (آسمانی) را بر تو نازل کرد، که قسمتی از آن، آیات «محکم» [صریح و روشن] است که اساس این کتاب می باشد و قسمتی از آن، «متشابه» است اما آنها که در قلوبشان انحراف است، به دنبال متشابهاتند، تا فتنه انگیزی کنند (و مردم را گمراه سازند) و تفسیر (نادرستی) برای آن می طلبند در حالی که تفسیر آنها را، جز خدا و راسخان در علم، نمی دانند. (آنها که به دنبال فهم و درک اسرار همه آیات قرآن در پرتو علم و دانش الهی) می گویند: «ما به همه آن ایمان آوردیم همه از طرف پروردگار ماست.» و جز صاحبان عقل، متذکر نمی شوند.

۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَنَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ. (۱)

ص: ۷۰

۱- بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۹۷ / تأویل الآيات الظاهرة ص ۱۰۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۳۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۱۶ / الکافی، ج ۱، ص ۲۱۳.

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که حضرت فرمودند: مائیم راسخون در علم و ما می دانیم تأویل متشابه قرآن را.

۲- عن عبد الرحمن بن كثير، عن أبي عبد الله عليه السلام في قول الله تعالى: «هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ» قال: أمير المؤمنين عليه السلام والأئمة: «وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ» قال: «فَإِنَّ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ»، أصحابهم و أهل ولايتهم «فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ، وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ»: أمير المؤمنين عليه السلام والأئمة: (۱).

عبد الرحمن بن كثير از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی آیه شریفه: «وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ»، فرمودند: منظور از آیات محکمات امیر المؤمنین و ائمه: هستند «وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ»، مقصود از متشابهات فلانی و فلانی است، «فَإِنَّ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ»، فرمودند: راسخون در علم امیر المؤمنین و ائمه: هستند.

۳- عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَبَا الصَّبَّاحِ! نَحْنُ قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا لَنَا الْأَنْفَالُ وَ لَنَا صِيْفُ الْمَالِ وَ نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ نَحْنُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ». (۲)

ص: ۷۱

۱- اثبات الهداه ج ۲ ص ۱۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۹۷ / تأویل الآيات الظاهره ص ۱۰۶ / الكافي، ج ۱، ص ۴۱۴.

۲- بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۴۵ و ص ۵۹۷ / تفسیر الصافي، ج ۲، ص ۲۶۶ / تفسیر كنز الدقائق، ج ۳، ص ۴۲۷ / تفسیر نور الثقلين، ج ۱، ص ۴۹۱ / غايه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۱۱۸ / الكافي، ج ۱، ص ۱۸۶.

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: ای ابو صباح! ما گروهی هستیم که خداوند اطاعت ما را واجب نموده و خمس متعلق به ما است و مال پاکیزه از ما است، ما راسخون در علم هستیم، به ما حسادت می ورزند که خداوند در این آیه می فرماید: «أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ».

۴- عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّ الْقُرْآنَ زَاجِرٌ وَ أَمْرٌ يَأْمُرُ بِالْجَنَّةِ، وَ يَزْجُرُ عَنِ النَّارِ وَ فِيهِ مُحْكَمٌ وَ مُتَشَابِهٌ، فَأَمَّا الْمُحْكَمُ فَيُؤْمِنُ بِهِ وَ يَعْمَلُ بِهِ وَ يَدِينُ بِهِ، وَ أَمَّا الْمُتَشَابِهُ فَيُؤْمِنُ بِهِ وَ لَا يَعْمَلُ بِهِ، وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ: «فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا»، وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ آلُ مُحَمَّدٍ: (۱).

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: قرآن زجر کننده است و امر کننده، امر می کند به بهشت و زجر می کند از جهنم، و در آن محکم هست و متشابه، و اما محکم را، پس ایمان می آوری به آن و عمل می کنی و به آن اعتقاد داری، و امّا متشابه را، پس به آن ایمان می آوری ولی عمل نمی کنی، و این است معنی قول حق تعالی: «فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا»، و راسخون در علم، آل محمد: هستند.

ص: ۷۲

۱- - بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۵۹۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳ ص ۴۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱ ص ۳۱۶.

کد آیه: ۱۸ / ۳ اسم آیه: شَهِدَ اللَّهُ

{شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ}.

خداوند، گواهی می دهد که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش، (هر کدام به گونه ای بر این مطلب)، گواهی می دهند در حالی که (خداوند در تمام عالم) قیام به عدالت دارد معبودی جز او نیست، که هم توانا و هم حکیم است.

عَنْ غِيَاثِ بْنِ أَسِيدٍ شَهِدْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَثْمَانَ الْعَمْرِيَّ قَدَسَ اللَّهُ رُوحَهُ، يَقُولُ: لَمَّا وُلِدَ الْخَلْفُ الْمَهْدِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، سَطَعَ نُورٌ مِنْ فَوْقِ رَأْسِهِ إِلَى أَعْيَانِ السَّمَاءِ، ثُمَّ سَقَطَ لَوَجْهِهِ سَاجِدًا لِرَبِّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ.

ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَهُوَ يَقُولُ: «شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ»، قَالَ: وَكَانَ مَوْلِدُهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ. (۱)

غیاث بن اسید گوید: با محمد بن عثمان عمری قدس الله روحه (دومین نایب خاص حضرت ولی عصر ارواحنا فداه) دیدار کردم، او می گفت: هنگامی که خلف

ص: ۷۳

۱- - إثبات الهداه، ج ۵: ص ۲۹۶، ح ۳۷؛ بحار الأنوار، ج ۵۱: ص ۱۶، ح ۱۹؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۳: ص ۵۵؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۳۲۲، ح ۶۴؛ حلیه الأبرار، ج ۶: ص ۱۸۴، ح ۲؛ کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۴۳۳، ح ۱۳؛ مدینه معجز الأئمة الإثنی عشر، ج ۸: ص ۳۷، ح ۲۶۶۹.

حضرت عسکری علیه السلام ، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به دنیا آمد، نوری از بالای سرش به اطراف آسمان ساطع گردید، سپس آن به حالت سجده به خاک افتاد، تا سجده به پروردگارش را انجام دهد.

آنگاه سر خود را برداشت در حالی که می گفت: «شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ»، و فرمود: روز تولدش، روز جمعه بوده است.

ص: ۷۴

كد آيه: ٣٣ / ٣ اسم آيه: وارث انبياء

{إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ}.

به حقيقت خدا آدم و نوح و خاندان ابراهيم و خاندان عمران را بر جهانيان برگزيد.

عَنْ حِابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ: يَا حِابِرُ! الزَّمِ الْأَرْضَ وَ لَا تُحَرِّكْ يَدًا وَ لَا رِجْلًا حَتَّى تَرَى عِلَامَاتٍ أَذْكُرُهَا لَكَ إِنْ أَدْرَكَتَهَا، أَوْ لَهَا اخْتِلَافٌ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَ مَا أَرَاكَ تُدْرِكُ ذَلِكَ وَ لَكِنْ حَدَّثَ بِهِ مِنْ بَعْدِي عَنِّي...

إلى أن قال في الحديث: قَالَ: وَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمِنِذٍ بِمَكَّةَ قَدْ أَسْنَدَ ظَهْرَهُ إِلَى الْبَيْتِ الْحَرَامِ مُسْتَجِيرًا بِهِ، فَيُنَادِي:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّا نَسْتَنْصِرُكَ اللَّهُ فَمَنْ أَجَابَنَا مِنَ النَّاسِ فَإِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ مُحَمَّدٍ وَ نَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله ، فَمَنْ حَاجَّنِي فِي آدَمَ فَإِنَّا أَوْلَى النَّاسِ بِآدَمَ، وَ مَنْ حَاجَّنِي فِي نُوحٍ فَإِنَّا أَوْلَى النَّاسِ بِنُوحٍ، وَ مَنْ حَاجَّنِي فِي إِبْرَاهِيمَ فَإِنَّا أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ، وَ مَنْ حَاجَّنِي فِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله فَإِنَّا أَوْلَى النَّاسِ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله ، وَ مَنْ حَاجَّنِي فِي النَّبِيِّينَ فَإِنَّا أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّبِيِّينَ، أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ:

«إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» فَأَنَا بَقِيَّةٌ مِنْ آدَمَ وَ ذَخِيرَةٌ مِنْ نُوحٍ وَ مُصْطَفَى مِنْ إِبْرَاهِيمَ وَ صَفْوَةٌ مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ. (۱)

از جابر جعفی روایت است که گفت: امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: ای جابر! دست و پای خود را جمع کن و در جای خود بنشین تا آنگاه که این علامات را که هم اکنون برای تو نقل می‌کنم ببینی! نخستین علامت کشمکش بنی عباس بر سر حکومت است که گمان نمی‌کنم آن را ببینی، ولی بعد از من اینها را نقل کن...

تا آنجا که فرمودند: در آن روز قائم در مکه است، او در آنجا تکیه به خانه خدا می‌دهد و در حالی که پناه به آن برده است، می‌گوید: ای مردم! ما از خداوند و هر کس که دعوت ما را بپذیرد استمداد می‌کنیم، من از خانواده محمد پیغمبرتان هستم، ما از هر کس به خداوند و حضرت محمد صلی الله علیه و اله نزدیکتریم.

هر کس می‌خواهد در باره ی آدم با من گفتگو کند، بداند که من از هر کس به آدم نزدیکترم، و هر کس می‌خواهد در خصوص نوح با من سخن بگوید، بداند که من از هر کس به نوح نزدیکترم، و هر کس می‌خواهد با من در باره ابراهیم گفتگو نماید، بداند که من نزدیکترین مردم به ابراهیم هستم، و هر کس می‌خواهد با من در باره ی محمد ۶ گفتگو کند بداند که من از هر کس به محمد نزدیکترم، و هر کس می‌خواهد با من در باره پیغمبران گفتگو کند بداند که من از هر کس پیغمبران نزدیکترم، مگر خداوند در کتاب محکم خود نفرموده:

ص: ۷۶

۱- - الإختصاص، ص ۲۵۵ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۱۳ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۲۷۱ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۷۹.

«إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» یعنی: «خداوند آدم و نوح و فرزندان ابراهیم و فرزندان عمران را بر جهانیان تفضیل داد، اینان ذریه ای هستند که بعضی از بعضی دیگر پدید آمده اند و خداوند شنوا و داناست» بدانید که من بازمانده آدم و ذخیره نوح و برگزیده ابراهیم و منتخب محمد صلی الله علیه و اله هستم.

ص: ۷۷

کد آیه: ۳۶ / ۳ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان

{... وَ إِنِّي أُعِيدُهَا بِكَ وَ ذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ}.

... او و فرزندان او را از شر شیطان رانده شده در پناه تو قرار می دهیم.

عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيَّ ٨، يَقُولُ: مَعْنَى الرَّجِيمِ أَنَّهُ مَرْجُومٌ بِاللَّعْنِ، مَطْرُودٌ مِنْ مَوَاضِعِ الْخَيْرِ، لَمَّا يَذْكُرُهُ مُؤْمِنٌ إِلَّا لَعْنَهُ، وَإِنَّ فِي عِلْمِ اللَّهِ السَّابِقِ أَنَّهُ إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، لَمَّا يَبْقَى مُؤْمِنٌ فِي زَمَانِهِ إِلَّا رَجَمَهُ بِالْحِجَارَةِ كَمَا كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ مَرْجُومًا بِاللَّعْنِ. (١)

عبد العظیم بن عبد الله حسنی گوید: از حضرت امام علی النقی علیه السلام شنیدم که می فرمودند: مفهوم رجیم آن است که شیطان با لعن از درگاه خدا رانده شده، و از هر جای خیر و نیکی دور شده، هیچ مؤمنی او را یاد نمی کند، مگر اینکه بر او لعنت فرستد.

به راستی در علم اولیای خداوند گذشته است که، وقتی امام قائم علیه السلام قیام فرماید، هیچ مؤمنی نمی ماند مگر آن که در آن زمان همانطور که قبلاً او را لعن و نفرین می کرد، سنگ بر او می زند و او را از خود دور می سازد.

ص: ۷۸

۱- بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۴۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۲۰ و ج ۴، ص ۶۸۶ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۷۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۲۸ و ص ۲۷۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۳ و ص ۸۵ / معانی الأخبار، النص، ص ۱۳۹.

کد آیه: ۶۸ / ۳ اسم آیه: شباہت به حضرت ابراهیم علیہ السلام

{إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَ هَذَا النَّبِيُّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اللَّهُ وَ لِيُّ الْمُؤْمِنِينَ}.

نزدیکترین مردم به ابراهیم کسانی هستند که از او پیروی کنند و این پیغمبر و امتش که اهل ایمانند و خدا دوستدار و سرپرست مؤمنان است.

۱ - عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ (فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ) أَنَّهُ قَالَ: ... وَ اللَّهُ لَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ قَدْ أَسْبَدَ ظَهْرُهُ إِلَى الْحَجْرِ فَيَنْشُدُ اللَّهَ حَقَّهُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجُّنِي فِي اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ يُحَاجُّنِي فِي آدَمَ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِآدَمَ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجُّنِي فِي نُوحٍ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِنُوحٍ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجُّنِي فِي إِبْرَاهِيمَ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ... (۱)

اسماعیل بن جابر از امام باقر علیہ السلام در خبری طولانی روایت کرده که حضرت فرمودند: ... به خدا سوگند، گویی به او (قائم) می نگرم که با پشت، به حجر (الاسود) تکیه زده، و آنگاه خدا را به حق خودش سوگند می دهد و سپس می گوید: ای مردم! هر کس درباره خدا با من محاجه و بحث کند، من سزاوارترین فرد به خدا

ص: ۷۹

۱- - بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۴۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۸۶ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۰۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۵۳ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۱۸۲ .

هستیم، و هر کس در باره حضرت آدم علیه السلام با من محاجه نماید من سزاوارترین شخص به آدم علیه السلام هستم، ای مردم! هر کس درباره نوح با من احتجاج کند، من سزاوارترین مردم به نوح علیه السلام هستم، ای مردم! هر کس در باره ابراهیم علیه السلام با من احتجاج نماید، من سزاوارترین فرد به ابراهیم علیه السلام می باشم.

۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَ هَذَا النَّبِيُّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا»، قَالَ: هُمُ الْأَيْمَةُ: وَ مَنْ اتَّبَعَهُمْ. (۱)

عبد الله بن عجلان گوید: حضرت باقر علیه السلام در تفسیر آیه شریفه: «إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَ هَذَا النَّبِيُّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا»، فرمودند: مقصود ائمه: و پیروان آنها می باشند.

ص: ۸۰

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۸ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۲۲۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۴۰ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۱۱۹ / الکافی، ج ۱، ص ۴۱۶.

کد آیه: ۸۱ / ۳ اسم آیه: رجعت انبیاء

﴿وَ إِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَ حِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَ لَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَ أَقْرَضُكُمْ وَ أَخَذْتُمْ عَلَيَّ ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَ أَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾.

و (یاد کن) آن گاه که خدا از پیغمبران (و امت‌هایشان) پیمان گرفت که چون به شما کتاب و حکمت بخشیدم سپس بر شما (اهل کتاب) رسولی از جانب خدا آمد که گواهی به راستی کتاب و شریعت شما می داد به او ایمان آورده و یاری او کنید خدا فرمود: آیا اقرار داشته و پیمان مرا بر این امر پذیرفتید؟ همه گفتند: اقرار داریم. خدا فرمود: گواه باشید، من هم با شما گواهم.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسَيْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «وَ إِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَ حِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَ لَتَنْصُرُنَّهُ» قَالَ: مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيَنْصُرَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ قَوْلُهُ «لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ» يَعْنِي رَسُولَ اللَّهِ وَ لَتَنْصُرُنَّهُ يَعْنِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. (۱)

ص: ۸۱

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۳۲ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۹۱ و ص ۶۴۶ / تفسير الصافي، ج ۱، ص ۳۵۱ / تفسير القمي، ج ۱، ص ۲۵۱ و ص ۱۰۶ / تفسير كنز الدقائق، ج ۳، ص ۱۵۰ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص ۳۵۹ / مختصر البصائر، ص ۱۵۰.

علی بن ابراهیم در تفسیرش از عبد الله بن مسکان نقل می کند که حضرت صادق علیه السلام در تفسیر این آیه: «هنگامی که خدا از پیمبران پیمان گرفت که این کتاب و حکمتی را که به شما دادم، اگر پیغمبری سویتان آمد و آنچه نزد شما است تصدیق کرد باید به وی ایمان آرید و یاریش کنید» فرمودند: از زمان حضرت آدم تا کنون خدا هیچ پیغمبری نفرستاده جز این که به دنیا برمی گردد و پیغمبر و امیر المؤمنین علیه السلام را یاری می کند، و تأویل آیه چنین است که: «باید به پیغمبر ایمان آرید و امیر المؤمنین را یاری کنید». (و این در زمان رجعت محقق خواهد شد ان شاء الله)

کد آیه: ۸۳ / ۳ اسم آیه: فقط اسلام

{أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ}.

آیا کافران، دینی غیر دین خدا را می طلبند؟ و حال آنکه هر که در آسمانها و زمین است خواه ناخواه مطیع امر خداست و همه به سوی او بازگردانده می شوند.

۱- عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ قَوْلِهِ: «وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا»، قَالَ: أُنْزِلَتْ فِي الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، إِذَا خَرَجَ بِالْيَهُودِ وَ النَّصَارَى وَ الصَّابِئِينَ وَ الزَّنَادِقَةَ وَ أَهْلِ الرَّدِّهِ وَ الْكُفَّارِ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَ غَرْبِهَا، فَعَرَضَ عَلَيْهِمُ الْإِسْلَامَ فَمَنْ أَسْلَمَ طَوْعًا أَمَرَهُ بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ، وَ مَا يُؤْمَرُ بِهِ الْمُسْلِمُ وَ يَجِبُ لِلَّهِ عَلَيْهِ، وَ مَنْ لَمْ يُسْلِمْ ضَرَبَ عُنُقَهُ حَتَّى لَا يَبْقَى فِي الْمَشَارِقِ وَ الْمَغَارِبِ أَحَدٌ، إِلَّا وَحَدَّ اللَّهُ.

قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنَّ الْخَلْقَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَمْرًا قَلَّ الْكَثِيرُ وَ كَثُرَ الْقَلِيلُ. (۱)

ص: ۸۳

۱- اثبات الهداه ج ۵: ص ۱۷۲، ح ۵۵۱؛ الزام الناصب، ج ۱: ص ۵۵؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۴۰، ح ۹۰؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۵۰، ح ۱۷۷۹؛ تفسیر العیاشی، ج ۱: ص ۱۸۳، ح ۸۲؛ تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۱۵۳؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۳۶۲، ح ۲۳۰.

از عبد الله بن بکیر روایت است که گفت: از حضرت صادق علیه السلام تفسیر این آیه: «وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» را پرسیدم، حضرت فرمودند: این آیه در باره ی قائم نازل شده، هنگامی که علیه یهود و نصارا و صابئین و مادیها و برگشتگان از اسلام و کفار در شرق و غرب کره زمین، قیام می کند، و اسلام را پیشنهاد می نماید، هر کس از روی میل پذیرفت دستور می دهد که نماز بخواند و زکاه بدهد و آنچه هر مسلمانی مأمور به انجام آن است بر وی نیز واجب می کند، و هر کس مسلمان نشد گردنش را می زند تا آنکه در شرق و غرب عالم یک نفر خدا شناس باقی نماند.

عرض کردم: قربانت کردم! در روی زمین مردم بسیار هستند چطور قائم علیه السلام می تواند همه آنها را مسلمان کند و یا گردن بزند؟ حضرت فرمودند: هنگامی که خداوند چیزی را اراده کند، چیز اندک را زیاد و زیاد را کم می گرداند.

۲- عن رفاعه بن موسی، قال: سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: «وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا» قال: إذا قام القائم عليه السلام لا تبقى أرض إلا نودی فيها بشهادة أن لا إله إلا الله، و أن محمدا رسول الله. (۱)

رفاعه بن موسی گفت: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمودند: تأویل آن اینست که موقع ظهور قائم ما، زمینی نیست که در آن لا اله الا الله و محمد رسول الله گفته نشود.

ص: ۸۴

۱- - اثبات الهداه، ج ۵: ص ۱۷۲، ح ۵۵۰؛ بحار الانوار، ج ۵۲: ص ۳۴۰، ح ۸۹ و ج ۶۵: ص ۲۳۱؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱: ص ۶۵۰، ح ۱۷۷۸؛ تفسیر شریف لاهیجی، ج ۱: ص ۳۴۷؛ تفسیر العیاشی، ج ۱: ص ۱۸۳، ح ۸۱؛ تفسیر کنز الدقائق، ج ۳: ص ۱۵۳؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۳۶۲، ح

کد آیه: ۹۷ / ۳ اسم آیه: امنیت در سایه بیعت با حضرت مهدی علیه السلام

{فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ}.

در آن، نشانه های روشن، (از جمله) مقام ابراهیم است و هر کس داخل آن [خانه خدا] شود در امان خواهد بود، و برای خدا بر مردم است که آهنگ خانه (او) کنند، آنها که توانایی رفتن به سوی آن دارند. و هر کس کفر ورزد (و حج را ترک کند، به خود زیان رسانده)، خداوند از همه جهانیان، بی نیاز است.

فی حدیثِ طویل... عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو حَنِيفَةَ، فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ... فَقَالَ: يَا أَيُّهَا حَنِيفَةَ! أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا»، أَيِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْأَرْضِ؟ قَالَ: الْكَعْبَةُ، قَالَ: أَفَتَعْلَمُ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ يُوسُفَ حِينَ وَضَعَ الْمُنْجَنِيقَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي الْكَعْبَةِ فَقَتَلَهُ كَمَا كَانَ آمِنًا فِيهَا؟ قَالَ: فَسَيَكْتُ فَلَمَّا خَرَجَ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ الْحَضْرَمِيُّ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! الْجَوَابُ فِي الْمَسْأَلَتَيْنِ؟

فَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ! «سَيَرُوا فِيهَا لَيَالِي وَ أَيَّامًا آمِنِينَ» فَقَالَ: مَعَ قَائِمِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، وَ أَمَّا قَوْلُهُ «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا» فَمَنْ بَايَعَهُ وَ دَخَلَ مَعَهُ وَ مَسَحَ عَلَى يَدِهِ وَ دَخَلَ فِي عَقْدِ أَصْحَابِهِ كَانَ آمِنًا، الْخَبَرُ (١).

از بعضی اصحاب امام صادق علیه السلام نقل است که روزی ابوحنیفه بر امام صادق علیه السلام وارد شد ... حضرت به او فرمودند: ای ابوحنیفه! خبر ده مرا از فرموده حَقَّعَجَلُ اللهُ: «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا» (کسی که داخل آن مکان شود در امان می باشد) این مکان کدام نقطه زمین می باشد؟ ابوحنیفه گفت: مراد کعبه است، امام علیه السلام فرمودند: آیا می دانی حجاج بن یوسف در کعبه منجیق قرار داد و ابن زبیر را کشت پس چطور ابن زبیر در امان قرار نگرفت؟ راوی گفت: ابوحنیفه ساکت شد، پس از اینکه ابوحنیفه رفت، ابو بکر حضرمی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: فدایت شوم! تفسیر این آیه چیست؟ حضرت فرمودند: ای ابو بکر! مقصود از «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا» این است که هر کس با قائم مایبعت کرده و در حزب آن حضرت باشد و دست آن بزرگوار را مسح کند و در گروه اصحابش باشد البته از هر گزندی در امان می باشد.

ص: ۸۶

۱- - بحار الأنوار، ج ۲: ص ۲۹۲، ح ۱۲ و ج ۵۲: ص ۳۱۴، ح ۸؛ تفسیر کنز الدقائق، ج ۳: ص ۱۷۰ و ج ۱۰: ص ۴۸۷؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۳۶۸، ح ۲۵۸ و ج ۴: ص ۳۳۲، ح ۵۲؛ علل الشرائع، ج ۱، ص ۸۹، ح ۵.

کد آیه: ۳/۱۲۵ اسم آیه: ملائکه یاوران حضرت مهدی علیه السلام

{بَلَىٰ إِنَّ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا وَ يَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُمَدِدُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ}.

آری، (امروز هم) اگر استقامت و تقوا پیشه کنید، و دشمن به همین زودی به سراغ شما بیاید، خداوند شما را به پنج هزار نفر از فرشتگان، که نشانه هایی با خود دارند، مدد خواهد داد! فی تفسیر العیاشی عَنْ ضُرَّيْسِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامَ قَالَ: إِنَّ الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ نَصَبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ بَدْرٍ فِي الْأَرْضِ مَا صَبَّحُوا بَعْدَ وَ لَا يَصْبِحُونَ حَتَّى يَنْصُرُوا صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ وَ هُمْ خَمْسَةُ آلَافٍ. (۱)

تفسیر عیاشی از ضریس بن عبد الملک، از امام باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: فرشتگانی که حضرت محمد صلی الله علیه و آله را روز جنگ بدر در زمین یاری کردند، از آن پس به آسمان بالا-رفتند، و نمی روند تا اینکه صاحب الامر علیه السلام را یاری نمایند، تعداد آن فرشتگان پنج هزار تن است.

ص: ۸۷

۱- - إثبات الهداء، ج ۵، ص ۱۷۳ / بحار الأنوار، ج ۱۹، ص ۲۸۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۸۶ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۳۷۸ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۹۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۲۱۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۸۸.

کد آیه: ۱۴۰ / ۳ اسم آیه: دولت حضرت قائم علیه السلام

{إِنْ يَمْسَسِيكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ}.

اگر (در احد) به شما آسیبی رسید، به دشمنان شما نیز (در بدر) آسیب رسید، و ما این روزها (ی پیروزی و شکست) را در میان مردم می گردانیم تا خداوند مقام اهل ایمان را معلوم کند و از میان شما، شاهدانی بگیرد و خدا ستمکاران را دوست ندارد.

فی تفسیر العیاشی عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ: «وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ»، قَالَ: مَا زَالَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ دَوْلَةً لِلَّهِ وَدَوْلَةً لِإِبْلِيسَ فَأَيُّنَ دَوْلَةَ اللَّهِ أَمَا هُوَ قَائِمٌ وَاحِدٌ. (۱)

در تفسیر عیاشی از زراره روایت می کند که امام صادق علیه السلام فرمودند: از زمان خلقت آدم همیشه دولتی از خدا و دولتی از شیطان بوده، پس در این زمان دولت خدا کو؟ آگاه باشید که صاحب دولت خدا قائم آل محمد: است.

ص: ۸۸

۱- اثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۶۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۶ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۹۵ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۲۲۲ ح ۱۴۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۲۳۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۹۵.

کد آیه: ۱۴۲ / ۳ اسم آیه: امتحان مؤمنین در غیبت

{أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ}.

آیا چنین پنداشتید که (تنها با ادعای ایمان) وارد بهشت خواهید شد، در حالی که خداوند هنوز مجاهدان از شما و صابران را مشخص نساخته است؟! عَنِ ابْنِ بَرْنَطِيٍّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَمَّا وَاللَّهِ لَا يَكُونُ الَّذِي تَمُدُّونَ إِلَيْهِ أَعْيُنَكُمْ حَتَّى تُمَيِّرُوا وَ تُمَحِّصُوا وَ حَيْثُي لَمَّا يَبْقَى مِنْكُمْ إِلَّا الْأَنْدَرُ ثُمَّ تَلَمَّا: «أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا...، ... وَ لَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ» (۱).

از احمد بن ابی نصر بزنطی روایت است که گفت: امام موسی بن جعفر علیهما السلام فرمودند: به خدا قسم آنچه شما چشم به سوی آن دوخته اید واقع نمی شود، مگر بعد از اینکه تمیز داده شوید و امتحان بدهید و تا هنگامی که جز دسته ای اندک کسی از شما (شیعیان) نمی ماند، سپس این آیه را تلاوت فرمودند: «أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا...، ... وَ لَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ»، یعنی: آیا گمان می کنید، که شما را به حال خود می گذارند، و تا کنون خداوند آنها را که جهاد می کنند و ثابت قدم می مانند، نمی شناسد.

ص: ۸۹

۱- - إثبات الهداه بالنصوص و المعجزات، ج ۵، ص ۱۲۹ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۱۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۶۹۷ با کمی اختلاف / کتاب الغیبه (للطوسی)، النص، ص ۳۳۶.

کد آیه: ۱۴۴ / ۳ اسم آیه: رجعت شهدا

{وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ...}

محمد صلی الله علیه واله فقط پیامبر است، قبل از او نیز پیامبرانی بودند. آیا اگر او بمیرد و یا (در جنگ) کشته شود، شما بعقب بر میگردید؟ ...

عَنْ زُرَّارَةَ قَالَتْ: كَرِهْتُ أَنْ أَسْأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الرَّجْعَةِ فَأَخَذْتُ مَسْأَلَهُ لَطِيفَةً، لِأَبْلُغَ بِهَا حَاجَتِي مِنْهَا، فَقُلْتُ: أَخْبِرْنِي عَمَّنْ قُتِلَ مَيَاتٍ؟ قَالَ: لَأَ، الْمَوْتُ مَوْتٌُّ وَالْقَتْلُ قَتْلٌ، فَقُلْتُ: مَا أَحَدٌ يُقْتَلُ إِلَّا مَاتَ؟ قَالَ: فَقَالَ: يَا زُرَّارَةُ! قَوْلُ اللَّهِ أَصِيدُكَ مِنْ قَوْلِكَ قَدْ فَرَّقَ بَيْنَ الْقَتْلِ وَالْمَوْتِ فِي الْقُرْآنِ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ»، وَقَالَ: «لَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لِأَلِي اللَّهِ تُحْشَرُونَ»، فَلَيْسَ كَمَا قُلْتِ يَا زُرَّارَةُ الْمَوْتُ مَوْتٌُّ وَالْقَتْلُ قَتْلٌ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ: «إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعِيدًا عَلَيْهِ حَقًّا»، قَالَ: فَقُلْتُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ»، أَفَرَأَيْتِ مَنْ قُتِلَ لَمْ يَذُقِ الْمَوْتَ فَقَالَ: لَيْسَ مَنْ قُتِلَ بِالسَّيْفِ كَمَنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ، إِنَّ مَنْ قُتِلَ لَا بَيِّدَ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا حَتَّى يَذُوقَ الْمَوْتَ. (۱)

ص: ۹۰

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص: ۲۷۳ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۵۳، ص: ۶۵ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص: ۷۰۶ / تفسير العياشي، ج ۱، ص: ۲۰۲ / تفسير كنز الدقائق، ج ۳، ص: ۲۳۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۱، ص: ۴۰۳.

از زرارہ نقل است کہ گفت: کراہت داشتم کہ از امام باقر علیہ السلام دربارہ ی رجعت پیرسم، پس مسالہ ای لطیف طرح نمودم تا در ضمن پاسخ آن بہ خواستہ ام برسم، پس عرض کردم: فدایت شوم! خبر دهید از حال شخصی کہ کشتہ شود آیا مردہ بشمار می رود؟ حضرت فرمودند: خیر، مردن، مردن است، و کشتہ شدن، کشتہ شدن است.

زرارہ گفت: سپس بہ آن حضرت عرض کردم: هیچ کس کشتہ نشدہ، مگر اینکہ بمیرد. پس حضرت فرمودند: ای زرارہ! گفتہ ی خدای متعال از گفتہ ی تو راست تر است و او در قرآن میان آن دو (موت و قتل) تفاوت قائل شدہ است، آنجا کہ فرمودہ: «أَفَايُنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ»، و فرمودہ: «وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ»، ای زرارہ! اینگونہ کہ شما می گویی نیست، مردن، مردن است، و کشتہ شدن، کشتہ شدن است. همانا خداوند می فرماید:

«إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَٰدًا عَلَيْهِ حَقًّا» یعنی: خداوند جانها و اموال مؤمنین را از آنها می خرد تا در عوض بہ آنها بہشت بدهد، آنها در راه خدا جہاد می کنند و دشمنان خدا را می کشند، و خود کشتہ می شوند این وعدہ ی راست خداوند است.

زرارہ می گوید: عرض کردم: خداوند در آیہ ی دیگر می فرماید: «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ» یعنی: ہر کس مرگ را می چشد، آیا می فرمائید کسی کہ کشتہ می شود مرگ را نمی چشد؟ حضرت فرمودند: کسی کہ با شمشیر در راه خدا کشتہ می شود با آن کس کہ در بسترش جان می دہد یکسان نیست، کسی کہ کشتہ می شود بہ ناچار می باید بہ دنیا برگردد (و مجدداً زندگی کند و بعد بمیرد) تا مزہ ی مرگ را بچشد.

کد آیه: ۲۰۰ / ۳ اسم آیه: وظیفه ی منتظران

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ }.

ای اهل ایمان، (در کار دین) صبور باشید و یکدیگر را به صبر و مقاومت سفارش کنید و مهیا و مراقب کار دشمن بوده و خداترس باشید، شاید رستگار شوید.

۱- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي مَعْنَى قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا»، قَالَ: اصْبِرُوا عَلَىٰ أَذَاءِ الْفَرَايِضِ وَصَابِرُوا عَدُوَّكُمْ وَرَابِطُوا، إِمَامَكُمْ الْمُنتَظِرَ. (۱)

از امام محمد باقر علیه السلام نقل شده که فرمودند: تأویل آیه این است: شکیبا باشید بر انجام فرائض دینی، و صبر کنید بر آزار دشمنان، و مواظب ظهور امام خود مهدی منتظر علیه السلام باشید.

ص: ۹۲

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۵۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۷۳۱ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۱۳۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۳۰۳ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۲۹ / الغیبه للنعمانی، ص ۱۹۹ / حدیث ۱۳.

۲- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ: أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ بَعَثَ إِلَيْهِ مَنْ يَسْأَلُهُ عَنْ هَذِهِ آيَةِ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا»، فَغَضِبَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ وَقَالَ لِلْسَّائِلِ: وَدِدْتُ أَنَّ الَّذِي أَمَرَكَ بِهَذَا وَاجْهَنِي بِهِ.

ثُمَّ قَالَ: نَزَلَتْ فِي أَبِي وَفِينَا وَلَمْ يَكُنِ الرَّبَاطُ الَّذِي أَمَرْنَا بِهِ بَعْدُ وَسَيَكُونُ ذَلِكَ ذُرِّيَّةً مِنْ نَسَلِنَا الْمُرَابِطُ، ثُمَّ قَالَ: أَمَا إِنَّ فِي صَلْبِهِ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ وَدِيعَهُ ذُرِّيَّتٌ لِنَارِ جَهَنَّمَ سَيُخْرِجُونَ أَقْوَاماً مِنْ دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجاً وَسَتَصْبِغُ الْأَرْضُ بِدِمَاءِ فِرَاحٍ مِنْ فِرَاحِ آلِ مُحَمَّدٍ: تَنْهَضُ تَلْحَكُ الْفِرَاحُ فِي غَيْرِ وَقْتٍ وَ تَطْلُبُ غَيْرَ مُدْرِكٍ وَ يُرَابِطُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يُصِيبُونَ وَ يُصِيبُونَ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (۱).

امام باقر علیه السلام از پدر خویش علی بن الحسین علیهما السلام روایت فرموده اند که ابن عباس کسی را نزد علی بن الحسین علیهما السلام فرستاد تا معنی آیه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا» را پرسد، پس حضرت سجاد علیه السلام خشمگین شدند و به سؤال کننده فرمودند: دوست می داشتم آن کس که تو را به این امر گسیل داشته خود بدان پرسش با من روبرو می شد، سپس فرمودند: آیه در باره ی پدرم و ما خاندان نازل شده است، و آن مرابطه که ما به آن مأمور شده ایم هنوز وقتش نرسیده است، در آینده ای نزدیک ذریه ای از نسل ما که وظیفه آن را به عهده دارد به وجود خواهد آمد، سپس فرمودند: بدان که در صلب او (یعنی ابن عباس) سپرده ای است که برای آتش دوزخ آفریده شده، در آینده نزدیک اقوامی را دسته دسته از دین خدا خارج

ص: ۹۳

۱- - بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۱۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۷۳۱ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۴۱۲ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۲۹ / الغیبه للنعمانی، ص ۱۹۹.

خواهند ساخت، و زمین با خونهای جوجه گانی از جوجه گان آل محمد رنگین خواهد شد، آن جوجه گان که بی موقع و نابهنگام قیام می کنند و چیزی را که می طلبند بدان نخواهند رسید ولی آنان که اهل ایمانند مراقب بوده و صبر می کنند و یک دیگر را به بردباری سفارش می نمایند تا خداوند حکم فرماید و او بهترین حاکمان است.

کد آیه: ۴۱ / ۴ اسم آیه: شاهد

{فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا}.

پس حال آنها چگونه است آن روزی که از هر امتی، شاهد و گواهی (بر اعمالشان) می آوریم، و تو را نیز بر آنان گواه خواهیم آورد؟ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا»، قَالَ: نَزَلَتْ فِي أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خَاصَّةً فِي كُلِّ قَرْنٍ مِنْهُمْ إِمَامٌ مِمَّنَّا شَاهِدٌ عَلَيْهِمْ وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَاهِدٌ عَلَيْنَا. (۱)

سماعه گفت: حضرت صادق علیه السلام در باره ی آیه: «فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا»، فرمودند: این آیه فقط در باره ی امت محمد صلی الله علیه و آله نازل شده در هر قرنی از ما خانواده امامی وجود دارد که گواه بر آنها است و حضرت محمد صلی الله علیه و آله گواه بر ما است.

ص: ۹۵

۱- بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۸۳ و ج ۲۳، ص ۳۳۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۹ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۱۳۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۴۸۲ / الکافی، ج ۱، ص ۱۹۰.

کد آیه: ۴۷ / ۴ اسم آیه: خسف بیداء

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا }.

ای کسانی که به شما کتاب آسمانی داده شد، به قرآنی که فرستادیم که مصدق تورات و انجیل شماست ایمان آورید پیش از آنکه بر چهره های (از اثر ضلالت) خط خذلان کشیم و آنها را واژگون کنیم یا مانند اصحاب سبت بر آنها لعنت و عذاب فرستیم، و (بترسید که) قضای خدا واقع شدنی است.

عَنْ حِبْرِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا حِبْرُ! الزَّمِ الْأَرْضَ وَ لَمَّا تُحَرِّكَ يَدًا وَ لَا رَجُلًا حَتَّى تَرَى عَلَامَاتٍ أَذْكُرُهَا لَكَ إِنْ أَذْرَكَتَهَا أَوْلَهَا اخْتِلَافٌ بَيْنِ الْعَبَّاسِ وَ مَا أَرَاكَ تُدْرِكُ ذَلِكَ وَ لَكِنْ حَدَّثَ بِهِ مِنْ بَعْدِي عَنِّي.

وَ مُنَادٍ يُنَادِي مِنَ السَّمَاءِ وَ يَجِيئُكُمُ الصَّوْتُ مِنْ نَاحِيَةِ دِمَشْقَ بِالْفَتْحِ وَ تُخَسَفُ قَرْيَةٌ مِنْ قُرَى الشَّامِ تُسَمَّى الْجَابِيَةَ وَ تَسْقُطُ طَائِفَةٌ مِنْ مَشْرِجِ دِمَشْقَ الْأَيْمَنِ وَ مَارِقَةَ تَمْرُقُ مِنْ نَاحِيَةِ التُّرُكِ وَ يَعْتَبُهَا هَرَجُ الرُّومِ وَ سَيَقْبَلُ إِخْوَانُ التُّرُكِ حَتَّى يَنْزِلُوا الْجَزِيرَةَ وَ سَيَقْبَلُ مَارِقَةَ الرُّومِ حَتَّى يَنْزِلُوا الرَّمْلَةَ.

فَتَلَكَّ السَّنَهَ يَا حَبِيبُ! اخْتَلَفَ كَثِيرٌ فِي كُلِّ أَرْضٍ مِنْ نَاحِيَةِ الْمَغْرِبِ، فَأَوَّلُ أَرْضِ الْمَغْرِبِ أَرْضُ الشَّامِ يَخْتَلِفُونَ عِنْدَ ذَلِكَ عَلَى ثَلَاثِ رَايَاتٍ:

رَايَةُ الْأَصِيهَبِ وَرَايَةُ الْمَأْبُوعِ وَرَايَةُ السُّفْيَانِيِّ، فَيَلْتَقِي السُّفْيَانِيُّ بِالْمَأْبُوعِ فَيَقْتُلُونَ وَيَقْتُلُهُ السُّفْيَانِيُّ وَمَنْ مَعَهُ وَيَقْتُلُ الْأَصِيهَبَ ثُمَّ لَا يَكُونُ لَهُ هِمَّةٌ إِلَّا الْأَقْبَالِ نَحْوَ الْعِرَاقِ وَيَمُرُّ جَيْشُهُ بِقَرْقِيسَا فَيَقْتُلُونَ بِهَا فَيَقْتُلُ مِنَ الْجَبَّارِينَ مِائَةَ أَلْفٍ وَيَبْعَثُ السُّفْيَانِيُّ جَيْشًا إِلَى الْكُوفَةِ وَعَدَّتْهُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا فَيَصِيبُونَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَتْلًا وَصَلْبًا وَسَبْيًا.

فَبَيْنَاهُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَتْ رَايَاتٌ مِنْ قِبَلِ حُرَّاسَانَ تَطْوِي الْمَنَازِلَ طَيًّا حَثِيثًا وَمَعَهُمْ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ.

ثُمَّ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ مِيوَالِي أَهْلِ الْكُوفَةِ فِي ضِعْفَاءَ فَيَقْتُلُهُ أَمِيرُ جَيْشِ السُّفْيَانِيِّ بَيْنَ الْحِيرَةِ وَالْكُوفَةِ وَيَبْعَثُ السُّفْيَانِيُّ بَعْثًا إِلَى الْمَدِينَةِ فَيَنْفِرُ الْمُهَيْدِيُّ مِنْهَا إِلَى مَكَّةَ فَيَبْلُغُ أَمِيرَ جَيْشِ السُّفْيَانِيِّ أَنَّ الْمُهَيْدِيَّ قَدْ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فَيَبْعَثُ جَيْشًا عَلَى أَثَرِهِ فَلَا يُدْرِكُهُ حَتَّى يَدْخُلَ مَكَّةَ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ عَلَى سُنَّةِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ.

قَالَ: وَيَنْزِلُ أَمِيرُ جَيْشِ السُّفْيَانِيِّ الْبَيْدَاءَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ:

يَا بَيْدَاءُ! أَيْدِي الْقَوْمِ فَيُخَسَفُ بِهِمْ فَلَا يُفْلِتُ مِنْهُمْ إِلَّا ثَلَاثَةٌ نَفَرٌ يُحَوِّلُ اللَّهُ وُجُوهَهُمْ إِلَى أَفْقِيَّتِهِمْ وَهُمْ مِنْ كَلْبٍ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا» الآية (١)

جابر بن یزید جعفی روایت کرده است که حضرت ابو جعفر محمد بن علی الباقر ۸ فرمودند: ای جابر! درخ-انه ات بنشین و دست و پائی نزن تا آنگاه که نشانه هائی را که برایت می گویم ببینی البته اگر آخرالزمان را درک کردی.

اولش اختلاف بنی عباس است و به نظر من تو آن روز را درک نخواهی کرد ولی از من به کسانی که پس از من خواهند آمد بازگو کن.

نشانه ی دیگر منادی که از آسمان ندا خواهد داد و از سوی دمشق آوازه فتح و پیروزی به شما خواهد رسید و یکی از آبادیهای شام به نام (جاییه) فرو خواهد رفت و قسمت راست مسجد جامع دمشق فرو می ریزد و گروهی خارج از دین که از ناحیه ترک باشند خروج کنند و از پ-ی آن ف-روپ-اش-ی و ه-رج و م-رج در (روم) خ-واهد بود، آنگاه (ترکان) در جزیره و رومیها در (رمله) فرود می آیند.

ای ج-اب-ر! در آن س-ال در س-راس-ر مغرب زمین اختلافات بزرگ و بسیاری روی خواهد داد. نخستین سرزمینی که ویران می گردد، سرزمین شام است و آن بخاطر سه پرچمی است که در آنجا به اهتزاز در می آید:

ص: ۹۸

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۳ ح ۵۵۳ / الإختصاص، ص ۲۵۵ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۶ و ج ۲، ص ۹۳ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۵۳ و ج ۲، ص ۸۷ / تفسیر العیاشی: ج ۱، ص ۲۴۵ ح ۱۴۷ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۷۹ ح ۶۷.

پرچم (اصهب) یا زرد چهره، پرچم (ابقع) و مردی که نقطه های سیاه و سفید بر صورت دارد و پرچم سفیانی.

پس سفیانی با ابقع برخورد کند و بجنگد و سفیانی او و پیروانش را بکشد و سپس اصهب را بکشد سپس همتی به جز آنکه رو به سوی عراق کند نخواهد داشت و سپاهیانش به (قرقیسیاء) گذر کنند و در آنجا بجنگند و یک صد هزار نفر از ستمگران در آن جنگ کشته شوند و سفیانی سپاهی به کوفه روانه کند که هفتاد هزار به شمار آیند و اهل کوفه را بکشند و به دار آویزند و اسیر کنند.

درست در این شرایط دردناک است که پ-رچ-م-ه-ای-ی از ط-رف-خ-راس-ان-م-ی-رس-د. نیرویی که به سرعت خود را به کوفه می رس-ان-د و در میان همین نیرو، گروهی از یاران راستین مهدی علیه السلام است.

مردی از ع-ج-م و از اه-ل-ک-وف-ه-ق-ی-ام می کند و ب-ا گروهی اندک ب-ر ضد جنبش سفیانی وارد عمل می گ-ردد، اما فرمانده لشکر س-فیان-ی او را میان کوفه و حیره ب-ه قتل می رساند.

س-فیانی سپاهی نیز به سوی مدینه گسیل می دارد، اما امام مهدی علیه السلام از مدینه به سوی مکه حرکت می کند. گزارش به فرمانده سپاه سفیانی می رسد که حضرت مهدی علیه السلام ب-ه س-وی مکه در حرکت است و او سپاهی از پی حضرت می فرستد، اما آنان به آن حضرت نمی رسند و آن گرامی بسان (موسی بن عمران) و بر سیره و روش او، وارد مکه می گردد.

سپس حضرت فرمودند: ف-رم-انده ی سپاه سفیانی در بیابانی فرود می آید و ندائی از آسمان ندا می دهد که:

(ای ک-وی-ر-خ-ش-ک و سوزان! این سپاه تجاوزکار را نابود ساز!) و اینجاست که زمین ، آن-ان را فرو می برد و جز سه نفر از آنان باقی نمی ماند و خدا آنان را نیز به گونه ای مسخ و به شدت کیفر می کند و چهره‌هایشان را به عقب بر می گرداند و آنان از قبیله کلب خواهند بود و این آیه در باره آنان نازل شده است:

«يا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا» (ای کسانی که برای شما کتاب آسمانی فرستاده شد به قرآنی که فرو فرستادیم که تورا و انجیل را که با شما است تصدیق می کند ایمان آورید پیش از آنکه چهره هائی را خط خذلان کشیم و آنها را به پشت هایشان برگردانیم).

ص: ۱۰۰

کد آیه: ۵۹/۴ اسم آیه: اولی الامر

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا }

ای کسانی که ایمان آورده اید! اطاعت کنید خدا را! و اطاعت کنید پیامبر خدا و اولو الامر [اوصیای پیامبر] را! و هر گاه در چیزی نزاع داشتید، آن را به خدا و پیامبر بازگردانید (و از آنها داوری بطلبید) اگر به خدا و روز رستاخیز ایمان دارید! این (کار) برای شما بهتر، و عاقبت و پایانش نیکوتر است.

۱- عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى نَبِيِّهِ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! عَرَفْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَمَنْ أُولُو الْأَمْرِ الَّذِينَ قَرَنَ اللَّهُ طَاعَتَهُمْ بِطَاعَتِكَ؟ قَالَ: هُمْ خُلَفَائِي، يَا جَابِرُ! وَأُمَّةُ الْمُسْلِمِينَ بَعْدِي، أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، ثُمَّ الْحَسَنُ، ثُمَّ الْحُسَيْنُ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْرُوفُ فِي التَّوْرَةِ بِالْبَاقِرِ، وَسَيِّدُ رُكَّةٍ، يَا جَابِرُ! فَإِذَا لَقِيْتَهُ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ، ثُمَّ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ سَيِّدِي وَكَيِّبِي حُجَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَبَقِيَّتُهُ فِي عِبَادِهِ، ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، ذَاكَ

الَّذِي يَفْتَحُ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرَهُ عَلَى يَدَيْهِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، ذَاكَ الَّذِي يَغِيبُ عَنْ شَيْعَتِهِ وَأَوْلِيَائِهِ غَيْبَهُ لَا يَثْبُتُ فِيهَا عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ، إِلَّا مَنْ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ.

قَالَ: فَقَالَ جَابِرٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَهَلْ يَنْتَفِعُ الشَّيْعَةُ بِهِ فِي غَيْبَتِهِ؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِي، وَالَّذِي بَعَنِي بِالْأُتُوهِ! إِنَّهُمْ لَيَنْتَفِعُونَ بِهِ يَسْتَنْصِفُونَ بِنُورِ وَلَايَتِهِ فِي غَيْبَتِهِ، كَانْتِفَاعِ النَّاسِ بِالشَّمْسِ، وَإِنْ جَلَّلَهَا السَّحَابُ، يَا جَابِرُ! هَذَا مَكُونُ سِرِّ اللَّهِ وَمَحْزُونُ عِلْمِهِ فَآكُتْمُهُ إِلَّا عَنْ أَهْلِهِ. (١)

از جابر بن یزید جعفری نقل است که گفت: از جناب جابر بن عبد الله انصاری شنیدم که می گفت: چون خدای متعال این آیه را بر پیامبرش نازل فرمود: «ای کسانی که ایمان آورده اید خدای را اطاعت کنید و پیغمبر و صاحبان امر خویش را فرمان برید»، عرض کردم: ای رسول خدا! ما خدا و پیامبر او را شناخته ایم (اکنون بیان فرمایید) صاحبان امری که خداوند فرمانبرداری ایشان را به فرمانبرداری خودش همراه و قرین نموده، چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: ای جابر! آنها، جانشینان و امامان مسلمین بعد از من می باشند، نخستین آنها علی بن ابی طالب است، سپس حسن، و پس از او حسین، و سپس علی بن الحسین، و پس از او محمد بن علی است، که در تورات به باقر معروف است، و ای جابر! تو او را درک خواهی کرد، پس هر گاه او را ملاقات نمودی سلام مرا به او برسان، و پس از او صادق جعفر بن محمد، سپس موسی بن جعفر، و پس از او علی بن موسی، سپس محمد بن علی، و پس از او علی بن محمد، سپس حسن بن علی، و پس از او همنام و هم کنیه ی من، حجت خدای تعالی در زمین، و بقیه الله در میان

ص: ۱۰۲

۱- - اثبات الهداه، ج ۲: ص ۷۴، ح ۲۱۲؛ بحار الانوار، ج ۳۶: ص ۲۵۰، ح ۶۷؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲: ص ۱۰۳، ح ۲۴۷۶؛ تأویل الآيات الظاهرة، ص ۱۴۱؛ تفسیر الصافی، ج ۱: ص ۴۶۴؛ تفسیر کنز الدقائق، ج ۳: ص ۴۳۸؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۴۹۹، ح ۳۳۱؛ کمال الدین، ج ۱: ص ۲۵۳، ح ۳.

بندگان او، فرزند حسن بن علی، همان کسی که خداوند شرق و غرب زمین را به دست او بگشاید، آن کسی که از شیعیان و دوستانش پنهان شود و غیبت کند، غیبتی که در آن غیبت به اعتقاد به امامت او پابرجا نماند، مگر کسی که خداوند قلبش را به ایمان آزمایش کرده است.

جابر گوید، عرض کردم: ای رسول خدا! آیا برای شیعیان در حال غیبت او بهره و نفعی از او هست؟ حضرت فرمودند: آری، قسم به آنکه مرا به راستی به پیامبری مبعوث فرموده! ایشان به نور او روشنی جویند، و به ولایت او بهر مند شوند همان گونه که مردم به خورشید بهر مند شوند، اگر چه ابر آن را بپوشاند، ای جابر! این (که برایت گفتم) از اسرار مکنونه، و علم مخزون خداوند است، پس جز از اهلش، آن را مخفی نما.

۲- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» قَالَ: الْأَيْمَةُ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ. (۱)

از ابو بصیر از حضرت امام باقر علیه السلام روایت است: در تفسیر آیه اولی الامر فرمودند: مقصود از اولوا الامر ائمه از اولاد علی و فاطمه علیهما السلام هستند تا زمانی که ساعت قیام قیامت برپا گردد.

ص: ۱۰۳

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۶۹ / بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۲۸۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۰۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۴۳۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۴۹۹ / کمال الدین، ج ۱، ص ۲۲۲.

کد آیه: ۶۹ / ۴ اسم آیه: بهترین رفیق

﴿وَمِنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾.

و کسی که خدا و پیامبر را اطاعت کند، (در روز رستاخیز)، همنشین کسانی خواهد بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده از پیامبران و صدیقان و شهدا و صالحان و آنها رفیقهای خوبی هستند! ۱- عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ... وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا»، قَالَ: النَّبِيُّ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَالصِّدِّيقِينَ: عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَالشُّهَدَاءِ: الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَالصَّالِحِينَ: الْأَئِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا: الْقَائِمُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

زراره از امام باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در تفسیر این آیه فرمودند: نبیین، رسول خدا صلی الله علیه و آله است، و صدیقین، علی بن ابی طالب علیهما السلام است، و شهداء، حسن و

ص: ۱۰۴

۱- - الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۷ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱ و ج ۶۴، ص ۱۹۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۲۷ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۱۴۵ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۱، ص ۵۰۶ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۴۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۴۶۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۱۶ حدیث ۳۹۵ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۹۸.

حسین علیهما السلام اند، و صالحین، ائمه معصومین: هستند، و حسن اولئک رفیقاً، قائم آل محمد علیه السلام است.

۲- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ: «فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا»، قَالَ: الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ: أَنَا، وَالصَّادِقِينَ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَالشُّهَدَاءِ: الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَالصَّالِحِينَ: حَمْرُهُ، وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا: الْأَيْمَةُ الْإِثْنَا عَشَرَ بَعْدِي. (۱)

ام سلمه گفت: از پیامبر اکرم صلی الله علیه واله درباره ی آیه: «فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ»، آنها با کسانی هستند که خدا به ایشان نعمت ارزانی داشته از پیامبران، سوال کردم، حضرت فرمودند: الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ: من هستم، وَالصَّادِقِينَ: علی علیه السلام است، وَالشُّهَدَاءِ: حسن و حسین علیهما السلام هستند، وَالصَّالِحِينَ: حمزه است، وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا: ائمه دوازده گانه بعد از من هستند.

ص: ۱۰۵

۱- - بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۴۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۲۵ / کفایه الأثر، ص ۱۸۳.

کد آیه: ۷۷ / ۴ اسم آیه: تأخیر

{أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظَلِّمُونَ فَتِيلًا}.

آیا ندیدی کسانی را که (در مکه) به آنها گفته شد: «فعلاً دست از جهاد بردارید! و نماز را برپا کنید! و زکات بپردازید!»، ولی هنگامی که (در مدینه) فرمان جهاد به آنها داده شد، جمعی از آنان، از مردم می ترسیدند، همان گونه که از خدا می ترسند، بلکه بیشتر! و گفتند: «پروردگارا! چرا جهاد را بر ما مقرر داشتی؟! چرا این فرمان را تا زمان نزدیکی تأخیر نینداختی؟!» به آنها بگو: «سرمایه زندگی دنیا، ناچیز است! و سرای آخرت، برای کسی که پرهیزگار باشد، بهتر است! و به اندازه رشته شکاف هسته خرمایی، به شما ستم نخواهد شد!» عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: وَاللَّهِ! الَّذِي صَنَعَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ خَيْرًا لِهَيْدِهِ الْأُمَّةِ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ، وَاللَّهِ! لَفِيهِ نَزَلَتْ هَيْدَةُ الْمَايَةِ: «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ» إِنَّمَا هِيَ طَاعَةٌ

الإمام فَطَلَبُوا الْقِتَالَ «فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمْ» مَعَ الْحُسَيْنِ «قَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْ لَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ» وَ قَوْلُهُ: «رَبَّنَا أَخْرِنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَ نَتَّبِعِ الرُّسُلَ»، أَرَادُوا تَأْخِيرَ ذَلِكَ إِلَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَام. (۱).

محمّد بن مسلم از امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که حضرت فرمودند: به خدا قسم! آن عملی که حسن بن علی علیهما السلام انجام داد برای این امت از آنچه که آفتاب بر آن می تابد بهتر بود. به خدا! قسم این آیه که می فرماید:

«آیا ندیدی آن افرادی را که به آنان گفته شد: دست خود را نگاه دارید، نماز را بر پا و زکات را پرداخت نمائید»، این آیه در باره ی اطاعت کردن از امام است، ولی ایشان طالب قتال شدند. هنگامی که جنگیدن بر آنان واجب شد که در رکاب امام حسین علیه السلام با دشمنان بجنگند گفتند: «پروردگارا! چرا جنگیدن را بر ما واجب کردی، کاش ما را تا یک مدت نزدیکی به تأخیر می انداختی تا دعوت تو را اجابت و از پیامبران متابعت می نمودیم» منظور آنان از این تأخیر انداختن تا زمان حضرت قائم علیه السلام بود.

ص: ۱۰۷

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۵ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۷ و ص ۶۸ / بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۵ و ص ۲۱۷ و ج ۵۲، ص ۱۳۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۳۰ و ج ۳، ص ۳۱۷ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۴۷۲ / تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۲۵۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۴۷۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۱۸ / الکافی، ج ۸، ص ۳۳۰.

کد آیه: ۱۵۹ / ۴ اسم آیه: اقتداء

{وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا}.

و هیچ کس از اهل کتاب نیست جز آنکه پیش از مرگ به وی (عیسی) ایمان خواهد آورد و در روز قیامت او بر آنان گواه خواهد بود.

فی تفسیر القمی، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ قَالَ: قَالَ لِي الْحَجَّاجُ: يَا شَهْرُ! آيَةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَدْ أُعْيَتْنِي.

فَقُلْتُ: أَيُّهَا الْأَمِيرُ! أَيُّ آيَةٍ هِيَ؟ فَقَالَ: قَوْلُهُ: «وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ» وَاللَّهِ إِنِّي لَأَمُرُّ بِالْيَهُودِيِّ وَالنَّصِيرَانِيِّ فَتَضْرِبُ عُنُقَهُ ثُمَّ أَرْمُقُهُ بِعَيْنِي فَمَا أَرَاهُ يُحْرِكُ شَفْتَيْهِ حَتَّى يَخْمُدَ.

فَقُلْتُ: أَصْلَحَ اللَّهُ الْأَمِيرَ، لَيْسَ عَلَيَّ مَا تَأَوَّلْتَ.

قَالَ: كَيْفَ هُوَ؟ قُلْتُ: إِنَّ عِيسَى يَنْزِلُ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَى الدُّنْيَا، فَلَا يَبْقَى أَهْلٌ مِلَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا غَيْرِهِ إِلَّا آمَنَ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَ يُصَلِّيَ خَلْفَ الْمَهْدِيِّ.

قَالَ: وَيَحْكُ! أَنَّى لَكَ هَذَا وَ مِنْ أَيْنَ جِئْتَ بِهِ؟ فَقُلْتُ: حَدَّثَنِي بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

فَقَالَ: جُنْتُ وَاللَّهِ بِهَا مِنْ عَيْنِ صَافِيَةٍ. (۱)

در تفسیر قمی شهر بن حوشب گفت: حجاج به من گفت: یک آیه در قرآن مرا خسته کرده، گفتم: امیر بفرمائید کدام آیه است؟ گفت: این آیه: «وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبِيلَ مَوْتِهِ»، هیچ یک از اهل کتاب نیستند مگر اینکه ایمان می آورند به او قبل از مرگش، گفت: من دستور می دهم گردن یک یهودی یا نصرانی را بزنند، بعد دقیق تماشا می کنم، هرگز لبهای خود را حرکتی نمی دهد تا موقعی که می میرد و چیزی نمی گوید که معلوم شود ایمان آورده. گفتم: خدا امیر را خیر دهد، آن طور که تو تأویل کرده ای نیست، پرسید چگونه است؟ گفتم: حضرت عیسی قبل از روز قیامت به دنیا فرود خواهد آمد، احدی از ملتها چه یهودی و چه دیگران نمی ماند مگر اینکه به او ایمان می آورد و او پشت سر حضرت مهدی علیه السلام نماز خواهد خواند.

گفت: وای بر تو! از کجا این مطلب را کشف نموده ای و از چه کسی استفاده کرده ای؟ گفتم: این مطلب را محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب: برایم نقل کرد، گفت: به خدا قسم! از سرچشمه پاکی گرفته ای.

ص: ۱۰۹

۱- - الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۷ و ج ۲ ص ۲۸۴ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان علی الرجعه، النص، ص ۳۴۰ / بحار الانوار، ج ۹، ص ۱۹۵ و ج ۱۴ ص ۳۴۹ و ج ۵۳ ص ۵۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۱۹۷ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۱، ص ۵۸۵ / تفسیر الصافی، ج ۱، ص ۵۱۹ / تفسیر القمّی ج ۱: ص ۱۵۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۷۱ حدیث ۶۶۲.

کد آیه: ۱۶۵ / اسم آیه: طول عمر

{... لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ...}

... تا بعد از فرستادن پیامبران، حجتی برای مردم بر خدا باقی نماند، (و بر همه اتمام حجت شود)...

عَنْ سَيِّدِ الصِّيرَفِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَالْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ وَ دَاوُدُ بْنُ كَثِيرٍ الرَّقِّيُّ وَأَبُو بَصِيرٍ وَ أَبَانُ بْنُ تَغْلِبَ عَلَى مَوْلَانَا الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ قَالَ: ... قَالَ: أَمَّا الْعَبْدُ الصَّالِحُ أَعْنَى الْخَضِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَا طَوَّلَ عُمُرَهُ لِنُبُوِّهِ فَزَرَّهَا لَهُ، وَ لَا لِكِتَابٍ نَزَّلَ عَلَيْهِ، وَ لَا لِشَرِيْعِهِ يَنْسُخُ بِهَا شَرِيْعَهُ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ، وَ لَا لِإِمَامِهِ يُلْزِمُ عِبَادَهُ الْإِقْتِدَاءَ بِهَا، وَ لَا لِطَاعِهِ يَفْرِضُهَا، بَلَى إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا كَانَ فِي سَابِقِ عِلْمِهِ أَنْ يُعَدِّدَ مِنْ عُمُرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَيَّامِ غَيْبَتِهِ مَا يُقَدِّرُهُ وَ عِلْمَ مَا يَكُونُ مِنْ إِنْكَارِ عِبَادِهِ بِمِقْدَارِ ذَلِكَ الْعُمُرِ فِي الطُّوْلِ طُولِ عُمُرِ الْعَبْدِ الصَّالِحِ مِنْ غَيْرِ سَبَبٍ، أَوْجَبَ ذَلِكَ إِلَّا لِعَلِّهِ الْإِسْتِدْلَالَ بِهِ عَلَى عُمُرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِيَقْطَعَ بِذَلِكَ حُجَّةَ الْمُعَانِدِينَ: «لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ».(۱)

ص: ۱۱۰

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۹۱ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۳۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۹۴ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۷، ص ۱۳۴ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۱۷۲ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۵۷ / الوافی، ج ۲، ص ۴۲۳.

سدیر صیرفی گوید: من و مفضل بن عمر و داود بن کثیر رقی و ابو بصیر و ابان بن تغلب بر مولایمان حضرت صادق علیه السلام وارد شدیم: ... حضرت فرمودند: و اما عبد صالح یعنی حضرت خضر علیه السلام، خدای تعالی عمر او را طولانی ساخته است، ولی نه به خاطر نبوتی که برای وی تقدیر کرده است، و یا کتابی که بر وی فرو فرستاده است، و یا شریعتی که به واسطه ی آن شرایع انبیاء پیشین را نسخ کند، و یا امامتی که بر بندگانش اقتداء به آن لازم باشد، و یا طاعتی که انجام دادن آن بر وی واجب باشد، بلکه چون در علم خداوند گذشته بود که عمر قائم علیه السلام در دوران غیبتش طولانی خواهد شد، تا جائی که پیروانش آن را به واسطه ی طولانی بودنش انکار کنند، عمر بنده ی صالح خود را طولانی کرد تا از طول عمر او به طول عمر قائم علیه السلام استدلال شود و حجّت معاندان منقطع گردد و برای مردم علیه خداوند حجّتی نباشد.

کد آیه: ۳ / ۵ اسم آیه: روز یأس کفار

{... الْيَوْمَ يَيْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ...}

... امروز، کافران از (زوال) آیین شما، مأیوس شدند بنا بر این، از آنها نترسید! و از (مخالفت) من بترسید! ...

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي هَذِهِ الْآيَةِ: «الْيَوْمَ يَيْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ»، يَوْمَ يَقُومُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَيْسُ بَنُو أُمَّتِهِ فَهُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا يَيْسُوا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: (۱)

از جابر نقل است که امام محمد باقر علیه السلام در تفسیر این آیه فرمودند: آن روز، روز ظهور قائم آل محمد: است که بنی امیه نا امید می شوند و آنها هستند که کافر گشته و از آل محمد: نا امید می باشند.

ص: ۱۱۲

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۸ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۲۲۳ / تفسیر العیاشی ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۱۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۸۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۳۲.

کد آیه: ۱۲ / ۵ اسم آیه: دوازدهمین امام

﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمْهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾.

خدا از بنی اسرائیل پیمان گرفت. و از آنها، دوازده نقیب (سرپرست) برانگیختیم. و خداوند (به آنها) گفت: «من با شما هستم! اگر نماز را برپا دارید، و زکات را پردازید، و به رسولان من ایمان بیاورید و آنها را یاری کنید، و به خدا قرض الحسن بدهید (در راه او، به نیازمندان کمک کنید)، گناهان شما را می پوشانم (می بخشم) و شما را در باغهایی از بهشت، که نهرها از زیر درختانش جاری است، وارد می کنم. اما هر کس از شما بعد از این کافر شود، از راه راست منحرف گردیده است.

۱- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: مَعَاشِرَ النَّاسِ! اَعْلَمُوا أَنَّ لِلَّهِ تَعَالَى بَابًا، مَنْ دَخَلَهَا أَمِنَ مِنَ النَّارِ وَمِنَ الْفِرْعِ الْأَكْبَرِ، فَقَامَ إِلَيْهِ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! اهْدِنَا إِلَى هَذَا الْبَابِ حَتَّى نَعْرِفَهُ.

فَقَالَ: هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَخُو رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ، مَعَاشِرَ النَّاسِ! مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى الَّتِي لَا انْفِصَامَ لَهَا، فَلْيَسِمْ تَمَسِّكَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَإِنَّ وَايَتَهُ وَ وَايَتِي وَ طَاعَتَهُ طَاعَتِي.

مَعَاشِرَ النَّاسِ! مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْرِفَ الْحُجَّهَ بَعِيدِي، فَلْيَعْرِفْ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، مَعَاشِرَ النَّاسِ! مَنْ سِرَّهُ أَنْ يَتَوَالَى وَ وَايَةَ اللَّهِ، فَلْيَقْتَدِ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَإِنَّهُ خِزَانَةُ عِلْمِي. مَعَاشِرَ النَّاسِ! مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ وَ هُوَ عَنْهُ رَاضٍ، فَلْيَتَوَالِ عِدَّةَ الْأَيْمَةِ..

فَقَامَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، فَقَالَ: وَ مَا عِدَّةُ الْأَيْمَةِ؟ فَقَالَ: يَا جَابِرُ! سَأَلْتَنِي يَزْحَمُكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ بِأَجْمَعِهِ، عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ الشُّهُورِ، وَ هِيَ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ، وَ عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ الْعُيُونِ الَّتِي أَنْفَجَرْتُ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامِ حِينَ ضَرَبَ بِعَصَاهُ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ عَيْنًا، وَ عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ نُقْبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ.

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «وَ لَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا»، وَ الْأَيْمَةُ، يَا جَابِرُ! اثْنَا عَشَرَ، أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ آخِرُهُمُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (١)

از ابن عباس روایت است که گفت: شنیدم که رسول خدا صلی الله علیه واله می فرمودند: ای مردم! بدانید برای خداوند دری است که هر کس داخل آن شود از آتش جهنم و

ص: ۱۱۴

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۲۴ / إرشاد القلوب (للديلمي)، ج ۲، ص ۲۹۳ / بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۲۶۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۳۸۹ / مائه منقبه من مناقب أمير المؤمنين و الأئمه، ص ۷۱.

ترس قیامت در امان است، سپس ابو سعید خدری بلند شد، و عرض کرد: ای رسول خدا! ما را به سوی آن در، راهنمایی فرما تا آن را بشناسیم.

حضرت فرمودند: آن در، علی بن ابی طالب علیهما السلام سید الوصیین و امیر المؤمنین و برادر رسول رب العالمین و جانشین او بر تمام مردم جهان است.

ای گروه مردم! هر کس دوست دارد که چنگ زند بر دستگیره ی محکمی که هرگز جدا نشود، باید به ولایت و دوستی علی علیه السلام چنگ زند، زیرا که ولایت علی علیه السلام، ولایت من است، و اطاعت از او اطاعت از من است.

ای گروه مردم! هر کس می خواهد حجّت پس از من را بشناسد، باید علی بن ابی طالب علیهما السلام را بشناسد.

ای مردم! هر کس به ولایت خداوند خوشنود است، باید اقتدا به علی بن ابی طالب علیهما السلام کند، زیرا که او گنجینه ی علم و دانش من است.

ای مردم! هر کس دوست دارد که خدا را دیدار کند در حالی که از او خوشنود است، باید همه ی ائمه: را دوست بدارد.

پس جابر بن عبدالله ایستاد و عرض کرد: امامان چند نفرند؟ حضرت فرمودند: ای جابر! خدا تو را رحمت کند، از همه ی اسلام از من سؤال کردی، شماره ی امامان به شماره ی ماه ها در نظر خداوند، دوازده تاست، در کتاب خدا از آن روزی که آسمان و زمین را آفرید، شماره ی امامان به تعداد چشمه هائی است که برای موسی بن عمران علیه السلام پدید آمد، هنگامی که عصایش را به زمین زد دوازده چشمه جاری شد، و شماره ی آنان به تعداد نقیبان بنی اسرائیل است.

خدای تعالی می فرماید: «وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا»، و امامان ای جابر دوازده نفرند، اول آنان علی بن ابی طالب علیهما السلام و آخرشان حضرت قائم علیه السلام می باشد.

۲- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مِنْ وُلْدِي اثْنَا عَشَرَ نَقِيبًا، نُجَبَاءُ مُحَدَّثُونَ مُفَهَّمُونَ، آخِرُهُمُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ، يَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جُورًا. (۱)

از حضرت باقر علیه السلام روایت است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: از بین فرزندان من دوازده نفرشان نقیب (شناسنده و سرپرست) و نجیب (اصیل و خوش گوهر) و محدث و مفهم می باشند، آخرین آنها قائم به حق است، که زمین را از عدالت پر کند چنان که از ظلم و ستم پر شده باشد.

ص: ۱۱۶

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۳۲ / الکافی، ج ۱، ص ۵۳۴ / مرآة العقول، ج ۶، ص ۲۳۳ / الوافی، ج ۲، ص ۳۱۲.

کد آیه: ۱۴ / ۱۵ اسم آیه: میثاق

{وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ...}.

و از کسانی که ادعای نصرانیت (و یاری مسیح) داشتند (نیز) پیمان گرفتیم ولی آنها قسمت مهمی را از آنچه به آنان تذکر داده شده بود فراموش کردند ...

عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَمَا تَشْتَرِ مِنَ السُّودَانِ أَحَدًا، فَإِنْ كَانَ لَا بِيَدٍ فَمِنَ التُّوبَةِ، فَإِنَّهُمْ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ: «وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ»، أَمَا إِنَّهُمْ سَيَذُكَّرُونَ ذَلِكَ الْحَظَّ وَ سَيَخْرُجُ مَعَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنَّا عِصَابَةٌ مِنْهُمْ. (۱)

ابو ربیع شامی، از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: از غلامهای سیاه پوست کسی را خریداری نکنید، و اگر ناچار شدید، از حبشه (اتیوپی) بخرید.

زیرا آنان کسانی هستند که خداوند عجل الله دربارہ ی آنان فرموده: «وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ»، (و از کسانی که گفتند، ما مسیحی هستیم و از آنها عهد و پیمان گرفتیم، و آنان بخشی از آنچه را که بدان یاد آور شده بودند، فراموش نمودند)، هان، آگاه باش که آنان، آن حظ (میثاق پیامبر وائمه) را یاد می کنند، و گروهی از آنان با قائم ما خروج خواهند کرد.

ص: ۱۱۷

۱- احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۴۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۲۶۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۶۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۰۱ / عوالی اللئالی، ج ۳، ص ۳۰۲.

کد آیه: ۵/۲۰ اسم آیه: پادشاهان رجعت

{... اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَ جَعَلَ لَكُمْ مُلُوكًا وَ آتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ }.

... نعمت خدا را بر خود متذکر شوید هنگامی که در میان شما، پیامبرانی قرار داد و شما را حاکم و صاحب اختیار خود قرار داد و به شما چیزهایی بخشید که به هیچ یک از جهانیان نداده بود! عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدِّيَلَمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَ جَعَلَ لَكُمْ مُلُوكًا»، فَقَالَ: الْأَنْبِيَاءُ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ ذُرِّيَّتَهُ، وَ الْمُلُوكُ: الْأَثَمَةُ.. قَالَ: فَقُلْتُ: وَ أَيُّ مُلْكٍ أُعْطِيتُمْ؟ قَالَ: مُلْكُ الْجَنَّةِ وَ مُلْكُ الْكَرَّةِ. (۱)

محمد بن سلیمان دیلمی از پدرش روایت می کند که گفت: از حضرت صادق علیه السلام تفسیر این آیه شریفه را پرسیدم: «إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَ جَعَلَ لَكُمْ مُلُوكًا»، یعنی: شما را پیغمبران و پادشاهان قرار دادیم، حضرت فرمودند: مقصود از انبیاء پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و ابراهیم و اسماعیل و ذریه ی اوست، و منظور از پادشاهان ائمه اطهار: می باشند، عرض کردم: خداوند چه سلطنتی به شما عطا می کند؟ فرمودند: سلطنت بهشت و سلطنت به هنگام رجعت را.

ص: ۱۱۸

۱- الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۷۳ / الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۶۳ / بحار الأنوار ج: ۵۳ ص ۴۵
حدیث ۱۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۲۶۶ / مختصر البصائر ص ۱۱۹.

کد آیه: ۵/۵۴ اسم آیه: یاران حضرت مهدی علیه السلام

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَزِدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ }.

ای کسانی که ایمان آورده اید! هر کس از شما، از آیین خود بازگردد، به خدا زیانی نمی رساند خداوند جمعیتی را می آورد که آنها را دوست دارد و آنان (نیز) او را دوست دارند، در برابر مؤمنان متواضع، و در برابر کافران سرسخت و نیرومندند آنها در راه خدا جهاد می کنند، و از سرزنش هیچ ملامتگری هراسی ندارند. این، فضل خداست که به هر کس بخواهد (و شایسته ببیند) می دهد و (فضل) خدا وسیع، و خداوند داناست.

۱ - فی تفسیر علی بن ابراهیم قوله: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَزِدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قال: هو مُخَاطَبُهُ لِأَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الَّذِينَ غَضَبُوا آلَ

مُحَمَّدَ حَقَّهُمْ وَارْتَدُوا عَنِ دِينِ اللَّهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ، نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ وَأَصْحَابِهِ الَّذِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ. (۱)

علی بن ابراهیم درباره ی این آیه گوید: خطاب به اصحاب رسول خدا است آن کسانی که حق آل محمد را غصب کردند و از دین خدا برگشتند، در آینده خدا مردمی را آورد که آنها را دوست دارد و آنها نیز او را دوست دارند، تا آخر آیه، فرمود: در باره ی قائم و اصحابش نازل شده است که در راه خدا جهاد کنند و از سرزنش ملامت کننده نهراسند.

۲ - عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ هَارُونَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ مَحْفُوظٌ لَهُ لَوْ ذَهَبَ النَّاسُ جَمِيعًا أَتَى اللَّهُ لَهُ بِأَصْحَابِهِ، وَهُمْ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ اللَّهُ عَجَلِ اللَّهُ: «فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ»، وَهُمْ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِيهِمْ: «فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ». (۲)

سلیمان بن هارون عجلی نقل کرده که از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمودند: یاران صاحب این امر، محفوظ هستند، اگر همه مردم از بین بروند، خداوند اصحاب و یاران او را می آورد، و آنان کسانی هستند که خداوند در باره ی آنان فرموده است:

ص: ۱۲۰

-
- ۱- بحار الانوار، ج ۳۱، ص ۵۷۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۳۱۵ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۱۵۵ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۷۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۱۴۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۴۱.
 - ۲- الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۸ / بحار الانوار، ج ۲۷، ص ۴۹ و ج ۵۲، ص ۳۷۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۳۱۴ و ص ۴۴۸ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۳۲۶ / الغیبه للنعمانی، ص ۳۱۶.

اگر اینان به آن کفر ورزند، گروهی را بر آنان نگاهبان قرار می دهیم که به آن کفر نمی ورزند، و هم آنان که خداوند در باره ی آنها فرموده: خداوند گروهی را خواهد آورد که آنها را دوست دارد و آنها نیز دوستدار اویند، نسبت به مؤمنین فروتن و نسبت به کافران، سخت گیر هستند.

ص: ۱۲۱

کد آیه: ۵۵ / ۵ اسم آیه: ولی الله

{إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ}.

سرپرست و ولی شما، تنها خداست و پیامبر او و آنها که ایمان آورده اند همانها که نماز را برپا می دارند، و در حال رکوع، زکات می دهند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا»، قَالَ: إِنَّمَا يَعْنِي أَوْلَىٰ بِكُمْ أَيْ أَحَقُّ بِكُمْ وَبِأُمُورِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ وَ أَمْوَالِكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَالَّذِينَ آمَنُوا، يَعْنِي عَلِيًّا وَ أَوْلَادَهُ الْمَائِمَةَ: إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ وَصَّ فَهَمَّ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ، فَقَالَ: «الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ»، وَ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صِلَاءِ الظُّهْرِ وَ قَدْ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَ هُوَ رَاكِعٌ وَ عَلَيْهِ حُلَّةٌ قِيَمَتُهَا أَلْفُ دِينَارٍ، وَ كَانَ النَّبِيُّ ٦ كَسَاهُ إِيَّاهَا وَ كَانَ النَّجَاشِيُّ أَهْدَاهَا لَهُ.

فَجَاءَ سَائِلٌ، فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، تَصَدَّقْ عَلَيَّ مِسْكِينٍ، فَطَرَحَ الْحُلَّةَ إِلَيْهِ، وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَيْهِ أَنْ أَحْمِلَهَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ فِيهِ هَذِهِ الْآيَةَ، وَ صَيَّرَ نِعْمَةَ أَوْلَادِهِ بِنِعْمَتِهِ، فَكُلُّ مَنْ بَلَغَ مِنْ أَوْلَادِهِ مَبْلَغَ الْإِمَامَةِ يَكُونُ بِهَذِهِ الصِّفَةِ

مِثْلَهُ، فَيَتَّصِعُ دَقُّونَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ، وَ السَّائِلُ الَّذِي سَأَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، مِنَ الْمَلَائِكَةِ، وَ الَّذِينَ يَسْأَلُونَ الْأَيْمَةَ مِنْ أَوْلَادِهِ،
يَكُونُونَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ. (۱)

احمد بن عیسی، از امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده است، در قول خدای عجل الله: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا»، که آن حضرت فرمودند: جز این نیست که مقصود از وَلِيِّكُمْ، اولی بکم است، یعنی: احق و سزاوارتر به شما و به امور شما از خود شما و مال های شما، خداست و رسول او، و آنان که ایمان آورند، یعنی: علی و اولاد او که ائمه هستند تا روز قیامت، بعد از آن، خدای عجل الله ایشان را وصف نموده و فرموده که: «الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ»، و امیر المؤمنین علیه السلام در نماز ظهر بود و دو رکعت را خوانده بودند، و آن حضرت در رکوع بودند، و بر او حله ای بود که قیمت آن هزار دینار شرعی بود، و پیغمبر صلی الله علیه و اله آن حله را به علی علیه السلام پوشانیده بود، و نجاشی آن را به رسم هدیه برای آن حضرت فرستاده بود.

پس سائلی آمد و عرض کرد: سلام بر تو باد ای ولی خدا! و ای سزاوارتر به مؤمنان از خود ایشان! بر گدا تصدق فرما، حضرت آن حله را به جانب سائل افکند، و با دست خویش اشاره به سوی او فرمود که: این را بردار.

بعد از آن، خدای عجل الله این آیه را در شأن او فرو فرستاد و نعمت اولاد او را به نعمت او جفت و قرین گردانید.

ص: ۱۲۳

-
- ۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۳۱۶ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۱۵۸ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۱۴۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۴۳ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۲، ص ۱۵ / الکافی، ج ۱، ص ۲۸۸ .

پس هر کدام از اولاد آن حضرت، به جایگاه امامت رسیدند، به این نعمت و این صفت متّصف می باشند، پس تصدّق می کنند و حال آن که ایشان رکوع کنندگانند.

و آن سائلی که از امیر المؤمنین علیه السلام سؤال نمود، از فرشتگان بود، و کسانی که از امامان از فرزندان آن حضرت سؤال می کنند، از فرشتگان می باشند.

ص: ۱۲۴

کد آیه: ۲ / ۶ اسم آیه: حتمیت خروج سفیانی

{هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ}.

او کسی است که شما را از گل آفرید سپس مدتی مقرر داشت و اجل حتمی نزد اوست. با این همه، شما (مشرکان در توحید و یگانگی و قدرت او)، تردید می کنید! عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ»، فَقَالَ: إِنَّهُمَا أَجَلَانِ، أَجَلٌ مَّحْتَمٌ وَأَجَلٌ مَوْقُوفٌ، فَقَالَ لَهُ حُمْرَانُ: مَا الْمَحْتَمُّ؟ قَالَ: الَّذِي لِلَّهِ فِيهِ الْمَشِيئَةُ.

قَالَ حُمْرَانُ: إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ أَجَلُ السُّفْيَانِيِّ مِنَ الْمَوْقُوفِ، فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا، وَاللَّهِ! إِنَّهُ لَمِنَ الْمَحْتَمِّ. (۱)

حمران بن أعین از امام باقر علیه السلام روایت کرده که آن حضرت در باره ی فرمایش خدای تعالی که می فرماید: «ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ»، سپس خداوند اجلی را مقرر فرمود و اجلی دیگر در نزد او به نام و معلوم است.

ص: ۱۲۵

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۹۴ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۴۰۰ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۳۰۱.

فرمودند: اجل دو گونه است، اجلی حتمی، و اجلی موقوف، پس حمران عرض کرد: محتوم چیست؟ حضرت فرمودند: آنچه که خداوند آن را خواسته باشد، حمران عرض کرد: من امیدوارم که اجل سفیانی از نوع موقوف (غیر حتمی) باشد، امام باقر علیه السلام فرمودند: نه، به خدا قسم! که آن از امور حتمی است.

ص: ۱۲۶

کد آیه: ۳۷ / ۱۶ اسم آیه: نشانه های آخر الزمان

{وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ}.

و گفتند: «چرا نشانه (و معجزه ای) از طرف پروردگارش بر او نازل نمی شود؟!» بگو: «خداوند، قادر است که نشانه ای نازل کند ولی بیشتر آنها نمی دانند!» **أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً»، وَ سَيَّرِيكُمْ فِي آخِرِ الزَّمَانِ آيَاتٍ مِنْهَا دَابَّةُ الْأَرْضِ وَ الدَّجَالُ وَ نُزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا. (۱)**

علی بن ابراهیم قمی در تفسیر خود از ابو جارود روایت کرده که امام محمد باقر علیه السلام در تفسیر آیه: «إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً»، یعنی خداوند، قادر است که نشانه ای نازل کند، به وی فرمودند: خداوند در آخر الزمان آیاتی (علاماتی) را به شما نشان می دهد، که از آن جمله، دابه الارض (یعنی جنبنده روی زمین) و خروج دجال و آمدن عیسی بن مریم و طلوع آفتاب از مغرب است.

ص: ۱۲۷

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۹۰ / بحار الأنوار، ج ۹، ص ۲۰۴ و ج ۱۷، ص ۲۰۴ و ج ۵۲، ص ۱۸۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۴۱۶ / تفسير القمی، ج ۱، ص ۱۹۸.

کد آیه: ۴۴ / ۱۶ اسم آیه: ناگهانی بودن قیام حضرت

{فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ}

(آری،) هنگامی که آنچه را به آنها یادآوری شده بود فراموش کردند، درهای همه چیز (از نعمتها) را به روی آنها گشودیم تا (کاملاً) خوشحال شدند (و دل به آن بستند) ناگهان آنها را گرفتیم (و سخت مجازات کردیم) در این هنگام، همگی مایوس شدند (و درهای امید به روی آنها بسته شد).

عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ»، قَالَ: «أَمَّا قَوْلُهُ: «فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ»، يَعْنِي فَلَمَّا تَرَكُوا وَلَايَةَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ أَمَرُوا بِهِ، «فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ»، يَعْنِي دَوْلَتَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَمَا بَسَطَ لَهُمْ فِيهَا، وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ»، يَعْنِي قِيَامَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابو حمزه از امام باقر علیه السلام روایت کرده که در باره ی قول خداوند عجل الله: آنچه را به آنها یادآوری شده بود فراموش کردند، حضرت فرمودند: یعنی چون ولایت حضرت

ص: ۱۲۸

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۸ / بحار الأنوار، ج ۳۵، ص ۳۷۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۴۱۹ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۷۸ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۱۲۱ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۲۰۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۳۳۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۱۸.

علی علیه السلام را وا گذاشتند، با اینکه به آن مأمور شده بودند، درهای همه چیز را بر آنان گشودیم، یعنی دولتشان در دنیا و آنچه در آن برایشان گسترده شده بود، و اینکه خداوند فرموده: تا آنگاه که به آنچه عطا شدند مغرور و شادمان گشتند، (و دل به آن بستند)، ناگهان آنها را گرفتیم، (و سخت مجازات کردیم) در این هنگام، همگی مأیوس شدند، (و درهای امید به روی آنها بسته شد)، یعنی به واسطه ی قیام حضرت قائم علیه السلام .

کد آیه: ۶/۶۵ اسم آیه: اختلافات و فتنه های آخرالزمان

﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾.

بگو: «او قادر است که از بالا یا از زیر پای شما، عذابی بر شما بفرستد یا بصورت دسته های پراکنده شما را با هم بیامیزد و طعم جنگ (و اختلاف) را به هر یک از شما به وسیله دیگری بچشاند.» بین چگونه آیات گوناگون را (برای آنها) بازگو می کنیم! شاید بفهمند! عن ابی الجارود عن ابی جعفر علیه السلام فی قوله: «قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ»، قَالَ: هُوَ الدَّجَالُ وَ الصَّيْحَةُ «أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ» وَ هُوَ الخُسْفُ «أَوْ يَلْبَسُكُمْ شِيعًا»، وَ هُوَ اِخْتِلَافٌ فِي الدِّينِ، وَ طَعْنٌ بَعْضِكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ، «وَ يُذِيقُ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ»، وَ هُوَ أَنْ يَقْتُلَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا، وَ كُلُّ هَذَا فِي أَهْلِ الْقِبْلَةِ. (۱)

ابو جارود از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در تفسیر این آیه: «قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ»، یعنی: پیغمبر! بگو خداوند قادر

ص: ۱۳۰

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۹۴ / بحار الأنوار، ج ۹، ص ۲۰۵ و ج ۵۲، ص ۱۸۲ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۱۲۷ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۲۰۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۳۴۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۲۴.

است که عذابی از بالایتان به سوی شما بفرستد، فرمودند: این عذاب دجال و صدای آسمانی است و بقیه ی آیه که می گوید: «أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ»، یعنی: یا عذابی از زیر پای شما بفرستد، فرو رفتن در بیابان است، «أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا»، یعنی: یا شما را با گروه های مختلف بهم ریزد، اختلافاتی است که در امور دینی پیدا می شود و از یکدیگر بدگوئی می نمایند، «وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ»، یعنی: سختی بعضی از شما را به بعضی دیگر می چشانند، اینست که بعضی از شما بعضی دیگر را به قتل برسانند، و تمام این عذابها در میان اهل قبله به وقوع می پیوندد.

کد آیه: ۶/۸۹ اسم آیه: یاران حضرت مهدی علیه السلام ذخائر الهی

{أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ}

آنها کسانی هستند که کتاب و حکم و نبوت به آنان دادیم و اگر نسبت به آن کفر ورزند، کسان دیگری را نگاهبان آن می سازیم که نسبت به آن، کافر نیستند.

«لطفاً به آیه ی شماره ی ۳۸، کد: ۵۴ / ۵ مراجعه فرمائید.»

ص: ۱۳۲

کد آیه: ۱۱۵ / ۶ اسم آیه: بر بازوی راست حضرت

{وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}.

و کلام پروردگار تو، با صدق و عدل، به حدّ تمام رسید هیچ کس نمی تواند کلمات او را دگرگون سازد و او شنونده داناست.

عَنْ يُونُسَ بْنِ زَبْيَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ خَلْقَ إِمَامٍ، أَنْزَلَ قَطْرَةً مِنْ تَحْتِ عَرْشِهِ عَلَى بَقْلِهِ مِنْ بَقْلِ الْأَرْضِ أَوْ ثَمَرِهِ مِنْ ثَمَارِهَا، فَأَكَلَتْ مِنْهَا الْإِمَامُ، فَتَكُونُ نُطْفَةً مِنْ تِلْكَ الْقَطْرَةِ، فَإِذَا مَكَثَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَمِعَ الصَّوْتِ، فَإِذَا تَمَّتْ لَهُ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ كُتِبَ عَلَى عَضِدِهِ الْأَيْمَنِ:

«وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»، فَإِذَا وَضَعَتْهُ أُمُّهُ عَلَى الْأَرْضِ زَيْنًا بِالْحِكْمَةِ وَجَعَلَ لَهُ مِصْبَاحًا مِنْ نُورٍ يَرَى بِهِ أَعْمَالَهُمْ. (۱)

یونس بن زبیان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که شنیدم حضرت می فرمودند: وقتی خداوند تصمیم بگیرد امامی را از امام دیگر بیافریند فرشته ای را می فرستد که

ص: ۱۳۳

۱- بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۴۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۴۷۲ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۴۳۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۴۳۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۶۰ / الکافی، ج ۱، ص ۳۸۷.

آبی از زیر عرش می گیرد بعد می رساند آن آب را به امام یا به او وامی گذارد چهل روز در رحم می ماند بدون اینکه چیزی بشنود پس از چهل روز می شنود. وقتی مادر او را زائید خداوند همان فرشته را می فرستد بر بازوی راست او می نویسد:

«وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»، وقتی بر زمین قرار گیرد به او حکمت داده می شود و به علم و وقار آراسته می گردد و به او چراغی از نور می دهند که به وسیله آن اعمال مردم را می بیند.

ص: ۱۳۴

کد آیه: ۱۵۸ / اسم آیه: بسته شدن باب توبه

{هَيْلٌ يَنْظُرُونَ إِلَّا- أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَضِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ}.

آیا جز این انتظار دارند که فرشتگان (مرگ) به سراغشان آیند، یا خداوند (خودش) به سوی آنها بیاید، یا بعضی از آیات پروردگارت (و نشانه های رستاخیز)؟! اما آن روز که بعضی از آیات پروردگارت تحقق پذیرد، ایمان آوردن افرادی که قبلاً ایمان نیاورده اند، یا در ایمانشان عمل نیکی انجام نداده اند، سودی به حالشان نخواهد داشت! بگو: «انتظار بکشید ما هم انتظار (کیفر شما را) می کشیم!» ۱ - عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِئَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ، فَقَالَ: الْآيَاتُ، هُمُ الْأَيُّمَةُ وَالْآيَةُ الْمُنْتَظَرَةُ، هُوَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ»، قِيَامِهِ بِالسَّيْفِ وَإِنْ آمَنَتْ بِمَنْ تَقَدَّمَ مِنْ آبَائِهِ: (۱)

ص: ۱۳۵

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۶۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۵۹ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۰۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۴۹۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۸۱ ح ۳۵۶ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۳۶.

علی بن رئاب از امام صادق علیه السلام روایت کند که در تأویل این آیه: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ»، فرمودند: آیات، ائمه: هستند و آیه ی منتظره، قائم علیه السلام است، و در آن روز ایمان کسی که پیش از قیام او با شمشیر ایمان نیاورده باشد سودی ندارد، گرچه به پدرانیش ایمان داشته باشد.

۲- عَنْ أَبِي بصير قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا»، يَعْنِي خُرُوجَ الْقَائِمِ الْمُنتَظَرِ مِنَّا، ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَبَا بصير! طُوبَى لِشَيْعَةِ قَائِمِنَا، الْمُنتَظَرِينَ لِظُهُورِهِ فِي غَيْبَتِهِ، وَ الْمُطِيعِينَ لَهُ فِي ظُهُورِهِ، أَوْلِيَاءَكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ الَّذِينَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت می کند که در تفسیر این قول خدای تعالی: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا»، فرمودند: یعنی خروج قائم منتظر از ما، سپس فرمودند: ای ابا بصیر! خوشا به حال شیعیان قائم ما، کسانی که در غیبتش منتظر ظهور او هستند و در حال ظهورش نیز فرمانبردار اویند، آنان اولیای خدا هستند که نه خوفی بر آنهاست و نه اندوهگین می شوند.

ص: ۱۳۶

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۹۱ ح ۱۶۲ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۰۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۴۹۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۸۱ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۵۷.

۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْعَامِرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا زَالَتِ الْأَرْضُ إِلَّا وَ لِلَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ فِيهَا حُجَّةٌ يَعْرِفُ الْحَمَالَ وَالْحَرَامَ وَيَدْعُو إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ، وَ لَمَّا تَنَقَّطَ الْحُجَّةُ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا أَرْبَعِينَ يَوْمًا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَإِذَا رُفِعَتِ الْحُجَّةُ، أُغْلِقَ بَابُ التَّوْبَةِ، وَ «لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ»، أَنْ تُرْفَعَ الْحُجَّةُ أَوْلَيْكَ شِرَارٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ وَ هُمْ الَّذِينَ يَقُومُ عَلَيْهِمُ الْقِيَامَةُ. (۱)

عبد الله بن سليمان عامری از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: زمین زایل نشود جز آنکه برای خدای تعالی در آن حجّتی باشد که حلال و حرام را بشناسد و مردم را به راه خدا فراخواند، و حجّت از زمین منقطع نشود، جز چهل روز پیش از وقوع قیامت، و چون حجّت خدا برداشته شود، ابواب توبه نیز مسدود می شود و ایمان شخصی که پیش از رفع حجّت ایمان نیآورده باشد سودی نبخشد، آنها بدترین خلق خدا هستند و قیامت علیه آنها واقع خواهد شد.

۴- قال امير المؤمنين علي عليه السلام في خطبه طويل:.... ثُمَّ تَرْفَعُ الدَّابَّةُ رَأْسَهَا فَيَرَاهَا مَنْ بَيْنَ الْخَافِقَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ، وَ ذَلِكَ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَعِنْدَ ذَلِكَ تُرْفَعُ التَّوْبَةُ، فَلَا تَوْبَةَ تُقْبَلُ وَ لَا عَمَلٌ يُرْفَعُ وَ «لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا»... (۲)

ص: ۱۳۷

-
- ۱- - اثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۳۷ ح ۱۳۹ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۴۱ ح ۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۰۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۸۲ ح ۳۵۹ / کمال الدین، ج ۱، ص ۲۲۹ ح ۲۴.
- ۲- - إلیزام الناصب، ج ۲، ص ۱۱۱ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان علی الرجعه، النص، ص ۳۲۳ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۹۴ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۱۷۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۴، ص ۴۹۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۸۲ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۵۲۷ / مختصر البصائر، ص ۱۲۹.

حضرت امیر المومنین علیه السلام در خطبه ای طولانی فرمودند: ... سپس آن جنبنده سر بلند کند و به اذن خدای تعالی همه کسانی که بین مشرق و مغرب هستند او را می بینند، و این بعد از آن است که آفتاب از مغرب طلوع نماید، در این هنگام توبه برداشته شود و هیچ توبه ای پذیرفته نشود و عملی بالا نرود، و «لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا»...

ص: ۱۳۸

کد آیه: ۶/۱۶۴ اسم آیه: انتقام از بازماندگان بنی امیه

{... وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ}.

... و هیچ گنهکاری گناه دیگری را متحمل نمی شود سپس بازگشت همه شما به سوی پروردگارتان است و شما را از آنچه در آن اختلاف داشتید، خبر خواهد داد.

عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! مَا تَقُولُ فِي حَدِيثِ رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَ ذَرَارِيَّ قَتَلَهُ الْحَسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِفِعَالِ آبَائِهَا، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هُوَ كَذَلِكَ.

فَقُلْتُ: وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ»، مَا مَعْنَاهُ؟ قَالَ: صَدَقَ اللَّهُ فِي جَمِيعِ أَقْوَالِهِ وَ لَكِنَّ ذَرَارِيَّ قَتَلَهُ الْحَسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَرْضُونَ بِفِعَالِ آبَائِهِمْ وَ يَفْتَخِرُونَ بِهَا وَ مَنْ رَضِيَ شَيْئًا، كَانَ كَمَنْ آتَاهُ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا قُتِلَ بِالْمَشْرِقِ فَرَضِيَ بِقَتْلِهِ رَجُلٌ بِالْمَغْرِبِ لَكَانَ الرَّاضِي عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شَرِيكَ الْقَاتِلِ، وَ إِنَّمَا يَقْتُلُهُمُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا خَرَجَ لِرِضَاهُمْ بِفِعَالِ آبَائِهِمْ. (۱)

ص: ۱۳۹

۱- الزام الناصب، ج ۱: ص ۷۲؛ بحار الانوار، ج ۴۵: ص ۲۹۵، ح ۱ و ج ۵۲: ص ۳۱۳، ح ۶؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱: ص ۴۱۰، ح ۹۲۹ و ج ۲: ص ۵۰۸؛ ح ۳۷۷۴؛ تفسیر شریف لاهیجی، ج ۱: ص ۸۵۵؛ تفسیر الصافی، ج ۲: ص ۱۷۷؛ تفسیر کنز الدقائق، ج ۴: ص ۵۰۳؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۱: ص ۷۸۶، ح ۳۸۳؛ علل الشرائع، ج ۱: ص ۲۲۹، باب ۱۶۴، ح ۱؛ عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱: ص ۲۷۳، ح ۵؛ کامل الزیارات: ص ۶۳؛ وسائل الشیعه، ج ۱۶: ص ۱۳۸، ح ۲۱۱۸۰.

از عبد السلام بن صالح هروی نقل است که گفت: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: ای پسر رسول خدا چه می فرمایید در باره‌ی حدیثی که از جدِّ بزرگوارتان، حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده که فرموده‌اند: وقتی حضرت قائم علیه السلام خروج کند، آن حضرت، فرزندان قاتلین حضرت امام حسین علیه السلام را به خاطر عمل پدرانشان، خواهد کشت؟ پس حضرت رضا علیه السلام فرمودند: بله، همینطور است که حضرت صادق علیه السلام فرموده اند.

پس من عرض کردم: پس معنی قول خداوند عزّ و جلّ که فرموده: «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى»، چیست؟ حضرت فرمودند: حق تعالی در همه اقوال خود، راستگو است، ولی ذریّه و فرزندان قاتلین امام حسین علیه السلام، به آنچه که پدران ایشان انجام داده اند، راضی اند و به عمل زشت پدران خود افتخار می کنند و کسی که راضی به چیزی باشد، مانند کسی است که آن چیز را انجام داده، و اگر شخصی را در مشرق کسی را کشته باشد و دیگری در مغرب به آن قتل راضی باشد، هر آینه راضی به قتل، نزد خداوند عزّ و جلّ، شریک قاتل خواهد بود، و حضرت قائم علیه السلام هنگامی که خروج می کند، ذراری و فرزندان قاتلین امام حسین علیه السلام را می کشد برای این که آنها به عمل پدرانشان راضی اند.

کد آیه: ۴۶ / ۱۷ اسم آیه: آخرین مرد اعراف

﴿وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْنَا لَعَلَّكُمْ يَدْخُلُونَهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾.

و میان این دو گروه حجاب و پرده ای است و بر اعراف (جایگاهی میان بهشت و جهنم) مردانی هستند که همه را به سیمایشان می شناسند و بهشتیان را که هنوز داخل بهشت نشده و چشم امید به دخول آن دارند ندا کنند که سلام بر شما باد.

عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: سَمِعْتُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ، تَقُولُ: سَأَلْتُ أَبِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ»، قَالَ: هُمُ الْأَنْثَمَةُ بَعْدِي، عَلِيٌّ، وَ سِبْطَايَ، وَ تِسْعَةُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ، هُمْ رِجَالُ الْأَعْرَافِ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ يَعْرِفُهُمْ وَ يَعْرِفُونَهُ، وَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَ يُنْكِرُونَهُ، لَا يُعْرِفُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِهِمْ. (۱)

ابوذر از حضرت زهرا علیها السلام نقل می کند که فرمودند: از پدر بزرگوارم در باره ی قول خداوند تعالی: «وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ»، پرسیدم،

ص: ۱۴۱

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۷۶ / بحار الأنوار ج: ۳۶ ص ۳۵۱ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۲، ص ۲۸۳ و ج ۳، ص ۷۳ / کفایه الأثر، ص ۱۹۴ / المناقب ج: ۱ ص ۲۹۶.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: آنان، امامان بعد از من هستند، علی علیه السلام و دو نوه ی دختری من، و نه فرزند از نسل حسین علیه السلام آنها مردان اعراف اند، کسی وارد بهشت نمی شود مگر آنکه آنها را می شناسد، و آنها نیز او را می شناسند، و وارد دوزخ نمی شود مگر کسی که آنها را نشناخته و آنها هم او را نشناسند، خداوند، جز از طریق شناخت آنها، شناخته نمی شود.

ص: ۱۴۲

کد آیه: ۷۱/ ۷ اسم آیه: امر به انتظار فرج

﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَ غَضَبٌ أَ تُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾.

گفت: «غضب پروردگارتان، شما را فرا گرفته است! آیا با من در مورد نامهایی مجادله می کنید که شما و پدرانتان (به عنوان معبود و خدا، بر بتها) گذارده اید، در حالی که خداوند هیچ دلیلی درباره آن نازل نکرده است؟! پس شما منتظر باشید، من هم با شما انتظار می کشم!» عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَحْسَنَ الصَّبْرَ وَ انْتِظَارَ الْفَرَجِ، أَمَا مَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «وَ ارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ»، «فَمَا تَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ»، فَعَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ، فَإِنَّهُ إِنَّمَا يَجِيءُ الْفَرَجَ عَلَى الْيَأْسِ، فَقَدْ كَانَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَصْبَرَ مِنْكُمْ. (۱)

احمد بن محمد بن ابی نصر از امام رضا علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: صبر و انتظار فرج چه نیکوست، آیا سخن خدای تعالی را نشنیدی که فرموده: چشم به

ص: ۱۴۳

۱- بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۱۰ و ص ۱۲۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۶۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۴۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۹۷ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۴۵.

راه باشید که من نیز با شما چشم به راهم، و فرمود: منتظر باشید که من نیز با شما از منتظرانم، پس بر شما باد که صبر کنید، که فرج پس از یأس می آید، و پیشینیان شما از شما صابرتر بودند.

ص: ۱۴۴

کد آیه: ۹۶ / ۷ اسم آیه: رجعت پیامبر صلی الله علیه واله و امام حسین علیه السلام

{وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الثُّرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ وَ لَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ}.

و اگر مردم شهر و روستاها ایمان می آوردند و خداترس و پرهیزکار می شدند، ما برکات آسمان و زمین را برای آنان می گشودیم. ولی آنان حقایق را تکذیب کردند. ما نیز آنها را بکیفر اعمالشان گرفتار ساختیم.

عَنْ حِابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ الْحَسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِأَصِيحَابِهِ قَبْلَ أَنْ يُقْتَلَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِي: يَا بُنَيَّ! إِنَّكَ سَتُسَاقُ إِلَى الْعِرَاقِ وَ هِيَ أَرْضٌ قَدِ اتَّقَى بِهَا النَّبِيُّونَ وَ أَوْصِيَاءُ النَّبِيِّينَ، وَ هِيَ أَرْضٌ تُدْعَى عُمُورَاءَ، وَ إِنَّكَ تُسْتَشْهَدُ بِهَا وَ يُسْتَشْهَدُ مَعَكَ جَمَاعَةٌ مِّنْ أَصِيحَابِكَ، لَا يَجِدُونَ أَلَمَ مَسِّ الْحَدِيدِ، وَ تَلَا قَلْنَا: «يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ» يَكُونُ الْحَرْبُ بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَيْكَ وَ عَلَيْهِمْ، فَأَبْشِرُوا فَوَ اللَّهُ لئن قَتَلُونَا فَإِنَّا نَرُدُّ عَلَى نَبِينَا، قَالَ: ثُمَّ أَمَّكَتْ مَا شَاءَ اللَّهُ، فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَنْشَقُّ الأَرْضُ عَنْهُ، فَأَخْرُجُ خَرْجَهُ يُوَافِقُ ذَلِكَ خَرْجَهُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ قِيَامَ قَائِمِنَا ثُمَّ لَيُنزِلَنَّ عَلَيَّ وَفِدٌ مِّنَ السَّمَاءِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَمْ يَنْزِلُوا إِلَى الأَرْضِ قَطُّ وَ لَيُنزِلَنَّ إِلَيَّ جَبْرَائِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ وَ جُنُودٌ مِّنَ المَلَائِكَةِ وَ لَيُنزِلَنَّ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيُّ وَ أَنَا وَ أَخِي وَ جَمِيعٌ مِّنَ مَنْ اللّهُ عَلَيْهِ فِي حَمُولَاتٍ مِّنْ حَمُولَاتِ الرَّبِّ خِيَلٌ بُلُغِي مِنْ نُورٍ لَمْ يَرْكَبْهَا مَخْلُوقٌ، ثُمَّ لَيَهْزَنَنَّ مُحَمَّدٌ لَوَاءَهُ وَ لَيَدْفَعَنَّهُ إِلَى قَائِمِنَا مَعَ سَيِّفِهِ، ثُمَّ إِنَّا نَمُكُّ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ إِنَّ اللّهُ يَخْرُجُ مِنْ مَسْجِدِ الكُوفَةِ عَيْنًا مِنْ دُهْنٍ وَ عَيْنًا مِنْ مَاءٍ وَ عَيْنًا مِنْ لَبَنٍ،

ثُمَّ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدْفَعُ إِلَيَّ سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَيَبْعَثُنِي إِلَى الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، فَلَمَّا آتَى عَلِيَّ عَدُوٌّ لِلَّهِ إِلَّا أَهْرَقَتْ دَمَهُ وَ لَمَّا أَدْعَى صَيْنَمَا إِلَّا أَحْرَقَتْهُ حَتَّى أَقَعَ إِلَى الْهِنْدِ فَأَفْتَحَهَا وَإِنَّ دَانِيَالَ وَيُوشَعَ يَخْرُجَانِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ يَقُولَانِ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَيَبْعَثُ اللَّهُ مَعَهُمَا إِلَى الْبَصْرَةِ سَبْعِينَ رَجُلًا، فَيَقْتُلُونَ مُقَاتِلِيهِمْ وَيَبْعَثُ بَعْثًا إِلَى الرُّومِ فَيَفْتَحُ اللَّهُ لَهُمْ ثُمَّ لَمَّا قَتَلْنَا كُلَّ دَابَّةٍ حَرَّمَ اللَّهُ لَحْمَهَا حَتَّى لَمَّا يَكُونُ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ إِلَّا الطَّيِّبُ وَأَعْرَضَ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَسَائِرِ الْمَلَائِكَةِ وَالْأَخْيَرِ نَهُمَ بَيْنَ الْإِسْلَامِ وَالسَّيْفِ، فَمَنْ أَسْلَمَ مَنَنْتُ عَلَيْهِ وَمَنْ كَرِهَ الْإِسْلَامَ أَهْرَقَ اللَّهُ دَمَهُ، وَلَا يَبْقَى رَجُلٌ مِنْ شِيعَتِنَا إِلَّا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا يَمْسِيحُ عَيْنَ وَجْهِهِ التُّرَابَ، وَيَعْرِفُهُ أَرْوَاجُهُ وَمَنْزِلَتُهُ فِي الْجَنَّةِ وَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَعْمَى وَلَا مُقْعِدٌ وَلَا مُبْتَلَى إِلَّا كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ بَلَاءَهُ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لِيُنزِلَنَّ الْبَرَكَهَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ حَتَّى إِنَّ الشَّجَرَةَ لَتَقْصِفُ بِمَا يُرِيدُ اللَّهُ فِيهَا مِنَ الثَّمَرَةِ وَ لَتَيَأْكُلَنَّ ثَمَرَهُ الشَّتَاءِ فِي الصَّيْفِ وَ ثَمَرَهُ الصَّيْفِ فِي الشَّتَاءِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ لَيَهَبُ لِشِيعَتِنَا كِرَامَةً لَا يَخْفَى عَلَيْهِمْ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ مَا كَانَ فِيهَا حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ مِنْهُمْ يُرِيدُ أَنْ يَعْلَمَ عِلْمَ أَهْلِ بَيْتِهِ فَيُخْبِرُهُمْ بِعِلْمِ مَا يَعْمَلُونَ. (١)

جابر از امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمودند: امام حسین علیه السلام قبل از اینکه کشته شود به اصحاب خود می فرمودند: پیغمبر خدا صلی الله علیه و اله به من فرمودند: ای

ص: ۱۴۶

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص: ۳۵۲ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۴۵، ص: ۸۰ و ج ۵۳، ص: ۶۱ / الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص: ۸۴۸ / مختصر البصائر، ص: ۱۳۹.

پسر عزیزم! تو به زودی به سوی عراق رانده خواهی شد، زمین عراق همان زمینی است که پیامبران و اوصیای آنان در آن با یکدیگر ملاقات کردند، آن زمین را عمور می خوانند، تو در آن زمین شهید خواهی شد و گروهی هم با تو شهید می شوند که درد نیزه و شمشیر را احساس نمی کنند، سپس این آیه را تلاوت کردند:

«قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ» جنگ برای تو و یارانت سرد و سلامت خواهد شد.

سپس امام حسین علیه السلام به اصحاب خود فرمودند: مژده باد شما را، گر چه دشمنان ما را می کشند ولی ما بر پیامبر خود ۶ وارد خواهیم شد، سپس من به قدری که خدا بخواهد مکث خواهم نمود! بعداً اول کسی که زمین برایش شکافته و او خارج می شود من خواهم بود.

من با حضرت امیر علیه السلام و قیام حضرت قائم و زنده بودن پیامبر خدا صلی الله علیه و اله خارج خواهم شد. سپس افرادی از آسمان از طرف خدا نزد من می آیند که هرگز در زمین نازل نشده اند.

جبرئیل، میکائیل، اسرافیل و گروهی از ملائکه بر من نازل خواهند شد حضرت محمد و علی و من و برادرم و جمیع آن افرادی که خدا بر آنان منت نهاده به وسیله ی شترانی از نور که احدی از مخلوقین بر آنها سوار نشده فرود می آئیم. پس از این جریان حضرت محمد صلی الله علیه و اله پرچم خود را به اهتزاز می آورد و آن را با شمشیر خود به قائم ما می دهد.

سپس ما به اندازه ای که خدا بخواهد مکث می نمائیم. بعداً خدای توانا چشمه ای از روغن و چشمه ای از آب و چشمه ای از شیر در مسجد کوفه خارج می کند. پس

از این جریان امیر المؤمنین شمشیر پیغمبر خدا را به من می دهد و مرا به سوی مشرق و مغرب زمین می فرستد، من به هیچ یک بر نمی خورم مگر اینکه خون او را می ریزم هیچ بتی را نمی بینم مگر اینکه آن را می سوزانم، تا اینکه به هند می رسم و آن را فتح می نمایم! دانیال و یوشع خارج می شوند و به حضرت امیر می گویند: خدا و رسول راست گفته اند. سپس ایشان با تعداد هفتاد مرد به سوی بصره می روند و دشمنان خود را می کشند. گروهی به جانب روم اعزام می شوند و خدای توانا پیروزی را نصیب آنان می نماید.

بعداً من هر حیوانی را که خدا گوشت آن را حرام کرده می کشم تا اینکه در روی زمین غیر از گوشت طیب و طاهر چیزی نباشد. من بر یهود و نصارا و سائر ملل اسلام شمشیر را عرضه می کنم و آنان را بین اسلام و شمشیر مخیر می نمایم هر کسی از آنان اسلام بیاورد منت بر او می گذارم و هر کسی که از اسلام بیزار باشد خدا خون او را خواهد ریخت.

هیچ مردی از شیعیان ما روی زمین نیست مگر اینکه خدا ملکی می فرستد تا خاک را از روی او پاک نماید. زنان و مقام و منزلت او را در بهشت به وی معرفی نماید، در روی زمین شخص کور و زمین گیر و مبتلائی نخواهد بود مگر اینکه خدا به وسیله ی ما اهل بیت بلا را از او بر طرف می کند. به قدری برکت از آسمان به زمین نازل می شود که شاخه ی درخت از زیادی میوه می شکنند! میوه ی زمستانی در تابستان و میوه ی تابستانی در زمستان خورده می شود. همین است معنای قول خداوند سبحان که می فرماید:

«وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» سپس
خدای رؤف کرامتی به شیعیان ما عطا می کند که چیزی در زمین بر آنان پنهان نخواهد بود. تا آنجا که مردی از ایشان تصمیم
می گیرد که علم اهل بیت خود را بداند پس خداوند او را از آنچه آنها می دانند آگاه می نماید.

ص: ۱۴۹

کد آیه: ۱۲۸ / ۱۷ اسم آیه: عاقبت زمین

{قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ}.

موسی به قوم خود گفت: «از خدا یاری جوید، و استقامت پیشه کنید، که زمین از آن خداست، و آن را به هر کس از بندگان که بخواهد، واگذار می کند و سرانجام (نیک) برای پرهیزکاران است!» ۱- عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَاثِلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: وَحَدَّثَنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»، أَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي الَّذِينَ أَوْرَثَنَا اللَّهُ الْأَرْضَ، وَ نَحْنُ الْمُتَّقُونَ، وَ الْأَرْضُ كُلُّهَا لَنَا، فَمَنْ أَحْيَا أَرْضًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَعْمُرْهَا وَ لِيُؤَدِّ خَرَاجَهَا إِلَى الْإِمَامِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، وَ لَهُ مَا أَكَلَ مِنْهَا، فَإِنْ تَرَكَهَا أَوْ أَخْرَبَهَا وَ أَخَذَهَا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِنْ بَعْدِهِ فَعَمَرَهَا وَ أَحْيَاهَا، فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا مِنَ الَّذِي تَرَكَهَا يُؤَدِّي خَرَاجَهَا إِلَى الْإِمَامِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، وَ لَهُ مِمَّا أَكَلَ مِنْهَا حَتَّى يَظْهَرَ الْقَائِمُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي بِالسَّيْفِ، فَيَحْوِيهَا وَ يَمْنَعَهَا وَ يُخْرِجُهُمْ مِنْهَا كَمَا حَوَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْعَهَا، إِلَّا مَا كَانَ فِي أَيْدِي شَيْعَتِنَا، فَإِنَّهُ يُقَاطِعُهُمْ عَلَى مَا فِي أَيْدِيهِمْ وَ يَتْرُكُ الْأَرْضَ فِي أَيْدِيهِمْ. (۱)

ص: ۱۵۰

۱- الزام الناصب، ج ۱ ص ۶۳ و ج ۲، ص ۲۷۳ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۹۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۷۰ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۱۸۴ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۲۲۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۱۵۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۵۷ / الکافی، ج ۱، ص ۴۰۸.

از ابو خالد کابلی روایت است که، امام باقر علیه السلام فرمودند: ما در کتاب حضرت علی علیه السلام یافتیم که زمین از آن خداست، و آن را به بندگان خود که خواهد به ارث دهد، و سرانجام از آن پرهیزکاران است، من و خاندان من هستیم آن کسانی که خداوند زمین را به ما ارث داده، و ما هستیم پرهیزکاران و همه زمین از آن ما است.

هر که از مسلمانان زمینی را احیاء کند باید آن را آباد دارد و خراج آن را به امام از خاندان من پردازد، و هر چه از آن خرج خود کند حق او است، و اگر از آن دست کشید و یا آن را بایر و خراب کرد و مرد مسلمان دیگری پس از وی آن را به دست گرفت و آباد کرد و زنده نمود، او بدان سزاوارتر است از آن که دست از آن کشیده و آن را رها کرده، و او باید خراج آن را به امام از خاندان من پردازد، و هر چه از آن خرج بخورد حق او است، تا امام قائم از اهل بیت من با شمشیر و قدرت، عیان شود و آن را تصرف کند و از آن خود دارد، و آنها را از آن بیرون کند، چنانچه رسول خدا صلی الله علیه و اله آنها را تصرف کرد و برای خود داشت، جز آنچه در دست شیعیان ما باشد، که امام با آنها قرار دادی ببندد نسبت بدان چه در دست آنها است، و زمین را در دست آنها واگذارد.

۲- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دَوْلَتْنَا آخِرُ الدُّوَلِ، وَ لَنْ يَبْقَى أَهْلُ بَيْتِ لَهْمَ دَوْلَهُ، إِلَّا مَلَكُوا قَبْلَنَا، لِنَلَّا يَقُولُوا إِذَا رَأَوْا سَيْرَتَنَا، إِذَا مَلِكْنَا سِرْنَا مِثْلَ سِيرِهِ هَوْلَاءِ، وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ» (۱).

ص: ۱۵۱

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۳۶ / الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۳۳ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۳۵۷ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۲ / کتاب الغیبه (لطوسی)، ص ۴۷۲.

امام باقر علیه السلام فرمودند: دولت ما آخرین دولتهاست، هر خاندانی که دولتی داشته باشند، پیش از ما به آن می رسند تا چون روش سلطنت ما را دیدند، نگویند اگر ما هم سلطنتی داشتیم همین طور رفتار می کردیم، و همین است که قرآن می فرماید: عاقبت از پرهیزکاران است.

۳- مِمَّا كَتَبَ مِنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ ۸ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهِ الْقُمِّيِّ ... وَ عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ وَ انْتِظَارِ الْفَرَجِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ ۶ قَالَ: أَفْضَلُ أَعْمَالٍ أُمَّتِي انْتِظَارُ الْفَرَجِ، وَ لَا تَزَالُ شَيْعَتُنَا فِي حُزْنٍ، حَتَّى يَظْهَرَ وَ لَدِي الَّذِي بَشَّرَ بِهِ النَّبِيُّ ۶، يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسِيَّطًا وَ عَيْدَلًا كَمَا مِلْتُمْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا، فَاصْبِرْ يَا شَيْخِي! يَا أَبَا الْحَسَنِ! عَلِيُّ أَمْرٍ جَمِيعٍ شَيْعَتِي بِالصَّبْرِ، «فَإِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»، وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ جَمِيعِ شَيْعَتِنَا، وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ. (۱)

امام حسن عسکری علیه السلام در نامه ای به علی بن الحسین بن بابویه القمی، پس از حمد خدا و درود بر پیامبر و عترت طاهرینش می فرماید: ای فقیه مورد اعتماد من، ... و تو را به صبر و پایداری و انتظار فرج توصیه می کنم، زیرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله فرمودند: بهترین کارهای امت من، انتظار فرج است.

ص: ۱۵۲

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۲۰۴ / الإمامه و التبصره من الحیره، المقدمه، ص ۲۰ / بحار الانوار، ج ۵۰، ص ۳۱۷ / روضات الجنات، ج ۴، ص ۲۷۳ / مستدرک الوسائل، الخاتمهج ۳، ص ۲۷۷ / مناقب آل أبي طالب: (لابن شهر آشوب)، ج ۴، ص ۴۲۵

شیعیان ما همواره در غم و اندوه به سر می برند تا فرزندم ظهور کند، همان کسی که پیامبر صلی الله علیه و اله بشارت آمدنش را داده اند، او زمین را از عدل و داد پر می کند، همان گونه که از ظلم و ستم پر شده است، پس بار دیگر ای علی بن ابویزه، تو را به صبر و استقامت توصیه می کنم، و تو نیز همه ی شیعیان و پیروان مرا، به صبر و استقامت فرمان بده، به راستی زمین از آن خداست و آن را به هر کس از بندگان که بخواهد به ارث می دهد و عاقبت از آن پرهیزگاران است، سلام و رحمت و برکت حق بر تو و بر همه شیعیان ما، و درود خداوند بر محمد صلی الله علیه و اله و آل او.

ص: ۱۵۳

کد آیه: ۱۵۷ / ۷ اسم آیه: رستگاران

{الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.

همانها که از فرستاده (خدا)، پیامبر «امی» پیروی می کنند پیامبری که صفاتش را، در تورات و انجیلی که نزدشان است، می یابند آنها را به معروف دستور می دهد، و از منکر باز می دارد اشیاء پاکیزه را برای آنها حلال می شمرد، و ناپاکیها را تحریم می کند و بارهای سنگین، و زنجیرهایی را که بر آنها بود، بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند، و حمایت و یاریش کردند، و از نوری که با او نازل شده پیروی نمودند، آنان رستگارانند.

عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْإِسْتِطَاعَةِ وَقَوْلِ النَّاسِ فَقَالَ: «وَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: «وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ» يَا أَبَا عُبَيْدَةَ! النَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فِي إِصَابَةِ الْقَوْلِ وَكُلُّهُمْ هَالِكٌ.

قَالَ: قُلْتُ: قَوْلُهُ: «إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ»، قَالَ: هُمْ شَيْعَتُنَا، وَ لِرَحْمَتِهِ خَلَقَهُمْ، وَ هُوَ قَوْلُهُ: «وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ»، يَقُولُ لِطَاعَةِ الْإِمَامِ الرَّحْمَةَ الَّتِي يَقُولُ: «وَ رَحْمَتِي وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ»، يَقُولُ: عِلْمُ الْإِمَامِ، وَ وَسِعَ عِلْمُهُ الَّذِي هُوَ مِنْ عِلْمِهِ كُلُّ شَيْءٍ هُمْ شَيْعَتُنَا.

ثُمَّ قَالَ: «فَسَأَلْتُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ»، يَعْنِي وَلَمَّا يَهْ غَيْرَ الْإِمَامِ وَ طَاعَتَهُ، ثُمَّ قَالَ: «يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ»، يَعْنِي النَّبِيَّ ٤ وَ الْوَصِيَّ وَ الْقَائِمَ بِأَمْرِهِمْ بِالْمَعْرُوفِ إِذَا قَامَ وَ يَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْمُنْكَرُ مَنْ أَنْكَرَ فَضْلَ الْإِمَامِ وَ جَدِيدَهُ، «وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ»، أَخَذَ الْعِلْمَ مِنْ أَهْلِهِ، «وَ يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ»، وَ الْخَبَائِثُ قَوْلٌ مَنْ خَالَفَ، «وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ»، وَ هِيَ الذُّنُوبُ الَّتِي كَانُوا فِيهَا قَبْلَ مَعْرِفَتِهِمْ فَضْلَ الْإِمَامِ، «وَ الْأَعْلَالُ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»، وَ الْأَعْلَالُ مَا كَانُوا يَقُولُونَ مِمَّا لَمْ يَكُونُوا أُمْرًا بِهِ مِنْ تَرْكِ فَضْلِ الْإِمَامِ، فَلَمَّا عَرَفُوا فَضْلَ الْإِمَامِ وَضَعُوا عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ، وَ الْإِصْرُ، الذَّنْبُ وَ هِيَ الْأَصَارُ ثُمَّ نَسَبَهُمْ.

فَقَالَ: «فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ»، يَعْنِي بِالْإِمَامِ، «وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ أَوْلِيكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ»، يَعْنِي الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الْجِبْتَ وَ الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا، وَ الْجِبْتُ وَ الطَّاغُوتُ، فَلَانَّ وَ فَلَانَّ وَ فَلَانَّ وَ الْعِبَادَةُ طَاعَةُ النَّاسِ لَهُمْ.

ثُمَّ قَالَ: أَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَ أَسْلِمُوا لَهُ، ثُمَّ جَزَاهُمْ، فَقَالَ: «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ»، وَ الْإِمَامُ يُبَشِّرُهُمْ بِقِيَامِ الْقَائِمِ وَ بظُهُورِهِ وَ بِقَتْلِ أَعْدَائِهِمْ وَ بِالنَّجَاهِ فِي الْآخِرَةِ وَ الْوُرُودِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ عَلَى الْحَوْضِ. (١)

ص: ١٥٥

١- - الزام الناصب، ج ١، ص ٦٣ / بحار الأنوار، ج ٢٤، ص ٣٥٣ / البرهان في تفسير القرآن، ج ٢، ص ٥٩٤ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ١٨٥ / تفسير كنز الدقائق، ج ٥، ص ٢٠٧ / تفسير نور الثقلين، ج ٢، ص ٨٣ / الكافي، ج ١، ص ٤٢٩ / الوافي، ج ٣، ص ٩١١.

ابو عبیده حذاء گوید: از امام باقر علیه السلام راجع به استطاعت و گفتار مردم پرسیدم، حضرت این آیه را تلاوت نمودند: «مردم پیوسته مختلف خواهند بود (از لحاظ عقیده)، جز آنکه پروردگارت ترحم کند (و به راه حق هدایتش فرماید)، و ایشان را برای ترحم آفریده»، و فرمودند: ای ابا عبیده! مردم در رسیدن به قول حق مختلفند و همگی در هلاکت اند (حق را کنار گذاشته از باطلها پیروی می کنند).

من عرض کردم: خدا می فرماید: «جز کسی را که پروردگارت ترحم کند»؟ حضرت فرمودند: آنها شیعیان ما هستند و خدا آنها را برای رحمتش آفریده، یعنی برای اطاعت امام آفرید، و امام همان رحمتی است که خدا می فرماید: «رحمت من همه چیز را فرا گرفته»، و آن رحمت علم امام است، و علم امام که مأخوذ از علم خداست همه چیز را فرا گرفته، آنها شیعیان ما هستند، سپس خدای تعالی فرماید: «رحمت خدا را برای کسانی که پرهیز کنند مقرر می دارد»، یعنی از ولایت و طاعت غیر امام پرهیز کنند.

سپس فرماید: «او را نزد خود در تورات و انجیل نوشته می یابند»، مقصود از او، پیغمبر اکرم صلی الله علیه و اله و وصیش و امام قائم علیه السلام است، که ایشان را امر به معروف می کنند (زمانی که قیام فرماید) و از منکر بازشان می دارد، و منکر کسی است که فضیلت امام را نپذیرد و منکر شود، «و چیزهای پاکیزه را برای ایشان حلال می کند»، چیز پاکیزه به دست آوردن علم است از اهلش، «و پلیدی ها را بر ایشان حرام می کند»، پلیدیها گفتار مخالفین است، «و بار سنگین را از گردنشان بنهد»، و آن گناہانی است که پیش از شناختن فضیلت امام، در میانش بودند، «و بند و زنجیرهایی که بر دوش داشتند»، و زنجیرها همان سخنانی است که در باره ی ترک فضیلت امام می گفتند، در صورتی

که به آن دستور نداشتند، پس چون فضیلت امام را شناختند، بار گران را از دوششان بنهد و بار گران همان گناه است.

سپس خدای تعالی آنها را معرفی کرده و فرموده است: «کسانی که به او (یعنی به امام) ایمان آورده و گرامیش داشته و یاری اش کرده اند و از نوری که همراه او نازل شده، پیروی کرده اند ایشان رستگارانند»، یعنی کسانی که از پرستش جبت و طاغوت دوری گزیدند، و جبت و طاغوت. فلان و فلان و فلان است و پرستش اطاعت مردم است از ایشان.

باز خداوند می فرماید: «به سوی پروردگار خود باز گردید و تسلیم او شوید»، سپس ایشان را پاداش داده و فرموده: «بشارت در زندگی دنیا و آخرت برای آنهاست»، و امام، ایشان را به قیام و ظهور حضرت قائم علیه السلام و به کشته شدن دشمنانشان و نجات در آخرت و ورود بر حضرت محمد صلی الله علیه واله ، که درود خداوند بر محمد و آل راستگوبیش باد، کنار حوض کوثر بشارت دهد.

ص: ۱۵۷

کد آیه: ۱۵۹/۷ اسم آیه: رجعت عده ای از یهودیان مؤمن

{وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ}.

و از قوم موسی، گروهی هستند که به سوی حق هدایت می کنند و به حق و عدالت حکم می نمایند.

عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ: يَخْرُجُ مَعَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ ظَهْرِ الْكُوفَةِ سَبْعُ وَعِشْرُونَ رَجُلًا خَمْسَةَ عَشَرَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِينَ كَانُوا، «يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ»، وَ سَبْعَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكَهْفِ، وَ يُوَشَّعُ بْنُ نُونٍ، وَ سَلْمَانُ، وَ أَبُو دُجَانَةَ الْأَنْصَارِيُّ، وَ الْمِقْدَادُ، وَ مَالِكُ الْأَشْتَرِ، فَيَكُونُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ أَنْصَارًا وَ حُكَّامًا. (۱)

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: از پشت شهر کوفه بیست و هفت مرد همراه حضرت قائم علیه السلام بیرون می آیند، پانزده تن آنان از قوم حضرت موسی علیه السلام می باشند، که به حق هدایت کنند و بدان دادگری نمایند، و هفت تن آنان اصحاب کهف هستند، و یوشع بن نون، سلمان فارسی، ابو دجانة انصاری، مقداد، مالک اشتر، می باشند، پس اینها یاران و حکمرانان او هستند.

ص: ۱۵۸

۱- الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۳۴ و ص ۲۸۵ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۶۴ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۰، ح ۹۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۹۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۴۳ / کشف الغمه فی معرفه الأئمه، ج ۲، ص ۴۶۶.

کد آیه: ۱۷۲ / ۷ اسم آیه: پیمان انبیاء

﴿وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾.

و (به خاطر بیاور) زمانی را که پروردگارت از صلب فرزندان آدم، ذریه آنها را برگرفت و آنها را گواه بر خویشتن ساخت (و فرمود:) «آیا من پروردگار شما نیستم؟» گفتند: «آری، گواهی می دهیم!» (و ما این گواهی را گرفتیم) تا مبادا روز رستاخیز بگویند: «ما از این، غافل بودیم!» عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ حَيْثُ خَلَقَ الْخَلْقَ، خَلَقَ مِيَاءَ عَيْدَبَاً وَ مَاءَ مَالِحاً أُجَاجاً، فَامْتَرَجَ الْمَاءَ إِنْ فَآخِذَ طِيناً مِنْ أَدِيمِ الْأَرْضِ، فَعَرَكَهُ عَرَكاً شَدِيداً، فَقَالَ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ وَ هُمْ كَالَّذِرِّ يَدْبُونَ إِلَى الْجَنَّةِ بِسِلَامٍ، وَ قَالَ لِأَصْحَابِ الشَّمَالِ إِلَى النَّارِ وَ لَا أَبَالِي، ثُمَّ قَالَ: «أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ»، ثُمَّ أَخَذَ الْمِيثَاقَ عَلَى النَّبِيِّينَ.

فَقَالَ: أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ وَ أَنْ هَذَا مُحَمَّدٌ رَسُولِي وَ أَنْ هَذَا عَلِيٌّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، قَالُوا: بَلَىٰ، فَتَبَّتْ لَهُمُ النَّبُوَّةُ، وَ أَخَذَ الْمِيثَاقَ عَلَى أُولَى الْعَرَمِ، أَنَّنِي رَبُّكُمْ وَ مُحَمَّدٌ رَسُولِي وَ

عَلِيٌّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَوْصِيَهُ بِأَهْلِهِ وَ خَزَّانُ عِلْمِي، وَ أَنَّ الْمَهْدِيَّ أَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِي، وَ أَظْهَرُ بِهِ دَوْلَتِي، وَ أَنْتَقِمُ بِهِ مِنْ أَعْدَائِي، وَ أَعْبُدُ بِهِ طَوْعاً وَ كَرْهاً... (۱)

امام باقر علیه السلام فرمودند: همانا خدای تبارک و تعالی چون خواست خلق را بیافریند، نخست آبی گوارا و آبی شور و تلخ آفرید، و آن دو آب را به هم آمیختند، سپس خاکی از صفحه زمین برگرفت و آن را به شدت مالش داد، آنگاه به اصحاب یمین که مانند مورچه می جنبیدند، فرمود: با سلامت به سوی بهشت بروید و به اصحاب شمال فرمود: به سوی دوزخ بروید و باکی هم ندارم، سپس فرمود: «مگر من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: آری گواهی می دهیم، تا در روز قیامت نگویند: ما از این بی خبر بودیم».

سپس از پیغمبران پیمان گرفت و فرمود: مگر من پروردگار شما نیستم؟ و این محمد رسول من نیست و این علی امیر مؤمنان نمی باشد؟ انبیاء گفتند: آری، پس نبوت آنها پا بر جا شد، و از پیغمبران اولوالعزم پیمان گرفت که من پروردگار شمایم و محمد رسولم و علی امیر مؤمنان و اوصیاء بعد از او، والیان امر من و خزانه داران علم من و اینکه مهدی کسی است که به وسیله او دینم را نصرت دهم و دولتتم را آشکار کنم و از دشمنانم انتقام گیرم و به وسیله او خواهی نخواهی عبادت شوم...

ص: ۱۶۰

۱- - اثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۸۵ / الکافی، ج ۲، ص ۸ / بحار الانوار، ج ۶۴، ص ۱۱۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۰۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۲۳۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۹۴ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۱، ص ۹۳ / الوافی، ج ۴، ص ۴۱.

کد آیه: ۱۸۱ / ۱۷ اسم آیه: آخرین امام

{وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ}.

و از آنها که آفریدیم، گروهی به حق هدایت می کنند، و به حق اجرای عدالت می نمایند.

۱- عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: «وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ»، قَالَ: هُمْ الْأَئِمَّةُ: (۱)

حمران از حضرت باقر علیه السلام نقل کرده که حضرت در مورد آیه: «وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ»، از میان مردم گروهی راهنمای به حق هستند و مردم را متوجه حقیقت می کنند، فرمودند: آنها ائمه هستند.

۲- عَنْ زَادَانَ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: تَفْتَرِقُ هَذِهِ الْأُمَّةَ عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً، اثْنَتَانِ فِي النَّارِ، وَ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ، وَ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ: «وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ»، وَ هُمْ أَنَا وَ شِيعَتِي. (۲)

ص: ۱۶۱

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۴۰ و ص ۲۱۰ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۵ و ج ۲۴، ص ۱۴۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۶۱۸ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۳۶ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۴۲ / تفسير نور الثقلين، ج ۲، ص ۱۰۴ / الكافي، ج ۱، ص ۴۱۴.

۲- - إرشاد القلوب (للديلمی)، ج ۲، ص ۲۵۸ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۴۶ و ج ۳۶، ص ۱۸۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۶۱۹ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۱۹۵ / مناقب (ابن شهر آشوب)، ج ۳، ص ۷۲ / كشف الغممة في معرفة الأئمة (ط-القديمه)، ج ۱، ص ۳۲۱.

زادان از حضرت علی علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی آیه: «وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْتَدِلُونَ»، فرمودند: این ائمت به هفتاد و سه فرقه تقسیم می شود، که هفتاد و دو فرقه در آتشند و یک فرقه در بهشت، و اینان همان کسانی هستند که خداوند در حق آن ها فرموده است: «وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْتَدِلُونَ»، و آن ها من و شیعیان من هستند.

ص: ۱۶۲

کد آیه: ۱۸۷ / ۱۷ اسم آیه: وقت ظهور

{يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً يَسْتَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}.

(ای رسول ما) درباره ی قیامت از تو سؤال می کنند، کی فرامی رسد؟! بگو: «علمش فقط نزد پروردگار من است و هیچ کس جز او (نمی تواند) وقت آن را آشکار سازد، (قیام قیامت، حتی) در آسمانها و زمین، سنگین است و جز به طور ناگهانی، به سراغ شما نمی آید!» (باز) از تو سؤال می کنند، چنان که گویی تو از زمان وقوع آن با خبری! بگو: «علمش تنها نزد خداست ولی بیشتر مردم نمی دانند.» عَنِ مَفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ سَيِّدِي الصَّادِقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَلْ لِلْمَأْمُورِ الْمُتَنْظِرِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ وَقْتِ مُيُوقَّتِ يَعْلَمُهُ النَّاسُ؟ فَقَالَ: حَيْشَ لِلَّهِ أَنْ يُوَقَّتَ ظُهُورُهُ بِوَقْتِ يَعْلَمُهُ شَيْعَتُنَا، قُلْتُ: يَا سَيِّدِي! وَ لِمَ ذَاكَ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ هُوَ السَّاعَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، الْآيَةَ، وَ هُوَ السَّاعَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا»،

وَقَالَ: «عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ لَمْ يَقُلْ إِنَّهَا عِنْدَ أَحَدٍ»، وَقَالَ: «فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا»، الْآيَةَ، وَقَالَ: «اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انْشَقَّتِ الْقَمَرُ، وَقَالَ: «مَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا، يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَ يَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ»، قُلْتُ: فَمَا مَعْنَى يُمَارُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: مَتَى وَ لِمَ وَ مَنْ رَأَى وَ أَيْنَ يَكُونُ، وَ مَتَى يَظْهَرُ وَ كَيْفَ ذَلِكَ اسْتَعْجَالًا لِأَمْرِ اللَّهِ وَ شَكًّا فِي قَضَائِهِ وَ دُخُولًا فِي قُدْرَتِهِ، أَوْلَيْكَ الَّذِينَ خَسِرُوا الدُّنْيَا وَ إِنَّ لِلْكَافِرِينَ لَشَرَّ مِآبٍ، قُلْتُ: أَفَلَمَّا يُوقَّتْ لَهُ وَقْتُ؟ فَقَالَ: يَا مُفْضَلُ! لَا أَوْقَّتْ لَهُ وَقْتًا وَ لَا يُوقَّتْ لَهُ وَقْتُ، إِنَّ مَنْ وَقَّتْ لِمَهْدِيْنَا وَقْتًا، فَقَدْ شَارَكَ اللَّهَ تَعَالَى فِي عِلْمِهِ وَ ادَّعَى أَنَّهُ ظَهَرَ عَلَى سِرِّهِ، وَ مِمَّا لِلَّهِ مِنْ سِرٍّ إِلَّا وَ قَدْ وَقَعَ إِلَى هَذَا الْخَلْقِ الْمَعْكُوسِ الضَّالِّ عَنِ اللَّهِ، الرَّاغِبِ عَنِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ، وَ مِمَّا لِلَّهِ مِنْ خَبِيرٍ إِلَّا وَ هُمْ أَخْصَصُ بِهِ لِسِرِّهِ وَ هُوَ عِنْدَهُمْ وَ إِنَّمَا أَلْقَى اللَّهُ إِلَيْهِمْ لِيَكُونَ حُجَّةً عَلَيْهِمْ. (١)

از مفضل بن عمر روایت است که گفت: از آقايم حضرت صادق عليه السلام پرسيدم: آيا مأموريت مهدي منتظر عليه السلام وقت معيني دارد و مردم بايد بدانند كي خواهد بود؟ حضرت فرمودند: حاشا که خداوند وقت ظهور او را طوري معين کند که شيعيان ما آن را بدانند. عرض کردم: آقاي من! براي چه؟ فرمودند: زيرا وقت ظهور او همان ساعتی است که خداوند می فرماید:

ص: ١٦٤

١- - اثبات الهداه، ج ٥، ص ١٤٣ و ٢١٦ / الزام الناصب، ج ١، ص ٩٠ / بحار الانوار، ج ٥٣، ص ٢ / حليه الأبرار، ج ٦، ص ٣٧١ / مختصر البصائر، ص ٤٣٣.

يَسْتَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً» و نیز این همان ساعتی است که خدا فرموده: «يَسْتَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا» و هم فرموده: «إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ» یعنی: علم آن وقت فقط در نزد خداست، و در آیه ی دیگر فرموده: «فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا» و نیز فرمود: «اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انشَقَّ الْقَمَرُ» و هم فرمود: «مَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ»، عرض کردم: معنی «یمارون» چیست؟ حضرت فرمودند: یعنی مردم می گویند قائم علیه السلام کی متولد شده و چه کسی او را دیده است، و حالا کجاست و چه وقت آشکار می شود؟ اینها همه عجله در امر خدا و شک در قضای الهی و دخالت در قدرت اوست، اینان کسانی هستند که، در دنیا زیان می برند و پایان بد از آن کافران است، عرض کردم: آیا وقتی برای آن تعیین نشده؟ حضرت فرمودند: ای مفضل! نه من وقتی بر آن معین می کنم و نه هم وقتی برای آن تعیین شده است! هر کس برای ظهور مهدی ما وقتی تعیین کند، خود را در علم خداوند شریک دانسته و (به ناحق) ادعا کرده که توانسته است بر اسرار خدا آگاهی یابد! در صورتی که خداوند هر سزی دارد برای این مخلوق که از خدا و اولیاء خدا برگشته اند واقع شده است، هر خیری خدا داشته باشد اختصاص به بندگانش دارد که باید به آن برسند، زیرا که خدا همه وقت با بندگانش است، آن اسرار که به آنها می دهد برای این است که بر آنها حجت باشد.

کد آیه: ۸ و ۷ / ۸ اسم آیه: ابطال باطل

{وَاِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَهِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ (۷) لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (۸)}.

و (به یاد آرید) هنگامی را که خداوند به شما وعده داد که یکی از دو گروه [کاروان تجاری قریش، یا لشکر مسلح آنها] نصیب شما خواهد بود و شما دوست می داشتید که کاروان (غیر مسلح) برای شما باشد (و بر آن پیروز شوید) ولی خداوند می خواهد حق را با کلمات خود تقویت، و ریشه کافران را قطع کند. (۷) تا حق را تثبیت کند، و باطل را از میان بردارد، هر چند مجرمان کراحت داشته باشند. (۸) عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ فِي قَوْلِ اللَّهِ: «يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ»، قَالَ: أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَفْسِيرُهَا فِي الْبَاطِنِ يُرِيدُ اللَّهُ فَإِنَّهُ شَيْءٌ يُرِيدُهُ وَلَمْ يَفْعَلْهُ بَعِيدٌ وَأَمَّا قَوْلُهُ: «يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ»، فَإِنَّهُ يَعْنِي يُحِقُّ حَقَّ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَمَّا قَوْلُهُ: «بِكَلِمَاتِهِ»، قَالَ: كَلِمَاتُهُ فِي الْبَاطِنِ، عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، هُوَ كَلِمَةُ اللَّهِ فِي الْبَاطِنِ، وَأَمَّا قَوْلُهُ: «وَيَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ»، فَيَعْنِي بَيْتَ أُمَّيَّةَ هُمُ الْكَافِرُونَ يَقْطَعُ اللَّهُ دَابِرَهُمْ، وَأَمَّا قَوْلُهُ: «لِيُحِقَّ الْحَقَّ»، فَإِنَّهُ يَعْنِي لِيُحِقَّ حَقَّ آلِ مُحَمَّدٍ حِينَ يَقُومُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

، وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ»، يَعْنِي الْقَائِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَإِذَا قَامَ يُبْطِلُ بَاطِلَ بَنِي أُمَّيَّةَ وَ ذَلِكَ لِإِحْقَاقِ الْحَقِّ وَ يُبْطِلُ الْبَاطِلَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ. (۱)

از جابر روایت است که از حضرت باقر علیه السلام راجع به تفسیر این آیه پرسیدم: «يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَ يَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ»، حضرت فرمودند: تفسیر این آیه در باطن اینست که خدا اراده دارد یعنی هنوز انجام نداده و معنی «يُحَقِّقُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ» یعنی احقاق حق آل محمّد: را کند اما «بِكَلِمَاتِهِ» در باطن علی علیه السلام کلمه الله است «وَ يَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ» منظور بنی امیه است که خداوند دمار از روزگار آنها می کشد و اینکه فرموده: «لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ» یعنی تا احقاق حق آل محمّد: را بکند هنگام قیام حضرت قائم علیه السلام «وَ يُبْطِلُ الْبَاطِلَ»، یعنی قائم وقتی قیام کند، باطل بنی امیه را از میان می برد این است معنی آیه.

ص: ۱۶۷

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۳ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۵۹ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۲۸۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۱۳۶ .

کد آیه: ۳۹ / ۸ اسم آیه: پایان شرک

{وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}

و با آنها پیکار کنید، تا فتنه برچیده شود، و دین (و پرستش) همه مخصوص خدا باشد! و اگر آنها خودداری کنند، خدا به آنچه انجام می دهند بیناست.

تفسیر العیاشی عَن زُرَّارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سُئِلَ أَبِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً»، «حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ»، قَالَ: إِنَّهُ لَمْ يَجِئْ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ، وَ لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا سَيِّرَى مَنْ يُدْرِكُهُ مَا يَكُونُ مِنْ تَأْوِيلِ هَذِهِ الْآيَةِ، وَ لَيُبْلَغَنَّ دِينَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ حَتَّى لَا يَكُونَ شَرَكٌ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا» (۱).

در تفسیر عیاشی از زراره روایت نموده که گفت: امام صادق علیه السلام فرمودند: راجع به این آیه از پدرم سؤال شد، پدرم فرمودند: تأویل این آیه هنوز فرا نرسیده است،

ص: ۱۶۸

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۶ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۸۶ / تفسیر العیاشی ج ۲: ص ۴۸ / ۵۶ / ۴۸ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۰۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۱۵۵ / ینایع الموده: ۴۲۳.

هنگامی که قائم ما قیام کند کسانی که زمان او را درک کنند تأویل این آیه را خواهند دید، در آن موقع دین حضرت محمد صلی الله علیه واله به تمام نقاطی که شب پوشش آرام بخش خود را بر آن می افکنند، خواهد رسید تا در سراسر روی زمین مشرک و بی دینی باقی نماند، چنان که خداوند می فرماید: تنها مرا پرستش کنند و چیزی را شریک من قرار ندهند.

ص: ۱۶۹

کد آیه: ۳ / ۱۹ اسم آیه: اعلان جهانی ظهور حضرت

﴿وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾.

و این، اعلامی است از ناحیه خدا و پیامبرش به (عموم) مردم در روز حج اکبر که: خداوند و پیامبرش از مشرکان بیزارند! با این حال، اگر توبه کنید، برای شما بهتر است! و اگر سرپیچی نمایید، بدانید شما نمی توانید خدا را ناتوان سازید! و کافران را به مجازات دردناک بشارت ده! عَنْ جَابِرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ: «وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ»، قَالَ: خُرُوجُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَذَانٌ دَعْوَتُهُ إِلَى نَفْسِهِ. (۱)

جابر از امام صادق علیه السلام و امام باقر علیه السلام روایت کرده در باره ی قول خداوند تعالی: «وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ» که فرمودند: حج بزرگ ظهور قائم علیه السلام است و اعلان دعوت به خویش می باشد.

ص: ۱۷۰

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۵ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۳۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۱۸۴ / تفسیر العیاشی: ج ۲ / ۷۶ ح ۱۵ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۸۰ و ج ۵، ص ۵۰

کد آیه: ۳۳ / ۱۹ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان

{هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ}.

او کسی است که رسولش را با هدایت و آیین حق فرستاد، تا او را بر همه ی ادیان غالب سازد، هر چند مشرکان کراحت داشته باشند! ۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبيدٍ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»، فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا نَزَلَ تَأْوِيلُهَا بَعْدُ وَلَا يَنْزِلُ تَأْوِيلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَإِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَبْقَ كَافِرٌ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَلَا مُشْرِكٌ بِالْإِمَامِ، إِلَّا كَرِهَ خُرُوجَهُ حَتَّىٰ أَنْ لَوْ كَانَ كَافِرًا أَوْ مُشْرِكًا فِي بَطْنِ صَخْرَةٍ لَقَالَتْ: يَا مُؤْمِنُ! فِي بَطْنِي كَافِرٌ فَأَكْسِرْنِي وَاقْتُلَهُ. (۱)

ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام در تفسیر قول خدای تعالی: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»، فرمودند: به

ص: ۱۷۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۰۹ و ص ۱۷۴ و ص ۱۹۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۵ و ص ۹۵ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۶۰ و ج ۵۲، ص ۳۲۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۷۰ و ج ۵، ص ۳۶۶ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۶۶۳ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۴، ص ۴۶۵ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۳۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۳۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۱۱ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۲ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۰.

خدا سوگند! تاویل این آیه هنوز نازل نشده است، و نازل نخواهد شد تا آنکه قائم علیه السلام خروج کند، و چون خروج کرد کافران به خدای عظیم و مشرکان به امام را، ناخوش آید، و اگر کافر یا مشرکی در دل صخره ای باشد آن صخره بگوید: ای مؤمن! در دل من کافری است مرا بشکن و او را بکش.

۲- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَاقِرَ ۸ يَقُولُ: الْقَائِمُ مِنَّا مَنْصُورٌ بِالرُّعْبِ مُؤَيَّدٌ بِالنَّصْرِ تَطْوَى لَهُ الْأَرْضُ وَ تَظْهَرُ لَهُ الْكُنُوزُ يَبْلُغُ سُلْطَانُهُ الْمَشْرِقَ وَ الْمَغْرِبَ وَ يُظْهِرُ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهِ بِهِ دِينَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ خَرَابٌ إِلَّا قَدْ عَمِرَ وَ يَنْزِلُ رُوحُ اللَّهِ عَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ ۸ فَيَصَلِّيَ خَلْفَهُ. (۱)

از محمد بن مسلم ثقفی روایت است که: شنیدم از امام باقر علیه السلام که می فرمایند: قائم علیه السلام به توسط ترس یاری و تأیید می گردد. زمین برای او خواهد چرخید و سلطنتش مشرق و مغرب عالم را فرا خواهد گرفت، خداوند عجل الله به واسطه او دینش را ظاهر می کند، هر چند مشرکان به آن کراهت داشته باشند، روی زمین جای خرابی نیست، مگر آن که آباد شود و روح الله عیسی بن مریم ۸ فرود می آید و پشت سر او اقامه نماز خواهد کرد.

ص: ۱۷۲

۱- - إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۶۳ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۹۱ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۳۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۴۴۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۱۲ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۳۱.

۳- فی تفسیر العیاشی عَنْ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ: «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»،
يَكُونُ أَنْ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا أَقْرَبُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱).

عیاشی در تفسیر خود از ابوالمقدام از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده، که حضرت در تأویل آیه: «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»، یعنی خداوند او (امام زمان) را بر همه ادیان غالب می گرداند هر چند مشرکین نخواهند، فرمودند: هیچ کس نمی ماند جز اینکه اقرار به خاتمیت حضرت محمد صلی الله علیه واله می کند.

ص: ۱۷۳

۱- - بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۴۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۷۰ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۸۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۴۴۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۱۲ .

کد آیه: ۳۴ / ۱۹ اسم آیه: گنجها

{... وَ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ وَ لَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ}.

... و کسانی که طلا- و نقره را گنجینه (و ذخیره و پنهان) می سازند، و در راه خدا انفاق نمی کنند، را به مجازات دردناکی بشارت ده! عَنْ مُعَاذِ بْنِ كَثِيرٍ صَاحِبِ الْأَكْسِيَّةِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مُوسَى عَلَى شَيْعَتِنَا أَنْ يُنْفِقُوا مِمَّا فِي أَيْدِيهِمْ بِالْمَعْرُوفِ، فَإِذَا قَامَ فَأَيْمُنَا حَرَّمَ عَلَى كُلِّ ذِي كَنْزٍ كَنْزَهُ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَيَسْتَعِينَ بِهِ عَلَى عَدُوِّهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ:

«الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ وَ لَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ».(۱)

معاذ بن کثیر که صاحب کیسه ها بود گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم فرمودند: شیعیان ما در وسعت می باشند و آنها میتوانند در کارهای خیر انفاق کنند اما هنگامی

ص: ۱۷۴

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۵ / بحار الانوار، ج ۷۰، ص ۱۴۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۷۱ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۴۱ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۸۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۴۴۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۱۳.

که قائم ما قیام کند همه گنجها به صاحبان آنها حرام می باشد، آنها باید گنجها را بیاورند و در اختیار او بگذارند تا دشمنان خود را منکوب کند.

و این است معنی آیه شریفه: «الَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ»، و کسانی که طلا و نقره را گنجینه (و ذخیره و پنهان) می سازند، و در راه خدا انفاق نمی کنند، را به مجازات دردناکی بشارت ده.

ص: ۱۷۵

کد آیه: ۳۶ / ۱۹ اسم آیه: دوازدهمین ماه

{إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ}.

تعداد ماه‌ها نزد خداوند در کتاب الهی، از آن روز که آسمانها و زمین را آفریده، دوازده ماه است که چهار ماه از آن، ماه حرام است (و جنگ در آن ممنوع می‌باشد). این، آیین ثابت و پابرجا (ی الهی) است! بنا بر این، در این ماه‌ها به خود ستم نکنید! و با مشرکان، دسته جمعی پیکار کنید، همان گونه که آنها دسته جمعی با شما پیکار می‌کنند و بدانید خداوند با پرهیزگاران است! رَوَى جَابِرُ الْجُعْفِيُّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ تَأْوِيلِ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ»، قَالَ: فَتَنَفَّسَ سَيِّدِي الصُّعْدَاءُ ثُمَّ قَالَ:

يَا جَابِرُ! أَمَّا السَّنَةُ فَهِيَ جَدِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَشُهُورُهَا اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فَهُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَيَّ وَإِلَى ابْنِي جَعْفَرٍ وَابْنِي مُوسَى وَابْنِي عَلِيٍّ وَابْنِي مُحَمَّدٍ وَابْنِي عَلِيٍّ وَإِلَى ابْنِي الْحَسَنِ وَإِلَى ابْنِي مُحَمَّدٍ الْهَادِي الْمَهْدِيِّ اثْنَا عَشَرَ إِمَامًا حُجَّجَ اللَّهُ فِي خَلْقِهِ وَأَمَانَةُ عَلِيٍّ وَوَحْيِهِ وَعِلْمِهِ وَالْأَرْبَعَةُ الْحُرْمُ الَّذِينَ هُمُ الدِّينُ الْقَيِّمُ أَرْبَعَةٌ مِنْهُمْ

يَخْرُجُونَ بِاسْمِ وَاحِدٍ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَبِي عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ فَالْإِقْرَارُ بِهَذَا هُوَ
الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِمْ أَنْفُسَكُمْ أَيْ قُولُوا بِهِمْ جَمِيعًا تَهْتَدُوا. (۱)

از جابر جعفی روایت است که گفت: از حضرت باقر علیه السلام از تأویل این آیه پرسش کردم که خدای تعالی می فرماید: به درستی که شماره ماهها نزد خدا در کتاب او دوازده ماه است روزی که آسمانها و زمین را آفرید، از آنها چهار ماه حرام است، این است آئین استوار، پس در آنها به خویشتن ستم نکنید.

جابر گفت: آقای من حضرت باقر علیه السلام آه سردی کشیدند، سپس فرمودند: اما (منظور از) سال جدم رسول خدا صلی الله علیه واله است، و ماههای آن دوازده است از امیر المؤمنین علیه السلام تا من، و تا فرزندم جعفر و فرزندش موسی، و فرزند او علی، و فرزندش محمد و فرزندش علی و تا فرزندش حسن و تا فرزندش مهدی دوازده امام، که حجتهای خدا بر خلق و امینهای او بر وحی و علمش می باشند، و چهار ماه حرامی که آیین استوارند، چهار تن از ایشان به یک نام بیرون می آیند، علی امیر المؤمنین علیه السلام، و پدرم علی بن الحسین علیهما السلام، و علی بن موسی^۸، و علی بن محمد علیهما السلام، پس گواهی دادن به اینها همان آیین استوار است، «در باره ی ایشان به خویشتن ستم نکنید» یعنی (به امامت) همه شان اقرار کنید تا هدایت شوید.

ص: ۱۷۷

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۲۵ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۵ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۴۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۷۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۱۵ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۱۴۹.

کد آیه: ۵۲ / ۱۹ اسم آیه: انتظار هلاکت دشمنان

﴿قُلْ هَيْلٌ تَرَبُّصًا بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ وَ نَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصَِّبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ﴾.

بگو: «آیا درباره ما، جز یکی از دو نیکی را انتظار دارید؟! (یا پیروزی یا شهادت) ولی ما انتظار داریم که خداوند، عذابی از سوی خودش به شما برساند، یا به دست ما (مجازات شوید) اکنون که چنین است، شما انتظار بکشید، ما هم با شما انتظار می کشیم!» عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ... قُلْتُ قَوْلَهُ عَجَلُ اللَّهِ: «هَيْلٌ تَرَبُّصًا بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ»، قَالَ: إِمَّا مَوْتُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَوْ إِدْرَاكُ ظُهُورِ إِمَامٍ، وَ نَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِهِمْ مَعَ مَا نَحْنُ فِيهِ مِنَ الشَّدَّةِ، «أَنْ يُصَِّبَهُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ»، قَالَ: هُوَ الْمَسِيحُ أَوْ بِأَيْدِينَا وَ هُوَ الْقَتْلُ، قَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ لِنَبِيِّهِ ۶: «قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ» وَ التَّرَبُّصُ انْتِظَارٌ وَقُوعُ الْبَلَاءِ بِأَعْدَائِهِمْ. (۱)

ص: ۱۷۸

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۷۹۲ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۱۱ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۴۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۲۵ / الکافی، ج ۸، ص ۲۸۵.

ابو حمزه روایت می کند که به امام باقر علیه السلام عرض کردم: منظور از این فرموده ی پروردگارا: «هَيْلُ تَرْبُّصُونَ بِنَا إِلَّا إِخْدَى الْحُسَيْنَيْنِ» چیست؟ امام علیه السلام فرمودند: یا مرگ در راه اطاعت از خدا و یا درک ظهور امام، ولی ما در باره ی آنها با همین سختی و دشواری که داریم انتظار می کشیم که: «أَنْ يُصَِّبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ» و امام فرمودند: آن عذاب همان مسخ است، أَوْ بِأَيْدِينَا که همان کشتن ایشان است، خداوند عجل الله به پیامبرش فرمود: «فَتَرْبُّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرْبِّصُونَ»، و مفهوم تَرْبُّص انتظار پیش آمدن بلاست برای دشمنان ایشان.

کد آیه: ۱۱۱ / ۹ اسم آیه: رجعت مؤمنین

{إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَاً عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ}.

خدا، جان و مال مردم با ایمان را در مقابل بهشتی که نصیب آنان خواهد کرد، پیش خرید می کند. این مردم با ایمان در راه خدا پیکار می کنند، می کشند و کشته می شوند. این وعده حقی است که خدا در هر سه کتاب آسمانی تورات و انجیل و قرآن یاد کرده است. وفادارتر از خدا به عهد خود کیست؟ شما را به داد و ستدی که با وی انجام داده اید، بشارت باد، سعادت و پیروزی بزرگ همین است.

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ، فَقَالَ: ذَلِكَ فِي الْمِيثَاقِ، ثُمَّ قَرَأْتُ «التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ» فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَقْرَأْ هَكَذَا وَ لَكِنْ اقْرَأِ «التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ، ثُمَّ قَالَ:

إِذَا رَأَيْتَ هَؤُلَاءِ فَعِنْدَ ذَلِكَ هُمْ الَّذِينَ اشْتَرَى مِنْهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ يَعْنِي فِي الرَّجْعَةِ، ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ لَهُ مِيتَةٌ وَ قَتْلُهُ، مَنْ مَاتَ بُعِثَ حَتَّى يُقْتَلَ، وَ مَنْ قُتِلَ بُعِثَ حَتَّى يَمُوتَ. (۱)

ابو بصیر نقل می کند که تفسیر این آیه را از حضرت باقر علیه السلام پرسیدم، حضرت فرمودند: این میثاق و معامله در عالم ذر بوده، سپس آیه ی بعد را خواندم: «التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ» (یعنی مؤمنان عبارت اند از توبه کنندگان و عبادت کنندگان) فرمودند: چنین بخوان: «التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ» آنگاه فرمودند: هرگاه این توبه کنندگان و عبادت کنندگان را دیدی بدان همان هایند که خدا جان و مالشان را خریده، یعنی در زمان رجعت، سپس حضرت فرمودند: هیچ مؤمنی نیست جز اینکه مردنی دارد، و کشته شدنی، هر که بمیرد زنده شود تا کشته گردد، و هر که کشته شود، زنده گردد تا بمیرد.

ص: ۱۸۱

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص: ۲۹۳ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۵۳، ص: ۷۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۲، ص: ۸۵۷ / تفسير الصافي، ج ۲، ص: ۳۸۲ / تفسير العياشي، ج ۲، ص: ۱۱۲.

کد آیه: ۱۱۹ / ۱۹ اسم آیه: آخرین صادق

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ }.

ای کسانی که ایمان آورده اید! از خدا بپرهیزید، و با صادقین باشید! عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ: فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ،... ثُمَّ قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْشُدْكُمْ اللَّهَ أَنْ تَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ عَجَلَ اللَّهُ لَمَّا أَنْزَلَ فِي كِتَابِهِ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» فَقَالَ سَلْمَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! عَامَّةٌ هَيْدِهِ أَمْ خَاصَّةٌ؟ فَقَالَ: أَمَّا الْمَأْمُورُونَ فَعَامَّةُ الْمُؤْمِنِينَ أَمْرُوا بِحَدِّكَ وَ أَمَّا الصَّادِقُونَ فَخَاصَّةٌ لِأَخِي عَلِيٍّ وَ أَوْصِيَائِي مِنْ بَعْدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ... (۱)

سليم بن قيس هلالی در حدیثی طولانی از امیر المؤمنین علیه السلام روایت نموده: ... سپس حضرت علی علیه السلام فرمودند: شما را به خدا قسم می دهم، آیا می دانید که خداوند این آیه را نازل کرد: «یا ایُّها الذّین آمنوا اتّقوا الله و کونوا مع الصّادقین»، ای کسانی که ایمان آورده اید تقوی پیشه کنید و با صادقین باشید.

ص: ۱۸۲

-
- ۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۸۳ و ص ۲۴۵ / بحار الأنوار، ج ۳۱، ص ۴۱۳ و ج ۳۳، ص ۱۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۸۶۴ / حلیه الأبرار، ج ۴، ص ۸۶ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۸۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۵، ص ۵۶۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۸۰ / کتاب سلیم بن قیس: ۱۵۰ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۷۸ .

سلمان عرض کرد: یا رسول الله! آیا این آیه عمومیت دارد یا به عدّه خاصّی مربوط است؟ حضرت فرمودند: امرشدگان همه مؤمنین هستند که به این مطلب دستور داده شده اند، اما «صادقین» مخصوص برادر علی و اوصیای من بعد از او تا روز قیامت است، گفتند: به خدا چنین است.

ص: ۱۸۳

کد آیه: ۱۲۲/۹ اسم آیه: حرکت به سوی شناخت امام علیه السلام

{وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ}.

شایسته نیست مؤمنان همگی (بسوی میدان جهاد) کوچ کنند چرا از هر گروهی از آنان، طایفه ای کوچ نمی کند، تا در دین (و معارف و احکام اسلام) آگاهی یابند و به هنگام بازگشت به سوی قوم خود، آنها را بیم دهند؟! شاید بترسند، و خودداری کنند! عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِذَا هَلَكَ الْإِمَامُ فَبَلَغَ قَوْمًا لَيْسُوا بِحَضْرَتِهِ، قَالَ: يَخْرُجُونَ فِي الطَّلَبِ فَبِإِنْتِهِمْ لَمَّا يَزَالُونَ فِي عُرْدٍ مِمَّا دَامُوا فِي الطَّلَبِ، قُلْتُ: يَخْرُجُونَ كُلُّهُمْ أَوْ يَكْفِيهِمْ أَنْ يَخْرُجَ بَعْضُهُمْ، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَجَلَ اللَّهُ يَقُولُ: «فَلَوْ لَا - نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ»، قَالَ: هَؤُلَاءِ الْمُقِيمُونَ فِي السَّعَةِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ أَصْحَابُهُمْ. (۱)

يعقوب بن شعيب از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که عرض کردم خدمت ایشان: اگر امام از دنیا برود و این خبر برسد به کسانی که در حضور امام قبل نبوده اند چه

ص: ۱۸۴

۱- بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۲۹۵- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۸۶۸- علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۹۱.

باید بکنند؟! حضرت فرمودند: برای تشخیص امام به جستجو بپردازند و خارج می شوند در جستجویش تا وقتی در جستجو و طلب باشند معذورند. عرض کردم: همه باید خارج شوند یا بعضی اگر خارج شدند کافی است؟! فرمودند: خداوند می فرماید: «فَلَوْ لَا - نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ»، حضرت فرمودند: آنهایی که در محل مانده و منتظر آمدن کسی که به جستجوی امام رفته است هستند مؤاخذ و مسئول نیستند تا آن کسی که به جستجو رفته بازگردد.

کد آیه: ۲۰ / ۱۰ اسم آیه: حجت غایب

{وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْعَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ}.

می گویند: «چرا معجزه ای از پروردگارش بر او نازل نمی شود؟!» بگو: «غیب (و معجزات) تنها برای خدا (و به فرمان او) است! شما در انتظار باشید، من هم با شما در انتظارم!» «لطفاً به آیه ی شماره ی ۱، کد: ۲ / ۳ مراجعه فرمائید.»

ص: ۱۸۶

کد آیه: ۲۴ / ۱۰ اسم آیه: قیام با شمشیر

{... حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْن بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ}.

... تا زمانی که زمین، زیبایی خود را یافته و آراسته می گردد، و اهل آن مطمئن می شوند که می توانند از آن بهره مند گردند، (ناگهان) فرمان ما، شب هنگام یا در روز، فرامی رسد و آن چنان آن را درو می کنیم که گویی دیروز هرگز (چنین کشتزاری) نبوده است! این گونه، آیات خود را برای گروهی که می اندیشند، شرح می دهیم! عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: نَزَلَتْ فِي بَنِي فُلَانٍ ثَلَاثُ آيَاتٍ: قَوْلُهُ جَلَّ اللَّهُ: «حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا»، يَعْنِي الْقَائِمَ بِالسَّيْفِ فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْن بِالْأَمْسِ. (۱)

از مفضل بن عمر روایت است که امام صادق علیه السلام فرمودند: در باره ی بنی فلان سه آیه نازل شده: قول خداوند عجل الله : تا آن گاه که زمین (از خرمی و سبزی) به خود زیور بسته و آرایش کند و مردمش خود را بر آن قادر و متصرف پندارند، ناگهان فرمان ما به شب یا روز در رسد، یعنی حضرت قائم علیه السلام با شمشیر، آن همه زیب و زیور زمین را درو کند و چنان خشک شود که گویی دیروز هیچ نبوده است.

ص: ۱۸۷

کد آیه: ۳۵ / ۱۰ اسم آیه: صیحه ی آسمانی جدا کننده ی حق از باطل

أَقُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ؟

بگو: «آیا هیچ یک از معبودهای شما، به سوی حق هدایت می کند؟!» بگو: «تنها خدا به حق هدایت می کند! آیا کسی که هدایت به سوی حق می کند برای پیروی شایسته تر است، یا آن کس که خود هدایت نمی شود مگر هدایتش کنند؟ شما را چه می شود، چگونه داوری می کنید؟!» عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْلَمَةَ الْجَرِيرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يُوبِّخُونَنَا وَ يُكَذِّبُونَنَا أَنَّا نَقُولُ إِنَّ صَيِّحَتَيْنِ تَكُونَانِ يَقُولُونَ: مَنْ أَيْنَ تُعْرَفُ الْمُحِحَّةُ مِنَ الْمُبْطَلَةِ إِذَا كَانَتَا، قَالَ: فَمَاذَا تَرُدُّونَ عَلَيْهِمْ، قُلْتُ: مَا تَرُدُّ عَلَيْهِمْ شَيْئًا، قَالَ: قُولُوا يُصَيِّدُ بِهَا إِذَا كَانَتْ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِهَا مِنْ قَبْلِ إِنَّ اللَّهَ عَجَلَ اللَّهُ يَقُولُ: «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (۱).

عبد الرحمن بن مسلمه جریری می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: دشمنان ما را سرزنش می کنند و دروغگو می پندارند، ما می گوئیم: دو فریاد آسمانی

ص: ۱۸۸

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۷ و ج ۲، ص ۹۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۹ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۹ / تفسیر کتیر الدقائق، ج ۶، ص ۵۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۰۲ / الکافی، ج ۸، ص ۲۰۸.

خواهد بود، آنها می گویند: وقتی دو فریاد هر دو از آسمان باشد چگونه فریاد حق از باطل شناخته گردد؟ حضرت علیه السلام فرمودند: شما چه پاسخی به آنها می دهید؟ عرض کردم: ما پاسخی نداریم که به آنها بگوییم، حضرت فرمودند: به آنها بگویید: هنگامی که آن فریاد بلند شود هر کس پیش از آن فریاد بدان ایمان آورده آن را باور و تصدیق کند.

خدای عجل الله می فرماید: «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ»، آیا آن کس که راهنمای به سوی حق است سزاوارتر به پیروی است یا کسی که خودش راهیاب نیست مگر آنکه راهنمایش کنند شما را چه شده است این چگونه قضاوتی است که شما دارید.

کد آیه: ۳۹/۱۰ اسم آیه: جاهلان تکذیب کنندگان رجعت

{بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ}

بلکه چیزی را تکذیب کردند که آگاهی از آن نداشتند، و هنوز واقعیتش بر آنان روشن نشده است! پیشینیان آنها نیز همین گونه تکذیب کردند پس بنگر عاقبت کار ظالمان چگونه بود! عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ هَذِهِ الْأُمُورِ الْعِظَامِ مِنَ الرَّجْعَةِ وَ أَشْبَاهِهَا، فَقَالَ: إِنَّ هَذَا الَّذِي تَسْأَلُونَ عَنْهُ لَمْ يَجِئْ أَوْانَهُ، وَقَدْ قَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ: «بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ» (۱).

از زراره روایت است که گفت: از حضرت صادق علیه السلام از رجعت و امثال این امور مهم سؤال کردم، حضرت فرمودند: این را که می پرسید هنوز وقتش نرسیده است، خداوند می فرماید: «بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ»، یعنی: بلکه آنها آنچه را که با علم خود به آن احاطه نداشتند، دروغ پنداشتند در صورتی که (دروغ نیست) و هنوز (موقع) تأویل آن نرسیده است.

ص: ۱۹۰

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۲۷۸ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۴۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۳۱ / مختصر البصائر، ص ۱۰۸ .

کد آیه: ۴۸ / ۱۰ اسم آیه: فضیلت صابرين در غیبت

{وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ}.

آنها می گویند: «این وعده کی خواهد آمد اگر راست می گویند؟!» ۱- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَلِيطٍ قَالَ: قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: «مِنَّا اثْنَا عَشَرَ مَهْدِيًّا أَوْلُهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ آخِرُهُمُ التَّاسِعُ مِنْ وُلْدِي وَ هُوَ الْإِمَامُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ يُحْيِي اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا، وَيُظْهِرُ بِهِ دِينَ الْحَقِّ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، لَهُ غَيْبَةٌ يَزِيدُ فِيهَا أَقْوَامٌ وَ يَنْبُتُ فِيهَا عَلَى الدِّينِ آخِرُونَ فَيُؤَدُّونَ وَيُقَامَلُ لَهُمْ: «مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ»، أَمَّا إِنَّ الصَّابِرَ فِي غَيْبَتِهِ عَلَى الْأَذَى وَ التَّكْذِيبِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ بِالسَّيْفِ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (۱).

عبد الرحمن بن سلیط گوید: امام حسین علیه السلام فرمودند: از ما خاندان دوازده مهدی خواهد بود که اولین آنها امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیهما السلام است و آخرین آنها نهمین از فرزندان من است و او امام قائم به حق است و خدای تعالی زمین را به واسطه او پس از موت زنده کند، و دین حق را به دست او بر همه ادیان چیره نماید

ص: ۱۹۱

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۵۱ و ص ۸۸ / إعلام الوری بأعلام الهدی (ط-القدیمه)، النص، ص ۴۰۶ / إلیزام الناصب، ج ۱، ص ۱۹۹ / بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۸۵ و ج ۵۱، ص ۱۳۳ / عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۶۸ / کفایه الأثر، ص ۲۳۲ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۳۱۷ / مقتضب الأثر، المتن، ص ۲۳ .

گرچه مشرکان را ناخوش آید، او را غیبتی است که اقوامی در آن مرتد شوند و عده ای در آن پابرجا باشند و اذیت شوند، و به آنها بگویند: «اگر راست می گوئید این وعده چه وقت عملی شود؟» بدانید کسی که در دوران غیبت او بر آزار و تکذیب صابر باشد مانند مجاهدی است که با شمشیر پیش روی رسول خدا صلی الله علیه واله مجاهده کرده است.

۲ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَئِذٍ، فَقَالَ: بَعْدَ مَا حَمِدَ اللَّهُ وَآثَنَى عَلَيْهِ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ! كَمَا أَنِّي أَدْعَى فَأُجِيبُ وَ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنِ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا، فَتَعَلَّمُوا مِنْهُمْ وَ لَا تَعَلَّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ، لَا يَخْلُو الْأَرْضُ مِنْهُمْ، وَ لَوْ خَلَّتْ إِذَا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا.

ثُمَّ قَالَ ۶: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ الْعِلْمَ لِمَا يَبِيدُ وَ لِمَا يَنْقَطِعُ وَ أَنَّكَ لَا تُخْلِي أَرْضَكَ مِنْ حُجَّهِ لَكَ عَلَى خَلْقِكَ ظَاهِرٍ لَيْسَ بِالْمُطَاعِ أَوْ خَائِفٍ مَغْمُورٍ لِكَيْلًا تَبْطُلَ حُجَّتَكَ وَ لَا تَضِلَّ أَوْلِيَاؤُكَ بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ أَوْلِيَّكَ الْأَقْلُونَ عَدَدًا الْأَعْظَمُونَ قَدْرًا عِنْدَ اللَّهِ، فَلَمَّا نَزَلَ عَنْ مَنبَرِهِ.

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَمَا أَنْتَ الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ كُلِّهِمْ؟ قَالَ: يَا حَسَنُ! إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، فَأَنَا الْمُنْذِرُ وَ عَلِيٌّ الْهَادِي.

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَوْلُكَ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّهِ، قَالَ: نَعَمْ، عَلِيٌّ هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدِي وَ أَنْتَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ بَعْدَهُ وَ الْحُسَيْنُ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَكَ وَ لَقَدْ تَبَّأَنِي اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ، أَنَّهُ يُخْرِجُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ غُلَامٌ يُقَالُ لَهُ عَلِيٌّ سَمِيٌّ جَدُّ عَلِيٍّ، فَإِذَا مَضَى الْحُسَيْنُ أَقَامَ بِالْأَمْرِ بَعْدَهُ عَلِيٌّ ابْنُهُ، وَ هُوَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ

مِنْ صُلْبِهِ وَلِدًا سَيِّمِي وَ أَشَبَّهُ النَّاسِ بِي، عِلْمُهُ عِلْمِي وَ حُكْمُهُ حُكْمِي، هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِهِ مَوْلُودًا، يُقَالُ لَهُ جَعْفَرٌ أَصِدْقُ النَّاسِ قَوْلًا وَ عَمَلًا، هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ جَعْفَرٍ مَوْلُودًا، يُقَالُ لَهُ مُوسَى سَيِّمِي مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، أَشَدُّ النَّاسِ تَعَبُّدًا، فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ مُوسَى وَلَدًا، يُقَالُ لَهُ عَلِيُّ مَعِينٌ عِلْمُ اللَّهِ وَ مَوْضِعُ حُكْمِهِ، فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ مَوْلُودًا، يُقَالُ لَهُ مُحَمَّدٌ، فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ مُحَمَّدٍ مَوْلُودًا، يُقَالُ لَهُ عَلِيُّ، فَهُوَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ بَعْدَ أَبِيهِ، وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ مَوْلُودًا، يُقَالُ لَهُ الْحَسَنُ، فَهُوَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ، إِمَامٌ شَيْعَتِهِ وَ مُنْقَدٌ أَوْلِيَائِهِ، يَغِيبُ حَتَّى لَا يُرَى، فَيَرْجِعُ عَنْ أَمْرِهِ وَ يَنْبُتُ آخِرُونَ.

وَ يَقُولُونَ: «مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»، وَ لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ، لَطَوَّلَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهِ ذَلِكَ حَتَّى يَخْرُجَ قَائِمُنَا، فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا، كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا، فَلَا تَخْلُو الْأَرْضُ أَعْظَاكُمْ اللَّهُ عِلْمِي وَ فَهْمِي، وَ لَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى، أَنْ يَجْعَلَ الْعِلْمَ وَ الْفِئَةَ فِي عَقْبِي وَ عَقِبِ عَقْبِي وَ مَزْرَعِي وَ زَرَعِ زَرَعِي. (١)

از عبد الله بن حسين بن حسن از پدر بزرگوارش حضرت امام حسن عليه السلام حديث كند كه فرمودند: روزی پيغمبر اكرم صلى الله عليه واله خطبه خواندند، و بعد از حمد و ثنای پروردگار متعال.

ص: ١٩٣

١- - إثبات الهداه، ج ٢، ص ١٧٠ / بحار الأنوار، ج ٣٦، ص ٣٣٨ / البرهان في تفسير القرآن، ج ٣، ص ٢٢٧ / كفايه الأثر، ص ١٦٤.

فرمودند: ای گروه مردم! من به سوی خدا خوانده شده ام و دعوت حق را اجابت کنم، و من در میان شما دو چیز گرانبها می گذارم: کتاب خدا، و عترتم اهل بیت را، هر آینه اگر به این دو چنگک بزنی هرگز گمراه نشوی، از ایشان تعلیم کنی و (علوم را) فراگیری، و به ایشان تعلیم نکنی زیرا آنها از شما داناترند، زمین از ایشان خالی نماند، و اگر خالی بماند اهلش را فرو برد.

سپس فرمودند: بار خدایا! من می دانم که علم نابود نشود، و منقطع نگردد، و تو زمین را از حجّتی بر خلق خالی نگذاری، خواه آشکار باشد و فرمانش نبرند، یا بیمناک و پنهان، تا حجّتهایت باطل نشوند، و اولیاء خود را پس از آن که هدایتشان فرموده ای گمراه نکنی، اینها نبردان کم عدد، و بلند قدر و منزلت نزد خداوند، این کلمات را فرمودند و از منبر به پایین آمدند.

در این وقت امام حسن علیه السلام عرض کردند: ای رسول خدا! آیا شما بر همه خلق حجّت نیستید؟ پیامبر صلی الله علیه و اله فرمودند: ای حسن! خداوند فرماید: تو بیم دهنده ای و برای هر گروهی راهنمایی است، و من بیم دهنده ام و علی راهنما است.

عرض کردم: اینکه فرمودید: زمین خالی از حجّت نخواهد ماند، پس از شما حجّت کیست؟ حضرت فرمودند: بلی، علی امام و حجّت بعد از من است، و تو پس از او امام و حجّت هستی، و حسین امام و حجّت و خلیفه ات پس از تو است، و خدای مهربان و خبیر به من خبر داد که از صلب حسین فرزندی بیرون آید که به او علی گویند، و هم نام جدش علی است، پس چون حسین درگذشت علی بعد از او (به امر امامت) قیام کند، و او است امام و حجّت، و خداوند از صلب علی فرزندی بیرون آورد که همنام و شبیه ترین مردمان به من می باشد، دانش او دانش من، و حکم

او حکم من است، و حجّت و امام بعد از پدرش اوست، و خدای تعالی از صلب محمد مولودی بیرون آورد که به او جعفر گویند، و او راستگوترین مردمان در گفتار و کردار است، و او حجّت و امام بعد از پدرش می باشد، و از صلب جعفر فرزندی خارج کند که نامش موسی است، همانام موسی بن عمران، و شدیدترین مردمان در عبادت است، پس بعد از پدرش امام و حجّت است، و از صلب موسی فرزندی بیرون آورد که نامش علی است، معدن علم خدا و محل حکمت او است، پس امام و حجّت بعد از پدرش می باشد، و از صلب علی فرزندی بیرون آورد که او را محمد نامند، و او امام و حجّت بعد از پدرش می باشد، و از صلب محمد فرزندی بیرون آورد که او را علی گویند، و او است امام و حجّت بعد از پدرش، و از صلب علی فرزندی بیرون آورد که او را حسن گویند، و او است امام و حجّت بعد از پدرش، و از صلب حسن حجّت قائم، پیشوای شیعیانش، و نجات دهنده دوستانش را بیرون آورد، پنهان شود به طوری که دیگر دیده نشود، دسته ای از امر امامت او برگردند و دسته ای پابرجا بمانند.

و گویند: چه وقت است این وعده اگر راستگویید؟ و اگر نباشد از دنیا مگر یک روز، خدای تعالی آن روز را طولانی کند تا قائم ما بیرون آید و زمین را از عدل و داد پر کند چنانچه از ظلم و ستم پر شده است. پس ای فرزندان! زمین از شما خالی نماند، خداوند به شما علم و فهم مرا عطا فرموده، و از خدای خواسته ام که علم و فهم را در فرزندان و فرزندان فرزندان، و زرع من و زرع زرع من قرار دهد.

کد آیه: ۵۰/۱۰ اسم آیه: عذاب فاسقان در آخر الزمان

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾.

بگو: «اگر مجازات او، شب هنگام یا در روز به سراغ شما آید، (آیا می‌توانید آن را از خود دفع کنید؟!)) پس مجرمان برای چه عجله می‌کنند؟! اَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا يَغْنِي لَيْلًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ»، فَهَذَا عَذَابٌ يَنْزِلُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ عَلَى فَسَقِهِ أَهْلِ الْقَبْلَةِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ نُزُولَ الْعَذَابِ عَلَيْهِمْ. (۱)

ابو الجارود گفت: امام محمد باقر علیه السلام در تفسیر آیه: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا» یعنی: بگو: به من بگوئید اگر عذاب خدا شبی یا روزی برای شما بیاید؟ «ماذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ»؟ گناهکاران برای چه شتاب می‌کنند؟ حضرت فرمودند: این عذابی است که در آخر الزمان بر فاسقان اهل قبله (یعنی مسلمانان) فرود می‌آید، در حالی که منکر این هستند که عذاب بر آنها فرود خواهد آمد.

ص: ۱۹۶

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۶ و ج ۲، ص ۹۴ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۸۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۳ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۱۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۰۶.

کد آیه: ۵۴ / ۱۰ اسم آیه: پشیمانی ظالمین در رجعت

{وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ}.

و اگر هر چه در روی زمین است، متعلق بکسی باشد که بسیار ظلم کرده است و بخواهد همه آن را فدا کند (تا از مجازات رهایی یابد) از او پذیرفته نخواهد شد و چون عذاب را مشاهده کنند، پشیمانی خود را نمان میدارند و میان آنها بعدالت حکم میشود و ستمی به آنان نخواهد شد.

فی تفسیر القمی، فی قوله تعالی: «وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ»، آل مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ، «مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً لَافْتَدَتْ بِهِ»، فی ذَلِکَ الْوَقْتِ یَعْنِی الرَّجْعَةَ. (۱)

در تفسیر قمی، در باره ی آیه ی: «وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً لَافْتَدَتْ بِهِ»، می فرماید: هر کس ظلمی به آل محمد: نموده باشد، حاضر است تمام آنچه را که در روی زمین است، اگر مالک باشد، همه را بدهد تا از کیفر روز رجعت نجات یابد.

ص: ۱۹۷

۱- - إلیزام الناصب، ج ۲، ص: ۲۸۶ / الإیقاظ من الهجعه بالبرهان علی الرجعه، النص، ص: ۲۵۲ / بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۵۳، ص: ۵۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص: ۳۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص: ۶۶ / تفسیر القمی، ج ۱، ص: ۳۱۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص: ۳۰۶.

کد آیه: ۶۲ / ۱۰ اسم آیه: شیعیان مهدی اولیای خدا

{أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ}.

آگاه باشید! اولیای خدا، نه ترسی دارند و نه غمگین می شوند! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا»، قَالَ: يَعْنِي يَوْمَ خُرُوجِ الْقَائِمِ الْمُتَنْظَرِ مِنَّا، ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَبَا بَصِيرٍ! طُوبَى لَشِيعَةِ قَائِمِنَا الْمُتَنْظَرِينَ لِظُهُورِهِ فِي غَيْبَتِهِ وَالْمُطِيعِينَ لَهُ فِي ظُهُورِهِ، أَوْلِيكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ الَّذِينَ «لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ».(۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که در تفسیر این قول خدای تعالی: «يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا». فرمودند: یعنی خروج قائم منتظر ما، سپس فرمودند: ای ابا بصیر! خوشا به حال شیعیان قائم ما، کسانی که در غیبتش منتظر ظهور او هستند و در حال ظهورش نیز فرمانبردار اویند، آنان اولیای خدا هستند که نه خوفی بر آنهاست و نه اندوهگین می شوند.

ص: ۱۹۸

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۹۱ / بحار الانوار: ج ۵۲، ص ۱۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۰۱ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۷۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۰۹ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۵۷.

کد آیه: ۱۰/۶۴ اسم آیه: بشارت به ظهور و قیام حضرت

{لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ}.

آنها همیشه در زندگی دنیا و در آخرت، شاد (و مسرور) ند، وعده های الهی تخلف ناپذیر است! این است آن رستگاری بزرگ! عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَجَّلَ اللَّهُ: «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ»، قَالَ: وَ الْإِمَامُ يُبَشِّرُهُمْ بِقِيَامِ الْقَائِمِ وَ بِظُهُورِهِ وَ بِقَتْلِ أَعْدَائِهِمْ وَ بِالنَّجَاهِ فِي الْآخِرَةِ وَ الْوُرُودِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ عَلَى الْحَوْضِ (۱).

ابی عبیده حداء در حدیثی طولانی از امام باقر علیه السلام در باره ی قول خداوند عجل الله: «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ»، پرسیدم، حضرت فرمودند: یعنی امام آنها را بشارت می دهد به قیام قائم علیه السلام و ظهور آن جناب و کشتن دشمنان و نجات در آخرت و رسیدن به خدمت حضرت محمد صلی الله علیه و آله و ائمه: بر حوض کوثر.

ص: ۱۹۹

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۶۴ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۱۴۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۷۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۱۰ / الکافی، ج ۱، ص ۴۲۹.

کد آیه: ۹۸/۱۰ اسم آیه: مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور

{فَلَوْ لَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمٌ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ مَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ}.

پس چرا هیچ یک از شهرها و آبادیها ایمان نیاوردند که (ایمانشان به موقع باشد، و) به حالشان مفید افتد؟! مگر قوم یونس، هنگامی که آنها ایمان آوردند، عذاب رسوا کننده را در زندگی دنیا از آنان برطرف ساختیم و تا مدت معینی آنها را بهره مند ساختیم.

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «عَذَابُ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ»، مَا هُوَ عَذَابُ خِزْيِ الدُّنْيَا؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ أَيْ خِزْيِ أَخْزَى يَا أَبَا بَصِيرٍ! مِنْ أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ فِي بَيْتِهِ وَ حِجَالِهِ وَ عَلَىٰ إِخْوَانِهِ وَ سَطِّ عِيَالِهِ إِذْ شَقَّ أَهْلُهُ الْجُيُوبَ عَلَيْهِ وَ صَدِرْخُوا، فَيَقُولُ النَّاسُ: مَا هَذَا؟ فَيَقَالُ: مُسِّخَ فُلَانٍ السَّاعَةَ، فَقُلْتُ: قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْ بَعْدَهُ؟ قَالَ: لَا بَلَّ قَبْلَهُ. (۱)

ص: ۲۰۰

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۳۶۷ / إلزام الناصب، ج ۲، ص ۱۰۲ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۴۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۸۲ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۲۶۹ .

ابو بصیر گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فرمایش خدای عجل الله که می فرماید: «عَذَابُ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ لَعْنَةُ الْآخِرَةِ»، عذاب خوار کننده در زندگی دنیا و در آخرت، عذاب خوار کننده ی دنیا چیست؟ پس حضرت فرمودند: ای ابا بصیر! کدام ننگی رسواکننده تر از این است که مرد در خانه و در اطاق خود و در کنار برادران و در میان اهل و عیال خود باشد ناگهان خانواده اش گریه آنها را چاک زنند و فریاد بر آورند، و مردم می گویند: این چیست؟ گفته شود: فلانی هم اکنون مسخ شد، عرض کردم: این قبل از قیام قائم علیه السلام است یا بعد از آن؟ حضرت فرمودند: نه بلکه قبل از آن است.

ص: ۲۰۱

کد آیه: ۸ / ۱۱ اسم آیه: اُمَّتٍ مَّعْدُودَةٍ

{وَلَئِنْ أَخْرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّهٍ مَّعْدُودَةٍ لِّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَلَّا- يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ}.

و اگر مجازات را تا زمان محدودی از آنها به تأخیر اندازیم، (از روی استهزا) می گویند: «چه چیز مانع آن شده است؟!» آگاه باشید، آن روز که (عذاب) به سراغشان آید، از آنها بازگردانده نخواهد شد و آنچه را مسخره می کردند، دامانشان را می گیرد! ۱- عن عبد الأعلى الحلبي، قال: قال أبو جعفر عليه السلام: ... أَصْحَابُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامِ الثَّلَاثُمِائَةِ وَ الْبُضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا، قَالَ: هُمْ وَ اللَّهُ أُمَّهُ الْمَعْدُودَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «وَلَئِنْ أَخْرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّهٍ مَّعْدُودَةٍ»، قَالَ: يَجْتَمِعُونَ فِي سَاعِهِ وَاحِدَةٍ قَزَعًا كَقَزَعِ الْخَرِيفِ. (۱)

حضرت باقر علیه السلام فرمودند: اصحاب قائم علیه السلام سیصد و چند ده مرد هستند به خدا قسم آنها «امه معدوده» ای هستند که در قرآن است، و خداوند در یک لحظه آنها را مانند پاره های ابر فصل پائیز در یک جا جمع می کند.

ص: ۲۰۲

۱- بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۴۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۳ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۳۳ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۴۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۱۳۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۴۱.

۲ - عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «وَلَيْتُنَّ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّهِ مَعْدُودَةٍ»، قَالَ: الْعَذَابُ خُرُوجُ الْقَائِمِ وَالْأُمَّةُ الْمَعْدُودَةُ عِدَّةُ أَهْلِ بَدْرٍ وَأَصْحَابِهِ. (۱)

اسحاق بن عبد العزيز از امام صادق عليه السلام روایت کرده است که در تأویل فرمایش خدای تعالی: «وَلَيْتُنَّ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّهِ مَعْدُودَةٍ»، و اگر عذاب را از آنان به مدتی اندک به عقب می اندازیم... آن حضرت فرمودند: عذاب همان خروج قائم علیه السلام است و امت معدوده، تعداد اهل بدر که یاران آن حضرت هستند، می باشند.

۳ - عن أبي عبد الله عليه السلام: «وَلَيْتُنَّ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّهِ مَعْدُودَةٍ»، قال: هو القائم و أصحابه. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمودند: «و اگر ما عذاب را از آن منکران معاد تا وقت معین به تعویق اندازیم» ایشان (امت معدوده) حضرت قائم علیه السلام و اصحابش میباشند.

ص: ۲۰۳

۱- - إثبات الهداء، ج ۵، ص ۱۶۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۷ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۲ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۴۱.

۲- - إثبات الهداء، ج ۵، ص ۱۷۴ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۵ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۳۳ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۴۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۱۳۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۴۱.

کد آیه: ۸۰/۱۱ اسم آیه: قدرت حضرت مهدی علیه السلام و اصحابشان

{قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ}.

لوط گفت: «(افسوس!) ای کاش در برابر شما قدرتی داشتم یا تکیه گاه و پشتیبان محکمی در اختیار من بود!» ۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مَا كَانَ قَوْلُ لُوطٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِقَوْلِهِ: «لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ»، إِلَّا تَمَنِّيًّا لِقُوَّةِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَا ذَكَرَ إِلَّا شِدَّةَ أَصْحَابِهِ وَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْهُمْ لَيُعْطَى قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا وَإِنْ قَلْبُهُ لَأَشَدُّ مِنْ زُبْرِ الْحَدِيدِ وَ لَوْ مَرُّوا بِجِبَالِ الْحَدِيدِ لَقَلَعُوهَا وَلَا يَكْفُونَ سُيُوفَهُمْ حَتَّىٰ يَرْضَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: وقتی حضرت لوط علیه السلام به قومش می گفت: ای کاش در برابر شما قدرتی داشتم، یا به اساسی محکم پناه می گرفتم.

آرزو داشت که توانایی قائم علیه السلام را داشته باشد و با این کلام استواری اصحاب او را یاد کرده است، زیرا مردی از اصحاب او توانایی چهل مرد را دارد و قلب او از

ص: ۲۰۴

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۱۱ / إلزام الناصب، ج ۱، ص ۶۸ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۲۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۱۲۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۲۰۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۸۷ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۲.

پاره آهن استوارتر است و اگر بر کوههای آهن بگذرند آن را بر کنند و شمشیرهای خود را در نیام نکنند تا آنکه خدای تعالی خشنود گردد.

۲ - عن صالح بن سعد، عن أبي عبد الله عليه السلام في قوله تعالى: «لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ»، قال: «قوه» القائم عليه السلام، و«الركن الشديد» الثلاثمائة و ثلاثة عشر أصحابه. (۱)

صالح بن سعد از امام صادق علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی قول خداوند تعالی: «لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ»، فرمودند: قوت، حضرت قائم علیه السلام است و رکن شدید، اصحاب آن حضرت می باشد، که سیصد و سیزده نفرند.

ص: ۲۰۵

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۶۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۱۲۷ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۱۵۶.

کد آیه: ۱۱/۸۳ اسم آیه: عذابهای ظالمین در آستانه ظهور

{مُسْوَمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَبَعِيدٍ}

که آن سنگها از امر خدا نشاندار و معین بود و البته چنین هلاکتی از ظالمان عالم دور نخواهد بود.

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خُطْبِهِ: ... وَ يَأْتِيهِمْ يَوْمَئِذٍ الْخَسْفُ وَ الْقَذْفُ وَ الْمَسِيخُ، فَيَوْمَئِذٍ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ: «وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَبَعِيدٍ» (۱).

امیر المؤمنین علی علیه السلام در یک خطبه ای می فرمایند:... در آن روز خسف (به زمین فرورفتن) و مسخ (بصورت حیوانی تبدیل شدن) و قذف (که ظاهراً مراد سنگ باریدن است) اتفاق می افتد و این تأویل این آیه است: «وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَبَعِيدٍ».

ص: ۲۰۶

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۱۶۳ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۸۴ / مختصر البصائر، ص ۴۷۲.

کد آیه: ۸۶ / ۱۱ اسم آیه: بقیة الله

{بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِخَفِيظٍ}.

آنچه خداوند برای شما باقی گذارده، برایتان بهتر است اگر ایمان داشته باشید! و من، پاسدار شما (و مأمور بر اجبارتان به ایمان) نیستم! ۱- عَنْ عُمَرَ بْنِ زَاهِرٍ عَنْ أَبِي عَدِيٍّ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْقَائِمِ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ بِأَمْرِهِ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: لَا ذَاكَ اسْمٌ سَلَّمَ اللَّهُ بِهِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يُسَمَّ بِهِ أَحَدٌ قَبْلَهُ وَ لَا يَتَسَلَّمُ بِهِ بَعْدَهُ إِلَّا كَافِرٌ، قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ كَيْفَ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ، ثُمَّ قَرَأَ: «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ» (۱).

شخصی از حضرت صادق علیه السلام پرسید که: آیا وقتی که سلام به حضرت قائم علیه السلام کنند او را امیر المؤمنین می گویند؟ حضرت فرمودند: نه، این اسمی است که خدا حضرت علی علیه السلام را به آن مسمی ساخته و پیش از او کسی به این نام مسمی نشده و بعد از او هم کسی این نام را بر خود نمی گذارد مگر کافر باشد.

ص: ۲۰۷

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۰ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۳ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۱۹۱ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۱۹۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۲۲۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۹۰ / الکافی، ج ۱، ص ۴۱۲ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۳۱.

راوی گفت: فدای شما شوم پس بر او چگونه سلام می کنند؟ حضرت فرمودند: می گویند: «السَّلامُ عَلَیْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ»، سپس این آیه را خواندند: «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ».

۲- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَاقِرَ يَقُولُ: ... أَوَّلُ مَا يَنْطِقُ بِهِ هَذِهِ الْآيَةُ: «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَخَلِيفَتُهُ وَحُجَّتُهُ عَلَيْكُمْ فَلَا يَسْلَمُ عَلَيْهِ مَسْلَمٌ إِلَّا قَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ... (۱)

محمد بن مسلم از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل نموده که حضرت می فرمودند: ... چون حضرت قائم علیه السلام ظاهر شود اولین سخن او این آیه قرآن است: «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»، سپس می گوید: منم بقية الله در زمین و منم خليفه خداوند و حجت او بر شما و هر درود فرستنده ای به او چنین سلام گوید: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ.

ص: ۲۰۸

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۳۴۶ / إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۶۳ / إزرام الناصب، ج ۱، ص ۴۲۷ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۱۲ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۶۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۲۲۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۳۹۲ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۳۳۱.

کد آیه: ۹۳ / ۱۱ اسم آیه: دستور به صبر و انتظار

{... وَ ارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ}.

پس شما منتظر باشید که من هم منتظرم.

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَحْسَنَ الصَّبْرَ وَ انْتِظَارَ الْفَرْجِ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَ ارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ»، «فَمَا تَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَنْتَظِرِينَ»، فَعَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ فَإِنَّهُ إِنَّمَا يَجِيءُ الْفَرْجُ عَلَى الْيَأْسِ فَقَدْ كَانَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَصْبَرَ مِنْكُمْ. (۱)

احمد بن محمد بن ابی نصر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: صبر و انتظار فرج چه نیکوست، آیا سخن خدای تعالی را نشنیدی که فرمود: چشم به راه باشید که من نیز با شما چشم به راهم، و فرمود: منتظر باشید که من نیز با شما از منتظرانم، پس بر شما باد که صبر کنید که فرج پس از یأس می آید و پیشینیان شما، از شما صابرتر بودند.

ص: ۲۰۹

۱- بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۱۰ و ص ۱۲۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۵۶۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۴۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۲۹۷ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۴۵.

کد آیه: ۱۱۰/۱۱ اسم عاقبت منکرین حضرت مهدی علیه السلام

{وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ...}.

و ما به موسی کتاب آسمانی دادیم سپس در آن اختلاف شد...

البته شبیه این آیه در آیه ی شماره ی ۱۷۱، کد: ۴۵ / ۴۱ نیز خواهد آمد.

أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ جَلَّ اللَّهُ : ... «وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ»، قَالَ: اخْتَلَفُوا كَمَا اخْتَلَفْتُ هَيْدِهِ الْأُمَّةُ فِي الْكِتَابِ وَ سَيَخْتَلِفُونَ فِي الْكِتَابِ الَّذِي مَعَ الْقَائِمِ الَّذِي يَأْتِيهِمْ بِهِ حَتَّى يُنْكِرَهُ نَاسٌ كَثِيرٌ فَيَقْدُمُهُمْ فَيَضْرِبُ أَعْنَاقَهُمْ (۱)...

ابو حمزه از امام باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در تفسیر گفتار خدای عجل الله : ... و به راستی به موسی کتاب دادیم و در آن اختلاف روی داد، فرمودند: اختلاف کردند، چنانچه این امت در قرآن هم اختلاف کردند، و محققا در کتابی هم که با قائم علیه السلام است و برای آنها بیاورد، اختلاف خواهند کرد، بدان حد که جمع زیادی آن را انکار کنند، پس آن حضرت منکران را حاضر نماید و گردنشان را بزند.

ص: ۲۱۰

۱- بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۳ و ج ۵۱، ص ۶۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۹۴ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۲۷ / تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۴۷۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۶، ص ۲۴۸ و ج ۱۱، ص ۴۶۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۴۰۰ و ج ۴، ص ۵۷۰.

کد آیه: ۹۴ / ۱۲ اسم آیه: پیراهن یوسف

{وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْ لَا أَنْ تُفَنِّدُونِ}.

هنگامی که کاروان (از مصر) بیرون آمد، پدرشان [یعقوب] گفت: «من بوی یوسف را احساس می کنم، اگر مرا نادان نشمارید!» عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَلْتَدْرِي مَا كَانَ قَمِيصُ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؟ قَالَ قُلْتُ: لَا، قَالَ: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا أُوقِدَتْ لَهُ النَّارُ أَتَاهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِثَوْبٍ مِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ، فَأَلْبَسَهُ إِيَّاهُ فَلَمْ يَضُرَّهُ مَعَهَا حَرٌّ وَلَا بَرْدٌ، فَلَمَّا حَضَرَ إِبْرَاهِيمَ الْمَوْتُ جَعَلَهُ فِي تَمِيمِهِ وَعَلَّقَهُ عَلَى إِسْحَاقَ، وَعَلَّقَهُ إِسْحَاقُ عَلَى يَعْقُوبَ، فَلَمَّا وُلِدَ يُوسُفَ عَلَّقَهُ عَلَيْهِ، وَكَانَ فِي عَضُدِهِ حَتَّى كَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ، فَلَمَّا أَخْرَجَهُ يُوسُفَ بِمِصْرَ مِنَ التَّمِيمَةِ وَجَدَ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامَ رِيحَهُ، وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى حِكَايَةً عَنْهُ: «إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْ لَا أَنْ تُفَنِّدُونِ»، فَهُوَ ذَلِكَ الْقَمِيصُ الَّذِي أُنْزِلَ مِنَ الْجَنَّةِ.

قُلْتُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ فَإِلَى مَنْ صَارَ هَذَا الْقَمِيصُ؟

قَالَ: إِلَىٰ أَهْلِهِ، وَهُوَ مَعَ قَائِمِنَا إِذَا خَرَجَ ثُمَّ قَالَ: كُلُّ نَبِيٍّ وَرِثَ عِلْمًا أَوْ غَيْرَهُ فَقَدْ انْتَهَىٰ إِلَىٰ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. (۱)

مفضل بن عمر گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمودند: آیا می دانی که پیراهن یوسف علیه السلام چه بود؟ گفتم: نه، فرمودند: چون برای ابراهیم علیه السلام آتش افروختند جبرئیل علیه السلام برای او پیراهنی بهشتی آورد و به او پوشاند تا گرما و سرما بر او اثر نکند و چون وفاتش فرا رسید آن را در تمیمه ای (کیسه ای که معمولاً برای حفظ فرزندان از چشم زخم، دعا درونش قرار داده و گردن فرزندان آویزان می نمودند) کرد و به گردن اسحاق آویخت، و او نیز بر یعقوب آویخت، و چون یوسف به دنیا آمد بر او آویخت و در بازویش بود تا کارش به آنجا رسید که شنیده اید، و چون در مصر یوسف آن پیراهن را از تمیمه بیرون آورد، یعقوب بوی آن را شنید و این همان قول خدای تعالی است که در حکایت از او می فرماید: «اگر مرا خطا کار ندانید من بوی یوسف را استشمام می کنم»، و آن همان پیراهنی است که از بهشت فرود آمد.

گفتم: فدای شما شوم! اکنون آن پیراهن در نزد کیست؟ حضرت فرمودند: در دست اهل آن است، و هنگام خروج قائم علیه السلام همراه اوست، سپس فرمودند: علم یا هر چیز دیگری که پیامبران به ارث گذاشته اند منتهی به حضرت محمد صلی الله علیه و آله شده است.

ص: ۲۱۲

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۱۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۶۸ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۷ / الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۶۹۳ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۴.

کد آیه: ۱۱۰/۱۲ اسم آیه: ظهور حضرت مهدی علیه السلام پس از ناامیدی

{حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنَجَّيْ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ}

(مردم با انبیاء چنان ضدیت کردند) تا آنجا که رسولان مأیوس شده و (مردم) گمان کردند که به آنان دروغ گفته شده است، در این هنگام یاری ما به سراغ آنها آمد، پس آنان که ما خواستیم، نجات یافتند، و نیز قهر و انتقام ما از بدکاران عالم باز گردانده نمی شود! عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَشَكَاَ إِلَيْهِ طُولَ دَوْلَةِ الْجَوْرِ، فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ! لَمَا يَكُونُ مَا تَأْمُلُونَ حَتَّى يَهْلِكَ الْمُبْطِلُونَ، وَيَضْمَحِلَّ الْجَاهِلُونَ، وَ يَأْمَنَ الْمُتَّقُونَ، وَ قَلِيلٌ مَا يَكُونُ حَتَّى لَا يَكُونَ لِأَحَدِكُمْ مَوْضِعٌ قَدَمِهِ، وَ حَتَّى تَكُونُوا عَلَى النَّاسِ أَهْوَنَ مِنَ الْمَيْتَةِ عِنْدَ صَاحِبِهَا، فَبَيْنَا أَنْتُمْ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَ نَصِيرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ، وَ هُوَ قَوْلُ رَبِّعَجَلِ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ: «حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا».(۱)

ص: ۲۱۳

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۱۸ / دلائل الامامه، ص ۴۷۱.

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام نقل می کند که حضرت فرمودند: مردی به محضر امام امیرالمؤمنین علیه السلام شرفیاب شد و از طولانی شدن دولت جور و ستم به آن جناب شکایت کرد، امیرالمؤمنین علیه السلام به او فرمودند: به خدا سوگند! آنچه آرزوی او را دارید نخواهد شد تا اینکه باطل جوینان هلاک شوند و جاهلان از میان بروند، و متقیان که اندک هستند در امان گردند، تا جائیکه احدی از شما جای پای برای خودش نخواهد یافت، و تا آنجا که شما در نظر مردم از مردار در چشم صاحبش نیز بی ارزشتر خواهید شد، همانطور که شما در آن حال هستید ناگهان یاری خداوند و پیروزی بیاید، و این است فرموده ی خداوند عجل الله در کتابش: پیامبران به دعوت خود، و دشمنان آنها به مخالفت خود هم چنان ادامه دادند، تا آن گاه که رسولان مأیوس شدند، و (مردم) گمان کردند که به آنان دروغ گفته شده است در این هنگام، یاری ما به سراغ آنها آمد.

کد آیه: ۷ / ۱۳ اسم آیه: آخرین هادی

{... إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ}.

... تو فقط بیم دهنده ای! و برای هر گروهی هدایت کننده ای است.

۱- عَنْ حَتَّانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «أَنَا الْمُنذِرُ وَ عَلِيُّ الْهَادِي وَ كُلُّ إِمَامٍ هَادٍ لِلْقَوْمِ الَّذِي هُوَ فِيهِ» (۱).

حنان بن سدير از پدرش روایت می کند که از امام باقر علیه السلام، شنیدم در باره ی آیه: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، فرمودند: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: من منذر هستم و علی علیه السلام هادی است و هر امام هدایت کننده ای است برای قومش در زمان خود.

۲- عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «أَنَا الْمُنذِرُ وَ فِي كُلِّ زَمَانٍ إِمَامٌ مِّنَّا يَهْدِيهِمْ إِلَى مَا جَاءَ بِهِ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ الْهُدَاهُ مِنْ بَعْدِهِ عَلِيُّ وَ الْأَوْصِيَاءُ مِنْ بَعْدِهِ وَاحِدٌ وَاحِدٍ».

ص: ۲۱۵

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۱۰ / بحار الانوار، ج ۳۵، ص ۴۰۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۳۱ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۰۴ / تفسیر کتیر الدقائق، ج ۶، ص ۴۱۵ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۱۱.

أَمَّا وَاللَّهِ! مَا ذَهَبَتْ مِنَّا وَلَا زَالَتْ فِينَا إِلَى السَّاعَةِ رَسُولُ اللَّهِ الْمُنْذِرُ وَبِعَلِيٍّ يَهْتَدِي الْمُهْتَدُونَ. (۱)

برید بن معاویه گوید: امام باقر علیه السلام، در باره قول خداوند تعالی: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»، فرمودند که: رسول خدا صلی الله علیه واله فرموده اند: من بیم دهنده هستم، و در هر زمان از ما امامی خواهد بود که مردم را به آنچه پیغمبر خدا آورده است هدایت می کند، و راهنمایان امت بعد از پیغمبر صلی الله علیه واله، علی است و سپس اوصیای او یکی بعد از دیگری.

سوگند به خدا! هدایت امت از ما خاندان بیرون نرفته و تا روز قیامت هم در میان ما خواهد بود، رسول خدا صلی الله علیه واله منذر و دعوت کننده است و به وسیله ی امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیهما السلام راه یافتگان به سوی خدا رهبری خواهند شد.

ص: ۲۱۶

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۳۱ / بحار الانوار، ج ۳۵، ص ۴۰۴ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۰۴ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۱۱ / منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه (خوئی)، ج ۵، ص ۲۳۳.

کد آیه: ۱۳/۱۳ اسم آیه: دوران فریبکاری

{... وَ هُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ}

... باز هم کافران درباره ی خدا به مجادله مشغولند! و او قدرتی بی انتهاست (و مجازاتی دردناک) دارد! عَنِ ابْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ الْقَائِمِ سِنِينَ خَدَاعَهُ يُكَذِّبُ فِيهَا الصَّادِقُ وَيُصَدِّقُ فِيهَا الْكَاذِبُ، وَيُقَرِّبُ فِيهَا الْمَاحِلُ، وَ فِي حَدِيثٍ وَ يَنْطِقُ فِيهَا الرُّؤْيِيضَةُ، قُلْتُ: وَ مَا الرُّؤْيِيضَةُ وَ مَا الْمَاحِلُ؟ قَالَ: أَمَا تَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ قَوْلَهُ: «وَ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ»، قَالَ: يُرِيدُ الْمَكْرَ، فَقُلْتُ: وَ مَا الْمَاحِلُ؟ قَالَ: يُرِيدُ الْمَكَارَ. (۱)

اصبغ بن نباته گوید: شنیدم حضرت علی علیه السلام می فرمایند: همانا پیش از قائم سالهای فریبکاری خواهد بود، که راستگو در آن دروغگو و دروغگو در آن راستگو قلمداد شود و ماحل در آن مقرب باشد، و در حدیثی است که: روییضه در آن به سخن آید.

عرض کردم: روییضه چیست و ماحل کدام است؟ حضرت فرمودند: مگر قرآن نمی خوانید که در آن می فرماید: «وَ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ»، فرمودند: مراد مکر است، پس عرض کردم: ماحل چه باشد؟ فرمودند: یعنی مکار سخن چین و جاسوس.

ص: ۲۱۷

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۳۶۸ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۹ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۴۵ / الغيبة للنعمانی، ص ۲۷۸ .

کد آیه: ۲۹ / ۱۳ اسم آیه: طوبی

{الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ}.

آنها که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، پاکیزه ترین (زندگی) نصیبشان است و بهترین سرانجامها! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: طُوبَى لِمَنْ تَمَسَّكَ بِأَمْرِنَا فِي غَيْبِهِ قَائِمًا فَلَمْ يَزِغْ قَلْبُهُ بَعِيدَ الْهَدَايَةِ، فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! وَمَا طُوبَى؟ قَالَ: شَجْرَةٌ فِي الْجَنَّةِ، أَضْمَلُهَا فِي دَارِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ لَيْسَ مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ فِي دَارِهِ غُضْنٌ مِنْ أَعْصَانِهَا، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهُ: «طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ» (۱).

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند: خوشا به حال کسی که در غیبت قائم ما به امر ما تمسک جوید و قلبش پس از هدایت منحرف نشود، گفتم: فدای شما شوم! طوبی چیست؟ فرمودند: درختی در بهشت است که ریشه ی آن در خانه ی علی بن ابی طالب علیهما السلام است، و هیچ مؤمنی نیست جز آنکه شاخه ای از شاخه های آن درخت در خانه ی اوست، و این همان قول خدای تعالی است که فرمود: «طوبی لهم و حسن مآب».

ص: ۲۱۸

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۶۹ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۵۴ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۷۰ / تفسیر کتر الدقائق، ج ۶، ص ۴۵۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۵۰۵ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۳۵۸ / معانی الأخبار، النص، ص ۱۱۲ .

کد آیه: ۵ / ۱۴ اسم آیه: روزهای خاص خدا

{... وَ ذَكَرَهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ}.

... و «ایام الله» را به آنان یاد آور! در این، نشانه هایی است برای هر صبر کننده شکرگزار! عَنْ مُثَنَّى الْحَنَاطِ قَالَ: سَجِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: «أَيَّامُ اللَّهِ»، ثَلَاثَةٌ يَوْمٌ، يَقُومُ الْقَائِمُ وَ يَوْمُ الْكُرِّهِ وَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ. (۱)

از مثنی حنط روایت است که گفت: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمایند: روزهای خداوند عجل الله سه روزند، روزی که حضرت قائم علیه السلام قیام می کند و روز رجعت و روز قیامت.

ص: ۲۱۹

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۷۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۶۸ و ج ۲، ص ۲۹۱ / بحار الانوار، ج ۷، ص ۶۱ و ج ۵۱، ص ۵۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۲۸۶ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۵۵۹ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۸۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۲۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۵۲۶ / الخصال، ج ۱، ص ۱۰۸.

کد آیه: ۴۴ / ۱۴ اسم آیه: تأخیر

﴿وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبُ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسِيلَ أَوْ لَمْ نَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ﴾.

و مردم را از روزی که عذاب الهی به سراغشان می آید، بترسان! آن روز که ظالمان می گویند: «پروردگارا! مدّت کوتاهی ما را مهلت ده، تا دعوت تو را بپذیریم و از پیامبران پیروی کنیم!» (اما پاسخ می شنوند که:) مگر قبلاً سوگند یاد نکرده بودید که زوال و فنایی برای شما نیست؟! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۳۱، کد: ۴ / ۷۷ مراجعه فرمائید.»

ص: ۲۲۰

کد آیه: ۴۵ / ۱۴ اسم آیه: خانه های حضرت مهدی علیه السلام

{وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ}.

(آری شما بودید که) در منازل (و کاخهای) کسانی که به خویشان ستم کردند، ساکن شدید و برای شما آشکار شد چگونه با آنان رفتار کردیم و برای شما، مثلها (از سرگذشت پیشینیان) زدیم! عَنْ سَعْدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِمَّنْ حَضَرَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَجُلٍ يَقُولُ: قَدْ ثَبَتَ دَارُ صَالِحٍ وَدَارُ عِيسَى بْنِ عَلِيٍّ وَذَكَرَ دُورَ الْعَبَّاسِيِّينَ، فَقَالَ رَجُلٌ: أَرَأَيْتُمَا اللَّهُ خَرَابًا أَوْ خَرَبًا بِأَيْدِينَا.

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَقُلْ هَكَذَا! بَلْ يَكُونُ مَسَاكِنَ الْقَائِمِ وَأَصْحَابِهِ، أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ: «وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ».(۱)

از سعد بن عمر از چند نفر از کسانی که در محضر حضرت صادق علیه السلام شرفیاب بوده اند روایت کرده که: مردی در آن مجلس می گفت: خانه ی صالح و خانه ی عیسی بن علی ثابت مانده، و از خانه های عباسیان یاد کرد، مرد دیگری گفت:

ص: ۲۲۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵ ص ۱۷۵، ح ۵۶۵ / إزام الناصب، ج ۱، ص ۶۹ / بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۴۷، ح ۹۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۱۷ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۳۵، ح ۴۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۵۵۳ حدیث ۱۲۹.

خداوند آن خانه ها را در حال خرابی به ما نشان دهد، یا آنها را به دست ما خراب کند.

پس حضرت صادق علیه السلام به او فرمودند: اینچنین سخن مگوی! بلکه اینها خانه های حضرت قائم و اصحابش خواهد شد، آیا نشنیده ای که خداوند عجل الله می فرماید: «و در منازل و مساکن ستمگران (قبل از خودتان) مسکن گرفتید».

ص: ۲۲۲

کد آیه: ۱۵/۲ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین علیه السلام و شیعیانشان

{رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ}.

کافران (هنگامی که آثار شوم اعمال خود را ببینند)، چه بسا آرزو می کنند که ای کاش مسلمان بودند! عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَيْرِ طَوِيلٍ ... إِلَى أَنْ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَجَّلَ اللَّهُ: «رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ»، قَالَ: هُوَ أَنَا، إِذَا خَرَجْتُ أَنَا وَشَيْعَتِي، وَخَرَجَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَشَيْعَتُهُ، وَنَقُتِلُ بَنِي أُمِّيَّةَ فَعِنْدَهَا «يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ» (۱).

جابر از امام باقر علیه السلام در روایتی طولانی نقل می کند که امام باقر علیه السلام از وجود مقدس امیرمؤمنان علیه السلام نقل می کند که حضرت در تفسیر آیه: «رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ»، فرمودند: آن هنگامی است که من و شیعیانم خارج شویم، عثمان و پیروانش نیز خارج شوند و بنی امیه را از دم شمشیر بگذرانیم، آن روز کافران آرزو می کنند که ای کاش مسلمان بودند.

ص: ۲۲۳

کد آیه: ۱۷ / ۱۱۵ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان

{وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ}.

و آن را از هر شیطان رانده شده ای حفظ کردیم.

«لطفاً به آیه ی شماره ی ۱۷، کد: ۳ / ۳۶ مراجعه فرمائید.»

ص: ۲۲۴

کد آیه: ۳۸/ ۱۵ اسم آیه: پایان مهلت شیطان و پایان تقیه

{إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ}.

(اما نه تا روز رستاخیز، بلکه) تا روز وقت معینی.

۱- عَنْ وَهْبِ بْنِ جُمَيْعٍ مَوْلَى إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ إِبْلِيسَ: «رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ» قَالَ لَهُ وَهْبٌ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَيُّ يَوْمٍ هُوَ؟ قَالَ: يَا وَهْبُ! أَلَا تَحْسَبُ أَنَّهُ يَوْمٌ يَبْعَثُ اللَّهُ فِيهِ النَّاسَ؟ إِنَّ اللَّهَ أَنْظَرَهُ إِلَى يَوْمٍ يَبْعَثُ فِيهِ قَائِمًا فَإِذَا بَعَثَ اللَّهُ قَائِمًا كَانَ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ، وَجَاءَ إِبْلِيسُ حَتَّى يَجُتُو بَيْنَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، فَيَقُولُ: يَا وَيْلَهُ مِنْ هَذَا الْيَوْمِ! فَيَأْخُذُ بِنَاصِيَتِهِ فَيَضْرِبُ عُنُقَهُ فَذَلِكَ يَوْمُ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ. (۱)

وهب بن جمیع از بستگان اسحاق بن عمار گوید: پرسیدم از امام صادق علیه السلام از گفته ی ابلیس: «پروردگارا مهلتم ده تا روزی که مبعوث شوند، فرمود: تو مهلت داری تا روز وقت معلوم» و هب گفت: قربانت شوم! آن چه روزی است؟

ص: ۲۲۵

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۵ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۶ و ج ۶۰، ص ۲۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۶۶ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۱۱۳ / تفسیر العیاشی ۲: ۲۴۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۲۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۴ .

حضرت فرمودند: ای وهب! آیا می پنداری که روز رستاخیز مردم است؟ بلکه خدایش مهلت داده تا روزی که قائم ما ظهور کند، و چون قائم ما ظهور کند و در مسجد کوفه باشد، ابلیس آید و برابرش زانو زند و گوید: ای وای بر من از این روز! و قائم موی جلوی سرش را بگیرد و گردنش را بزند و این روز وقت معلوم است.

۲ - عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا دِينَ لِمَنْ لَا وَرَعَ لَهُ، وَ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ، وَ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ، وَ أَعْمَلُكُمْ بِالتَّقِيَّةِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! إِلَى مَتَى؟ قَالَ: إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ وَ هُوَ يَوْمَ خُرُوجِ قَائِمِنَا، فَمَنْ تَرَكَ التَّقِيَّةَ قَبْلَ خُرُوجِ قَائِمِنَا فَلَيْسَ مِنَّا... (۱)

حسین بن خالد گوید: امام رضا علیه السلام فرمودند: کسی که ورع نداشته باشد دین ندارد، و کسی که تقیه نداشته باشد ایمان ندارد، گرامی ترین شما نزد پروردگار کسی است که بیشتر به تقیه عمل کند، گفتند: ای فرزند رسول خدا! تا به کی؟ حضرت فرمودند: تا روز وقت معلوم که روز خروج قائم ما اهل بیت است، و کسی که تقیه را پیش از خروج قائم ما ترک کند از ما نیست،...

ص: ۲۲۶

۱- - إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۳۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۵۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۴۵۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۴۷ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۷، ص ۹۰ / كشف الغمه فی معرفه الأئمه، ج ۲، ص ۵۲۴ / کفایه الاثر، ص ۲۷۴ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۷۱ .

کد آیه: ۷۵ / ۱۵ اسم آیه: متوسمین

{إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ}.

در این (سرگذشت عبرت انگیز)، نشانه هایی است برای هوشیاران! ۱- عَيْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ مَخْلُوقٍ إِلَّا بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ، ذَلِكَ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ وَ لَيْسَ بِمَحْجُوبٍ عَنِ الْإِثْمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ثُمَّ لَيْسَ يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ أَحَدٌ إِلَّا عَرَفُوهُ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ، ثُمَّ تَلَمَّا هَذِهِ الْآيَةُ: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ»، فَهُمْ الْمُتَوَسِّمُونَ. (۱)

ابو بکر حضرمی از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که حضرت فرمودند: هر انسانی در پیشانیش نوشته است: مؤمن است یا کافر، این مطلب از دیدگان شما پنهان است، ولی ائمه از آل محمد صلی الله علیه و اله آن را می بینند، هر کس وارد بر آنها شود می شناسند مؤمن است یا کافر.

و بعد حضرت این آیه را خواندند: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ»، ائمه: متوسمین هستند.

ص: ۲۲۷

۱- - الإختصاص، النص، ص ۳۰۲ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۳۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۷۹ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۳۵۴ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۱۱۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۲.

۲- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: حَجَجْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنِّي مَعَهُ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ إِذْ صَاحَ عَلِيٌّ جَبَلًا فَنَظَرَ إِلَى النَّاسِ، فَقَالَ: مَا أَكْثَرَ الضَّجِيجِ! فَقَالَ لَهُ: دَاوُدُ بْنُ كَثِيرٍ الرَّقِّيُّ، يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! هَلْ يَسْتَجِيبُ اللَّهُ دُعَاءَ الْجَمْعِ الَّذِي أَرَى؟ فَقَالَ:

وَيَحْكُ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ! إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ إِنَّ الْجَاهِدَ لَوْلَايَهُ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَعَابِدِ وَثَنٍ، فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَلْ تَعْرِفُونَ مُحِبِّيكُمْ مِنْ مُبْغِضِيكُمْ؟ فَقَالَ: وَيَحْكُ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ! إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدِ يُؤَلَّدُ إِلَّا كُتِبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لِيَدْخُلُ إِلَيْنَا يَتَوَلَّانَا وَيَتَبَرَّأُ مِنْ عَدُوِّنَا، فَيَرَى مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ.

قَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ: «إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ» فَنَحْنُ نَعْرِفُ عَدُوَّنَا مِنْ وَلِيِّنَا. (۱)

عبد الرحمن بن كثير گفت: در خدمت حضرت صادق عليه السلام به حج رفتم، ناگهان حضرت در بين راه بر فراز كوهي رفتند و جمعيت را نگاه کرده، فرمودند: چقدر داد و فرياد زياد است، ولي حاجي كم است، داود رقي عرض كرد: اي پسر رسول خدا! آيا دعای اين جمعيت كه مي بينم مستجاب مي شود؟ حضرت فرمودند: واي بر تو اي ابا سليمان! خداوند نمي آمرزد كسي را كه شريك بر ايش قرار دهد، منكر ولايت علي عليه السلام مانند بت پرست است.

ص: ۲۲۸

۱- - الإختصاص، النص، ص ۳۰۳ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۲۴ و ج ۲۷، ص ۱۸۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۳۸۲ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۳۵۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۲۲.

عرض کردم: فدایت شوم! شما دوستان و دشمنان خود را می شناسید؟ حضرت فرمودند: وای بر تو ای ابا سلیمان! هر بنده ای که متولّد شود در پیشانی او نوشته است: مؤمن است یا کافر، شخص پیش ما می آید مدّعی ولایت ما است و بیزاری از دشمنانمان، در پیشانی او نوشته است: مؤمن است یا کافر، خداوند در این آیه می فرماید: «إِنَّ فِي ذَلِكِ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ»، ما دوست را از دشمن تشخیص می دهیم.

ص: ۲۲۹

کد آیه: ۸۷ / ۱۵ اسم آیه: سبع مثنی

{وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ}.

ای محمد صلی الله علیه واله ! به تحقیق ما هفت آیه ای را که دو مرتبه نازل شده و قرآن عظیم را به تو عطا کردیم.

۱- عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَفَعَهُ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ»، قَالَ: إِنَّ ظَاهِرَهَا الْحَمْدُ وَبَاطِنَهَا وُلْدُ الْوَلَدِ، وَالسَّابِعُ مِنْهَا الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

از یونس بن عبد الرحمن، از کسیکه آن را مرفوع نموده، آورده است که گفت: از حضرت امام صادق علیه السلام در باره قول خداوند: «ای پیامبر، و ما هفت آیت مثنی و قرآن عظیم را بر تو فرستادیم»، پرسیدم، حضرت فرمودند: ظاهر آن سوره حمد است و باطن آن فرزندی فرزند، و هفتمین آنها حضرت قائم علیه السلام است.

ص: ۲۳۰

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۵ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۱۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۸۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۷.

۲ - عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ: «وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ»، قَالَ: سَبْعَةٌ أئِمَّةٌ وَالْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

از قاسم بن عروه از حضرت باقر علیه السلام در باره آیه: «وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ»، نقل کرده که فرمودند: منظور آیه هفت امام و قائم علیه السلام است.

۳ - عَنْ سُورَةَ بْنِ كَلَيْبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَحْنُ الْمَثَانِي الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ تَعَالَى نَبِيَّنَا، وَ نَحْنُ وَجْهَ اللَّهِ الَّذِي نَتَقَلَّبُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ، مَنْ عَرَفَنَا فَإِمَامُهُ الْيَقِينُ وَ مَنْ جَهِلَنَا فَإِمَامُهُ السَّعِيرُ. (۲)

سوره بن کلب از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که حضرت فرمودند: ما هستیم مثانی که خدا به پیامبر عطا نموده و ما وجه الله هستیم که روی زمین بین شما رفت و آمد می کنیم، می شناسد ما را آن کس که شناخته و جاهل است به حق ما آنکه نادان است، هر که ما را بشناسد در آینده (هنگام مرگ) بهره مند می شود و هر که جاهل به حق ما باشد به استقبال آتش سوزان می رود.

ص: ۲۳۱

-
- ۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۱۱ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۱۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۸۶ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۵۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۵۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۸.
- ۲- - بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۱۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۳۸۶ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۶۵ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۴۹ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۷۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۵۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۹ / الکافی، ج ۱، ص ۱۴۳.

کد آیه: ۱۶/۱ اسم آیه: نهی از عجله در امر خدا

{أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ}.

فرمان خدا به زودی فرا می رسد پس برای آن عجله نکنید! منزه و برتر است خداوند از آنچه همتای او قرار می دهند! ۱- عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوَّلُ مَنْ يُبَايِعُ الْقَائِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَبْرَائِيلُ، يَنْزِلُ فِي صُورِهِ طَيْرٌ أبيضٌ فَيُبَايِعُهُ، ثُمَّ يَضَعُ رِجْلًا عَلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ وَ رِجْلًا عَلَى بَيْتِ الْمُقَدَّسِ، ثُمَّ يُنَادِي بِصَوْتٍ طَلِقٍ تَسْمَعُهُ الْخَلَائِقُ: «أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ». (۱)

از ابان بن تغلب از حضرت صادق علیه السلام روایت نموده که حضرت فرمودند: اول کسی که با قائم علیه السلام بیعت می کند جبرئیل است، که به صورت پرنده ی سفیدی از آسمان فرود می آید و با وی بیعت می کند، آنگاه یک پای خود را روی خانه خدا در مکه و پای دیگر روی بیت المقدس می گذارد، و با صدای رسا و فصیح به طوری که تمام مردم روی زمین بشنوند می گوید: «أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ».

ص: ۲۳۲

-
- ۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۲۰۲ / إلزام الناصب، ج ۱، ص ۷۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۴۰۴ / تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۵۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۷۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۳۸ / دلائل الامامه، ص ۴۷۲ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۱.

٢- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ»، قَالَ: هُوَ أَمْرُنَا، يَعْنِي قِيَامَ قَائِمِنَا آلِ مُحَمَّدٍ: أَمَرْنَا اللَّهَ أَنْ لَا نَسْتَعْجَلَ بِهِ فَيُؤَيِّدُهُ إِذَا أَتَى ثَلَاثَةَ جُنُودٍ: الْمَلَائِكَةُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالرُّعْبُ، وَخُرُوجَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَخُرُوجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْ مَكَّةَ وَهُوَ قَوْلُهُ: «كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ» (١).

ص: ٢٣٣

١- - اثبات الهداه، ج ٥، ص ١٨٨ / بحار الأنوار، ج ٥٢، ص ١٣٩ و ص ٣٥٦ / البرهان في تفسير القرآن، ج ٣، ص ٤٠٣ / تأويل الآيات الظاهره ص ٢٥٦ / الغيبة للنعماني، ص ١٩٨ و ص ٢٤٣ .

عبد الرحمن بن کثیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در معنی فرمایش خدای تعالی: «أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسِيءَ تَعْجُلُوهُ»، «فرمان خدا به زودی فرا می رسد پس در مورد آن شتابجویی نکنید»، فرمودند: آن امر ما است یعنی قیام قائم ما اهل بیت:، که خدای عجل الله دستور فرموده است در آن شتابجویی نشود تا [اینکه در وقت آن خداوند] او را با سه لشکر که عبارتند از: فرشتگان و مؤمنان و هراس، پشتیبانی فرماید، و خروج آن حضرت مانند خروج رسول الله ﷺ خواهد بود آنجا که خدا می فرماید: «كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ».

شماره: ۹۷

کد آیه: ۲۲ / ۱۶ اسم آیه: کفر منکران رجعت

{إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ}.

معبود شما خداوند یگانه است اما کسانی که به آخرت ایمان نمی آورند، دل‌هایشان (حق را) انکار می کند و مستکبرند.

عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ: «فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ»، يَعْنِي أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ بِالرَّجْعَةِ أَنَّهَُا حَقٌّ، قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ، يَعْنِي أَنَّهَا كَافِرَةٌ... (۱)

ابو حمزه ثمالی از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی قول خداوند: «آنان که به آخرت ایمان نیاورند دل‌هایشان به انکار خو گرفته، و متکبرند» فرمودند: یعنی آنان که به رجعت ایمان ندارند دل‌هایشان به انکار خو گرفته و کافرند.

ص: ۲۳۴

۱- الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۹۱ / بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۱۰۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۴۱۱ / تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۸۳ / تفسير كنز الدقائق، ج ۷، ص ۱۹۵ / تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۴۷.

کد آیه: ۳۸/۱۶ اسم آیه: تکذیب رجعت از سوی کفار

{وَأَقْسِمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}.

آنها سوگندهای شدید به خدا یاد کردند که: «هرگز خداوند کسی را که می میرد، برنمی انگیزد!» آری، این وعده قطعی خداست (که همه مردگان را برای جزا باز می گرداند) ولی بیشتر مردم نمی دانند! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: «وَأَقْسِمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا» قَالَ: فَقَالَ لِي: يَا أَبَا بَصِيرٍ! مَا تَقُولُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ؟ قَالَ: قُلْتُ: إِنَّ الْمُشْرِكِينَ يَزْعُمُونَ وَيَحْلِفُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ اللَّهَ لَا يَبْعَثُ الْمَوْتَى.

فَقَالَ: تَبَّأ لِمَنْ قَالَ هَذَا، سَلُّهُمْ هَلْ كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ أَمْ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى؟ قَالَ: قُلْتُ: جَعَلْتُ فِدَاكَ! فَأَوْجِدْنِيهِ.

فَقَالَ لِي: يَا أَبَا بَصِيرٍ! لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ قَوْمًا مِنْ شَيْعَتِنَا قَبَّاعِ سَيُوفِهِمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ، فَيَبْلُغُ ذَلِكَ قَوْمًا مِنْ شَيْعَتِنَا لَمْ يَمُوتُوا، فَيَقُولُونَ: بُعِثَ فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ مِنْ قُبُورِهِمْ فَهُمْ مَعَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَيَبْلُغُ ذَلِكَ قَوْمًا مِنْ عِدُونَا، فَيَقُولُونَ: يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ! مَا أَكْذَبَكُمْ، هَذِهِ دَوْلَتُكُمْ فَأَنْتُمْ تَقُولُونَ فِيهِ الْكَذِبَ، لَأَ، وَاللَّهِ! مَا عَاشَ

هَؤُلَاءِ وَلَا يَعْيشُ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَحَكَى اللَّهُ قَوْلَهُمْ، فَقَالَ: «وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ» (۱).

از ابو بصیر نقل است که گفت: تفسیر این آیه را از حضرت صادق علیه السلام پرسیدم: «به خدا قسم خوردند، قسمهای مؤکد که خدا آنان را که می میرند زنده نمی کند، آری، وعده ای است بر او ثابت، اما بیشتر مردم نمی دانند».

حضرت فرمودند: ابو بصیر! مردم در باره ی این آیه چه می گویند؟ عرض کردم: می گویند: مشرکان می گفتند خدا مردگان را زنده نمی کند و برای اثبات این مدعا نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه واله قسم می خوردند.

حضرت فرمودند: مرگ بر آنها که آیه را چنین تفسیر می کنند، از اینان بپرس: مشرکان به خدا قسم می خوردند یا به «لات و عزی»؟ عرض کردم: پس مرا از این حقیقت آگاه فرمائید.

حضرت فرمودند: ای ابو بصیر! هنگام قیام قائم ما خداوند جمعی از شیعیان ما را در حالی که قبضه ی شمشیر بر دوش نهاده اند محشور فرماید، این خبر از طرفی به شیعیان ما که در آن وقت زنده اند برسد، به یکدیگر بشارت دهند که: فلان و فلان وفلان از قبرهایشان محشور شدند و در رکاب حضرت قائم اند، از طرف دیگر تا این خبر به عده ای از دشمنان ما برسد، گویند: ای گروه شیعه! شما چه قدر دروغ گوئید؟! این دوران دولت شما است که در آن دروغ می گوئید؟ نه، به خدا! اینها زنده نشده اند، و تا قیامت هم زنده نشوند، و این حکایت قول خداوند که می فرماید: «به خدا! قسم خوردند قسمهای مؤکد که هرکس بمیرد خدا زنده اش نمی کند».

ص: ۲۳۶

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۰ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۴۲۰ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۲۵۸ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۱۳۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۲۰۹ / الکافی، ج ۸، ص ۵۱.

کد آیه: ۴۵ / ۱۶ اسم آیه: بیابان بیداء

{أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ}.

آیا توطئه گران از این ایمن گشتند که ممکن است خدا آنها را در زمین فروبرد، و یا مجازات (الهی)، از آن جا که انتظارش را ندارند، به سراغشان آید؟! عن جابر الجعفی عن أبي جعفر عليه السلام، فی حدیث طویل، قال له: ... وَ إِيَّاكَ وَ شُدَّادًا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَإِنَّ لآلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ رَأْيَهُ وَ لِعَبْرِهِمْ رَأْيَاتٍ، فَالزَّمِ الْأَرْضَ وَ لَا تَتَّبِعْ مِنْهُمْ رَجُلًا أَبَدًا، حَتَّى تَرَى رَجُلًا مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ مَعَهُ عَهْدُ نَبِيِّ اللَّهِ وَ رَأْيَتُهُ وَ سَمَلَا حُهُ فَإِنَّ عَهْدَ نَبِيِّ اللَّهِ صَارَ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ صَارَ عِنْدَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ فَالزَّمْ هَؤُلَاءِ أَبَدًا، وَ إِيَّاكَ وَ مَنْ ذَكَرْتُ لِمَكَ فَمَازَا خَرَجَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مَعَهُ ثَلَاثَ مِائَةٍ وَ بَضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا، وَ مَعَهُ رَأْيُهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَامِدًا إِلَى الْمَدِينَةِ حَتَّى يَمُرَّ بِالْبَيْدَاءِ، حَتَّى يَقُولَ هَذَا مَكَانُ الْقَوْمِ الَّذِينَ يُخْسِفُ بِهِمْ وَ هِيَ الْآيَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ: «أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ، أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلِبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ» (۱).

ص: ۲۳۷

۱- - الزام الناصب، ج ۲، ص ۹۷ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۳۵۲ و ج ۳، ص ۴۲۹ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۶۵.

از جابر جعفی در حدیثی طولانی از امام باقر علیه السلام که حضرت فرمودند: ... مبادا به معدودی از سادات که مدعی مهدویت می شوند اعتنا کنی، زیرا دولت پیغمبر و علی علیهما السلام یک بار است (و یکوقت ظاهر می شود) ولی دیگران دولتها دارند، پس خودداری کن و اصلاً از این مدعیان پیروی مکن.

تا آنکه مردی از اولاد امام حسین علیه السلام را ببینی که عهد نامه ی پیغمبر صلی الله علیه واله و پرچم و سلاح وی با اوست، زیرا عهد نامه ی پیغمبر به علی بن الحسین رسید و بعد از او به محمد بن علی (خود حضرت) رسید و بعد هم خدا هر چه خواهد می کند، پس همیشه با اینان باش و از آنان که برای تو ذکر کردم بپرهیز، مگر هنگامی که مردی از خاندان پیغمبر صلی الله علیه واله قیام کند که سیصد و سیزده نفر مرد و پرچم پیغمبر صلی الله علیه واله با اوست، و آهنگ مدینه نماید، و موقعی که از بیابان «بیداء» عبور کند می گوید: اینجا جای کسانی است که زمین آنها را فرو برد، چنان که خدا می فرماید:

«أَفْأَمِنَ الَّذِينَ مَكَّرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ».

ص: ۲۳۸

کد آیه: ۱۶/۸۴ اسم آیه: با امام زمان علیه السلام تا قیامت

{وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ}.

(به خاطر بیاورید) روزی را که از هر امتی گواهی بر آنان برمی انگیزیم سپس به آنان که کفر ورزیدند، اجازه (سخن گفتن) داده نمی شود و اجازه عذرخواهی و تقاضای عفو به آنان نمی دهند! علی بن ابراهیم فی تفسیر قوله تعالی: «وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا»، قال: قال الصادق عليه السلام: لِكُلِّ زَمَانٍ وَ أُمَّةٍ إِمَامٌ، تَبْعَثُ كُلُّ أُمَّةٍ مَعَ إِمَامِهَا. (۱)

علی بن ابراهیم در تفسیر قول خداوند تعالی: «وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا»، روایت می کند از امام صادق علیه السلام که فرمودند: برای هر زمانی و امتی، امامی هست که در قیامت هر امتی با امام خودشان برانگیخته می شوند.

ص: ۲۳۹

۱- - إثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۶۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۴۴۳ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۲۶۳ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۳۸۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۲۵۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۷۳.

کد آیه: ۶ تا ۱۷/۴ اسم آیه: رجعت امام حسین علیه السلام

﴿وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا﴾ (۴) فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا (۵) ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا (۶)﴾.

ما به بنی اسرائیل در کتاب (تورات) اعلام کردیم که دو بار در زمین فساد خواهید کرد، و برتری جویی بزرگی خواهید نمود. (۴) هنگامی که نخستین وعده فرارسد، گروهی از بندگان پیکارجوی خود را بر ضد شما می انگیزیم، خانه ها را جستجو می کنند و این وعده ای است قطعی! (۵) سپس شما را بر آنها چیره می کنیم و شما را به وسیله داراییها و فرزندان کمکی خواهیم کرد و نفرات شما را بیشتر (از دشمن) قرار می دهیم. (۶) ۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ الْبَطَلِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ»، قَالَ: قَتَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَطَعَنَ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «وَلَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا»، قَالَ: قَتَلَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا»، فَإِذَا جَاءَ نَصْرُ دَمِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ»، قَوْمٌ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَلَا يَدْعُونَ وَتَرَاءَ، لآلِ

مُحَمَّدٍ إِلَّا قَتَلُوهُ «وَ كَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا»، خُرُوجُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمْ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ، خُرُوجُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، يَخْرُجُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِهِ، عَلَيْهِمُ الْبَيْضُ، الْمُدْهَبَةُ لِكُلِّ بَيْضَةٍ وَجْهَانِ، الْمُؤَدُّونَ إِلَى النَّاسِ أَنْ هَذَا الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ خَرَجَ حَتَّى لَا يَشُكَّ الْمُؤْمِنُونَ فِيهِ، وَ أَنَّهُ لَيْسَ بِدَجَالٍ وَ لَا شَيْطَانٍ، وَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ، فَإِذَا اسْتَقَرَّتِ الْمَعْرِفَةُ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، حَيَاءُ الْحُجَّةِ الْمَيُوتِ، فَيَكُونُ الَّذِي يُغْسَلُهُ وَ يُكَفَّنُهُ وَ يُحَنَّطُهُ وَ يَلْحِقُهُ فِي حُفْرَتِهِ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، وَ لَا يَلِي الْوَصِيَّ إِلَّا الْوَصِيُّ. (۱)

عبد الله بن قاسم بطل در باره ی آیه شریفه: «وَ قَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُنْفِسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ»، از امام صادق علیه السلام روایت می کند که حضرت فرمودند: این آیه به کشتن علی بن ابی طالب علیهما السلام و نیزه زدن به حسن علیه السلام نظر دارد، و آیه: «وَ لَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا»، حاکی از کشته شدن امام حسین علیه السلام است، و آیه: «فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا»، حکایت از ریخته شدن خون حسین علیه السلام دارد.

و آیه: «بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ»، بر مردمی دلالت دارد که خداوند پیش از ظهور امام قائم علیه السلام می فرستد و هیچ کس را، که مسئول خونی است، در خاندان حضرت محمد صلی الله علیه و اله وانگذارند مگر آنکه او را بکشند، «وَ كَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا»، یعنی ظهور امام قائم علیه السلام .

و مقصود از آیه شریفه: «ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمْ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ»، رجعت امام حسین علیه السلام است با هفتاد تن از یاران وفادار خود که کلاه خودهای زرین بر سر دارند از دو سو

ص: ۲۴۱

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۱ و ج ۲، ص ۲۹۸ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۶ و ج ۵۳، ص ۹۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۰۳ و ص ۵۰۵ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۲۷۱ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۲، ص ۷۷۷ / تفسیر العیاشی ۲: ۲۸۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۳۸ / الکافی، ج ۸، ص ۲۰۶ .

و به مردم خبر می دهند که این حسین علیه السلام است که رجعت کرده و بیرون آمده تا هیچ مؤمنی در باره آن حضرت شک و تردید نکند و بدون تردید، او دجال و شیطان نیست و هنوز حجت بن الحسن علیه السلام میان مردم است، و چون در دل مؤمنان استوار شود که او حسین علیه السلام است اجل امام دوازدهم که حجت است فرا رسد، و همان امام حسین علیه السلام خواهد بود که او را غسل می دهد و کفن و حنوط می کند و به خاکش می سپارد، و عهده دار تجهیز جنازه وصی نشود مگر وصی و امام.

۲- عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ يَقْرَأُ «بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أَوْلَىٰ بِأَسِّ شَدِيدٍ»، ثُمَّ قَالَ: وَهُوَ الْقَائِمُ وَ أَصْحَابُهُ أَوْلَىٰ بِأَسِّ شَدِيدٍ. (۱)

حمران بن اعین از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که این آیه را می خواند: «بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أَوْلَىٰ بِأَسِّ شَدِيدٍ»، و می فرمودند: این بندگان خدا، قائم ما و یاران او هستند که سخت نیرومند می باشند.

ص: ۲۴۲

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۰۵ / تفسیر العیاشی ۲: ۲۸۱ / ۲۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۳۶۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۳۸ .

کد آیه: ۸ و ۱۷/۱۷ اسم آیه: وعده ی آخر

{إِنْ أَحْسَيْتُمْ أَحْسَیْتُمْ لَأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرِ لِيُسَوِّوْا وُجُوهَكُمْ وَ لِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ لِيَتَّبِعُوا مَا عَلُوا تَتَّبِعُوا (۷) عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُدتُمْ عُدتُمْ وَ جَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا (۸)}.

اگر نیکی کنید، به خودتان نیکی می کنید و اگر بدی کنید باز هم به خود می کنید. و هنگامی که وعده دوم فرارسد، آثار غم و اندوه در صورتهایتان ظاهر می شود و داخل مسجد (الاقصی) می شوند همان گونه که بار اول وارد شدند و آنچه را زیر سلطه خود می گیرند، در هم می کوبند. (۷) امید است پروردگارتان به شما رحم کند! هر گاه برگردید، ما هم بازمی گردیم و جهنم را برای کافران، زندان سختی قرار دادیم. (۸) فی تفسیر علی بن ابراهیم، فی قوله تعالی: «إِنْ أَحْسَيْتُمْ أَحْسَیْتُمْ لَأَنْفُسِكُمْ وَ إِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرِ»، یعنی الْقَائِمَ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ أَصِيحَابَهُ، «لِيُسَوِّوْا وُجُوهَكُمْ»، یعنی تَسْوَدَ وُجُوهِهِمْ، «وَ لِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ»، یعنی رَسُولَ اللَّهِ وَ أَصِيحَابَهُ، «وَ لِيَتَّبِعُوا مَا عَلُوا تَتَّبِعُوا»، أَى يَغْلُو عَلَيْكُمْ فَيَقْتُلُوكُمْ ثُمَّ عَطَفَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ..

فَقَالَ: «عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَزَحَمَكُمْ أَوْ يَنْصُرَكُمْ عَلَىٰ عِدْوِكُمْ»، ثُمَّ خَاطَبَ بَنِي أُمَيَّةَ، فَقَالَ: «وَإِنْ عُدْتُمْ عِدْنَا»، يَعْنِي إِنْ عُدْتُمْ بِالسُّفْيَانِيِّ عِدْنَا بِالْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: (١)

در تفسیر علی بن ابراهیم قمی آمده در قول خداوند تعالی: «إِنْ أَحْسَيْتُمْ أَحْسَيْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسِأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ»، اگر نیکی کنید، نیکی بینید، و اگر بد کنید بدی یابید و چون وعده دیگر فرا رسد یعنی قائم آل محمد علیه السلام و یارانش قیام کنند، «لِيَسُوُوا وَجُوهَكُمْ»، صورتهای شما سیاه گردد، «وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ»، و با یارانش به مسجد الحرام در آیند مانند روزی که پیغمبر اکرم صلی الله علیه واله و امیر المؤمنین علیه السلام و سپاه اسلام نخستین بار در آمدند، «وَلِيَتَّبِعُوا مَا عَلَّمُوا تَتَّبِعُوا»، تا دولت و شوکت شما را سخت تباہ گردانند: یعنی بر شما غلبه یافته همه ی شما را از دم شمشیر بگذرانند.

سپس پروردگار جهان عطف توجهی به آل پیغمبر: نموده و می فرماید: «عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَزَحَمَكُمْ»، خدای به شما ترحم خواهد کرد و شما را بر دشمنانتان پیروز گرداند، آنگاه بنی امیه را مخاطب ساخته و می فرماید: «وَإِنْ عُدْتُمْ عِدْنَا» یعنی: اگر شما با شوکت سفیانی خروج کنید، دولت حق نیز با ظهور قائم آل محمد علیه السلام قیام خواهد کرد.

ص: ۲۴۴

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۰۸ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۱۸۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۳۶۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۴۰.

کد آیه: ۱۷/۳۳ اسم آیه: منصور

{... وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطٰناً فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُوراً}.

... و آن کس که مظلوم کشته شده، برای و لیش سلطه (و حق قصاص) قرار دادیم اما در قتل اسراف نکند، چرا که او مورد حمایت است! ۱- فی تفسیر فرات بن ابراهیم عَن اِبْرٰهِيْمَ عَن جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْفَرَارِيِّ مُعْتَمِناً عَن أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطٰناً»، قَالَ: الْحُسَيْنُ، «فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُوراً»، قَالَ: سَمَّى اللّٰهُ الْمَهْدِيَّ الْمَنْصُورَ كَمَا سَمَّى أَحْمَدُ وَ مُحَمَّدٌ وَ محمود وَ كَمَا سَمَّى عِيْسَى الْمَسِيحَ: (۱)

فرات بن ابراهیم کوفی در تفسیر خود از امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده که آن حضرت در تفسیر آیه شریفه: «وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً» فرمودند: او حسین بن علی علیهما السلام است و بقیه ی آیه: «فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطٰناً فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُوراً»، مقصود امام زمان علیه السلام ؟ است که نامش در آیه «منصور» می باشد چنان که خداوند احمد و محمد را محمود و عیسی را مسیح خوانده است.

ص: ۲۴۵

۲- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُشِيرُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا»، قَالَ: ذَلِكَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ يَخْرُجُ فَيَقْتُلُ بِدَمِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَوْ قَتَلَ أَهْلَ الْأَرْضِ لَمْ يَكُنْ مُشِيرًا، وَقَوْلُهُ: «فَلَا يُشِيرُ فِي الْقَتْلِ»، لَمْ يَكُنْ لِيُضَيِّعْ شَيْئًا يَكُونُ سَرَفًا، ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَقْتُلُ وَاللَّهِ ذَرَارِيَّ قَتَلَهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِفَعَالٍ آبَائِهَا. (۱)

از محمد بن سنان، از شخصی نقل نموده که وی گفت: از حضرت امام صادق علیه السلام از تفسیر آیه شریفه: «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُشِيرُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا»، پرسیدم، حضرت فرمودند: مقصود از «ولی» قائم آل محمد؟ بوده که خروج نموده پس به خون خواهی حضرت سید الشهداء علیه السلام شروع به کشتن می نماید به طوری که اگر اهل زمین را بکشد اسراف نکرده است، و در ذیل این فقه از آیه «فَلَا يُشِيرُ فِي الْقَتْلِ» می فرمایند: حضرت قائم علیه السلام اقدام به چیزی که اسراف محسوب شود نمی کنند. سپس امام صادق علیه السلام فرمودند: به خدا قسم حضرت قائم علیه السلام اعقاب کشندگان سید الشهداء علیه السلام را به واسطه ی عمل آباء و اجدادشان، خواهد کشت.

۳- عَنْ سَيِّدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُشِيرُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا»، قَالَ: هُوَ الْحُسَيْنُ بْنُ

ص: ۲۴۶

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۵۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۱ / بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۲۹۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۲۸ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۴۰۴ / کامل الزیارات، النص، ص ۶۳ .

عَلَيَّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، قُتِلَ مَظْلُومًا وَ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُهُ وَ الْقَائِمُ مِنَّا إِذَا قَامَ طَلَبَ بِنَارِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقْتُلُ حَتَّى يُقَالَ قَدْ أُسْرِفَ فِي الْقَتْلِ وَ قَالَ الْمَقْتُولُ الْحُسَيْنُ وَ وَئِيهِ الْقَائِمُ وَ الْإِسْرَافُ فِي الْقَتْلِ أَنْ يَقْتُلَ غَيْرَ قَاتِلِهِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا فَإِنَّهُ لَا يَذْهَبُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُنْتَصَرَ بِرَجُلٍ مِنْ آلِ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ ، يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا. (۱)

سلام بن مستنیر از امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که در تفسیر آیه: «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا» الی آخره، می فرماید: منظور از این آیه امام حسین علیه السلام می باشند، زیرا آن بزرگوار مظلومانه شهید شدند و ما امامان خونخواه آن حضرت هستیم هنگامی که قائم ما خاندان قیام کند خون امام حسین علیه السلام را طلب خواهد کرد، او به قدری از قتل امام حسین را می کشد که خواهند گفت: در قتل اسراف می کند، امام باقر علیه السلام فرمودند: منظور از مقتول، امام حسین و منظور از خونخواه حضرت قائم و منظور از اسراف در قتل کشتن غیر قاتل می باشد و منظور از یاری شدن این است که از دنیا نخواهد رفت تا اینکه مردی از آل رسول: زمین را پر از عدل و داد کند همان طور که پر از ظلم و ستم شده باشد و او را یاری نماید.

ص: ۲۴۷

۱- بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۱۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۲۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۴۰۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۶۳.

کد آیه: ۷۱ / ۱۷ اسم آیه: پشت سر امام زمان علیه السلام

{يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَؤْنَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا}.

(به یاد آورید) روزی را که هر گروهی را با پیشوایشان می خوانیم! کسانی که نامه عملشان به دست راستشان داده شود، آن را (با شادی و سرور) می خوانند و بقدر رشته شکاف هسته خرمایی به آنان ستم نمی شود! ۱- عَنْ دَاوُدَ بْنِ سَلِيمَانَ قَالَ: حَدَّثَنِي الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ»، قَالَ: يَدْعُونَ بِإِمامِ زَمَانِهِمْ وَكِتَابِ رَبِّهِمْ وَسُنَّةِ نَبِيِّهِمْ. (۱)

داود بن سلیمان از حضرت امام رضا علیه السلام نقل می کند که حضرت فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله در باره ی سخن خدای عجل الله: «یوم ندعوا کل اناس بامامهم»، فرمودند: در روز قیامت هر گروهی به نام امام زمانشان و کتاب خدا و سنت پیامبرشان فرا خوانده می شوند.

ص: ۲۴۸

۱- - إثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۶۶ / بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۰ و ج ۲۴، ص ۲۶۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۵۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۴۵۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۹۰ / عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۳۳.

۲- عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ»، فَقَالَ: يَا فَضِيلُ! اعْرِفْ إِمَامَكَ فَإِنَّكَ إِذَا عَرَفْتَ إِمَامَكَ لَمْ يَضُرَّكَ تَقَدُّمَ هَذَا الْأَمْرِ أَوْ تَأَخُّرَهُ، وَمَنْ عَرَفَ إِمَامَهُ ثُمَّ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ كَانَ بِمَنْزِلِهِ مَنْ كَانَ قَاعِدًا فِي عَسَاكِرِهِ، لَأَ، بَلْ بِمَنْزِلِهِ مَنْ قَعَدَ تَحْتَ لُؤَائِهِ، قَالَ: وَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ بِمَنْزِلِهِ مَنْ اسْتُشْهِدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (۱).

فضیل بن یسار گوید: از امام صادق علیه السلام در باره ی قول خدای تعالی: «روزی که هر دسته از مردم را به امامشان می خوانیم»، پرسیدم؟ حضرت فرمودند: ای فضیل! تو امام خود را بشناس، زیرا هر گاه امامت را شناختی تقدّم یا تأخر این امر زیانی به تو نمی رساند، کسی که امامش را بشناسد و پیش از قیام صاحب الامر بمیرد، مانند کسی است که در لشکر آن حضرت بوده است، نه، بلکه مانند کسی است که زیر پرچم آن حضرت نشسته باشد.

در اینجا یکی از اصحابش گفت: مانند کسی است که در رکاب رسول خدا صلی الله علیه و آله شهید شده باشد.

۳- عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ»، قَالَ: إِمَامِهِمُ الَّذِي بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَظْهَرِهِمْ وَهُوَ قَائِمٌ أَهْلَ زَمَانِهِ (۲).

ص: ۲۴۹

۱- بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۴۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۵۳ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۱۳۲ / الغیبه للنعمانی، ص ۳۲۹ / الکافی، ج ۱، ص ۳۷۱.

۲- اثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۱۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۵۳ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۲۰۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۴۵۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۹۲ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۱۳۳ / الکافی، ج ۱، ص ۵۳۶.

عبد الله بن سنان گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: مقصود از این آیه چیست؟ «روزی که هر مردمی را به امامشان خوانیم»، حضرت فرمودند: مقصود امامی است که در میان آنهاست و او قائم اهل زمان خود است.

ص: ۲۵۰

کد آیه: ۱۷/۷۲ اسم آیه: رجعت کوردلان

{وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا}.

اما کسی که در این جهان (از دیدن چهره حق) نابینا بوده است، در آخرت نیز نابینا و گمراهتر است! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا»، قَالَ: فِي الرَّجْعَةِ (۱).

از ابو بصیر روایت است که امام صادق علیه السلام یا امام باقر علیه السلام درباره ی قول خداوند عجل الله: «کسی که در این جهان از دیدن چهره حق نابیناست، در آخرت نیز نابینا و گمراه تر است»، فرمودند: این مربوط به رجعت است.

ص: ۲۵۱

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۲۷۴ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۶۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۵۶۰ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۳۰۶ / مختصر البصائر، ص ۹۶.

کد آیه: ۸۱ / ۱۷ اسم آیه: نابودی دولتهای باطل

{وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا}.

و بگو: «حق آمد، و باطل نابود شد یقیناً باطل نابود شدنی است!» ۱- عَنْ حَكِيمِهِ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ وَفِيهِ وَ لَمَّا وَلَدَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ: وَ لَمَّا وُلِدَ كَانَ نَظِيفًا مَفْرُوعًا مِنْهُ، وَ عَلَى ذِرَاعِهِ الْأَيْمَنِ مَكْتُوبٌ: «جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا». (۱)

از حضرت حکیمه خاتون عمه ی امام عسکری علیه السلام در خبری طولانی نقل شده که: چون حضرت قائم علیه السلام متولد شدند پاک و مطهر بودند و از هر آلودگی مفروع، و بر بازوی راستشان نوشته بود: «جاء الحق و زهق الباطل إن الباطل كان زهوقاً».

ص: ۲۵۲

۱- - بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۹ و ج ۵۱، ص ۲۶ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۲، ص ۸۴ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۲۱۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۴۹۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۱۳ / الخرائج و الجرائح، ج ۱، ص ۴۵۶ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۲۳۹ / کشف الغمه فی معرفه الأئمه، ج ۲، ص ۴۹۸.

۲- عن أبي حمزه، عن أبي جعفر عليه السلام، في قولهمجبل الله: «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا»، قال: إذا قام القائم أذهب دولة الباطل. (۱)

ابو حمزه روایت نموده که حضرت باقر علیه السلام در باره قول خداوند تعالی: «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا»، فرمودند: وقتی قائم ما ظهور کند دولت باطل از میان می رود.

ص: ۲۵۳

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۲ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۳ و ج ۵۱، ص ۶۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۵۷۶ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۲، ص ۸۴ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۲۱۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۷، ص ۴۹۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۲۱۲ / الکافی، ج ۸، ص ۲۸۷ .

کد آیه: ۳۷ / ۱۹ اسم آیه: وقایع قبل از ظهور

{فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ}.

ولی (بعد از او) گروه هایی از میان پیروانش اختلاف کردند وای به حال کافران از مشاهده روز بزرگ (رستاخیز)! عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: الزَّمِ الْأَرْضَ لَا تُحَرِّكَنَّ يَدَكَ وَ لَا رِجْلَكَ أَبَدًا حَتَّى تَرَى عَلَامَاتٍ أَدْكُرُهَا لَكَ فِي سَنِهِ، وَ تَرَى مُنَادِيًا يُنَادِي بِدِمَشْقَ وَ حُسَيْفَ بَقْرِيهِ مِنْ قُرَاهَا وَ يَسْقُطُ طَائِفَةٌ مِنْ مَسِيحِهَا، فَإِذَا رَأَيْتِ التُّرُكَ جَاذُوهَا فَأَقْبَلْتِ التُّرُكَ حَتَّى نَزَلَتِ الْجَزِيرَةَ، وَ أَقْبَلْتِ الرُّومَ حَتَّى نَزَلَتِ الرَّمْلَةَ، وَ هِيَ سِنَةٌ اخْتِلافٍ فِي كُلِّ أَرْضٍ مِنْ أَرْضِ الْعَرَبِ، وَ إِنَّ أَهْلَ الشَّامِ يَخْتَلِفُونَ عِنْدَ ذَلِكَ عَلَى ثَلَاثِ رَأْيَاتٍ، الْأَصْهَبِ وَ الْمَأْبُوعِ وَ السُّفْيَانِيِّ، مَعَ بَنِي ذَنْبِ الْحِمَارِ مُضْرَرٌ، وَ مَعَ السُّفْيَانِيِّ أَخْوَالُهُ مِنْ كَلْبٍ، فَيُظْهِرُ السُّفْيَانِيُّ وَ مَنْ مَعَهُ عَلَى بَنِي ذَنْبِ الْحِمَارِ، حَتَّى يَقْتُلُوا قَتْلًا لَمْ يَقْتُلْهُ شَيْءٌ قَطُّ، وَ يَحْضُرُ رَجُلٌ بِدِمَشْقَ فَيُقْتَلُ هُوَ وَ مَنْ مَعَهُ قَتْلًا لَمْ يَقْتُلْهُ شَيْءٌ قَطُّ، وَ هُوَ مِنْ بَنِي ذَنْبِ الْحِمَارِ وَ هِيَ الْمَايَةُ الَّتِي يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ»... (۱)

ص: ۲۵۴

۱- - إزَام النَّاصِبِ، ج ۱، ص ۷۲ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۲۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص: ۳۵۰ و ج ۳، ص: ۷۱۲ / تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۶۴.

از جابر جعفی روایت است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: در جای خود بنشین و حرکتی از خود نشان مده، تا آنگاه که علائمی را که در سال طاق روی می دهد و من اکنون برای تو ذکر می کنم ببینی...

تا آنجا که فرمودند: و آن اینکه کسی از دمشق صدائی می زند، و در یکی از دهات آن فرورفتگی پدید می آید، و قسمتی از مسجد آن فرو می ریزد، و می بینی که طایفه تُرک از آنجا (دمشق) می گذرند و در جزیره (موصل) فرود می آیند، رومیان هم در رمله فرود آیند و آن سالی است که در تمام سرزمین عرب اختلافات روی می دهد، اهل شام بر گرد سه پرچم مختلف جمع می شوند، یکی زرد و سفید و دیگر سرخ و سفید و سومی پرچم سفیانی است، سفیانی با دائی هایش که از قبیله کلب می باشند خروج می کند و بر قبیله بنی ذنب الحمار از قبیله مضر حمله می آورد و جنگی می کند که تا آن روز چنان جنگی به وقوع نپیوسته است، سپس مردی از بنی ذنب به دمشق می آید و با همراهانش طوری کشته می شود که کسی را بدان گونه نکشته باشند.

اینست معنی آیه شریفه: «فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ»، یعنی: طوائفی از میان مردم بجان هم می افتند. وای بر کفاری که آن روز بزرگ در آن جنگ شرکت می جویند.

کد آیه: ۵۴ / ۱۹ اسم آیه: وعده ی رجعت به اسماعیل بن حزقیل ۸

{وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا}.

و در این کتاب (آسمانی) از اسماعیل (نیز) یاد کن، که او در وعده هایش صادق، و رسول و پیامبری (بزرگ) بود! عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَدِيٍّ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! أَخْبِرْنِي عَنْ إِسْمَاعِيلَ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ حَيْثُ يَقُولُ: «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا»، أَكَانَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّ النَّاسَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ إِسْمَاعِيلَ مَيَاتُ قَبِيلِ إِبْرَاهِيمَ وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ حُجَّجَهُ لِلَّهِ كُلَّهَا فَهَائِمًا صَاحِبَ شَرِيْعِهِ، فَإِلَى مَنْ أُرْسِلَ إِسْمَاعِيلُ إِذَنْ؟ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! فَمَنْ كَانَ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ذَاكَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ حَزَقِيلَ النَّبِيِّ ۸، بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى قَوْمِهِ فَكَذَّبُوهُ فَقَتَلُوهُ وَسَلَّحُوا وَجْهَهُ، فَغَضِبَ اللَّهُ لَهُ عَلَيْهِمْ فَوَجَّهَ إِلَيْهِ أَشْطَاطَائِيلَ مَلَكُكَ الْعَذَابِ فَقَالَ لَهُ: يَا إِسْمَاعِيلُ! أَنَا أَشْطَاطَائِيلُ مَلَكُ الْعَذَابِ وَجَّهَنِي إِلَيْكَ رَبُّ الْعِزَّةِ لِأَعَذَّبَ قَوْمَكَ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ إِنْ شِئْتَ.

فَقَالَ لَهُ إِسْمَاعِيلُ: لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَمَا حَاجَتُكَ يَا إِسْمَاعِيلُ؟! فَقَالَ: يَا رَبِّ! إِنَّكَ أَخَذْتَ الْمِيثَاقَ لِنَفْسِكَ بِالرُّبُوبِيَّةِ وَالْمَحَمَدِ بِالنُّبُوَّةِ وَ

لَأَوْصِيَّيَاهُ بِالْوَلَايَةِ وَ أَخْبَرَتْ خَيْرَ خَلْقِكَ بِمَا تَفَعَّلُ أُمَّتُهُ بِالْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ مِنْ بَعْدِ نَبِيِّهَا، وَإِنَّكَ وَعَدْتِ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ تَكْرَهُهُ إِلَى الدُّنْيَا حَتَّى يَنْتَقِمَ بِنَفْسِهِ مِمَّنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِهِ، فَحَاجَتِي إِلَيْكَ يَا رَبَّ! أَنْ تَكْرُنِي إِلَى الدُّنْيَا حَتَّى أَنْتَقِمَ مِمَّنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِي، كَمَا تَكْرَهُ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَوَعَدَ اللَّهُ إِسْمَاعِيلَ بْنَ حَزْقِيلَ ذَلِكَ فَهُوَ يُكْرَهُ مَعَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

بريد بن معاوية العجلي روايت کرده که محضر امام صادق عليه السلام عرض کردم: ای پسر رسول خدا! خبر دهید به من از اسماعیل که حق تعالی در کتاب خودش از او یاد کرده و فرموده: «وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا»، آیا مقصود، اسماعیل بن ابراهیم ۸ است، چه آنکه مردم این طور می پندارند که وی اسماعیل بن ابراهیم می باشد؟ حضرت عليه السلام فرمودند: اسماعیل پیش از حضرت ابراهیم از دنیا رفت و جناب ابراهیم عليه السلام حجت قائم حق تعالی و صاحب شریعت بود و با این حال اسماعیل با چنین موقعیتی به جانب چه کسانی می توانست مبعوث باشد؟! راوی می گوید: محضر مبارکش عرض کردم: پس اسماعیل در آیه ی مذکور چه کسی است؟ حضرت فرمودند: وی اسماعیل بن حزقیل پیغمبر می باشد که خداوند متعال او را به جانب قومش مبعوث نمود و آنها وی را تکذیب کرده و کشتند و سپس پوست صورتش را کردند، پس خداوند به ایشان غضب نمود و اسطاطایل را که فرشته ی

ص: ۲۵۷

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۲۸ / بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۳۹۰ و ج ۴۴، ص ۲۳۷ و ج ۵۳، ص ۱۰۵ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۷۲۰ / كامل الزيارات، النص، ص ۶۵ / مختصر البصائر، ص ۴۳۱ .

عذاب است بر او نازل کرد، فرشته عرضه داشت: ای اسماعیل! من اسطائیل فرشته عذاب می باشم، پروردگار متعال من را نزد شما فرستاده تا قوم شما را به انواع عذاب ها عذاب نمایم، و در صورتی که بخواهی ایشان را به بلاها و گرفتاری ها مبتلا سازم. اسماعیل به او فرمود: به این امر نیاز و احتیاجی ندارم.

پس حق تعالی وحی فرستاد: ای اسماعیل! حاجت تو چیست؟ عرض کرد: پروردگارا! از بندگانت عهد و میثاق گرفتی که تو را ربّ و پروردگار دانسته و حضرت محمد صلی الله علیه واله را پیغمبر و اوصیاء کرامش را ولیّ بدانند و به بهترین مخلوقات خبر دادی که امتش با حسین بن علی علیهما السلام بعد از پیامبرشان چه خواهند نمود، و به حسین علیه السلام وعده دادی که به دنیا رجعت می کند تا خودش از آن قوم جفا کار انتقام بگیرد.

پس حاجت من به تو ای پروردگارم! آن است که من را نیز به دنیا برگردانی تا انتقام خود را از ظالمین بگیرم، همان طوری که حسین علیه السلام را به دنیا بازگردانیدی، پس حق تعالی به اسماعیل بن حزقیل وعده داد او را با حسین بن علی علیهما السلام به دنیا برگرداند.

کد آیه: ۱۹/۷۵ اسم آیه: اهمیت قیام حضرت مهدی علیه السلام

أَقْلُ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَ أضعفُ جُنْدًا}.

بگو: «کسی که در گمراهی است، باید خداوند به او مهلت دهد تا زمانی که وعده الهی را با چشم خود ببیند: یا عذاب (این دنیا)، یا (عذاب) قیامت! (آن روز) خواهند دانست چه کسی جایش بدتر، و لشکرش ناتوانتر است!» عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ...

قُلْتُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: «حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَ أضعفُ جُنْدًا» قَالَ: أَمَّا قَوْلُهُ: «حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ»، فَهُوَ خُرُوجُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ السَّاعَةُ فَسَيَعْلَمُونَ ذَلِكَ الْيَوْمَ مَا نَزَلَ بِهِمْ مِنَ اللَّهِ عَلَىٰ يَدَيْ قَائِمِهِ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ: «مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا يَعْنِي عِنْدَ الْقَائِمِ وَ أضعفُ جُنْدًا»... (۱)

ص: ۲۵۹

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۰ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۳ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۳۲ و ج ۵۱، ص ۶۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۲۷ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۰۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۲۶۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۳۵۵ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۱.

ابو بصیر گوید در خبری طولانی از امام صادق علیه السلام راجع به قول خداوند عجل الله ، عرض کردم: خداوند می فرماید: «تا چون موعود خویش یا عذاب و یا رستاخیز را ببینند، خواهند دانست کیست که مکانش بدتر و سپاهش ناتوانتر است».

حضرت فرمودند: اما اینکه فرماید: «تا چون موعود خویش را ببینند»، آن خروج قائم علیه السلام و رستاخیز است، در آن روز خواهند دانست آنچه را که خداوند به دست قائمش بر آنها فرود می آورد، اینست که می فرماید: «کیست که مکانش بدتر (یعنی نزد قائم) و سپاهش ناتوانتر است» ...

ص: ۲۶۰

کد آیه: ۱۱۰ / ۲۰ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی علیه السلام

{يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا}.

آنچه را پیش رو دارند، و آنچه را (در دنیا) پشت سر گذاشته اند می داند ولی آنها به (علم) او احاطه ندارند! علی بن ابراهیم، فی قوله تعالى: «يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا»، قال: «ما بين أيديهم»، ما مضى من أخبار الأنبياء، «و ما خلفهم»، من أخبار القائم عليه السلام (۱).

علی بن ابراهیم در باره ی قول خداوند تعالی: «يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا»، گفت: «آنچه بر آنان گذشته»، یعنی آنچه از اخبار و جریانات پیامبران گذشته است و «آنچه در آینده خواهد آمد»، یعنی آنچه از اخبار حضرت قائم علیه السلام خواهد آمد .

ص: ۲۶۱

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۷۸ / إلزام الناصب، ج ۱، ص ۷۴ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۲۱ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۳۵۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۳۹۵.

کد آیه: ۱۱۳/۲۰ اسم آیه: یاد ظهور حضرت مهدی علیه السلام و خروج سفیانی

{وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا}.

و این گونه آن را قرآنی عربی (فصیح و گویا) نازل کردیم، و انواع وعیدها (و اندازها) را در آن بازگو نمودیم، شاید تقوا پیشه کنند یا برای آنان تذکری پدید آورد! فی تفسیر القمی: «أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا»، یعنی: ما يُحْدِثُ مِنْ أَمْرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ السُّفْيَانِيُّ (۱).

علی بن ابراهیم در تفسیرش آورده: یعنی آنچه از امر و ماجرای حضرت قائم علیه السلام و سفیانی اتفاق می افتد.

ص: ۲۶۲

۱- - بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۴۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۸۰ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۳۹۶.

کد آیه: ۲۰/۱۱۵ اسم آیه: عهد خداوند

{وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَىٰ وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا}.

پیش از این، از آدم پیمان گرفته بودیم امّا او فراموش کرد و عزم استواری برای او نیافتیم! ۱- عَيْنُ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ... ثُمَّ أَخَذَ الْمِيثَاقَ عَلَى النَّبِيِّينَ، فَقَالَ: أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ وَ أَنَّ هَذَا مُحَمَّدٌ رَسُولِي وَ أَنَّ هَذَا عَلِيُّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، قَالُوا: بَلَىٰ فَتَبَّتْ لَهُمُ النَّبُوَّةُ وَ أَخَذَ الْمِيثَاقَ عَلَىٰ أَوْلَى الْعَزْمِ أَنَّنِي رَبُّكُمْ وَ مُحَمَّدٌ رَسُولِي وَ عَلِيُّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَوْصِيَةٌ يَأْتِيهِ مِنْ بَعْدِهِ وَ لَهُ أَمْرِي وَ حُزْنٌ عَلِيمٌ وَ أَنَّ الْمَهْدِيَّ أَنْتَصِرُ بِهِ لِذِينِي وَ أَظْهَرُ بِهِ دَوْلَتِي وَ أَنْتَقِمُ بِهِ مِنْ أَعْدَائِي وَ أُعْبَدُ بِهِ طَوْعًا وَ كَرْهًا، قَالُوا: أَفَرَزْنَا يَا رَبُّ! وَ شَاهِدْنَا، وَ لَمْ يَجْحَدْ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَمْ يَقْرَأْ، فَتَبَّتِ الْعَزِيمَةُ لَهُؤُلَاءِ الْخَمْسَةِ فِي الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَمْ يَكُنْ لِآدَمَ عَزْمٌ عَلَى الْإِقْرَارِ بِهِ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَىٰ وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا». (۱)

ص: ۲۶۳

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۳۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۴ / بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۲۷۹ و ج ۶۴، ص ۱۱۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۸۱ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۱۳ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۲۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۳۶۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۴۰۱ / الکافی، ج ۲، ص ۸.

حمران از امام باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: ... پروردگار از تمام پیغمبران عهد و پیمان گرفت و فرمود: آیا من پروردگار شما نیستم و محمد صلی الله علیه و اله پیغمبر من نیست و علی امیر المؤمنین علیه السلام نمی باشد؟ همه عرض کردند: بلی همینطور است شما پروردگار ما و محمد صلی الله علیه و اله پیغمبر و علی وصی او امیر المؤمنین علیه السلام است، نبوت برای ایشان مقرر و ثابت گردیده، پس از آن از پیغمبران عهد دیگری گرفت و فرمود: بدانید من پروردگار شما هستم و محمد صلی الله علیه و اله پیغمبر خاتم و رسول من است و علی امیر المؤمنین علیه السلام و اوصیاء بعد از او والیان و خزان علم من باشند و به وسیله ی مهدی علیه السلام یاری می کنم دین خود را و انتقام می کشم از دشمنان خود و پرستش کرده می شوم از روی رغبت و کراهت.

آن پیغمبران عرض کردند: پروردگارا ما اقرار و اعتراف داریم و گواهی می دهیم، آدم انکار نکرد فرموده ی پروردگار را نسبت به ولایت اوصیاء، ولی اقرار و اعتراف هم نمود، پس آدم عزم و استواری نداشت بر اقرار به ولایت، و آنهاییکه عزم راسخ داشتند به میثاق خود وفادار بودند و به آن عهد اقرار داشتند و فقط پنج نفر بودند: حضرت نوح و حضرت ابراهیم و موسی و عیسی و پیغمبر خاتم صلی الله علیه و اله .

۲- عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ : «وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسِيَ وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا».

قَالَ: عَهْدُنَا إِلَيْهِ فِي مُحَمَّدٍ وَ الْمَائِمَةِ مِنْ بَعْدِهِ فَتَرَكَ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ عَزْمٌ أَنَّهُمْ هَكَذَا وَ إِنَّمَا سُمِّيَ أَوْلُو الْعَزْمِ أَوْلَى الْعَزْمِ لِأَنَّهُ عَهْدَ إِلَيْهِمْ فِي مُحَمَّدٍ وَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ وَ الْمَهْدِيِّ وَ سِيرَتِهِ وَ أَجْمَعَ عَزْمُهُمْ عَلَى أَنَّ ذَلِكَ كَذَلِكَ وَ الْإِقْرَارِ بِهِ. (١)

جابر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله : «وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا».

فرمودند: مراد از آن عهد، عهدی است که در باره ی محمد و آل محمد صلی الله علیه و اله خداوند با آدم نمود و آدم عهد مزبور را فراموش نموده و بر پیمان خود ثابت و استوار نماند و ترک عهد نمود نسبت به محمد صلی الله علیه و اله و ائمه بعد از آنحضرت.

و فرمودند: سبب آنکه چند تن از پیغمبران را اولو العزم گویند آنست که خداوند از آنها در باره ی حضرت محمد صلی الله علیه و اله و اوصیاء او تا حضرت قائم علیه السلام از ایشان عهد و پیمان گرفت و آنها با عزمی راسخ به میثاق خود وفادار بودند و به آن عهد اقرار داشتند.

ص: ۲۶۵

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۹ و ص ۱۱۵ / بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۵ و ج ۲۶، ص ۲۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۸۰ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۷۰ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۲۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۳۶۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۴۰۰ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۲۲ / الکافی، ج ۱، ص ۴۱۶ .

کد آیه: ۱۲۴ / ۲۰ اسم آیه: خواری دشمنان در رجعت

{وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى}.

و هر کس از یاد من روی گردان شود، زندگی (سخت و) تنگی خواهد داشت و روز قیامت، او را نابینا محسور می کنیم! عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَال: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا»، قَالَ: هِيَ وَاللَّهُ النَّصَابُ، قَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، قَدْ رَأَيْتَاهُمْ دَهْرَهُمْ الْأَطْوَلَ فِي كِفَايَةِ حَتَّى مَاتُوا، قَالَ: ذَلِكَ وَاللَّهِ فِي الرَّجْعَةِ يَأْكُلُونَ الْعَذْرَةَ. (۱)

معاویه بن عمار روایت نموده که گفت: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: معنی زندگی تنگ در آیه: «وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا»، هر کس از ذکر ما روی بگرداند، گذران تنگی برای او خواهد بود چیست؟ حضرت فرمودند: به خدا قسم! این آیه در باره نواصب (و دشمنان ما) است، عرض کردم: قربانت گردم! ما که آنها را همواره در ناز و نعمت دیده و می بینیم و بدین گونه هم می میرند. حضرت فرمودند: به خدا قسم این، در هنگام رجعت خواهد بود که در آن زمان آنها نجاست می خورند.

ص: ۲۶۶

-
- ۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۸ / الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۲۵۵ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۳، ص ۷۸۵ / تفسير الصافي، ج ۳، ص ۳۲۵ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۶۵ / تفسير كنز الدقائق، ج ۸، ص ۳۶۹ / تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۴۰۵ / مختصر البصائر، ص ۹۱.

کد آیه: ۱۳۵/۲۰ اسم آیه: راه صاف و هموار

{قُلْ كُلُّ مُتَّبِعٍ فَتَرْبِّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى}.

بگو: «همه (ما و شما) در انتظاریم! (ما در انتظار وعده پیروزی، و شما در انتظار شکست ما!) حال که چنین است، انتظار بکشید! اما به زودی می دانید چه کسی از اصحاب صراط مستقیم، و چه کسی هدایت یافته است! عَنْ عِيسَى بْنِ دَاوُدَ النَّجَّارِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى»، قَالَ: «الصِّرَاطُ السَّوِيُّ» هُوَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْمَهْدِيُّ مَنِ اهْتَدَى إِلَى طَاعَتِهِ وَ مِثْلَهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى»، قَالَ: إِلَى وَ لَاتَيْنَا. (۱)

از عیسی بن داود نجار از موسی بن جعفر علیهما السلام نقل نموده که حضرت فرمودند: از پدرم در باره ی آیه: «فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى»، سؤال نمودم: پدرم فرمودند: «صراط سوی» قائم آل محمد؟ است، و مهدی کسی است که راه به اطاعت از او پیدا کند، و شبیه این در قرآن این آیه است: «وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى»، یعنی: به ولایت ما هدایت پیدا می کند.

ص: ۲۶۷

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۴ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۵۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۷۹۲ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۳۱۷ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۱۷.

کد آیه: ۱۵ تا ۲۱/۱۲ اسم آیه: فرار و شکست دشمنان

{فَلَمَّا أَحْسُوا بِأَسِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ (۱۲) لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشِيئُونَ (۱۳) قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (۱۴) فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ (۱۵)}.

هنگامی که عذاب ما را احساس کردند، ناگهان پا به فرار گذاشتند! (۱۲) (گفتیم: فرار نکنید و به زندگی پر ناز و نعمت، و به مسکنهای پر زرق و برقتان بازگردید! شاید (سائلان بیایند و) از شما تقاضا کنند (شما هم آنان را محروم بازگردانید!) (۱۳) گفتند: «ای وای بر ما! به یقین ما ستمگر بودیم!» (۱۴) و هم چنان این سخن را تکرار می کردند، تا آنها را درو کرده و خاموش ساختیم! (۱۵) ۱- عَنْ يَدْرِ بْنِ الْخَلِيلِ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَيَّا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ : «فَلَمَّا أَحْسُوا بِأَسِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشِيئُونَ»، قَالَ: إِذَا قَامَ الْقَائِمُ وَ بَعَثَ إِلَىٰ بَنِي أُمَيَّةَ بِالشَّامِ، فَهَرَبُوا إِلَى الرُّومِ، فَيَقُولُ لَهُمُ الرُّومُ: لَا نُدْخِلَنَّكُمْ حَتَّى تَنْصَرُوا، فَيَعْلَقُونَ فِي أَعْنَاقِهِمُ الصُّلْبَانَ فَيَدْخُلُونَهُمْ، فَإِذَا نَزَلَ بِحَضْرَتِهِمْ أَصْحَابُ الْقَائِمِ طَلَبُوا الْأَمَانَ وَ الصُّلْحَ، فَيَقُولُ أَصْحَابُ الْقَائِمِ: لِمَا نَفَعَلُ حَتَّى تَدْفَعُوا إِلَيْنَا مَنْ قَبْلَكُمْ مِنَّا، قَالَ: فَيَدْفَعُونَهُمْ إِلَيْهِمْ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ: «لَا

تَزَكُّوْا وَ ارْجِعُوْا اِلَى مَا اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ وَ مَسَاكِيْنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشِيْئُوْنَ»، قَالَ: يَسِيْءُ لَهُمُ الْكُنُوْزُ وَ هُوَ اَعْلَمُ بِهَا، قَالَ: فَيَقُوْلُوْنَ: «يَا وَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِيْنَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيْدًا خَامِدِيْنَ»، بِالسِّيْفِ. (۱)

بدر بن خلیل اسدی می گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام پیرامون آیه: «فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ، لَا تَزْكُضُوا وَ ارْجِعُوا اِلَى مَا اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ وَ مَسَاكِيْنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشِيْئُوْنَ»، می فرمودند: هر گاه امام قائم علیه السلام ظهور کند به دنبال بنی امیه در شام فرستد و آنها از آنجا به روم بگریزند و رومیان به آنها می گویند: ما شما را نمی پذیریم مگر آنکه مسیحی شوید، و آنها صلیب به گردن می آویزند و رومیان آنها را می پذیرند، و هنگامی که اصحاب امام قائم علیه السلام، بر رومیان وارد شوند و کشور آنها را تصرف کنند، ایشان امان خواهند و پیشنهاد صلح بدهند.

و اصحاب امام علیه السلام در پاسخ آنها می گویند: ما این کار را نمی کنیم، مگر اینکه افرادی را که به شما پناه آورده اند تسلیم ما کنید، و آنها ایشان را به اصحاب امام علیه السلام تسلیم نمایند.

و این است مفهوم آیه ی شریفه مذکوره، و نیز حضرت علیه السلام فرمودند: از آنها محل گنج ها را بپرسد، با اینکه خودش بدانها داناتر است، پس بنی امیه می گویند: «يَا وَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِيْنَ. فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيْدًا خَامِدِيْنَ»، به وسیله شمشیر.

ص: ۲۶۹

۱- - الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۴ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۷ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۲۰ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۳۲ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۳۹۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۴۱۴ / الکافی، ج ۸، ص ۵۱

۲- قَالَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي قَوْلِهِ: «وَكَمْ قَصَبٍ مِنَّا مِنْ قَرَبِهِ»، يَعْنِي: أَهْلَ قَرَبِهِ كَانَتْ ظَالِمَةً وَ أَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخِرِينَ، «فَلَمَّا أَحْسُوا بِأَسِينَا» يَعْنِي بَنِي أُمِّيَّة إِذَا أَحْسُوا بِالْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَزْكُضُونَ، «لَا تَزْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشْتَلُونَ»، يَعْنِي: الْكُنُوزَ الَّتِي كَنَزُوهَا قَالَ: فَيَدْخُلُ بَنُو أُمِّيَّة إِلَى الرُّومِ إِذَا طَلَبَهُمُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يُخْرِجُهُمْ مِنَ الرُّومِ وَ يُطَالِبُهُمْ بِالْكُنُوزِ الَّتِي كَنَزُوهَا... (۱)

علی بن ابراهیم در باره قول خداوند: «فَلَمَّا أَحْسُوا بِأَسِينَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَزْكُضُونَ»، یعنی چون بنی امیه عذاب ما را که به وسیله ظهور قائم آل محمد بر آنها فرو فرستیم، احساس کنند، از آن می گریزند، «لَا تَزْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشْتَلُونَ»، فرار نکنید و بازگردید تا شما را از آن نعمتها و جایگاهها که به خوش گذرانی سرگرم بودید بازخواست کنند.

چون امام زمان علیه السلام ظهور کند، بنی امیه از ترس به روم می گریزند، حضرت آنها را از روم بیرون می آورد و گنجهای که پنهان کرده اند را از آنها طلب می کند.

ص: ۲۷۰

۱- - إلیزام الناصب، ج ۱، ص ۱۶۹ / بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۴۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۶۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۴۱۵.

کد آیه: ۲۱/۷۳ اسم آیه: امام مهدی علیه السلام

{وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ}.

و آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما، (مردم را) هدایت می کردند و انجام کارهای نیک و برپاداشتن نماز و ادای زکات را به آنها وحی کردیم و تنها ما را عبادت می کردند.

عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ، إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ فَبَيْنَمَا هُوَ يُحَدِّثُهُ إِذْ خَرَجَ أَخِي مُحَمَّدٌ مِنْ بَعْضِ الْحُجْرِ، فَأَشْخَصَ جَابِرٌ بَبَصِيرِهِ نَحْوَهُ، ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ فَقَالَ: يَا غَلَامُ! أَقْبِلْ، فَأَقْبَلَ، ثُمَّ قَالَ: أَذْبِرْ، فَأَذْبَرَ، فَقَالَ: شَمَائِلُ كَشَمَائِلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا اسْمُكَ يَا غَلَامُ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ، قَالَ: ابْنُ مَنْ؟ قَالَ: ابْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: أَنْتَ إِذَا الْبِاقِرُ، قَالَ: فَانْكَبَّ عَلَيْهِ وَقَبَّلَ رَأْسَهُ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ، قَالَ: عَلَى رَسُولِ اللَّهِ أَفْضَلُ السَّلَامِ وَ عَلَيْكَ يَا جَابِرُ! بِمَا أَبْلَغْتَ السَّلَامَ، ثُمَّ عَادَ إِلَى مُصَلَّاهُ.

فَأَقْبَلَ يُحَدِّثُ أَبِي وَيَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لِي يَوْمًا: يَا جَابِرُ! إِذَا أَدْرَكَتَ وَلَدِي الْبَاقِرَ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ، فَإِنَّهُ سَمِيٌّ وَأَشْبَهُ النَّاسِ بِي، عِلْمُهُ عَلِيمِي وَ حُكْمُهُ حُكْمِي، سَبْعَةٌ مِنْ وُلْدِهِ أَمَنَاءُ مَعْصُومُونَ أَئِمَّةٌ أَبْرَارٌ، وَ السَّابِعُ مَهْدِيُّهُمْ الَّذِي يَمْلَأُ الدُّنْيَا قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلِئْتُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا، ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً

يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ» (۱).

از زید بن علی علیهما السلام روایت است که گفت: در خدمت پدرم علی بن الحسین علیهما السلام بودم که جابر بن عبد الله انصاری بر او وارد شد، در این میان که جابر با پدرم گفتگو می کرد برادرم (محمد بن علی علیهما السلام) از بعضی حجره ها بیرون آمد، جابر چشم به او دوخته سپس برخاسته نزدش رفت و گفت: ای فرزند نزدیک بیا. نزدیک آمد، سپس گفت: برگرد، برگشت جابر گفت: شمائلت چون شمائل رسول خدا صلی الله علیه واله است، ای فرزند نامت چیست؟ حضرت فرمودند: محمد، جابر عرض کرد: فرزند چه کسی؟ فرمودند: فرزند علی بن حسین بن علی بن ابی طالب، گفت: پس شما باقر هستی! و او را بغل کرده سر و دستهایش را بوسید، سپس عرض کرد: ای محمد! رسول خدا صلی الله علیه واله سلامت می رساند؟ فرمودند: بهترین سلامها بر رسول خدا و بر تو ای جابر که رساندی، سپس به همان حجره که مکان نمازشان بود برگشتند، پس جابر شروع کرد به گفتگو با پدرم و می گفت: که پیغمبر خدا صلی الله علیه واله روزی به من فرمودند: ای جابر آن گاه که فرزندم باقر را درک کردی سلام مرا به او برسان هر آینه او همانم من و شبیه ترین مردمان به من است، دانشش دانش من و حکمش حکم من است، هفت تن از فرزندانش امناء معصوم و امامان نیکوکارند، هفتمین شان

ص: ۲۷۲

۱- بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۶۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۲۹ / حلیه الأبرار، ج ۴، ص ۳۶۱ / کفایه الأثر، ص ۳۰۲.

مهدی آنها است که زمین را پر از عدل و داد کند چنانچه پر از ظلم و جور شده باشد، سپس این آیه را تلاوت فرمودند: و ایشان را پیشوایانی قرار دادیم که به امر ما راهنمایی کنند و به ایشان انجام دادن کارهای نیک و به پا داشتن نماز و دادن زکات را وحی کردیم و بودند برای ما عبادت کنندگان.

ص: ۲۷۳

کد آیه: ۹۵ / ۲۱ اسم آیه: عدم عمومیت رجعت

{و حَرَامٌ عَلَىٰ قَوْمٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ}.

و حرام است بر شهرها و آبادیهایی که (بر اثر گناه) نابودشان کردیم (که به دنیا بازگردند) آنها هرگز باز نخواهند گشت! قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ قَوْمٍ أَهْلَكَ اللَّهُ أَهْلَهَا بِالْعَذَابِ لَا يَرْجِعُونَ فِي الرَّجْعَةِ، وَ أَمَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَرْجِعُونَ الَّذِينَ مَحْضُوا الْإِيمَانَ مَحْضًا، وَ غَيْرُهُمْ مِمَّنْ لَمْ يَهْلِكُوا بِالْعَذَابِ وَ مَحْضُوا الْكُفْرَ مَحْضًا يَرْجِعُونَ. (۱)

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: هر قریه ای که خداوند اهلش را به عذاب هلاک کرد در رجعت بر نمی گردند، اما در قیامت برمی گردند، و در رجعت مؤمن خالص، و کافر خالص و آنان که به عذاب خدا نمرده اند برمی گردند.

نکته: پس این آیه بزرگترین دلیل بر اثبات رجعت است، چون هیچ مسلمانی منکر نیست که در قیامت همه زنده می شوند، چه هلاک شده باشند چه نشده باشند، پس اینکه می فرماید: «آنها ای که هلاک شده اند بر نمی گردند»، یعنی در رجعت بر نمی گردند، ولی هلاک شدگان قطعاً در قیامت برمی گردند تا وارد دوزخ شوند.

ص: ۲۷۴

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۸ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۲۴۷ و ص ۲۵۶ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۲ و ص ۶۱ / مختصر البصائر، ص ۱۵۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص ۹۱ و ج ۳، ص ۸۴۰ / تفسير كنز الدقائق، ج ۸، ص ۴۷۱ / تفسير نور الثقلين، ج ۳، ص ۴۵۸.

کد آیه: ۱۰۵ / ۲۱ اسم آیه: وارثان حقیقی زمین

{وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ}.

در «زبور» بعد از ذکر (تورات) نوشتیم: «بندگان شایسته ام وارث (حکومت) زمین خواهند شد!» ۱- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: قَوْلُهُ عَجَّلَ اللَّهُ: «أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»، هُمْ أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ. (۱)

از امام باقر علیه السلام روایت است که در باره ی قول خداوند: «البته بندگان شایسته من زمین را به ارث خواهند برد»، فرمودند: آنان اصحاب حضرت مهدی علیه السلام در آخر الزمان هستند.

۲- عَنِ عَيْسَى بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَّلَ اللَّهُ: «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»، قَالَ: آلُ مُحَمَّدٍ: وَ مَنْ تَابَعَهُمْ عَلَى مِنْهَا جِهَتِهِمْ، وَ الْأَرْضُ أَرْضُ الْجَنَّةِ. (۲)

ص: ۲۷۵

- ۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۴۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۵ / بحار الانوار، ج ۱۵، ص ۱۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۴۸ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۲۷ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۵۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۴۸۳.
- ۲- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۴۸ / تأویل الآيات، ص ۳۲۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۸، ص ۴۸۳.

عیسی بن داود از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت نموده که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله : «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»، فرمودند: عباد صالح در این آیه آل محمد: هستند، و هر که پیرو ایشان باشد مانند آنها است، و زمین که در آیه ذکر شده، زمین بهشت است.

ص: ۲۷۶

کد آیه: ۳۹/۲۲ اسم آیه: انتقام

{أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ}.

به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل گردیده، اجازه جهاد داده شده است چرا که مورد ستم قرار گرفته اند و خدا بر یاری آنها تواناست.

۱- عَنْ ابْنِ مُسَيْكَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ» الْمَأْيَةِ، قَالَ: إِنَّ الْعَامَّةَ يَقُولُونَ نَزَلَتْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا أُخْرِجَتْهُ قُرَيْشٌ مِنْ مَكَّةَ، وَ إِنَّمَا هُوَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا خَرَجَ يَطْلُبُ بَدَمَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَ هُوَ قَوْلُهُ: نَحْنُ أَوْلِيَاءُ الدَّمِ وَ طَلَّابُ الدِّيَةِ. (۱)

ابن مسکان از حضرت صادق علیه السلام در باره آیه: «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ» نقل کرده که حضرت فرمودند: عامه (اهل سنت) می گویند آیه در باره ی پیامبر اکرم صلی الله علیه واله نازل شده، هنگامی که قریش آن جناب را از مکه خارج کردند، اما مربوط به حضرت قائم علیه السلام است زمانی که برای انتقام خون حسین علیه السلام ظهور کند و این است معنی فرمایش او که ما اولیای مقتول و خونبها گیرانیم.

ص: ۲۷۷

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۵ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۲۴ و ج ۵۱، ص ۴۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۸۹ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۸۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۱۰۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۰۱.

۲- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ : «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ»، قَالَ: هِيَ فِي الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَصْحَابِهِ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که در تأویل فرمایش خدای تعالی که می فرماید: «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ»، آن حضرت فرمودند: این آیه در باره ی قائم علیه السلام و یاران او نازل شده است.

ص: ۲۷۸

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۸۹ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۲۷ و ج ۵۱، ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۸۸ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۳۳۴ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۴۱ .

کد آیه: ۴۱/۲۲ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی علیه السلام بر تمام عالم

{الَّذِينَ إِنَّ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ}.

همان کسانی که هر گاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را برپا می دارند، و زکات می دهند، و امر به معروف و نهی از منکر می کنند، و پایان همه ی کارها از آن خداست! ۱- عَنْ أَبِي الْحَارِثِ رُوِيَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ عَجَلَ اللَّهُ : «الَّذِينَ إِنَّ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ»، قَالَ: هَذِهِ لآلِ مُحَمَّدٍ:، وَ الْمُهَيِّدِيُّ وَ أَصْحَابِهِ يُمْلِكُهُمُ اللَّهُ تَعَالَى مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا، وَ يُظْهِرُ الدِّينَ وَ يُمِيتُ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهِ بِهِ وَ بِأَصْحَابِهِ الْبِدْعَ وَ الْبَاطِلَ، كَمَا أَمَيَاتِ السَّفَهَةِ الْحَقِّ، حَيْثَى لَمَّا يَرَى أَثَرَ مِنَ الظُّلْمِ، وَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، «وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ». (۱)

ابو جارود از حضرت باقر علیه السلام نقل کرده در مورد آیه: «الَّذِينَ إِنَّ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ...»، که حضرت فرمودند: این آیه اختصاص به آل محمد صلی الله علیه و اله

ص: ۲۷۹

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۸۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۵ و ج ۲، ص ۲۷۷ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۶۵ و ج ۵۱، ص ۴۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۹۳ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۳۹ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۸۲ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۸۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۱۱۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۰۶.

دارد، حضرت مهدی علیه السلام و اصحابش که خداوند آنها را مالک شرق و غرب عالم می کند و دین را به وسیله او بر تمام ادیان پیروز می نماید، و باطل و دین های ساختگی را به همت او و یارانش از میان بر می دارد، چنانچه پیش از ظهور او سفاهت و نادانی پرده بر روی حق و حقیقت کشیده است، و عدالت آنچنان گسترش می یابد که اثری از ظلم باقی نمی ماند، همه امر به معروف و نهی از منکر می کنند، «و پایان همه ی کارها از آن خداست».

۲- عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، قَالَ: إِذَا قَامَ الْقَائِمُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! نَحْنُ الَّذِينَ وَعَدَكُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ».(۱)

زید بن علی علیهما السلام گفت: چون قائم آل محمد: قیام کند، می گوید: ای مردم! ما همان هایی هستیم که خداوند در کتابش به شما وعده داده است: «الذین ان مکناهم فی الارض ...».

ص: ۲۸۰

۱- بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۳ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۲۷۴ و ص ۶۵۷ / شواهد التنزیل لقواعد التفضیل، ج ۱، ص ۵۲۳.

کد آیه: ۴۵/۲۲ اسم: محرومیت عصر غیبت از علم امام

{فَكَأَيُّنَ مِنْ قَوْمِهِ أَهْلَكْنَاهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ فَمَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَ بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَ قَصْرِ مَشِيدٍ}.

چه بسیار شهرها و آبادیهایی که آنها را نابود و هلاک کردیم در حالی که (مردمش) ستمگر بودند، بگونه ای که بر سقفهای خود فروریخت! و چه بسیار چاه پر آب که بی صاحب ماند و چه بسیار قصرهای محکم و مرتفع! ۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ : «وَ بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَ قَصْرِ مَشِيدٍ»، فَقَالَ: «البئْرُ المُعَطَّلَةُ»، الإمامُ الصَّامِتُ، «وَ القَصْرُ المَشِيدُ»، الإمامُ النَّاطِقُ. (۱)

ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام ، در تفسیر این آیه: «وَ بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَ قَصْرِ مَشِيدٍ»، فرمودند: مقصود از «بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ» امام خاموش، و مقصود از «قَصْرِ مَشِيدٍ» امام ناطق است.

۲- علی بن ابراهیم فی تفسیر قوله تعالى: «وَ بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَ قَصْرِ مَشِيدٍ»، قَالَ: هُوَ مَثَلٌ لِآلِ مُحَمَّدٍ، قَوْلُهُ: «بئْرٍ مُعَطَّلَةٍ»، هِيَ الَّتِي لَا يَسْتَشْقِي مِنْهَا، وَ هُوَ الإمامُ الَّذِي قَدْ

ص: ۲۸۱

۱- - إثبات الهداه، ج ۱، ص ۱۴۲ / بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۱۰۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۱۱۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۰۶ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۴۱۷.

غَابَ فَلَا يُقْتَبَسُ مِنْهُ الْعِلْمُ، «وَالْقَصِيرُ الْمَشِيدُ»، هُوَ الْمُرْتَفَعُ وَهُوَ مَثَلُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْأئِمَّةِ وَفَضَائِلِهِمُ الْمَشْرِفَةِ عَلَى الدُّنْيَا. (۱)

علی بن ابراهیم در تفسیر قول خداوند تعالی: «وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَقَصِيرٍ مَشِيدٍ»، می گوید: این مثالی برای آل محمد است: «بِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ»، چاهی است که آب از آن برداشته نشود، و آن امامی است که غائب باشد که از نور علم او استفاده نمی شود تا وقت ظهور، «وَقَصِيرٍ مَشِيدٍ»، یعنی کاخ بلند که مثل برای امیر المؤمنین و ائمه: و فضائل منتشر شده ی آنها در جهان است.

ص: ۲۸۲

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۰۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۸۹۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۳۴۰ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۸۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۱۱۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۰۷.

کد آیه: ۶۰/۲۲ اسم آیه: عقوبت

{ذَلِكَ وَ مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيُنْصَرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُؤٌ غَفُورٌ}.

(آری،) مطلب چنین است! و هر کس به همان مقدار که به او ستم شده مجازات کند، سپس مورد تعدی قرار گیرد، خدا او را یاری خواهد کرد یقیناً خداوند بخشنده و آمرزنده است! قال علی بن ابراهیم القمی: «و مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيُنْصَرَنَّهُ»، یعنی رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، «بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ»، یعنی حِينَ أَرَادُوا أَنْ يَقْتُلُوهُ «ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ، لِيُنْصَرَنَّهُ اللَّهُ»، بِالْقَائِمِ مِنْ وُلْدِهِ عَلَيْهِ السَّلَام. (۱)

علی بن ابراهیم قمی در تفسیر: «و مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيُنْصَرَنَّهُ اللَّهُ»، گوید: یعنی منظور خدا که می فرماید: «و مَنْ عَاقَبَ»، حضرت محمد صلی الله علیه و آله است، و منظور از جمله: «بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ»، آن موقعی است که کفار قریش می خواستند حضرت رسول را به قتل برسانند، و مقصود از جمله: «ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيُنْصَرَنَّهُ اللَّهُ»، حضرت قائم علیه السلام میباشد که از فرزندان پیامبر است.

ص: ۲۸۳

۱- الزام الناصب، ج ۱ ص ۷۶ / بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۱۶۸ و ج ۵۱، ص ۴۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۳، ص ۹۰۶ / تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۳۸۸ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۸۷.

کد آیه: ۶۵/۲۲ اسم آیه: حضرت مهدی علیه السلام امان اهل زمین

{أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَكَ تَجْرَى فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ رَحِيمٌ}.

آیا ندیدی که خداوند آنچه را در زمین است مسخر شما کرد و (نیز) کشتیهای را که به فرمان او بر صفحه اقیانوسها حرکت می کنند و آسمان را نگه می دارد، تا جز به فرمان او، بر زمین فرو نیفتند؟ خداوند نسبت به مردم رحیم و مهربان است! ۱- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَهْرَانَ الْأَعْمَشِ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام ، قَالَ: نَحْنُ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ، وَحُجُجُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ، وَ سَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ، وَ قَادَةُ الْعُرَى الْمُحْجَلِينَ، وَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ، وَ نَحْنُ أَمِيَانُ أَهْلِ الْأَرْضِ، كَمَا أَنَّ النُّجُومَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ، وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاءَ، أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَ بِنَا يُمَسِّكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا، وَ بِنَا يُنْزِلُ الْغَيْثَ، وَ بِنَا يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ وَ يُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ، وَ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَام : وَ لَمْ تَخُلُ الْأَرْضُ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ فِيهَا، ظَاهِرٌ مَشْهُورٌ، أَوْ غَائِبٌ مَسْتُورٌ، وَ لَا تَخْلُو إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ فِيهَا، وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يُعْبَدِ اللَّهُ.

قَالَ سَلِيمَانُ: فَقُلْتُ لِلصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَكَيْفَ يَنْتَفِعُ النَّاسُ بِالحُجَّةِ الغَائِبِ الْمَسْتُورِ؟ قَالَ: كَمَا يَنْتَفِعُونَ بِالشَّمْسِ إِذَا سَتَرَهَا السَّحَابُ. (١)

سليمان اعمش از حضرت صادق عليه السلام نقل کرده که آن جناب از پدر بزرگوارشان حضرت محمد بن علی علیهما السلام و ایشان از پدر بزرگوارشان علی بن حسین علیهما السلام، روایت کرده اند که حضرت فرمودند: ما امامان مسلمانان، و حجتهای خدا بر عالمیان، و آقای مؤمنان، و پیشوای روسفیدان، و سروران اهل ایمانیم، ما امان اهل زمین هستیم، چنانچه ستارگان امان اهل آسمانند، خداوند به واسطه ی ما آسمان را نگه داشته که بر زمین فرو نریزد مگر به اجازه او، و به وسیله ی ما زمین را نگه داشته که اهلش را تکان ندهد، باران به واسطه ی ما می بارد، و رحمت به واسطه ی ما گسترش می یابد، و زمین نعمتهای خود را خارج می کند، و اگر امام در زمین نباشد زمین اهل خود را فرو برد.

سپس فرمودند: از زمانی که خداوند آدم را آفرید زمین از حجت خالی نبود، یا حجتی آشکار و مشهور، و یا غائب و مستور، و تا روز قیامت هم از حجت خالی نخواهد بود، اگر چنین نبود خداوند عبادت نمی شد.

سليمان گفت: به حضرت صادق عليه السلام عرض کردم: چگونه مردم از حجت غائب و مستور بهره مند می شوند؟ حضرت فرمودند: همان طوری که از خورشید پشت ابر بهره مند می شوند.

ص: ۲۸۵

۱- - الأمالی (لِلصَّدُوقِ)، النص، ص ۱۸۶ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۱۳۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۱۹ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۰۷ / منتخب الأنوار المضيئه فی ذکر القائم الحجه؟، النص، ص ۳۲.

٢- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: حَدَّثَنِي جَبْرِئِيلُ عَنْ رَبِّ الْعَرْشِ حَيْلٌ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ عَلِمَ أَنَّ لِي إِلَهًا إِلَّا أَنَا وَخِيَدِي، وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَيْدِي وَرَسُولِي، وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ خَلِيفَتِي، وَ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ حُجَجِي، أُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي، ... فَقَامَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ مِنَ الْأَئِمَّةِ مَنْ وُلِدَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ؟ قَالَ: الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ فِي زَمَانِهِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ الْبَاقِرُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، وَ سَيِّدُ رُكَّتِهِ يَا جَابِرُ! فَإِذَا أُذِرْكُتَهُ فَأَقْرِنْتَهُ مِنِّي السَّلَامَ، ثُمَّ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ الْكَوَظِمُ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، ثُمَّ الرَّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى، ثُمَّ التَّقِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ النَّقِيُّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ الزَّكِيُّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ ابْنُهُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ، مَهْدِيُّ أُمَّتِي، الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جُورًا وَ ظُلْمًا، هُوَلَمَاءِ يَا جَابِرُ! خُلَفَائِي وَ أَوْصِيَاءِي وَ أَوْلَادِي وَ عِتْرَتِي، مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَنِي، وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَانِي، وَ مَنْ أَنْكَرَهُمْ أَوْ أَنْكَرَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَقَدْ أَنْكَرَنِي، بِهِمْ يُمَسِّكُ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهِ السَّمَاءِ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَ بِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا. (١)

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: جبرئیل از خداوند عجل الله فراموش کرد که فرمود: هر کس بداند که هیچ معبودی جز من نیست و محمد بنده و فرستاده من است و علی بن ابی طالب جانشین من است و ائمه ای که از فرزندان او هستند حجت‌های من هستند، او را به رحمت خود به بهشت داخل می‌سازم، ... آنگاه جابر بن عبد الله

ص: ٢٨٦

١- - إثبات الهداه، ج ٢، ص ٧٦ / الإحتجاج (للطبرسی)، ج ١، ص ٦٩ / إلزام الناصب، ج ١، ص ١٧٢ / بحار الأنوار، ج ٢٧، ص ١١٩ و ج ٣٦، ص ٢٥٢ / كشف الغمه فی معرفه الأئمه (ط- القديمه)، ج ٢، ص ٥١٠ / كفايه الأثر، ص ١٤٤ / كمال الدين و تمام النعمه، ج ١، ص ٢٥٨ .

انصاری از جا برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا! ائمه از فرزندان علی بن ابی طالب علیهما السلام چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: حسن و حسین سرور جوانان بهشت، سپس سید العابدین در زمانش علی بن الحسین، سپس محمد بن علی الباقر، و تو ای جابر! او را درک می کنی و آن هنگام که او را دیدی سلام مرا به او برسان، سپس جعفر بن محمد الصادق، سپس موسی بن جعفر الکاظم، سپس علی بن موسی الرضا، سپس محمد بن علی التقی، سپس علی بن محمد التقی، سپس حسن بن علی الزکی، سپس فرزند او قائم به حق، مهدی امّتم، همان که زمین را پر از عدل و داد نماید، همان گونه که پر از جور و ظلم شده باشد.

ای جابر! آنان جانشینان و اوصیاء و اولاد و عترت من هستند، کسی که ایشان را اطاعت کند مرا اطاعت کرده است، و کسی که از آنان سرپیچی کند مرا سرپیچی کرده است، و کسی که ایشان را یا یکی از آنان را انکار کند مرا انکار کرده است، به واسطه ی ایشان است که خداوند آسمان را نگاه داشته که بر زمین نیفتد مگر به اذن او، و به سبب ایشان است که خداوند زمین را حفظ کرده که اهلش را نلرزاند.

کد آیه: ۷۷/۲۳ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین علیه السلام

{حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ}.

تا زمانی که دری از عذاب شدید به روی آنان بگشاییم، (و چنان گرفتار می شوند که) ناگهان به کلی مأیوس گردند.

عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فِي قَوْلِهِ: «حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ»، هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا رَجَعَ فِي الرَّجْعَةِ (۱).

جابر بن یزید از امام باقر علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی قول خداوند: «حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ»، فرمودند: او علی بن ابیطالب علیهما السلام است هنگامی که در زمان رجعت برمی گردد.

ص: ۲۸۸

۱- - بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۶۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۷۲۱ و ج ۴، ص ۳۲ / مختصر البصائر، ص ۸۸.

کد آیه: ۱۰۱/۲۳ اسم آیه: انساب

{فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ}.

هنگامی که در «صور» دمیده شود، هیچ یک از پیوندهای خویشاوندی میان آنها در آن روز نخواهد بود و از یکدیگر تقاضای کمک نمی کنند (چون کاری از کسی ساخته نیست)! عَنْ جَهْمِ بْنِ أَبِي جَهْمَةَ (جهنه) قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ الْأَرْوَاحَ قَبْلَ الْأَبْدَانِ بِاللَّفَى عَامًا، ثُمَّ خَلَقَ الْأَبْدَانَ بَعْدَ ذَلِكَ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا فِي السَّمَاءِ تَعَارَفَ فِي الْأَرْضِ، وَمَا تَنَازَرَ مِنْهَا فِي السَّمَاءِ تَنَازَرَ فِي الْأَرْضِ، فَإِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَثَ الْأَخَ فِي الدِّينِ، وَ لَمْ يُورَثِ الْأَخَ فِي الْوِلْدَانِ، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ»، «فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ». (۱)

از جهم بن جهمه یا (جهنه) روایت است که گفت: از امام موسی بن جعفر علیهما السلام شنیدم، که می فرمودند: همانا خداوند تبارک و تعالی ارواح را دو هزار سال قبل از بدنها آفرید، سپس بعد از آن، بدنها را آفرید، پس هر کدام از آنها در آسمانها با هم

ص: ۲۸۹

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۷ / دلائل الإمامه (ط- الحدیثه)، ص ۴۸۵.

آشنا شدند در زمین با هم آشنا شوند، و هر کدام در آسمان ناشناس بوده اند در زمین نیز ناشناس خواهند بود، پس چون قائم علیه السلام قیام کند برادران دینی از هم ارث خواهند برد، و برادرانی که از یک پدر و مادر بوده اند از هم ارث نخواهند برد، و این است قول خداوند عجل الله در کتاب خود: «همانا اهل ایمان رستگار شدند»، «پس چون در صور دمیده شود در آن روز هیچ نسبی بین آنان نیست و پرسیده نشوند».

ص: ۲۹۰

کد آیه: ۳۵/۲۴ اسم آیه: نور خدا

{اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}.

خداوند نور آسمانها و زمین است مثل نور خداوند همانند چراغدانی است که در آن چراغی (پرفروغ) باشد، آن چراغ در حبابی قرار گیرد، حبابی شفاف و درخشانده همچون یک ستاره فروزان، این چراغ با روغنی افروخته می شود که از درخت پربرکت زیتونی گرفته شده که نه شرقی است و نه غربی (روغنش آن چنان صاف و خالص است که) نزدیک است بدون تماس با آتش شعله ور شود نوری است بر فراز نوری و خدا هر کس را بخواهد به نور خود هدایت می کند، و خداوند به هر چیزی داناست.

روی عن جابر بن عبد الله الأنصاري، قال: دخلتُ إلى مَسْجِدِ الْكُوفَةِ، وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْتُبُ بِإِصْبَعِهِ وَيَتَبَسَّمُ، فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! مَا الَّذِي يَضْحَكُكَ؟ فَقَالَ: عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ وَ لَمْ يَعْرِفْهَا حَقَّ مَعْرِفَتِهَا، فَقُلْتُ لَهُ: أَيُّ آيَةٍ؟ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! فَقَالَ: قَوْلُهُ تَعَالَى: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ»،

«المشكاه»، مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، «فِيهَا مَضِيْبَاحٌ»، أَنَا الْمَصْبَاحُ، «فِي زُجَاجِهِ الزُّجَاجَةُ»، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ»، وَهُوَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «يُوقَدُ مِنْ شَجَرِهِ مُبَارَكِهِ»، مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «زَيْتُونَهُ»، جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «لَا شَرْقِيَّةَ»، مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، «وَلَا غَرْبِيَّةَ»، عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ»، مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «وَلَوْ لَمْ تَمَسَّ شُهُ نَارًا»، عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «نُورٌ عَلَى نُورٍ»، الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، «يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ»، الْقَائِمُ الْمَهْدِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «وَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ». (١)

از جابر بن عبدالله انصاری روایت است که می گوید: به مسجد کوفه داخل شدم، دیدم حضرت امیرالمومنین علیه السلام با انگشت چیزی می نویسد و می خندد، عرض کردم: یا امیرالمومنین! چه چیز موجب خنده ی شما شده است؟ حضرت فرمودند: در شگفتم از کسی که این آیه را می خواند، ولی به طور شایسته و بایسته به معنای آن معرفت ندارد، عرض کردم: کدام آیه یا امیرالمومنین؟! فرمودند: آیه «اللَّهُ نور السموات و الارض مثل نوره كمشكاة»، «مشکات» حضرت محمد صلی الله علیه و آله هستند، «فیها مصباح»، مصباح من هستم، «فی زجاجه الزجاجه»، حسن و حسین می باشند، «كانها كوكب دري»، و او علی بن الحسین علیهما السلام است، «یوقد من شجره مبارکه»، محمد بن علی علیهما السلام است، «زیتونه»، جعفر بن محمد علیهما السلام است، «لا شرقیه»، موسی بن جعفر علیهما السلام است، «ولا

ص: ۲۹۲

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۲ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۳، ص ۲۹۱ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۲۶۴.

غریبه»، علی بن موسی الرضا علیهما السلام است، «یکاد زیتها یضی» محمد بن علی علیهما السلام است، «و لو لم تمسه نار»، علی بن محمد علیهما السلام است، «نور علی نور»، حسن بن علی علیهما السلام است، «یهدی الله لنوره من یشاء»، مهدی علیه السلام است که درود بر آنان باد، «و یضرب الله الامثال للناس و الله بکل شیء علیم».

ص: ۲۹۳

کد آیه: ۵۵/۲۴ اسم آیه: وعده ی خدا

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾.

خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند وعده می دهد که قطعاً آنان را حکمران روی زمین خواهد کرد، همان گونه که به پیشینیان آنها خلافت روی زمین را بخشید و دین و آیینی را که برای آنان پسندیده، پابرجا و ریشه دار خواهد ساخت و ترسشان را به امتیت و آرامش مبدل می کند، آن چنان که تنها مرا می پرستند و چیزی را شریک من نخواهند ساخت. و کسانی که پس از آن کافر شوند، آنها فاسقانند.

۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِتَّانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ»، قَالَ: نَزَلَتْ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ الْأَمَائِمِ مِنْ وُلْدِهِ: «وَلِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا»، قَالَ: عَنِّي بِهِ ظُهُورُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ص: ۲۹۴

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۹۰ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۶۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۳۳۹.

عبد الله بن سنان گوید از امام صادق علیه السلام درباره ی این فرموده ی خداوند: «وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسِّرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسَّيَّخَلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ»، سؤال کردم، حضرت فرمودند: درباره ی علی بن ابیطالب علیه السلام و امامان از فرزندان او: نازل شده، «وَلَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا»، فرمودند: منظور از آن ظهور حضرت قائم علیه السلام است.

۲- عن أبي بصير، عن أبي عبد الله عليه السلام ، في قوله: «وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسِّرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسَّيَّخَلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا»، قال: نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ وَ أَصْحَابِهِ (۱).

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی آیه شریفه: وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسِّرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسَّيَّخَلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا، فرمودند: این در باره ی قائم علیه السلام و یارانش نازل شده است.

ص: ۲۹۵

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۳ و ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۸۲ و ج ۴، ص ۸۹ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۳، ص ۳۰ / تفسیر القمی، ج ۱، ص ۱۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۳۴۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۶۱۹ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۴۰.

کد آیه: ۱۱ / ۲۵ اسم آیه: ساعت ۱۲

{بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَاعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا}

بلکه آنان قیامت را تکذیب کرده اند و ما برای کسی که قیامت را تکذیب کند، آتشی شعله ور و سوزان فراهم کرده ایم! ۱-
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: اللَّيْلُ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَاعَةً، وَالنَّهَارُ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَاعَةً، وَالشُّهُورُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، وَالْأَيَّامُ اثْنَا عَشَرَ إِمَامًا، وَالنَّقِيَّاءُ اثْنَا عَشَرَ نَقِيًّا، وَإِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ سَاعَةٌ مِنْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَاعَةً، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَاعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا» (۱).

امام صادق علیه السلام فرمودند: شب دوازده ساعت است، روز هم دوازده ساعت است، و ماه ها هم دوازده ماهند، و امامان نیز دوازده امامند، و نقباء هم دوازده نقیب اند، و علی علیه السلام ساعتی از دوازده ساعت است، و او است که خداوند در باره اش می فرماید: «بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَاعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا».

ص: ۲۹۶

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۸ / بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۹۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۱۵ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۱۱ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۲، ص ۲۸۳ / الغیبه للنعمانی، ص ۸۵.

۲- قال أبو عبد الله عليه السلام: إِنَّ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ اثْنَا عَشْرَةَ سَاعَةً، وَإِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْرَفُ سَاعَةٍ مِنْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَاعَةً، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: «بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا» (۱).

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: شب و روز دوازده ساعت است و علی بن ابی طالب علیهما السلام بهترین ساعت از دوازده ساعت است، و همین است گفتار خدای تعالی که می فرماید: «بلکه ساعت را تکذیب کردند و ما برای آنها عذابی سوزان آماده کردیم».

ص: ۲۹۷

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۸ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۳۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۱۵ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۳، ص ۳۲۴ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۱۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۳۷۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۷.

کد آیه: ۲۶ / ۲۵ اسم آیه: عبادت خدا پس از ظهور

{الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَ كَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا}.

حکومت در آن روز از آن خداوند رحمان است و آن روز، روز سختی برای کافران خواهد بود! عَلِيُّ بْنُ أَشْبَاطٍ قَطَالَ رَوَى أَصْحَابُنَا فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهِ: «الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ»، قَالَ: إِنَّ الْمَلِكَ لِلرَّحْمَنِ الْيَوْمَ وَ قَبْلَ الْيَوْمِ وَ بَعْدَ الْيَوْمِ وَ لَكِنْ إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ عَجَلِ اللَّهِ. (۱)

علی بن اسباط می گوید: اصحاب ما روایت کرده اند درباره ی این آیه شریفه که معصوم علیه السلام فرمودند: همانا فرمانروای امروز (و پیش از امروز) و بعد از امروز، از آن خدای رحمان است، ولی چون قائم علیه السلام به پا خیزد جز خداوند عجل الله عبادت نخواهد شد.

ص: ۲۹۸

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۲۴ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۳۶۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۳۸۵.

کد آیه: ۵۴ / ۲۵ اسم آیه: قدرت خداوند

{وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَ كَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا}.

او کسی است که از آب، انسانی را آفرید سپس او را نسب و سبب قرار داد و پروردگار تو همواره توانا بوده است.

قَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا»، قَالَ: هُوَ مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ: «وَ كَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا»، الْقَائِمُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ، لِأَنَّهُ لَمْ يَجْتَمِعْ نَسَبٌ وَ سَبَبٌ فِي الصَّحَابَةِ وَالْقُرَابَةِ، إِلَّا لَهُ فَلَأَجَلِ ذَلِكَ اسْتَحَقَّ الْمِيرَاثَ بِالنَّسَبِ وَالسَّبَبِ... (۱)

امام محمد باقر علیه السلام در باره ی آیه: «او کسی است که از آب، انسانی را آفرید سپس او را نسب و سبب قرار داد»، می فرماید: منظور از این افراد، حضرت محمد و علی و حسن و حسین: «و پروردگار تو همواره توانا بوده است»، حضرت قائم علیه السلام در آخر الزمان است، زیرا در میان صحابه نسب و سبب و قرابت جمع نشد مگر برای آن حضرت، بدین جهت است که میراث به وسیله نسب و سبب به افراد می رسد ...

ص: ۲۹۹

کد آیه: ۶۳/۲۵ اسم آیه: بنده ی خاص خدا

{وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا}.

بندگان (خاص خداوند) رحمان، کسانی هستند که با آرامش و بی تکبر بر زمین راه می روند و هنگامی که جاهلان آنها را مخاطب سازند (و سخنان نابخردانه گویند)، به آنها سلام می گویند (و با بی اعتنایی و بزرگواری می گذرند). عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: «الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا»، إِلَى قَوْلِهِ، «حَسِبْتُمْ مُسْتَقْرًا وَمُقَامًا»، ثَلَاثَ عَشْرَةَ آيَةً، قَالَ: هُمْ الْأَوْصِيَاءُ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا، فَإِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَرَضُوا كُلَّ نَاصِبٍ عَلَيْهِ، فَإِنْ أَقْرَبَ بِالسَّلَامِ وَهِيَ الْوَلَايَةُ، وَإِلَّا ضَرَبَتْ عُنُقَهُ أَوْ أَقْرَبَ بِالْجَزِيَةِ فَأَدَّاهَا كَمَا يُؤَدِّي أَهْلُ الذَّمِّ. (۱)

امام صادق علیه السلام در باره ی قول خداوند تعالی: «الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا»، تا آنجا که می فرماید: «حَسِبْتُمْ مُسْتَقْرًا وَمُقَامًا»، سیزده آیه، فرمودند: ایشان اوصیاء هستند که از ترس دشمنانشان بر روی زمین با تواضع راه می روند، پس زمانی که قائم علیه السلام قیام کند، همه ی ناصبیان بر آن حضرت عرضه می شوند، پس هر که به اسلام، یعنی ولایت اقرار کند، چه بهتر، و گرنه گردنش زده می شود یا این که به جزیه اقرار کند، چنان که اهل ذمه می پردازند.

ص: ۳۰۰

کد آیه: ۴ / ۲۶ اسم آیه: غُرَشِ آسمانی

{إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ}

اگر ما اراده کنیم، از آسمان بر آنان آیه ای نازل می کنیم که گردنهایشان در برابر آن خاضع گردد! ۱- عُمَرُ بْنُ حَنْظَلَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: خَمْسُ عَلَامَاتٍ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، الصَّيْحَةُ، وَالسُّفْيَانِيُّ، وَالْحَسْفُ، وَفَتْلُ النَّفْسِ الزَّكِيَّةِ، وَالْيَمَانِيُّ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنْ خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ قَبْلَ هَذِهِ الْعَلَامَاتِ أُنْخَرُجُ مَعَهُ؟ قَالَ: لَا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ تَلَوْتُ هَذِهِ آيَةَ: {إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ}، فَقُلْتُ لَهُ: أَلَيْسَ الصَّيْحَةُ؟ فَقَالَ: أَمَا لَوْ كَانَتْ خَضَعَتْ أَعْنَاقُ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ. (۱)

عمر بن حنظله می گوید: شنیدم حضرت امام صادق علیه السلام می فرمایند: پنج علامت قبل از قیام قائم علیه السلام حتمی است: غُرَشِ آسمانی، خروج سفیانی، فرو رفتن یک لشکر از سپاه سفیانی در شنزار بیداء، کشتن یک بی گناه در مسجد الحرام، قیام شخصی در یمن، گفتم: قربانت شوم! قبل از بروز این علامتها، اگر از خاندان شما کسی قیام کند با او قیام کنیم؟ حضرت فرمودند: نه. فردا که شرفیاب شدم این آیه را تلاوت کردم: «اگر بخواهیم نشانه ای از آسمان نازل کنیم تا گردن جباران خم شود»،

ص: ۳۰۱

۱- بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۶۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۴۵۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۴۶ / الکافی، ج ۸، ص ۳۱۰.

گفتم: این نشانه، همان غرش آسمانی است؟ حضرت فرمودند: به خدا سوگند! اگر چنین شود گردن دشمنان خدا خم می شود.

۲- عَنْ دَاوُدَ الدَّجَاجِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: سُئِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ»، فَقَالَ: انْتِظِرُوا الْفَرَجَ مِنْ ثَلَاثٍ، فَقِيلَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! وَمَا هُنَّ؟ فَقَالَ: اخْتِلَافُ أَهْلِ الشَّامِ بَيْنَهُمْ وَالرَّايَاتُ الشُّوْدُ مِنْ خُرَاسَانَ وَالْفَزْعَةُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، فَقِيلَ: وَمَا الْفَزْعَةُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ؟ فَقَالَ: أَوْ مَا سَيَمَعْتُمْ قَوْلَ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ فِي الْقُرْآنِ؟: «إِنْ نَشَأُ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ»، هِيَ آيَةٌ تُخْرِجُ الْفِتَاهَ مِنْ خِيَدِهَا وَتُوقِظُ النَّائِمَ وَتُفْرِعُ الْيَقِظَانَ. (۱)

داود دجاجی از امام باقر علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمودند: از امیر المؤمنین علیه السلام سؤال شد در باره ی فرمایش خدای تعالی: «فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ»، و گروههای مردم در میان خود اختلاف کردند، حضرت فرمودند: پس از پدید آمدن سه چیز منتظر فرج باشید، گفته شد: ای امیر المؤمنین! آنها کدامند؟ فرمودند: اختلاف اهل شام در میان خود، و پرچمهای سیاه از خراسان، و وحشتی در ماه رمضان، سؤال شد: وحشت در ماه رمضان چیست؟ فرمودند: مگر نشنیده اید فرمایش خدای عجل الله را در قرآن؟: «إِنْ نَشَأُ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ...»، اگر ما بخواهیم از آسمان نشانه ای بر ایشان فرو فرستیم که گردنهای ایشان در مقابل آن خاضع و ذلیل گردد، آن همان نشانه ای است که دوشیزگان پرده نشین را از پس پرده هایشان بیرون کشد و خفته را بیدار و بیدار را به وحشت می افکند.

ص: ۳۰۲

۱- - إثبات الهداء، ج ۵، ص ۳۶۴ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۲۹ و ص ۲۸۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۶۶ / تأویل الآیات، ص ۳۸۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۴۵۸ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۲۹۰ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۲۵۱.

کد آیه: ۲۶/۲۱ اسم آیه: گریز

{فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ}.

پس هنگامی که از شما ترسیدم فرار کردم و پروردگارم به من حکمت و دانش بخشید، و مرا از پیامبران قرار داد! ۱- عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنَّهُ قَالَ: إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ مُخَاطِبًا لِلنَّاسِ: «فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ».(۱)

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمودند: هنگامی که قائم علیه السلام قیام کند، خطاب به مردم، این آیه را تلاوت می نماید: «فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ»، «چون از شما بیمناک بودم از نزدتان گریختم».

۲- عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ غَيْبَةً يَقُولُ فِيهَا: «فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ».(۲)

ص: ۳۰۳

-
- ۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۸۸ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۹۲ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۱۷۳ / تأويل الآيات، ص ۳۸۵ / تفسير كنز الدقائق، ج ۹، ص ۴۶۴ / حليه الأبرار، ج ۶، ص ۲۷۳ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۱۷۴.
- ۲- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۵۷ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۵۷ و ص ۲۹۲ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۱۷۴.

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: صاحب این امر را غیبتی است که در آن می گوید: «فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ»، «من از شما گریختم چون (بر جان خویش) بیمناک بودم، پس پروردگارم مرا حکومت عطا فرمود و از صاحبان رسالت قرار داد».

ص: ۳۰۴

کد آیه: ۲۶/۲۰۶ اسم آیه: وعده ی عذاب

{ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ}.

سپس عذابی که به آنها وعده داده شده به سراغشان بیاید.

عَيْنُ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَيْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: «أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ»، «ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ»، قَالَ: خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، «مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ»، قَالَ: هُمْ بَنُو أُمِّيَّةِ الَّذِينَ مَتَّعُوا فِي دُنْيَاهُمْ. (۱)

معلى بن خنيس از حضرت صادق عليه السلام در باره ی اين آيه نقل كرد: «أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ»، «ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ»، حضرت فرمودند: منظور خروج قائم عليه السلام است، «مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ»، فرمودند: اينها بنی اميه هستند که از نظر دنيا بهره مند شدند.

ص: ۳۰۵

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۹ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۷۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۸۵ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۸۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۱۰.

کد آیه: ۲۶/۲۲۷ اسم آیه: پايان ظلم

{وَسَيَعْلَمَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ}.

آنها که ستم کردند به زودی می دانند که بازگشتشان به کجاست! عَنْ حُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ آيَاتِهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِعِدَّتِي وَبِعِدَّةِ النَّجَّاهِ بَعْدِي، فَلْيَقْتَدِ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَبِعِدَّةِ عِدْوَةٍ، وَبِعِدَّةِ لِيٍّ، فَإِنَّهُ وَصِيَّتِي وَخَلِيفَتِي عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَبَعْدِي وَفَاتِي، وَهُوَ إِمَامٌ كُلِّ مُسْلِمٍ، وَآمِيرُ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي، قَوْلُهُ قَوْلِي وَآمْرُهُ أَمْرِي وَنَهْيُهُ نَهْيِي وَتَابِعُهُ تَابِعِي وَنَاصِرُهُ نَاصِرِي وَخَادِلُهُ خَادِلِي.

ثُمَّ قَالَ ۶: مَنْ فَارَقَ عَلِيًّا بَعْدِي لَمْ يَزِنِي، وَ لَمْ أَرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَ مَنْ خَالَفَ عَلِيًّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ، وَ جَعَلَ مَأْوَاهُ النَّارَ وَ بَنَسَ الْمَصِيرَ، وَ مَنْ خَذَلَ عَلِيًّا خَذَلَهُ اللَّهُ يَوْمَ يُعْرَضُ عَلَيْهِ، وَ مَنْ نَصَرَ عَلِيًّا نَصَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ، وَ لَقْنَهُ حَجَّتَهُ عِنْدَ الْمَسَاءِ لَهُ.

ثُمَّ قَالَ ۶: الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ إِمَامَا أُمَّتِي بَعْدَ أَبِيهِمَا، وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَ أُمَّهُمَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، وَ أَبُوهُمَا سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ، وَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ تَسَعَهُ أُنْمَهُ، تَاسَعُهُمُ الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي، طَاعَتُهُمْ طَاعَتِي وَ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي، إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُنْكَرِينَ

لِفَضْلِهِمْ، وَ الْمُضَيِّعِينَ لِحُرْمَتِهِمْ بَعِيدِي، وَ كَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَ نَاصِرًا لِعِزَّتِي وَ أُمَّةً أُمَّتِي وَ مُنْتَقِمًا مِنَ الْجَاحِدِينَ لِحَقِّهِمْ: «وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ» (۱).

از حسین بن خالد از حضرت رضا علیه السلام از پدران بزرگوارش از رسول خدا صلی الله علیه واله روایت است که حضرت فرمودند: هر که دوست دارد به دین من چنگ زند و پس از من بر کشتی نجات سوار گردد، از علی بن ابی طالب پیروی کند، و دشمنش را دشمن، و دوستش را دوست بدارد، زیرا او در زندگی و پس از مرگ وصی و جانشین من است، و او امام هر مسلمان، و فرمانروای هر مؤمنی پس از من می باشد، گفتار او گفتار من و فرمان او فرمان من، و نهی او نهی من، پیروی از او پیروی از من، و یاور او یاور من است، هر کس او را یاری نکند دست از یاری من برداشته است.

سپس فرمودند: کسی که پس از من از علی مفارقت و جدایی کند روز قیامت مرا نخواهد دید و من نیز او را نخواهم دید، هر که با علی مخالفت کند خداوند بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش را آتش قرار دهد، کسی که دست از یاری علی بردارد خداوند در روزی که (حسابش را) بر او عرضه کنند یاری اش نکند، و هر که علی را یاری کند در آن روز که خدا را ملاقات کند خدایش یاری کند و حجتش را هنگام بازجویی به وی تلقین کند.

ص: ۳۰۷

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۷۸ و ص ۳۳۰ / أطیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۱۰، ص ۱۰۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۹ / بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۱۹۵ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۱، ص ۱۳۱ و ج ۷، ص ۱۲۷ / کمال الدین، ج ۱، ص ۲۶۱.

سپس فرمودند: حسن و حسین بعد از پدرشان دو پیشوای اُمّت هستند، و دو آقای جوانان اهل بهشتند، و مادرشان بانوی زنان عالمیان، و پدرشان آقای اوصیاء (پیامبران) است، و از فرزندان حسین نُه امامند که نهمی آنان قائم فرزندان من است، اطاعت آنها اطاعت من، و نافرمانی آنها نافرمانی من است، به خدا شکایت می برم از آنها که منکر فضل ایشان، و پس از من نابودکننده حقّ آنهایند، و خداوند متعال برای دوستی و یاری عترت من و امامان اُمّت، و برای انتقام گرفتن از منکرین حقّشان کافی است: «و به زودی آنها که ستم کردند خواهند دانست که به چه جایی بازگشت می کنند».

کد آیه: ۵۹ / ۲۷ اسم آیه: برگزیده ی خدا

﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ﴾.

بگو: «حمد مخصوص خداست و سلام بر بندگان برگزیده اش!» آیا خداوند بهتر است یا بتهایی که همتای او قرار می دهند؟! عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ»، قَالَ: هُمْ أَهْلُ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: وَ أَوْلَادُهُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ هُمْ صَفْوَةُ اللَّهِ وَ خَيْرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ. (۱)

ابن عباس در باره ی قول خداوند تعالی که می فرماید: «بگو: حمد برای خداست و سلام بر آن بندگان که آنان را برگزیده است»، گوید: منظور از ایشان یعنی اهل بیت پیغمبر خدا: علی بن ابی طالب، فاطمه، حسن و حسین و اولاد ایشان: تا روز قیامت است، ایشانند که برگزیده و بهترین آفریده ی خدا می باشند.

ص: ۳۰۹

۱- - بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۷۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۲۳ / تأویل الآیات، ص ۳۹۷ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۷۱ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۲۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۷۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۹۴ / مناقب (لابن شهر آشوب)، ج ۳، ص ۳۸۰.

کد آیه: ۶۲ / ۲۷ اسم آیه: مُضْطَرُّ

{أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ}.

یا کسی که دعای مضطر را اجابت می کند و گرفتاری را برطرف می سازد، و شما را خلفای زمین قرار می دهد آیا معبودی با خداست؟! کمتر متذکر می شوید! ۱- عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ الْقَائِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا خَرَجَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ، فَيَسْتَقْبِلُ الْكَعْبَةَ وَيَجْعَلُ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَقَامِ ثُمَّ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِأَدَمَ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِإِسْمَاعِيلَ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

ثُمَّ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ، فَيَدْعُو وَيَتَضَرَّعُ، حَتَّى يَقَعَ عَلَى وَجْهِهِ، وَهُوَ قَوْلُهُ عَجَلُ اللَّهِ: «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ» (۱).

ص: ۳۱۰

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۸۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۰ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۲۵ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۳۹۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۸۲ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۰۹ .

از ابراهیم بن عبد الحمید روایت است که حضرت صادق علیه السلام فرمودند: چون قائم ما ظهور کند به مسجد الحرام در آید، و در حالی که رو به کعبه و پشت به مقام نموده دو رکعت نماز می گزارد، آنگاه برخاسته و می گوید: ای مردم! من از هر کس به آدم ابو البشر، و ابراهیم خلیل، و اسماعیل ذبیح، و حضرت محمد صلی الله علیه و اله نزدیکترم.

سپس دست به دعا بلند می کند و آنقدر به درگاه خدا می نالد که غش کرده روی زمین می افتد، چنان که خداوند می فرماید: «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ الشُّوْءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلَيْهَ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَدَّكُرُونَ».

۲- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهِ : «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ»، قَالَ: هَيْدِهِ نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، إِذَا خَرَجَ تَعَمَّمَ وَ صَلَّى عِنْدَ الْمَقَامِ وَ تَضَرَّعَ إِلَى رَبِّهِ فَلَا تُرَدُّ لَهُ رَأْيَةٌ أَبَدًا. (۱)

از محمد بن مسلم روایت است که امام باقر علیه السلام در باره ی قول خداوند عجل الله : «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ»، فرمودند: این آیه در باره قائم ما نازل شده، هنگامی که قیام می کند، عمامه بر سر می نهد و کنار مقام حضرت ابراهیم علیه السلام نماز می گزارد و به درگاه الهی تضرع می نماید، و از آن موقع پرچم او در اهتزاز خواهد بود.

۳- عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَاثِلِيِّ، قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَ اللَّهُ! لَكَأَنِّي أَنْظِرُ إِلَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ أَسْبَدَ ظَهْرُهُ إِلَى الْحَجْرِ، ثُمَّ يَنْشُدُ اللَّهَ حَقَّهُ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ

ص: ۳۱۱

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۲۵ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۳۹۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۸۲ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۲۰۹.

يُحَاجِّبُنِي فِي اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَى بِاللَّهِ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي آدَمَ فَأَنَا أَوْلَى بِآدَمَ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي نُوحٍ فَأَنَا أَوْلَى بِنُوحٍ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي إِبْرَاهِيمَ فَأَنَا أَوْلَى بِإِبْرَاهِيمَ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي مُوسَى فَأَنَا أَوْلَى بِمُوسَى، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي عِيسَى فَأَنَا أَوْلَى بِعِيسَى، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَنَا أَوْلَى بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَى بِكِتَابِ اللَّهِ.

ثُمَّ يَنْتَهِي إِلَى الْمَقَامِ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ وَيَشْهَدُ اللَّهُ حَقَّهُ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هُوَ وَاللَّهُ! الْمُضْطَرُّ فِي كِتَابِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ: «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ...» (١).

از ابو خالد کابلی روایت است که امام باقر علیه السلام فرمودند: به خدا قسم! گوئی هم اکنون او را می بینم که پشت خود را به حجرالاسود تکیه داده و از خداوند وفای وعده خود را مطالبه کند، سپس می گوید: ای مردم! هر کس با من در مورد خدا محاجه نماید پس من سزاوارترین فرد به خداوند هستم، ای مردم! هر کس با من در باره ی آدم به بحث پردازد، پس من سزاوارترین مردم به آدم هستم، ای مردم! هر کس با من در باره ی نوح محاجه نماید، پس من سزاوارترین مردم به نوحم، ای مردم! هر کس با من در باره ی ابراهیم بحث و گفتگو نماید، پس من خود سزاوارترین مردم به ابراهیم هستم، ای مردم! هر کس در باره ی موسی با من محاجه نماید، پس من سزاوارترین مردم به موسی هستم، ای مردم! هر کس با من در باره ی

ص: ۳۱۲

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۷ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۵۲۸ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۳، ص ۴۳۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۰۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۸۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۹۴ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۱۸۲.

عیسی بحث و گفتگو نماید، پس من سزاوارترین مردم به عیسی هستم، ای مردم! هر کس با من در باره ی حضرت محمد صلی الله علیه واله محاجّه نماید، پس من سزاوارترین مردم به حضرت محمد صلی الله علیه واله هستم، ای مردم! هر کس در باره ی کتاب خدا با من محاجّه نماید، پس من سزاوارترین مردم به کتاب خدا هستم.

سپس به سوی مقام می رود و نزدیک آن، دو رکعت نماز بجای می آورد و از خداوند وفای به وعده اش را درخواست می نماید.

سپس امام باقر علیه السلام فرمودند: به خدا قسم! او همان مضطری است که خداوند در باره اش می فرماید: «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ...».

ص: ۳۱۳

کد آیه: ۸۲ / ۲۷ اسم آیه: بازگشت جنبده ی زمین

{وَ إِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ}.

و هنگامی که فرمان عذاب آنها رسد (و در آستانه رستاخیز قرار گیرند)، جنبنده ای را از زمین برای آنها خارج می کنیم که با آنان تکلم می کند (و می گوید) که مردم به آیات ما ایمان نمی آوردند.

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: انْتَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ نَائِمٌ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَدْ جَمَعَ رَمَلًا وَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَيْهِ، فَحَرَكَهُ بِرِجْلِهِ، فَقَالَ: قُمْ، يَا دَابَّةَ اللَّهِ! فَقَالَ رَجُلٌ مِّنْ أَصْحَابِهِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيَسِيئِي بَعْضُنَا بَعْضًا بِهَذَا الْإِسْمِ؟ فَقَالَ: لِمَا، وَاللَّهِ! مَا هُوَ إِلَّا لَهُ خَاصَّةٌ، وَهُوَ الدَّابَّةُ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «وَ إِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ» ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: يَا عَلِيُّ! إِذَا كَانَ آخِرُ الزَّمَانِ أَخْرَجَكَ اللَّهُ فِي أَحْسَنِ صُورِهِ وَ مَعَكَ مِيسَمٌ تَسْمُ بِهِ أَعْدَاءُكَ. (۱)

ص: ۳۱۴

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۴۲ / بحار الأنوار، ج ۳۹، ص ۲۴۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۲۸ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۴۰۱ / تفسير الصافي، ج ۴، ص ۷۴ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۳۰ / تفسير كنز الدقائق، ج ۹، ص ۵۹۰ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۹۸ / مختصر البصائر، ص ۱۵۲ / الوافي، ج ۲، ص ۴۶۱.

ابو بصیر نقل می کند که حضرت صادق علیه السلام فرمودند: روزی رسول خدا صلی الله علیه واله ، به سوی امیر المؤمنین علیه السلام آمدند، در حالی که حضرت علی علیه السلام در مسجد خوابیده بودند و مقداری شن را به عنوان بالش زیر سر گذاشته بودند، حضرت، او را با پا حرکت دادند و فرمودند: ای «جنبنده ی زمین!» برخیز. یکی از اصحاب عرض کرد: ای رسول گرامی! آیا ما مجازیم این اسم را به دیگران نسبت دهیم؟ حضرت فرمودند: نه، به خدا سوگند! این نام مخصوص او است، او همان دابه و جنبنده ای است که خداوند در کتابش می فرماید: «هنگامی که عذاب واجیشان شود جنبنده ای از زمین بیرون آوریم که با آنان سخن گوید» سپس فرمودند: ای علی! هنگامی که آخر الزمان فرا رسد، خداوند تو را در بهترین صورت از زمین خارج می سازد، در حالی که آهنی در دست داری و با آن دشمنان را مشخص می کنی.

کد آیه: ۸۳ / ۲۷ اسم آیه: بهترین دلیل رجعت

{وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ}

آن روز از هر امتی جمعی را که منکر آیات ما بودند، محشور میسازیم و آنها باز داشته میشوند.

۱- عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا يَقُولُ النَّاسُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ: «وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا»؟ قُلْتُ: يَقُولُونَ إِنَّهَا فِي الْقِيَامَةِ، قَالَ: لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ، إِنَّ ذَلِكَ فِي الرَّجْعَةِ، أَيْ يَحْشُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا وَيَدْعُ الْبَاقِينَ، إِنَّمَا آيَةُ الْقِيَامَةِ قَوْلُهُ: «وَحَشَرْنَاَهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا» (۱).

حمّاد روایت می کند که امام صادق علیه السلام فرمودند: مردم در معنای این آیه ی مبارکه چه می گویند؟ گفتم: می گویند این آیه درباره ی قیامت است، حضرت فرمودند: این گونه نیست، به راستی این آیه درباره ی رجعت است، آیا خداوند در روز قیامت گروهی از هر امت را محشور می کند و بقیه را رها می نماید؟ آیه ای که به قیامت مربوط است این است که می فرماید: «و همه آنان (انسان ها) را برمی انگیزیم، و احدی از ایشان را فروگذار نخواهیم کرد!».

ص: ۳۱۶

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص: ۲۴۶ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۵۳، ص: ۶۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۱، ص: ۹۰ و ج ۴، ص: ۲۲۸ / تفسير القمي، ج ۱، ص: ۲۴ / مختصر البصائر، ص: ۱۵۰.

۲- عَنِ الْمُفْضَلِ عَنْ أَبِي عَيْدٍ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا»، قَالَ: لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قُتِلَ إِلَّا يَرْجِعُ حَتَّى يَمُوتَ وَ لَا يَرْجِعُ إِلَّا مَنْ مَحَضَ الْإِيمَانَ مَحْضًا وَ مَنْ مَحَضَ الْكُفْرَ مَحْضًا. (۱)

از مفصل نقل است که حضرت صادق علیه السلام در تفسیر آیه ی فوق فرمودند: هر یک از مؤمنین که کشته شده باشد در زمان رجعت برمی گردد تا به مرگ عادی بمیرد، و رجعت مختص مؤمن محض یا کافر محض است.

ص: ۳۱۷

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص: ۲۵۸ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۵۳، ص: ۵۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص: ۲۲۸ / تفسير الصافي، ج ۴، ص: ۷۶ / تفسير القمي، ج ۲، ص: ۱۳۱ / تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۹، ص: ۵۹۵ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص: ۱۰۰ / مختصر البصائر، ص: ۱۵۳.

کد آیه: ۹۳ / ۲۷ اسم آیه: شناخت ائمه: در رجعت

{وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ}.

بگو: «حمد و ستایش مخصوص ذات خداست به زودی آیاتش را به شما نشان می دهد تا آن را بشناسید و پروردگار تو از آنچه انجام می دهد غافل نیست! فی تفسیر القمی: «سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا، قَالَ: أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةُ، إِذَا رَجَعُوا يَعْرِفُهُمْ أَغْدَاؤُهُمْ إِذَا رَأَوْهُمْ، وَ الدَّلِيلُ عَلَى أَنَّ الْآيَاتِ هُمُ الْأَئِمَّةُ، قَوْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اللَّهُ! مَا لِلَّهِ آيَةٌ أَكْبَرُ مِنِّي، فَإِذَا رَجَعُوا إِلَى الدُّنْيَا يَعْرِفُهُمْ أَغْدَاؤُهُمْ إِذَا رَأَوْهُمْ فِي الدُّنْيَا. (۱)»

در تفسیر علی بن ابراهیم در باره ی این آیه: «سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا»، یعنی: خداوند آیات (و علامات) خود را به شما می نماید تا شما آن را بشناسید، می گوید: هنگامی که امیر المؤمنین و ائمه طاهرین: به دنیا رجعت نمودند، دشمنانی که آنها را می بینند آنان را می شناسند، و دلیل بر اینکه، این آیات، ائمه: می باشند، گفته ی امیر المؤمنین علیه السلام است که فرمودند: به خدا قسم! خدا را آیتی بزرگتر از من نیست، پس وقتی که آن ذوات مقدسه ی ائمه: به دنیا برگشتند دشمنان آنها، آنان را می شناسند.

کد آیه: ۵ / ۲۸ اسم آیه: وارثین زمین

{وَوَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ}.

۱- - بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۳۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۳۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۹، ص ۶۰۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۰۶ / مختصر البصائر، ص ۱۵۴.

ما می خواهیم بر مستضعفان زمین منت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم! ۱- قَالَتْ حَكِيمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى: ... فَلَمَّا كَانَ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ مِنْ مَوْلِدِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، جِئْتُ وَ سَلَّمْتُ وَ جَلَسْتُ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَلُمَّ إِلَيَّ ابْنِي، فَجِئْتُ بِسَيْدِي فِي الْخِرْقَةِ، فَفَعَلَ بِهِ كَفَعَلْتَهُ الْأُولَى، ثُمَّ أَذَلِّي لِسَانَهُ فِي فَمِهِ، كَأَنَّهُ يُغَذِّيهِ لَبِنًا أَوْ عَسَلًا، ثُمَّ قَالَ: تَكَلَّمْ يَا بَنِي! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَشْهَدُ أَنْ لَمَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ تَنَّى بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةِ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، حَتَّى وَقَفَ عَلَيَّ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَيَّ الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ» (۱).

حضرت حکیمه دختر حضرت جواد الائمه علیه السلام می فرماید: ... چون روز هفتم از میلاد حضرت مهدی علیه السلام فرا رسید آمدم و سلام کردم و نشستم، امام عسکری علیه السلام فرمودند: فرزندم را به نزد من آور، و من سرورم را آوردم و او در خرقة ای بود، و با

ص: ۳۱۹

۱- - إعلام الوری بأعلام الهدی، ص ۴۱۸ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۲ و ص ۲۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۵۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۳۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۱۰ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۲۳۷ / کمال الدین، ج ۲، ص ۴۲۴.

او همان کرد که اول بار کرده بود، سپس زبانش را در دهان او گذاشت و گویا شیر و عسل به وی می داد، سپس حضرت فرمودند: ای فرزندم! سخن بگویی، و او گفت: أشهد أن لا إله إلا الله و درود بر محمد و امیر المؤمنین و ائمه طاهرین که درود خدا بر همه ی آنها باد، فرستاد و تا آنجا که بر پدرش رسید، سپس این آیه را تلاوت فرمودند: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، و ما اراده می کنیم که بر مستضعفان زمین منت نهاده و آنان را ائمه و وارثین قرار دهیم».

۲- عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا وَلا رَسُولًا إِلَّا جَعَلَ لَهُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيًّا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! لَقَدْ عَرَفْتُ هَذَا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ، فَقَالَ: يَا سَلْمَانُ! هَلْ عَلِمْتَ مَنْ نُقَبَائِي وَ مَنْ الْإِثْنَيْ عَشَرَ الَّذِينَ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ لِلْأَمَّةِ مِنْ بَعْدِي؟ فَقُلْتُ: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ.

فَقَالَ: يَا سَلْمَانُ! خَلَقَنِي اللَّهُ مِنْ صَفْوَةِ نُورِهِ، وَ دَعَانِي فَأَطَعْتُهُ، وَ خَلَقَ مِنْ نُورِي عَلِيًّا، وَ دَعَاهُ فَأَطَاعَهُ، وَ خَلَقَ مِنْ نُورِ عَلِيٍّ فَاطِمَةَ، وَ دَعَاهَا فَأَطَاعَتْهُ، وَ خَلَقَ مِنِّي وَ مِنْ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ: الْحُسَيْنِ، فَدَعَاهُ فَأَطَاعَهُ، ثُمَّ سَمَانًا بِخَمْسَةِ أَشْيَاءٍ مِنْ أَشْيَائِهِ، فَاللَّهُ الْمُحْمُودُ وَ أَنَا مُحَمَّدٌ، وَ اللَّهُ الْعَالِيُّ وَ هَذَا عَلِيٌّ، وَ اللَّهُ الْفَاطِرُ وَ هَذَا فَاطِمَةُ، وَ اللَّهُ ذُو الْإِحْسَانِ وَ هَذَا الْحُسَيْنُ، وَ اللَّهُ الْمُحْسِنُ وَ هَذَا الْحُسَيْنُ، ثُمَّ خَلَقَ مِنَّا وَ مِنْ نُورِ الْحُسَيْنِ: تِسْعَةَ أَئِمَّةٍ، فَدَعَاهُمْ فَأَطَاعُوهُ، قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ سَمَاءً مَبِيئَةً، وَ أَرْضًا مَدْحِيَّةً، وَ لا مَلَكًا وَ لا بَشَرًا، وَ كُنَّا نُورًا نُسَبِّحُ اللَّهَ، وَ نَسْمَعُ لَهُ وَ نُطِيعُ.

قَالَ سَلْمَانُ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي، فَمَا لِمَنْ عَرَفَ هَؤُلَاءِ؟

فَقَالَ: يَا سَلْمَانَ! مَنْ عَرَفْتَهُمْ حَقَّ مَعْرِفَتِهِمْ، وَ اقْتَدَى بِهِمْ، وَ وَالَى وَلِيَّهُمْ، وَ تَبَرَّأَ مِنْ عَدُوِّهِمْ، فَهُوَ وَاللَّهِ! مِنَّا، يَرِدُ حَيْثُ نَرِدُ، وَ يَسْكُنُ حَيْثُ نَسْكُنُ.

فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ هَلْ يَكُونُ إِيمَانٌ بِهِمْ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَنْسَابِهِمْ؟ فَقَالَ: لَأَ، يَا سَلْمَانَ! فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَأَنَّى لِي بِهِمْ وَ قَدْ عَرَفْتُ إِلَى الْحُسَيْنِ؟ قَالَ: ثُمَّ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ ابْنُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بِيَاقُزِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُؤَسِّلِينَ، ثُمَّ ابْنُهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ لِسَيِّدِ اللَّهِ الصَّادِقِ، ثُمَّ ابْنُهُ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ الْكَاطِمِ غَيْظُهُ صَبْرًا فِي اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ، ثُمَّ ابْنُهُ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضِيِّ لِأَمْرِ اللَّهِ، ثُمَّ ابْنُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُحْتَارُ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ، ثُمَّ ابْنُهُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَادِي إِلَى اللَّهِ، ثُمَّ ابْنُهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّامِتِ الْأَمِينِ لِسِرِّ اللَّهِ، ثُمَّ ابْنُهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ النَّاطِقُ الْقَائِمُ بِحَقِّ اللَّهِ.

ثُمَّ قَالَ: يَا سَلْمَانَ! إِنَّكَ مُدْرِكُهُ، وَ مَنْ كَانَ مِثْلَكَ، وَ مَنْ تَوَلَّاهُ بِحَقِيقَةِ الْمَعْرِفَةِ.

قَالَ سَلْمَانُ: فَشَكَرْتُ اللَّهَ كَثِيرًا، ثُمَّ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ إِنِّي مُوَجَّلٌ إِلَى عَهْدِهِ؟ قَالَ: يَا سَلْمَانَ! اقْرَأْ: «فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَ كَانَ وَعِيدًا مَفْعُولًا»، ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمْ الْكِرَّةَ عَلَيْهِمْ وَ أَمِيدَنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَيْنِينَ وَ جَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا».

قَالَ سَلْمَانُ: فَاشْتَدَّ بُكَائِي وَ شَوْقِي، ثُمَّ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَبِعْهِدٍ مِنْكَ؟ فَقَالَ: إِي، وَ اللَّهُ! الَّذِي أَرْسَلَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ، مِنِّي وَ مِنْ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ التَّسْعَةَ، وَ كُلُّ مَنْ هُوَ مِنَّا وَ مَعَنَا، وَ مُضَامٌ فِينَا، إِي، وَ اللَّهُ! يَا سَلْمَانَ، وَ لِيُخْضِرَنَّ إِبْلِيسُ وَ جُنُودُهُ، وَ كُلُّ مَنْ مَحَضَ الْإِيمَانَ مَحْضًا وَ مَحَضَ الْكُفْرَ مَحْضًا، حَتَّى يُؤَخِّدَ بِالْقِصَاصِ وَ الْأَوْتَارِ، وَ لَا يَظْلَمُ رَبُّكَ أَحَدًا، وَ يُحَقِّقُ تَأْوِيلَ هَذِهِ الْآيَةِ: «وَ نُرِيدُ أَنْ

نَمِرْنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجَعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»، «وَ نَمَكَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَ نُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ».

قَالَ سَلْمَانُ: فَقُمْتُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَا يُبَالِي سَلْمَانُ مَتَى لَقِيَ الْمَوْتَ، أَوْ الْمَوْتُ لَقِيَهُ. (۱)

از سلمان فارسی روایت است که گفت: وارد شدم بر رسول خدا صلی الله علیه و اله چون نظرشان به من افتاد فرمودند: ای سلمان! خدای تعالی هیچ پیغمبر و رسولی را مبعوث نفرموده جز اینکه برای او دوازده نقیب قرار داده، عرض کردم: ای رسول خدا! این مطلب را از اهل کتاب تورات و انجیل دانسته ام، نقبای شما کیانند؟ حضرت فرمودند: ای سلمان! خداوند مرا از برگزیده نور خود آفرید، پس مرا خواند و من اطاعتش کردم، و علی را از نور من آفرید، پس او را خواند و او اطاعتش کرد، و از نور من و علی، فاطمه را آفرید، سپس او را خواند و او اطاعت کرد، و از من و علی و فاطمه حسن را آفرید و خواندش و او اطاعت کرد، و از من و علی و فاطمه و حسن، حسین را آفرید و او را خواند و او اطاعت کرد، و ما را به پنج نام از نامهای خودش نام نهاد.

خداوند محمود است و من محمد، خدا عالی است و این علی، خدا فاطر است و این فاطمه، خدا احسان است و این حسن، خدا محسن است و این حسین، پس از آن خداوند از ما و از صلب حسین نه امام آفرید و آنان را خواند آنها اطاعت کردند،

ص: ۳۲۲

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۷۴ / بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۶ و ج ۵۳، ص ۱۴۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۵۲ / دلائل الإمامه (ط- الحدیثه)، ص ۴۴۸ / مقتضب الأثر فی النص علی الأئمه الإثنی عشر، المتن، ص ۶ / نوادر الأخبار (للفیض)، النص، ص ۱۲۸.

و این پیش از آن بود که خداوند آسمان افراشته و زمین پهناور یا هوا یا ملک یا آب یا بشری را بیافریند، و ما به علم او نوری بودیم که وی را تسبیح می نمودیم، و دستورات و فرامین او را می شنیدیم و اطاعت می کردیم.

سلمان عرض کرد: ای رسول خدا! پدر و مادرم به فدایت! چه ثواب و اجری است برای کسی که ایشان را بشناسد؟ حضرت فرمودند: ای سلمان! هر که ایشان را بشناسد و به حقیقت معرفت به آنان پیدا کند، و از ایشان پیروی کند، و دوست بدارد هر که آنان را دوست دارد، و دشمن بدارد دشمنان آنها را، او به خدا سوگند از ما است، وارد شود هر کجا که ما وارد شویم، و منزل کند هر جا که ما منزل کنیم.

عرض کردم: ای رسول خدا! آیا بدون شناختن نامهای ایشان ایمان به آنها کافی است؟ حضرت فرمودند: نه، ای سلمان! عرض کردم: ای رسول خدا! من تا حسین بیش نشناسم بقیه را از چه راهی بشناسم؟ حضرت فرمودند: پس از حسین آقای عبادت کنندگان فرزندش علی بن الحسین، سپس محمد بن علی باقر (شکافنده ی) علم اولین و آخرین از پیغمبران و مرسلین، و پس از او جعفر بن محمد صادق، زبان گویای خدا، سپس موسی بن جعفر کاظم فرو نشاننده ی غیظ و غضب خود به بردباری در راه خدای عجل الله، سپس علی بن موسی الرضا راضی به امر پروردگار، سپس محمد بن علی برگزیده از خلق خدا، و پس از او علی بن محمد راهنمای به سوی خدا، سپس حسن بن علی صامت (خاموش) و امین بر اسرار خدا، پس از او محمد بن الحسن مهدی و هادی و ناطق و قائم به امر خدای عجل الله .

سلمان گوید: گریان شدم و عرض کردم: سلمان کجاست که او را درک کند؟ حضرت به من فرمودند: تو و امثال تو از کسانی هستید که به حقیقت شناسایی و معرفت، آنها را دوست دارید و او را درک کنید.

سلمان گوید: خدای را بسیار سپاسگزاری کردم، سپس عرض کردم: ای رسول خدا! آیا من به زمان او می رسم؟ فرمودند: ای سلمان! بخوان این آیه را: «پس گاهی که آید وعده نخستین آنها برانگیزیم بر شما بندگان نیرویی سخت، پس بگردند میان شهرها و بوده است وعده شدنی»، «پس باز گردانیم برای شما تاختن را بر ایشان و کمک دادیم شما را به مالها و پسرانی و گردانیم شما را فزونتر در گروه»، پس گریه ی شوقم شدید شد و عرض کردم: ای رسول خدا! در حضور شما است؟ فرمودند: آری، به خدایی که محمد را فرستاده! با حضور من و علی و فاطمه و حسن و حسین و نه امام، و هر مؤمنی که در باره ما به او ستم شده است می باشد، آری، به خدا سوگند! ای سلمان! سپس شیطان و لشکریانش، و هم چنین هر مؤمن خالص و هر کافر خالصی بیایند تا قصاص و انتقام ظلم ها و خونها گرفته شود و خداوند احدی را ستم نکند، و مائیم تأویل این آیه شریفه:

«و اراده کنیم که منت نهیم بر آنان که ناتوان شمرده شدند در زمین و بگردانیمشان ارث برندگان و فرمانروایشان دهیم در زمین»، «و بنمایانیم فرعون و هامان و سپاهیان ایشان را از آنچه می ترسیدند»، سلمان گوید: از نزد رسول خدا صلی الله علیه و اله برخاستم و عرض کردم: هر زمان مرگ بیاید سلمان باکی ندارد.

کد آیه: ۶/۲۸ اسم آیه: رجعت فرعون و هامان قریش

{وَتُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَ تُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ}.

و حکومتشان را در زمین پابرجا سازیم و به فرعون و هامان و لشکریانشان، آنچه را از آنها [بنی اسرائیل] بیم داشتند نشان دهیم! رُوی عَنِ الْبَاقِرِ وَ الصَّادِقِ ۸: أَنَّ «فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ» هُنَا هُمَا شَخْصَانِ مِنَ جَبَابِرَةِ قُرَيْشٍ، يُحْيِيهِمَا اللَّهُ تَعَالَى عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ مِنَ آلِ مُحَمَّدٍ، فِي آخِرِ الزَّمَانِ، فَيَنْتَقِمُ مِنْهُمَا بِمَا أَسْلَفَهُ. (۱)

از امام محمد باقر علیه السلام و امام جعفر صادق علیه السلام در تأویل این آیه، روایت شده که: مراد از «فرعون و هامان» در این آیه، دو مرد جبار و ظالم از قریش هستند، که خداوند آن دو را هنگام ظهور حضرت مهدی علیه السلام زنده می گرداند و حضرت از آن دو انتقام می گیرد.

ص: ۳۲۵

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۸۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۵۴ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۲۸۰.

کد آیه: ۸۵/۲۸ اسم آیه: رجعت پیامبر صلی الله علیه واله

{إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ...}.

آن کس که قرآن را بر تو فرض کرد، تو را به جایگاهت بازمی گرداند!...

۱- عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَابِلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ».

قَالَ: يَرْجِعُ فِيهِ إِلَيْكُمْ نَبِيِّكُمْ ۖ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْأَنْتَمُ:.. (۱)

از ابو خالد کابلی روایت است که امام سجاد علیه السلام ، درباره قول خداوند عجل الله : «إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ»، فرمودند: اشاره به زمانی است که پیامبرتان ۶ و امیر المؤمنین علیه السلام و ائمه: در آن برمی گردند.

۲- عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيْزٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: سُئِلَ عَنْ جَابِرٍ؟ فَقَالَ: رَحِمَ اللَّهُ جَابِرًا! بَلَغَ مِنْ فِقْهِهِ أَنَّهُ كَانَ يَعْرِفُ تَأْوِيلَ هَذِهِ الْآيَةِ:

ص: ۳۲۶

۱- بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۲۹۱ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۴۱۶ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۴۷ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۱۰۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۱۴۴ / مختصر البصائر، ص ۱۵۶.

«إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ»، يَعْنِي الرَّجْعَةَ. (١)

حماد از حریر روایت نموده که، از حضرت امام محمد باقر علیه السلام، درباره ی جابر سؤال شد؟ حضرت فرمودند: خداوند جابر را رحمت فرماید! علمش به جانی رسیده بود که تأویل این آیه را می دانست: «آن کس که قرآن را بر تو فرض کرد، تو را به جایگاهت بازمی گرداند»، یعنی می دانست که مربوط به رجعت است.

ص: ۳۲۷

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۹ / بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۹۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۹۱ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۴۱۶ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۱۰۷ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۴۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۴۴ / مختصر البصائر، ص ۱۵۵.

کد آیه: ۸۸/۲۸ اسم آیه: وجه الله

{وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ}.

معبود دیگری را با خدا مخوان، که هیچ معبودی جز او نیست همه چیز جز ذات (پاک) او فانی می شود حاکمیت تنها از آن اوست و همه بسوی او بازگردانده می شوید! عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ»، قَالَ: نَحْنُ الْوَجْهُ الَّذِي يُؤْتَى اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ مِنْهُ. (۱)

از امام صادق علیه السلام در تفسیر قول خدای تعالی: «كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ»، روایت است که فرمودند: ما آن وجهی هستیم که از جانب آن به نزد خدای تعالی درآیند.

ص: ۳۲۸

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۱۹۲ و ص ۱۹۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۲۹۵ / کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۳۱ / مناقب (ابن شهر آشوب)، ج ۴، ص ۲۱۴.

کد آیه: ۲۹/۱۰ اسم آیه: نصرت پروردگار

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾.

و از مردم کسانی هستند که می گویند: «به خدا ایمان آورده ایم!» اما هنگامی که در راه خدا شکنجه و آزار می بینند، آزار مردم را همچون عذاب الهی می شمارند ولی هنگامی که پیروزی از سوی پروردگار (برای شما) بیاید، می گویند: «ما هم با شما بودیم (و در این پیروزی شریکیم)!! آیا خداوند به آنچه در سینه های جهانیان است آگاه تر نیست؟! قال علی بن ابراهیم فی تفسیر: «وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ»، یعنی القائم علیه السلام. (۱).

علی بن ابراهیم در تفسیر آیه: «وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ»، روایت می کند از امام صادق علیه السلام که حضرت فرمودند: نصرت خداوند در این آیه حضرت قائم علیه السلام می باشد.

ص: ۳۲۹

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۱ / بحار الانوار، ج ۹، ص ۲۲۹ و ج ۵۱، ص ۴۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۰۸ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۱۱۲ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۴۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۱۲۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۵۳.

کد آیه: ۴۹/۲۹ اسم آیه: اوتوا العلم

{بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ}.

ولی این آیات روشنی است که در سینه دانشوران جای دارد و آیات ما را جز ستمگران انکار نمی کنند! ۱- عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلًا اللهُ : «بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ»، قَالَ: هُمْ الْأَئِمَّةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: (۱).

عبد العزیز عبدی می گوید: از امام صادق علیه السلام در باره ی آیه ی: «بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ»، سؤال کردم، حضرت فرمودند: ایشان ائمه از آل محمد: هستند.

۲- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ قَوْلِهِ عَجَلًا اللهُ : «بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ»، قَالَ: نَحْنُ هُمْ، فَقَالَ الرَّجُلُ: جَعَلْتُ فِدَاكَ!

ص: ۳۳۰

۱- بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۱۸۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۲۸ / تأویل الآيات الظاهرة ، ص ۴۲۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۱۵۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۶۵ / الکافی، ج ۱، ص ۲۱۴ / وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۸۰.

مَتَى يَقُومُ الْقَائِمُ؟ قَالَ: كُنَّا قَائِمًا بِأَمْرِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ، وَاحِدٍ بَعِيدٍ وَاحِدٍ، حَتَّى يَجِيءَ صَاحِبُ السَّيْفِ، فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُ السَّيْفِ جَاءَ أَمْرٌ غَيْرُهُ هَذَا. (١)

علی بن اسباط گفت: مردی از حضرت صادق علیه السلام راجع به آیه: «بَلِّغْ هُوَ آيَاتُ بَيِّنَاتٍ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ»، پرسید، حضرت فرمودند: ایشان ما هستیم، عرض کردم: فدایت شوم! کی قائم قیام کند؟ حضرت فرمودند: ما همه قائم به امر خدا هستیم، یکی پس از دیگری، پس هنگامی که صاحب شمشیر بیاید، امری غیر از این آمده است.

ص: ۳۳۱

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۰ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۱۸۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۲۸ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۴۲۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۱۵۸ / کنز الفوائد: ص ۲۲۳ .

کد آیه: ۵ و ۳۰ / ۴ اسم آیه: شادی مؤمنین در پیروزی حضرت

{فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ (۴) بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (۵)}.

در چند سال همه کارها از آن خداست چه قبل و چه بعد (از این شکست و پیروزی) و در آن روز، مؤمنان خوشحال خواهند شد (۴) به سبب یاری خداوند و او هر کس را بخواهد یاری می دهد و او صاحب قدرت و رحیم است! (۵) ۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَفْسِيرِ: «الْم، غَلِبَتِ الرُّومُ»، قَالَ: هُمْ بَنُو أُمَّيَّةَ، وَ إِنَّمَا أَنْزَلَهَا اللَّهُ: «الْم، غَلِبَتِ الرُّومُ»، بَنُو أُمَّيَّةَ، «فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَ هُمْ مِنْ بَعْدِ غَلِبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ»، «فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدِ وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ»، «بِنَصْرِ اللَّهِ»، عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابو بصیر گوید از امام صادق علیه السلام در باره ی آیه: «غلبت الروم ...» سؤال کردم، حضرت فرمودند: اینها بنی امیه هستند که خداوند در باره ی آنها آیه نازل نموده، که اول مغلوب شدند و به فاصله کمی غالب می گردند، بنی امیه بودند که با بعثت پیامبر

ص: ۳۳۲

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۱ / بحار الانوار، ج ۳۱، ص ۵۱۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۳۵ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۴۲۶.

مغلوب شدند، ولی پس از مدت کمی، بعد غالب گشتند، این پیروزی مدتی ادامه خواهد داشت، که با قیام قائم علیه السلام، آنها شکست نهایی می خورند، و در آن روز مؤمنان شاد و مسرور خواهند شد.

۲- عن یونس بن یعقوب، عن أبی عبد الله الصادق علیه السلام، فی قول الله عجل الله: «يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ»، قال: فی قبورهم بقیام القائم علیه السلام. (۱)

یونس بن یعقوب از امام صادق علیه السلام روایت می کند، که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله: «يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ»، فرمودند: با قیام قائم علیه السلام مومنین در قبورشان شاد می شوند.

ص: ۳۳۳

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۲۰۱ / الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۳۶ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۳۰۲ / دلائل الإمامه: ص ۴۶۴ ح ۴۴۸.

کد آیه: ۱۲ / ۳۱ اسم آیه: حکمت

{وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ}.

ما به لقمان حکمت دادیم (و به او گفتیم:) شکر خدا را به جای آور هر کس شکرگزاری کند، تنها به سود خویش شکر کرده و آن کس که کفران کند، پس خداوند بی نیاز و ستوده است.

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْقَصِيرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَوْلُهُ: «وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ»، قَالَ: أُوتِيَ مَعْرِفَهُ إِمَامَ زَمَانِهِ. (۱)

علی بن قصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که عرض کردم: فدایت شوم! تفسیر این آیه چیست: «وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ»، به لقمان حکمت آموختیم، حضرت فرمودند: یعنی به او شناخت و معرفت امام زمانش را عطا نمودیم.

ص: ۳۳۴

-
- ۱- - بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۸۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۶۶ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۱۴۱ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۱۶۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۲۳۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۹۶.

کد آیه: ۲۰ / ۳۱ اسم آیه: نعمت پنهان

{أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ}.

آیا ندیدید خداوند آنچه را در آسمانها و زمین است مسخر شما کرده، و نعمتهای آشکار و پنهان خود را به طور فراوان بر شما ارزانی داشته است؟! ولی بعضی از مردم بدون هیچ دانش و هدایت و کتاب روشنگری درباره خدا مجادله می کنند! عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ الْأَزْدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ سَيِّدِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ، عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً»، فَقَالَ: النَّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ، وَالْبَاطِنَةُ الْإِمَامُ الْغَائِبُ، فَقُلْتُ لَهُ: وَيَكُونُ فِي الْمَائِمَةِ مَن يَغِيبُ؟ قَالَ: نَعَمْ، يَغِيبُ عَنِ أَبْصَارِ النَّاسِ شَخْصُهُ وَلَا يَغِيبُ عَنِ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ ذِكْرُهُ، وَهُوَ الثَّانِي عَشَرَ مِنَّا، يُسَهِّلُ اللَّهُ لَهُ كُلَّ عَسِيرٍ، وَيُذِلُّ لَهُ كُلَّ صَعْبٍ، وَيُظهِرُ لَهُ كُلَّ كُنُوزِ الْأَرْضِ، وَيَقْرُبُ لَهُ كُلَّ بَعِيدٍ، وَيُبَيِّرُ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَيُهْلِكُ عَلَى يَدِهِ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ، ذَاكَ ابْنُ سَيِّدِهِ الْإِمَامِ، الَّذِي يَخْفَى عَلَى النَّاسِ وَلَادَتُهُ، وَلَا يَجِلُّ لَهُمْ تَسْمِيَتُهُ، حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ، فَيَمْلَأَ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جَوْرًا وَظُلْمًا. (۱)

ص: ۳۳۵

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۹۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۲ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۵۳ و ج ۵۱، ص ۱۵۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۳۷۶ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۱۴۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۲۶۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۲۱۲ / کفایه الاثر، ص ۲۷۰ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۶۸.

محمد بن زیاد ازدی گوید: از آقای خودم موسی بن جعفر^۸ از تفسیر قول خدای عجل الله : «و فرود آورد بر شما نعمتهای خود را آشکار و نهان»، پرسیدم، حضرت فرمودند: نعمت آشکار امام آشکار است و نعمت نهان امام غائب است، عرض کردم: در میان امامان کسی هست که غائب شود؟ حضرت فرمودند: آری، شخص او از دیده ها نهان گردد ولی یاد وی از دلهای مؤمنان پنهان نشود، و او دوازدهمین از ما باشد، خدا هر کار سختی را برای او هموار کند، و هر طغیانگری را در برابر او رام کند، و گنجهای زمین را برای او آشکار سازد، و هر دوری را به او نزدیک کند، و هر جبار و سرکشی را به دست او نابود سازد، و هر شیطان متمردی به دست وی نابود گردد.

او است فرزند بهترین کنیزان، آنکه تولدش بر مردم نهان باشد، بردن نامش برای ایشان روا نباشد، تا خدا آشکارش کند، و زمین را پر از عدل و داد کند چنانچه پر از جور و ستم شده باشد.

کد آیه: ۲۱ / ۳۲ اسم آیه: عذاب بزرگ

{وَلَنذِيقُنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ}.

به آنان از عذاب نزدیک (عذاب این دنیا) پیش از عذاب بزرگ (آخرت) می چشانیم، شاید بازگردند! ۱- عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ وَ سُؤَالَاتٍ مُتَعَدِّدَةٍ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ... قَالَ الْمُفَضَّلُ: يَا مَوْلَايَ! إِنَّ مِنْ شِيَعَتِكُمْ مَنْ لَا يَقُولُ بِرَجْعَتِكُمْ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا سَمِعُوا قَوْلَ جَدِّنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَ نَحْنُ سَائِرُ الْأَيْمَةِ نَقُولُ: «وَلَنذِيقُنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ»، قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَذَابُ الْأَذْنَىٰ عَذَابُ الرَّجْعَةِ، وَ الْعَذَابُ الْأَكْبَرُ عَذَابُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، الَّذِي «تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاوَاتُ وَ بَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ»... (۱)

در خبری طولانی مفصل بن عمر از امام صادق علیه السلام سؤالاتی نموده ... مفصل گوید، عرض کرد: آقای من! بعضی از شیعیان شما عقیده به رجعت شما ندارند، حضرت فرمودند: آیا آنها سخن جد ما پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و گفته ی ما ائمه را نشنیده اند که می گوئیم: «وَلَنذِيقُنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ

ص: ۳۳۷

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۲۴ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۲۸۷ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۲۴ / حليه الأبرار، ج ۶، ص ۳۹۷.

يَرْجِعُونَ»، یعنی: به جای عذاب بزرگتر، عذاب نزدیکتر به آنها می چشانیم تا شاید برگردند.

ای مفضل! عذاب نزدیکتر رجعت آل محمد و عذاب بزرگتر عذاب روز قیامت است که خدا می فرماید: «يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ»، یعنی: قیامت روزی است که اوضاع زمین و آسمان ها دگرگون می گردد و همه در پیشگاه خداوند حاضر می شوند ...

۲- عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «وَلَنَذِيقَنَّهِمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ»، قَالَ: الْأَذْنَى غَلَاءُ السُّعْرِ وَالْأَكْبَرُ الْمَهْدِيُّ بِالسَّيْفِ (۱).

از مفضل بن عمر روایت است که گفت: از حضرت صادق علیه السلام این آیه را پرسیدم، حضرت فرمودند: عذاب نزدیکتر گرانی نرخها، و عذاب بزرگتر قیام مهدی موعود علیه السلام با شمشیر است.

ص: ۳۳۸

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۰ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۱ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۰۱ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۴۳۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۳۰۳.

کد آیه: ۲۹ / ۳۲ اسم آیه: روز فتح و پیروزی

{قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ}.

بگو: «روز پیروزی، ایمان آوردن، سودی به حال کافران نخواهد داشت و به آنها هیچ مهلت داده نمی شود!» عَنِ ابْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَقُولُ: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ»، قَالَ: يَوْمَ الْفَتْحِ يَوْمٌ تَفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، لَا يَنْفَعُ أَحَدًا تَقَرُّبَ بِالْإِيمَانِ، مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَ ذَلِكَ مُؤْمِنًا، وَبِهَذَا الْفَتْحِ مُوقِنًا، فَذَلِكَ الَّذِي يَنْفَعُهُ إِيمَانُهُ، وَيَعْظُمُ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرُهُ وَشَأْنُهُ، وَتُرْخَرُفُ لَهُ يَوْمَ الْبَعْثِ جَنَانُهُ وَتَحْجُبُ عَنْهُ فِيهِ نِيرَانُهُ. (۱)

از ابن درّاج روایت است که گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام، درباره ی قول خداوند عجل الله: «قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ»، فرمودند: روز پیروزی، روزی است که دنیا بر روی حضرت قائم علیه السلام گشوده می شود، کسی که پیش از آن هنگام، مؤمن نبوده، و بعد از این فتح یقین کند و ایمان آورد، ایمانش نفعی به حالش نخواهد داشت، ولی هر که پیش از آن، ایمان داشته و منتظر ظهورش بوده، ایمانش برایش سودمند خواهد بود، و خداوند مقام و شأنش را نزد امام قائم علیه السلام بزرگ خواهد ساخت، و روز قیامت و رستاخیز بهشتش را برایش زینت خواهد کرد، و آتشش را از وی محجوب خواهد فرمود.

ص: ۳۳۹

۱- - احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۶۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۰۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۴۳۸ / تفسیر کتر الدقائق، ج ۱۰، ص ۳۰۷.

کد آیه: ۷ / ۳۳ اسم آیه: میثاق

{وَ إِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَ...}

(به خاطر آور) هنگامی را که از پیامبران پیمان گرفتیم، و (همچنین) از تو و از نوح و ابراهیم و موسی و عیسی بن مریم، و ما از همه آنان پیمان محکمی گرفتیم! عن الصادق علیه السلام قال النبى ۶: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَخَذَ مِيثَاقِي، وَ مِيثَاقَ اثْنَيْ عَشَرَ إِمَامًا بَعْدِي، وَ هُمْ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، الثَّانِي عَشَرَ مِنْهُمْ الْقَائِمُ، الَّذِي يَمْلَأُ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا. (۱)

از امام صادق علیه السلام حدیث است که پیغمبر اکرم صلی الله علیه واله فرمودند: خداوند متعال، برای من و دوازده امام بعد از من، پیمان گرفت، و آنها حجتهای خدا بر خلق هستند، دوازدهمی ایشان، قائم علیه السلام است، که خداوند به وسیله ی او، زمین را سرشار از قسط و عدالت می سازد، چنانکه پر از ظلم و جور شده باشد.

ص: ۳۴۰

۱- - إثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۵۳ / مناقب (ابن شهر آشوب)، ج ۱، ص ۲۸۳ / منتخب الاثر، ج ۱، ص ۱۱۳.

کد آیه: ۱۱/۳۳ اسم آیه: شدت فتنه ها و امتحانات قبل از ظهور

{هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا}.

آنجا بود که مؤمنان آزمایش شدند و تکان سختی خوردند! فی کتاب الاحتجاج للطبرسی؛ فی حدیث طویل عن امیر المؤمنین علیه السلام یقول فیہ: ... سیأتی علی الناس زمان ینزل علیہم الباطل ظاهراً مشهوراً، و ذلک إذا کان اولی الناس به أعید لهم له، و اقترب الوعد الحق، و عظم الالحاد و ظهر الفساد: «هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا»، وَ نَحَلَهُمُ الْكُفَّارُ أَشْمَاءَ الْأَشْرَارِ، فَيَكُونُ جُهْدَ الْمُؤْمِنِ أَنْ يَحْفَظَ مُهْجَتَهُ مِنْ أَقْرَبِ النَّاسِ إِلَيْهِ، ثُمَّ يُتِيحُ اللَّهُ الْفَرَجَ لِأَوْلِيَائِهِ فَيُظْهِرُ صَاحِبَ الْأَمْرِ عَلَى أَعْدَائِهِ،... (۱)

مرحوم طبرسی در کتاب احتجاج در حدیثی طولانی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت نموده که حضرت فرمودند:

... به زودی زمانی برای مردم فرا می رسد که حق در آن زمان پوشیده و باطن آشکار و ظاهر شود، و آن زمانی است که سزاوارترین مردم به (زاممداری) دشمنان مردم باشند، و وعده ی حق نزدیک گردد، و الحاد بزرگ و فساد ظاهر گردد: «در این موقع گرفتاری مؤمنان فرا رسد و

ص: ۳۴۱

۱- - الاحتجاج (لطبرسی)، ج ۱، ص ۲۵۱ / بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۱۱۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۸۳۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۳۴۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۲۴۳.

دچار لرزه سخت گردند»، و نیکان نامهای بدان را هدیه می دهند، تلاش مؤمن آن خواهد بود که وجود خود را از نزدیکترین کسانش حفظ کند، سپس خدای تعالی درب فرج را برای دوستانش می گشاید، و حضرت صاحب الامر علیه السلام را ظاهر و بر دشمنانش پیروز می گرداند، ...

ص: ۳۴۲

حضرت امام حسین بن علی علیهما السلام از پدر گرامیشان حضرت علی علیه السلام روایت است که در خدمت رسول خدا صلی الله علیه واله به خانه ی ام سلمه رفتم، و آیه ی: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»، بر آن حضرت نازل شده بود، رسول خدا صلی الله علیه واله فرمودند: یا علی! این آیه در شأن تو و دو فرزندم حسن و حسین و ائمه از اولاد حسین نازل شده، حضرت علی علیه السلام گفتند: یا رسول الله! امامان بعد از تو چند نفرند؟ حضرت فرمودند: تو یا علی! و بعد از تو حسن و حسین، و بعد از حسین فرزندش علی، و بعد از علی پسرش محمد، و بعد از محمد پسر او جعفر، و بعد از جعفر پسرش موسی، و بعد از موسی فرزندش رضا، بعد از رضا پسرش محمد، و بعد از محمد پسرش علی، و بعد از علی پسرش حسن، و بعد از حسن فرزندش حجت، و این است نامهای ایشان که به ساق عرش نوشته شده است، و من از خدای تعالی سؤال کردم از آنها، فرمود: یا محمد! اینانند امامان بعد از تو که همه مطهر و معصوم اند و دشمنان ایشان همه مطرودند.

۲- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ هَذِهِ الْآيَةَ: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»، فَدَعَا النَّبِيُّ ۶ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ فَاطِمَةَ وَ أَجْلَسَهُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَدَعَا عَلِيًّا فَاجْلَسَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ، وَ قَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ، وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً. فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: وَ أَنَا مَعَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ لَهَا: إِنَّكَ إِلَيَّ خَيْرٌ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! لَقَدْ أَكْرَمَ اللَّهُ هَذِهِ الْعِزَّةَ الطَّاهِرَةَ، وَ الدُّرِّيَّةَ الْمُبَارَكَةَ بِإِذْنِ اللَّهِ، فَجَسَّ عَنْهُمْ، قَالَ: يَا جَابِرُ! لِأَنَّهُمْ عِزَّتِي مِنْ لَحْمِي وَ دَمِي، فَأَخِي سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ، وَ ابْنَايَ خَيْرُ الْأَسْبَاطِ، وَ ابْنَتِي سَيِّدَةُ النِّسْوَانِ، وَ مِنَّا الْمَهْدِيُّ.

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنِ الْمَهْدِيُّ؟ قَالَ: تَشِيَعُهُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ، أَيْمَهُ أُبْرَارٌ، وَالتَّاسِعُ قَائِمُهُمْ، يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا
مَلَأَتْ جُورًا، يُقَاتِلُ عَلَى التَّوْبِيلِ كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى التَّنْزِيلِ. (۱)

جابر بن عبد الله انصاری گوید: نزد پیغمبر اکرم صلی الله علیه واله در خانه ی ام سلمه بودم، که خداوند این آیه را بر آن حضرت نازل فرمود: «جز این نیست که خداوند می خواهد تا از شما خاندان پلیدی را برطرف کرده و بخوبی شما را پاکیزه گرداند»، پس حضرت رسول ۶، حسن و حسین و فاطمه را طلبیدند و جلوی روی خود نشانده، و علی را طلبیدند، و پشت سر خود نشانده، عرض کردند: بار پروردگارا! اینان اهل بیت من هستند، پس از ایشان پلیدی را برطرف فرما، و آنها را به خوبی پاکیزه گردان، ام سلمه عرض کرد: من هم با ایشانم؟ حضرت فرمودند: عاقبت امر تو بر خیر است (ولی تو از اهل بیت من نیستی)، جابر گوید: عرض کردم: خداوند این عترت پاکیزه و خاندان مبارک را گرامی داشته، پلیدی را از ایشان می برد؟ حضرت فرمودند: ای جابر! اینان عترت من و از گوشت و خون من هستند، پس برادرم بهترین اوصیاء، و دو فرزندم بهترین سبطها، و دخترم بانوی زنان عالم است، و از ما است مهدی این امت، عرض کردم: ای رسول خدا! مهدی کیست؟ حضرت فرمودند: نه نفر از صلب حسین امامان نیکوکار هستند و نهمی قائم ایشان است، که زمین را از عدل و داد پر کند، و بر تأویل (قرآن) جنگ کند همان طور که من بر تنزیل آن جنگ کردم.

ص: ۳۴۵

کد آیه: ۱۸/۳۴ اسم آیه: امنیت یاران حضرت مهدی علیه السلام

{وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرَى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَ أَيَّامًا آمِنِينَ}.

و ما به میان آنها و شهرهایی که پر از نعمت و برکت گردانیدیم باز قریه هایی نزدیک به هم قرار دادیم با فاصله کوتاه و سیر سفری معین (و آنها را گفتیم که) در این ده و شهرهای نزدیک به هم شبها و روزها با ایمنی کامل مسافرت کنید.

عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو حَنِيفَةَ، فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَ أَيَّامًا آمِنِينَ»، أَيْنَ ذَلِكَ مِنَ الْأَرْضِ؟ قَالَ: أَحْسَبُهُ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ، فَالْتَفَتَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: أَتَعْلَمُونَ أَنَّ النَّاسَ يُقَطِّعُ عَلَيْهِمْ بَيْنَ الْمَدِينَةِ وَ مَكَّةَ، فَيُتَوَخَّضُ أَمْوَالُهُمْ، وَ لَمَّا يَأْمُنُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ يُقْتَلُونَ، قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: فَسَكَتَ أَبُو حَنِيفَةَ.

فَقَالَ: يَا أَبَا حَنِيفَةَ! أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ: «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا»، أَيْنَ ذَلِكَ مِنَ الْأَرْضِ؟ قَالَ: الْكَعْبَةُ، قَالَ: أَتَعْلَمُ أَنَّ الْحَبَّاجَ بْنَ يُوْسُفَ حِينَ وَضَعَ الْمُنْجَبِقَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي الْكَعْبَةِ فَقَتَلَهُ كَانَ آمِنًا فِيهَا؟! قَالَ: فَسَكَتَ.

فَلَمَّا خَرَجَ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ الْحَضْرَمِيُّ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! الْجَوَابُ فِي الْمَسْأَلَتَيْنِ؟

فَقَالَ: يَا أَيُّهَا بَكْرُ! «سَيُرَوُّ فِيهَا لَيْالِي وَ أَيَّاماً آمِنِينَ»، فَقَالَ: مَعَ قَائِمِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِناً»، فَمَنْ بَايَعَهُ وَ دَخَلَ مَعَهُ وَ مَسَّحَ عَلَى يَدِهِ وَ دَخَلَ فِي عَقْدِ أَصْحَابِهِ، كَانَ آمِناً الْخَيْرَ. (۱)

از بعضی اصحاب امام صادق علیه السلام نقل است که روزی ابوحنیفه بر امام صادق علیه السلام وارد شد حضرت به او فرمودند: خبر ده مرا از فرموده خداوند عجل الله: «سَيُرَوُّ فِيهَا لَيْالِي وَ أَيَّاماً آمِنِينَ»، به آنها گفتیم در این ده و شهرهای نزدیک بهم شب ها و روزها با ایمنی کامل مسافرت کنید، این قریه ها و شهرها در کدام نقطه زمین هستند؟ ابوحنیفه گفت: تصوّر می کنم بین مکه و مدینه باشند، امام علیه السلام به اصحابشان رو نمودند و فرمودند: شما می دانید که در بین مدینه و مکه راه امن نبوده و قَطَاعِ الطَّرِيقِ در این جا راه را بر مسافری می بستند و اموالشان را به یغما می بردند و آنها هیچ بر نفوس خود اطمینانی نداشته و بسا بود که کشته می شدند، پس مقصود حَقَّعَجَلِ اللهُ این ده و شهرها نمی باشد. اصحاب عرض کردند: بلی همین طور است که شما می فرمایید. راوی می گوید: ابوحنیفه ساکت شد.

پس از آن حضرت فرمودند: ای ابوحنیفه! خبر ده مرا از فرموده خدای عجل الله: «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِناً»، کسی که داخل آن مکان شود در امان می باشد، این مکان کدام نقطه زمین می باشد؟ ابوحنیفه گفت: مراد کعبه است، امام علیه السلام فرمودند: آیا می دانی

ص: ۳۴۷

۱- - بحار الأنوار، ج ۲، ص ۲۹۴ و ج ۵۲، ص ۳۱۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۱۷۰ و ج ۱۰، ص ۴۸۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۳۳۳ / علل الشرائع، ج ۱، ص ۹۱.

حجاج بن یوسف در کعبه منجیق قرار داد و ابن زبیر را کشت پس چطور ابن زبیر در امان قرار نگرفت؟ راوی گفت: ابو حنیفه ساکت شد، پس از اینکه ابوحنیفه رفت، ابو بکر حضرمی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: فدایت شوم، جواب این دو مسأله چیست؟ حضرت فرمودند: ای ابو بکر! مقصود از: «سَيُرَوُّوا فِيهَا لَيَالِي وَ أَيَّاماً آمِنِينَ»، این است که، با قائم ما اهل بیت سیر و مسافرت کنید که در ایمنی کامل می باشید، و مراد از: «وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا»، این است که هر کس با قائم ما بیعت کرده و در حزب آن حضرت باشد و دست آن بزرگوار را مسح کند و در گروه اصحابش باشد، البته از هر گزندی در امان می باشد.

ص: ۳۴۸

کد آیه: ۵۳ تا ۵۱/ اسم آیه: جنگ با سفیانی

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا فُوتَ وَ أُحِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ (۵۱) وَ قَالُوا آمَنَّا بِهِ وَ أَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاطُشُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ (۵۲) وَ قَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَ يَفْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ (۵۳)﴾.

و اگر ببینی هنگامی که فریادشان بلند می شود اما نمی توانند (از عذاب الهی) بگریزند، و آنها را از جای نزدیکی (که حتی انتظارش را ندارند) می گیرند (از درماندگی آنها تعجب خواهی کرد!) (۵۱) و (در آن حال) می گویند: «به حق ایمان آوردیم!»، ولی چگونه می توانند از فاصله ی دور به آن دسترسی پیدا کنند! (۵۲) آنها پیش از این (که در نهایت آزادی بودند) به آن کافر شدند و دورادور، و غائبانه (و بدون آگاهی). نسبت های ناروا می دادند. (۵۳) ۱- عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَاثِلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: يَخْرُجُ الْقَائِمُ فَيَسِيرُ حَتَّى يَمُرَّ بِمُرٍّ، فَيَبْلُغُهُ أَنَّ عَامِلَهُ قَدْ قُتِلَ، فَيَرْجِعُ إِلَيْهِمْ، فَيَقْتُلُ الْمُقَاتِلَةَ، وَ لَا يَزِيدُ عَلَى ذَلِكِ شَيْئًا، ثُمَّ يَنْطَلِقُ، فَيَدْعُو النَّاسَ، حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى الْبَيْدَاءِ، فَيَخْرُجُ جَيْشَانِ لِلْسُّفْيَانِيِّ، فَيَأْمُرُ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ الْأَرْضَ أَنْ تَأْخُذَ بِأَقْدَامِهِمْ، وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا فُوتَ

وَ أَخَذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ، «وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ»، يَعْنِي: بِقِيَامِ الْقَائِمِ، «وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ»، يَعْنِي: بِقِيَامِ الْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ... (۱)

ابو خالد کابلی از امام محمد باقر علیه السلام روایت نموده که حضرت فرمودند: وقتی قائم ظهور کند همه جا را سیر نموده تا به «مُر» (قسمتی از زمین نجد از بلاد مهره واقع در منتهای کشور یمن است) می رسد، در آنجا به او می گویند: حاکمی که در مکه معین کرده بودید کشته شد، قائم علیه السلام از آنجا به مکه برمی گردد، و قاتلین را می کشد و بیش از این کاری نمی کند، سپس به راه می افتد و مردم را دعوت به دین خدا می نماید، تا اینکه به سرزمین بیداء می رسد، در آنجا دو لشکر سفیانی قصد او می کنند ولی خداوند به زمین فرمان می دهد از زیر پای آنها فرو رود، و آنها را بلعد، اینست معنی این آیه شریفه: «وَلَوْ تَرَى إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَ أَخَذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ»، «وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ»، یعنی می گویند: ایمان آوردیم به قیام قائم، «وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ»، یعنی: قبلاً منکر قیام آل محمد: بودند ...

۲- عَنِ الْخِزَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: الْمَهْدِيُّ أَقْبَلُ جَعِيدٌ بِخَدِّهِ خِمَالٌ يَكُونُ مَبْدُؤُهُ مِنْ قَبْلِ الْمَشْرِقِ، وَ إِذَا كَانَ ذَلِكَ خَرَجَ السُّفْيَانِيُّ، فَيَمْلِكُ قَدَرَ حَمَلِ امْرَأَةٍ تَشِيَعَهُ أَشْهُرٌ يَخْرُجُ بِالسَّامِ، فَيَنْقَادُ لَهُ أَهْلُ السَّامِ إِلَّا طَوَائِفَ مِنَ الْمُقِيمِينَ عَلَى الْحَقِّ يَعِصِمُهُمُ اللَّهُ مِنَ الْخُرُوجِ مَعَهُ، وَ يَأْتِي الْمَدِينَةَ بِجَيْشٍ جَرَّارٍ، حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى

ص: ۳۵۰

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۰ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۴ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۸۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۵۲۹ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۴۶۷ / تفسير العياشي، ج ۲، ص ۵۷ / تفسير كثر الدقائق، ج ۱۰، ص ۵۲۳.

بَيِّدَاءِ الْمَدِينَةِ، خَسَفَ اللَّهُ بِهِ، وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: «وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَ أَخَذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ» (۱).

حارث همدانی از امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده، که حضرت فرمودند: مهدی علیه السلام چشمانی جذاب دارد و موی سرش تابدار است، و بر گونه اش یک خال می باشد، مبدأ او از سوی مشرق است (یعنی از طرف مشرق قیام می کند)، و چون چنان شود، سفیانی خروج کند، و به اندازه ی دوران بارداری یک زن که نه ماه است، حکومت خواهد کرد، و در شام خروج می کند و مردم شام، او را اطاعت می کنند، جز چند طایفه از آنان که بر حق پایدارند، خداوند آنان را از خروج به همراهی او نگه می دارد و با سپاهی بسیار (پر تاخت و تاز) به مدینه می آیند تا آنگاه که به دشت بیداء می رسد، خداوند او را به زمین فرو می برد، و این همان فرمایش خدای عجل الله است در کتابش: «وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَ أَخَذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ».

ص: ۳۵۱

۱- - بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۵۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۵۲۸ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۳۰۴.

کد آیه: ۴۱/۳۵ اسم آیه: تمسک

{إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا}.

خداوند آسمانها و زمین را نگاه می دارد تا از نظام خود منحرف نشوند و هر گاه منحرف گردند، کسی جز او نمی تواند آنها را نگاه دارد، او بردبار و غفور است! عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَال: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَحْنُ حُجَّجُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَ خُلَفَاؤُهُ فِي عِبَادِهِ، وَ أَمْنَاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ، وَ نَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى، وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ، وَ أَعْلَامُهُ فِي بَرِّيَّتِهِ، بِنَا يُمْسِكُ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا، وَ بِنَا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ، وَ يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ، لَا تَخْلُو الْأَرْضُ مِنْ قَائِمٍ مِنَّا، ظَاهِرٍ أَوْ خَافٍ، وَ لَوْ خَلَّتْ يَوْمًا بِغَيْرِ حُجَّةٍ، لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ. (۱)

ابراهیم بن ابی محمود گوید: امام رضا علیه السلام فرمودند: ما حجتهای خداوند در میان خلائق، و جانشینان او در میان بندگانش، و امینان خداوند بر اسرارش هستیم، و ما کلمه تقوی، و عروه الوثقی، و گواهان خداوند، و نشانه های او در میان

ص: ۳۵۲

۱- بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۵ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۲۴۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۰، ص ۵۸۲ / کمال الدین، ج ۱، ص ۲۰۲.

آفریدگانش می باشیم، خداوند آسمان و زمین را به واسطه ما نگاه می دارد، که زایل نشوند، و به واسطه ما باران می بارد، و رحمت منتشر می شود، و زمین هیچگاه از قائمی از ما خالی نیست، که یا آشکار است و یا پنهان، و اگر زمین یک روز از حجت خالی باشد، زمین و ساکنانش مضطرب می شوند، همچنان که دریا و اهلس مضطرب می شوند.

ص: ۳۵۳

کد آیه: ۳۶/۳۰ اسم آیه: وجود حجت خدا

{يا حشره عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ}.

افسوس بر این بندگان که هیچ پیامبری برای هدایت آنان نیامد مگر اینکه او را استهزا می کردند! عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَیْدٍ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَيْرُ تَدْرِيبِهِ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِهِ تَرْوِيهِ، إِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً، وَ لِكُلِّ صَوَابٍ نُورًا، ثُمَّ قَالَ: إِنَّا وَاللَّهِ! لَا نَعُدُّ الرَّجُلَ مِنْ شَيْعَتِنَا فَقِيهًا، حَتَّى يُلْحَنَ لَهُ، فَيَعْرِفَ اللَّحْنَ، إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ عَلَى مِثْرِ الْكُوفَةِ: وَإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ فِتْنًا مُظْلِمَةً، عَمِّيَاءَ مُنْكَبِةً، لَمَا يَنْجُو مِنْهَا إِلَّا النُّومَةُ، قِيلَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! وَمَا النُّومَةُ؟ قَالَ: الَّذِي يَعْرِفُ النَّاسَ وَ لَا يَعْرِفُونَهُ، وَ اغْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لَمَا تَخْلُو مِنْ حُجَّهِ لِلَّهِ، وَ لَكِنَّ اللَّهَ سَيُعْمِي خَلْقَهُ مِنْهَا بِظُلْمِهِمْ وَ جُورِهِمْ وَ إِشْرَافِهِمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ، وَ لَوْ خَلَّتِ الْأَرْضُ سَاعَةً وَاحِدَةً مِنْ حُجَّهِ لِلَّهِ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا، وَ لَكِنَّ الْحُجَّةَ يَعْرِفُ النَّاسَ، وَ لَا يَعْرِفُونَهُ، كَمَا كَانَ يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَعْرِفُ النَّاسَ وَ هُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ، ثُمَّ تَلَا: «يَا حَشْرَةَ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ».(۱)

ص: ۳۵۴

۱- بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۱۱۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۵۸۵ / الغيبة (للنعمانی)، النص، ص ۱۴۱.

مفضل بن عمر گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: یک خبر که آن را درک می کنی بهتر است از ده خبر که صرفاً آن را روایت می کنی، همانا هر حقی دارای حقیقتی است، و هر کار درستی را نوری است، سپس فرمودند: و به خدا سوگند، کسی از شیعیان خود را فقیه نمی شماریم تا اینکه به رمز، سخنی به او گفته شود، و او آن رمز را دریابد، همانا امیر المؤمنین علیه السلام بر منبر کوفه فرمودند: به راستی که فتنه هایی ظلمانی و کدر و تاریکی پشت سر دارید، که جز نومه (کسی که عنوانی در مردم ندارد و به کلی قدرش مجهول و ناشناخته است)، کسی از آن نجات نمی یابد، به آن حضرت عرض شد: ای امیر مؤمنان! نومه چیست؟ حضرت فرمودند: آن کسی است که مردم را می شناسد ولی مردم او را نمی شناسند، و بدانید که زمین از حجت خدای عجل الله خالی نمی ماند، ولی خدای عزیز به زودی دیده ی خلقش را از او نابینا می سازد، به خاطر ظلم و جورشان و زیاده روی آنان نسبت به خودشان، و اگر زمین یک ساعت از حجت خدا خالی بماند، اهل خود را فرو می برد، لکن آن حجت مردم را می شناسد و آنان او را نمی شناسند، چنان که یوسف علیه السلام، مردم را (برادرانش را) می شناخت و آنها او را نمی شناختند، سپس آن حضرت این آیه را تلاوت فرمودند: «يَا حَسِيرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْرِؤْنَ».

کد آیه: ۵۲/۳۶ اسم آیه: سید خلائق

{قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ}

می گویند: «ای وای بر ما! چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟! (آری) این همان است که خداوند رحمان وعده داده، و فرستادگان (او) راست گفتند!» عَنِ الْحَسَنِ بْنِ شَاذَانَ الْوَاسِطِيِّ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْكُو جَفَاءَ أَهْلِ وَاسِطٍ، وَحَمْلَهُمْ عَلَيَّ وَكَانَتْ عِصَابَهُ مِنَ الْمُتَمَائِيهِ تُؤْذِينِي، فَوَقَعَ بِخَطِّهِ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَخَذَ مِيثَاقَ أَوْلِيَائِنَا عَلَى الصَّبْرِ، فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ، فَمَا صَبِرَ لِحُكْمِ رَبِّكَ، فَلَوْ قَدْ قَامَ سَيِّدُ الْخَلْقِ، لَقَالُوا: «يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ». (۱)

از حسن بن شاذان واسطی روایت است که گفت: به حضرت رضا علیه السلام نامه ای نوشتم، و از ستم اهل واسط و هجومشان بر من شکایت کردم، زیرا جمعی از

ص: ۳۵۶

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۰ / الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۲۹۶ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۸۹ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۵۷۹ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۴۸۱ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۸۵ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۳۸۸ / الكافي، ج ۸، ص ۲۴۷ / الوافي، ج ۵، ص ۷۶۱.

عثمانیها مرا آزار می دادند، آن حضرت به خط شریف خویش مرقوم فرمودند: خداوند از دوستان ما پیمان گرفته که در دولت باطل صبر کنند، «پس نسبت به حکم پروردگارت صابر باش»، پس آنگاه که سرور خلائق قیام کند، ستمگران می گویند: «ای وای بر ما، که ما را از خوابگاه خویش برانگیخت؟ این همان است که خدای رحمان وعده می داد و پیمبران راست می گفتند». (مقصود حضرت از «سید الخلق» سرور خلائق، حضرت قائم علیه السلام می باشد).

ص: ۳۵۷

کد آیه: ۳۷/۸۳ اسم آیه: شیعه

{وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ}.

و از پیروان او ابراهیم بود.

سَأَلَ جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ الْجُعْفِيُّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ، عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ: «وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ»، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمَّا خَلَقَ إِبْرَاهِيمَ كَشَفَ لَهُ عَنْ بَصِيرِهِ، فَنَظَرَ فَرَأَى نُورًا إِلَى جَنْبِ الْعَرْشِ، فَقَالَ: إِلَهِي! مَا هَذَا النُّورُ؟ فَقِيلَ لَهُ: هَذَا نُورُ مُحَمَّدٍ صِفْوَتِي مِنْ خَلْقِي، وَرَأَى نُورًا إِلَى جَنْبِهِ، فَقَالَ: إِلَهِي! وَمَا هَذَا النُّورُ؟ فَقِيلَ لَهُ: هَذَا نُورُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَاصِرِ دِينِي، وَرَأَى إِلَى جَنْبِهِمْ ثَلَاثَةَ أَنْوَارٍ، فَقَالَ: إِلَهِي! وَمَا هَذِهِ الْأَنْوَارُ؟ فَقِيلَ لَهُ: هَذَا نُورُ فَاطِمَةَ فَطَمَتْ مَحِييَهَا مِنَ النَّارِ وَنُورُ وَلَدَيْهَا الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، فَقَالَ: إِلَهِي! وَ أَرَى تِسْعَةَ أَنْوَارٍ قَدْ أَحَدَقُوا بِهِمْ، قِيلَ: يَا إِبْرَاهِيمُ! هَؤُلَاءِ الْأَتَمَّةُ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ.

فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: إِلَهِي! بِحَقِّ هَؤُلَاءِ الْخَمْسَةِ إِلَّا عَرَفْتَنِي مِنَ التَّشْبِيهِ، قِيلَ: يَا إِبْرَاهِيمُ! أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ وَ ابْنُهُ جَعْفَرٌ وَ ابْنُهُ مُوسَى وَ ابْنُهُ عَلِيُّ وَ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ وَ ابْنُهُ عَلِيُّ وَ ابْنُهُ الْحَسَنُ وَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ ابْنُهُ، فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: إِلَهِي وَ سَيِّدِي! أَرَى أَنْوَارًا قَدْ أَحَدَقُوا بِهِمْ لَا يُحْصَى عَدَدُهُمْ إِلَّا أَنْتَ، قِيلَ: يَا إِبْرَاهِيمُ! هَؤُلَاءِ شِيعَتُهُمْ، شِيعَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: وَ بِمَا تَعْرِفُ شِيعَتَهُ؟ قَالَ: بِصَلَاةِ إِحْدَى وَ خَمْسِينَ، وَ الْجَهْرِ بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَ الْقُنُوتِ قَبْلَ الرُّكُوعِ، وَ التَّخْتُمِ فِي الْيَمِينِ، فَعِنْدَ ذَلِكَ قَالَ

إِبْرَاهِيمَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ شِيعَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: فَأَخْبَرَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ، فَقَالَ: «وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ». (۱)

جابر بن یزید جعفی گوید: از حضرت صادق علیه السلام از تفسیر این آیه پرسیدم: «و به درستی که از پیروان اوست ابراهیم»، آن حضرت فرمودند: چون خدای تعالی ابراهیم علیه السلام را آفرید پرده از جلو دیدگانش برداشت، پس نظر کرده نوری در طرف عرش دید، عرض کرد: بار الها! این چه نوری است؟ به وی گفته شد: این نور محمد صلی الله علیه واله برگزیده من از خلقم می باشد، نور دیگری در کنار او دید، عرض کرد: بار الها! این چه نوری است؟ به او گفته شد: این نور علی بن ابی طالب علیه السلام یاور دین من است، پس سه نور دیگر در کنار آن دو نور دید، عرض کرد: بار الها! این نورها چیست؟ به وی گفته شد: اینها نور فاطمه است که دوستانش از آتش جدا شده اند، و نور دو فرزندش حسن و حسین است.

عرض کرد: بار پروردگارا! نه نور دیگر می بینم که دور آنها احاطه شده است؟ به وی گفته شد: ای ابراهیم! اینها امامان از اولاد علی و فاطمه هستند، ابراهیم عرض کرد: بار پروردگارا! به حق این پنج تن آن نه نفر را به من بشناسان، به وی گفته شد: اول آنها علی بن الحسین، سپس فرزندش محمد بن علی، و فرزندش جعفر، و فرزندش موسی، و فرزندش علی، و فرزندش محمد، و فرزندش علی، و فرزندش حسن، و فرزندش حجت قائم است.

ص: ۳۵۹

۱- - بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۱۵۱ و ج ۸۲، ص ۸۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۶۰۰ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۴۸۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۱۳۶ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۱، ص ۴۴ / مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۱۸۷ / مدینه معجز، ج ۴، ص ۳۹.

ابراهیم عرض کرد: ای پروردگارا! و ای آقای من! نورهای زیاد دیگری که شماره ی آنها را جز تو کسی نمی داند، می بینم که اطراف آنها را حلقه وار گرفته اند؟ به وی گفته شد: اینها پیروان و شیعیان آنها و شیعیان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام هستند، ابراهیم عرض کرد: شیعیان او به چه چیز شناخته می شوند؟ به وی گفته شد: پنجاه و یک رکعت نماز گزارند، و بسم الله الرحمن الرحيم را بلند گویند، و پیش از رکوع قنوت بخوانند، و انگشتر در دست راست کنند، در این هنگام حضرت ابراهیم علیه السلام عرض کرد: پروردگارا! مرا از شیعیان امیر المؤمنین علیه السلام قرار ده، و خدای متعال نیز در قرآن از این ماجرا خبر داده، و فرماید: «به درستی که از شیعیان اوست ابراهیم».

ص: ۳۶۰

کد آیه: ۳۸/۱۷ اسم آیه: صبر کن

{اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ اذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ}.

در برابر آنچه می گویند شکینا باش، و به خاطر بیاور بنده ما داوود صاحب قدرت را، که او بسیار توبه کننده بود! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ»، يَا مُحَمَّدُ! مِنْ تَكْذِيبِهِمْ إِيَّاكَ فَإِنِّي مُنْتَقِمٌ مِنْهُمْ بِرَجُلٍ مِنْكَ وَ هُوَ قَائِمِي الَّذِي سَلَّطْتُهُ عَلَىٰ دِمَائِ الظَّالِمِينَ (۱).

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت نموده، که حضرت در باره ی آیه: «اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ»، فرمودند: یعنی ای محمد! بر تکذیب آنها صبر کن، من انتقام خواهم گرفت به وسیله ی مردی از نژاد تو، و او همان قائم من است که مسلط نموده ام او را بر خون ستمگران.

ص: ۳۶۱

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۹۰ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۲۲۰ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۴۹۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۲۱۰.

کد آیه: ۳۹ / ۳۸ اسم آیه: عطای الهی

{هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ}.

(و به او گفتیم:) این عطای ما است، به هر کس می خواهی ببخش، و از هر کس می خواهی امساک کن، و حسابی بر تو نیست (تو امین هستی)! عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ قَالَ: كُنَّا زَمَانَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ مَضَى نَرْدَدُ [نَتَرَدُّدًا] كَالْغَنَمِ لَا رَاعِيَ لَهَا، فَلَقِينَا سَالِمَ بْنِ أَبِي حَفْصَةَ، فَقَالَ: يَا أَبَا عُبَيْدَةَ! مَنْ إِمَامُكَ؟ قَالَ: أَيْمَتِي آلُ مُحَمَّدٍ، فَقَالَ: هَلَكْتَ وَ أَهْلُكَتَ، أَمَا سَمِعْتَ أَنَا وَ أَنْتَ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَهُوَ يَقُولُ: مَنْ مَاتَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً؟! قُلْتُ: بَلَى لَعَمْرِي لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ ثُمَّ بَعْدَ ذَلِكَ بِثَلَاثٍ أَوْ نَحْوِهَا، دَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَرَزَقَ اللَّهُ لَنَا الْمَعْرِفَةَ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ لَهُ: لَقِيتُ سَالِمًا، فَقَالَ لِي: كَذَا وَ كَذَا وَ قُلْتُ لَهُ كَذَا وَ كَذَا فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا وَيْلٌ لِسَالِمٍ يَا وَيْلٌ لِسَالِمٍ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، أَمَا يَدْرِي سَالِمٌ مَا مَنَزَلَهُ الْإِمَامُ؟ الْإِمَامُ أَعْظَمُ مِمَّا يَذْهَبُ إِلَيْهِ سَالِمٌ وَ النَّاسُ أَجْمَعِينَ، يَا أَبَا عُبَيْدَةَ! إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ مِنَّا مَيِّتٌ حَتَّى يُخْلَفَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْمَلُ بِمِثْلِ عَمَلِهِ وَ يَسِيرُ بِمِثْلِ سِيرَتِهِ وَ يَدْعُو إِلَى مِثْلِ الَّذِي دَعَا إِلَيْهِ، يَا أَبَا عُبَيْدَةَ! إِنَّهُ لَمْ يَمْنَعِ اللَّهُ مَا أَعْطَى سَالِمَانَ أَفْضَلَ مَا أَعْطَى، ثُمَّ قَالَ: «هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ»،

قَالَ: قُلْتُ: مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ؟ جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَالَ: نَعَمْ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ! إِنَّهُ إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ بِحُكْمِ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ بَيْنَهُ. (۱)

ابو عبیده حذاء گفت: در زمان حضرت باقر علیه السلام وقتی آن جناب از دنیا رفت ما سرگردان بودیم، مانند گوسفندان بی چوپان، سالم بن ابی حفصه را دیدیم گفت: ای ابو عبیده! امام تو کیست؟ گفتیم: ائمه از آل محمد هستند، گفت: نابود شدی و نابود کردی، مگر من و تو از حضرت باقر نشنیدیم که می فرمودند: هر کس بمیرد و امامی نداشته باشد به مرگ جاهلیت از دنیا رفته؟ گفتیم: چرا به جان خودم همین طور است، بعد پس از سه روز یا قریب به آن، خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم، خدا به من معرفت را روزی نمود، پس وارد بر ایشان شدم، و گفتم: سالم را دیدم به من چنین و چنان گفت، و من چنین و چنان گفتم، امام صادق علیه السلام سه مرتبه فرمودند: وای بر سالم مگر سالم نمی داند مقام امام چگونه است؟ امام بزرگتر است از آنچه او و مردم خیال می کنند.

ای ابو عبیده! از ما یک نفر از دنیا نمی رود مگر اینکه یکی دیگر جانشین او می شود که مانند او عمل می کند و به روش او رفتار می نماید و به همان راه دعوت می کند، ای ابو عبیده! خداوند مانع نمی شود که آنچه به داود داد به سلیمان بهتر از آن عنایت کند، سپس فرمودند: «هَذَا عَطَاؤُنَا فَأَمْنٌ أَوْ أَمْسِكُ بِغَيْرِ حِسَابٍ»، عرض کردم: خدا چه چیز به او عطا کرد؟ فدایت شوم! حضرت فرمودند: ای ابو عبیده! وقتی قائم آل محمد قیام کند، حکم می کند به حکم داود و سلیمان و از مردم دلیل و بینه نمی خواهد.

ص: ۳۶۳

کد آیه: ۳۸/۱۷۷ اسم آیه: سنگسار کردن شیطان

{قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ}.

خداوند فرمود: «از آسمانها (و صفوف ملائکه) خارج شو، که تو رانده ی درگاه منی!»! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۱۷، کد: ۳۶ / ۳
۳ مراجعه فرمائید.»

ص: ۳۶۴

کد آیه: ۸۱/۳۸ اسم آیه: پایان مهلت شیطان و پایان تقیه

{إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ}.

ولی تا روز و زمان معین! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۹۳، کد: ۳۸ / ۱۵ مراجعه فرمائید.»

ص: ۳۶۵

کد آیه: ۳۸/۸۸ اسم آیه: زمان

{وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ}.

و خبر آن را بعد از مدتی می شنوید! عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ عَجَّلَ اللَّهُ : «قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ»، قَالَ: هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، «وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ»، قَالَ: عِنْدَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابو حمزه از حضرت باقر علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی آیه: «قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ. إِنَّهُ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ»، فرمودند: مقصود از ذکر، امیر المؤمنین علیه السلام است، «وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ»، و خبر آن را بعد از گذشت زمانی خواهید دانست، این زمان، موقع خروج حضرت قائم علیه السلام است.

ص: ۳۶۶

۱- اثبات الهداه، ج ۳، ص ۲۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۵ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۳ و ج ۵۱، ص ۶۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۶۸۷ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۴۹۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۲۷۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۴۷۴ / الکافی، ج ۸، ص ۲۸۷ / الوافی، ج ۲۶، ص ۴۴۰.

کد آیه: ۵۶/۳۹ اسم آیه: جنب الله

{أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّٰخِرِينَ}

تا مبادا کسی روز قیامت بگوید: «افسوس بر من از کوتاهیایی که در اطاعت فرمان خدا کردم و از مسخره کنندگان (آیات او) بودم!» عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهِ: «يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ»، قَالَ: جَنْبُ اللَّهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَكَذَلِكَ مَا كَانَ بَعْدَهُ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ بِالْمَكَانِ الرَّفِيعِ إِلَىٰ أَنْ يَنْتَهِيَ الْأَمْرُ إِلَىٰ آخِرِهِمْ. (۱)

علی بن سؤید، از حضرت ابوالحسن موسی بن جعفر علیهما السلام روایت کرده است، که در باره ی قول خدای عجل الله: «یا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ»، آن حضرت فرمودند: جنب خدا، امیر المؤمنین علیه السلام است، و همچنین آنچه بعد از او بوده، از اوصیای پیغمبر در این مکان بلند و مرتبه ارجمندند تا آن که امر به آخر ایشان منتهی شود.

ص: ۳۶۷

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۱۷ / بصائر الدرجات، ج ۱، ص ۶۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۳۲۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۴۹۵ / الکافی، ج ۱، ص ۱۴۵.

کد آیه: ۳۹/۶۹ اسم آیه: ظهور نور

{وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا...}

و زمین (در آن روز) به نور پروردگارش روشن می شود...

۱- عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، يَقُولُ فِي قَوْلِهِ: «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا»، قَالَ: رَبُّ الْأَرْضِ، يُعْنَى إِمَامُ الْأَرْضِ، فَقُلْتُ: فَإِذَا خَرَجَ يَكُونُ مَاذَا؟ قَالَ: إِذَا يَسْتَعْنِي النَّاسُ عَنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ وَ نُورِ الْقَمَرِ وَ يَجْتَرُونَ بِنُورِ الْإِمَامِ. (۱)

مفضل بن عمر می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم، که ایشان در تفسیر آیه: «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا»، می فرمودند: رب الارض، یعنی امام زمین، عرض کردم: بعد از آنکه قیام کرد چه می شود؟ حضرت فرمودند: مردم از نور خورشید و ماه بی نیاز می شوند، و از نور امام بهره می برند.

۲- قَالَ مُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ، «أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا»، وَ اسْتَعْنَى الْعِبَادُ عَنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ، وَ ذَهَبَتِ الظُّلْمَةُ، وَ يُعَمَّرُ الرَّجُلُ فِي مُلْكِهِ، حَتَّى يُوَلِّدَ لَهُ أَلْفَ ذَكَرٍ، لَا يُوَلِّدُ فِيهِمْ أَنْثَى، وَ تُظْهِرُ الْأَرْضُ كُنُوزَهَا حَتَّى يَرَاهَا

ص: ۳۶۸

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۸۵ / بحار الأنوار، ج ۷، ص ۳۲۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۳۳ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۵۳ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۳۳۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۵۰۳ / حليه الأبرار، ج ۶، ص ۳۳۷ / نوادر الأخبار (للفيض)، النص، ص ۲۷۸.

النَّاسُ عَلَىٰ وَجْهِهَا، وَ يَطْلُبُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ مَنْ يَصِلُهُ بِمَالِهِ، وَ يَأْخُذُ مِنْهُ زَكَاتَهُ، فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُ مِنْهُ، ذَلِكَ لِأَنَّ النَّاسَ بِمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ. (۱)

مفضل بن عمر گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که حضرت می فرمودند: هنگامی که قائم ما قیام کند، زمین با نور پروردگارش روشن می شود، مردم از نور خورشید بی نیاز می شوند، تاریکی از بین می رود، عمر انسان به قدری طولانی می شود که خداوند هزار پسر به او مرحمت می کند و دختر متولد نمی گردد، خزائن نهفته زمین بر مردم ظاهر می شود و در برابر دیدگان آنها قرار می گیرد، مردم به دنبال کسی می روند که از آنها زکات و صدقات بپذیرد و نمی یابند، مردم به فضل پروردگارشان بی نیاز می شوند.

ص: ۳۶۹

۱- - الإرشاد فی معرفه حجج الله علی العباد، ج ۲، ص ۳۸۱ / إعلام الوری بأعلام الهدی (ط- الحدیثه)، ج ۲، ص ۲۹۳ / إلیزام الناصب، ج ۲، ص ۲۳۱ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۳۵۶ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۳۳۵ / دلائل الإمامه (ط- الحدیثه)، ص ۴۸۶ / کشف الغمه فی معرفه الأئمه (ط- القدیمة)، ج ۲، ص ۴۶۴ / الوافی، ج ۲، ص ۴۶۹.

کد آیه: ۱۱/۴۰ اسم آیه: حیات دو باره

{قَالُوا رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَخْيَبْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ}

آنها می گویند: «پروردگارا! ما را دو بار میراندی و دو بار زنده کردی اکنون به گناهان خود معترفیم آیا راهی برای خارج شدن (از دوزخ) وجود دارد؟» قَالَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَخْيَبْتَنَا اثْنَتَيْنِ»، قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ذَلِكَ فِي الرَّجْعَةِ (۱).

علی بن ابراهیم در تفسیر آیه: «رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَخْيَبْتَنَا اثْنَتَيْنِ»، یعنی: خداوند! ما را دو بار می رانیدی و دو بار زنده کردی، حضرت صادق علیه السلام فرمودند: این آیه در باره ی رجعت است.

ص: ۳۷۰

۱- - الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۲۵۸ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۴۹ / تفسير الصافي، ج ۴، ص ۳۳۶ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۵۶ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۳۶۵ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۵۱۳ / مختصر البصائر، ص ۱۵۷.

کد آیه: ۴۰/۵۱ اسم آیه: نصرت انبیاء و ائمه علیه السلام در رجعت

{إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ}.

ما به یقین پیامبران خود و کسانی را که ایمان آورده اند، در زندگی دنیا و (در آخرت) روزی که گواهان به پا می خیزند یاری می دهیم! عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: قُلْتُ: قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ»، قَالَ: ذَلِكَ وَ اللَّهِ فِي الرَّجْعَةِ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَنْبِيَاءَ كَثِيرَةً لَمْ يُنْصَرُوا فِي الدُّنْيَا وَ قُتِلُوا، وَ الْأَئِمَّةَ مِنْ بَعْدِهِمْ قُتِلُوا وَ لَمْ يُنْصَرُوا، وَ ذَلِكَ فِي الرَّجْعَةِ. (۱)

از جمیل روایت است که گفت: از حضرت صادق علیه السلام تفسیر آیه: «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ»، را پرسیدم، حضرت فرمودند: به خدا قسم! این در رجعت است، مگر نمی دانی که بسیاری از پیغمبران: در دنیا یاری نشدند بلکه کشته شدند، و ائمه: هم کشته شدند و کسی آنها را یاری نکرد؟ این نصرت و یاری در موقع رجعت است.

ص: ۳۷۱

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۰ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۳۴۴ / بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۲۷ و ج ۵۳، ص ۶۵ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۴، ص ۷۶۴ / تفسير الصافي، ج ۴، ص ۳۴۵ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۲۵۸ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۳۹۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۵۲۶ / مختصر البصائر، ص ۹۲ و ص ۱۵۷.

کد آیه: ۱۶/۴۱ اسم آیه: مسخ بعضی از کفار قبل از ظهور

{... لِنَذِيْقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ لَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى وَ هُمْ لَا يُنصَرُونَ}.

... تا عذاب خوارکننده را در زندگی دنیا به آنها بچشانیم و عذاب آخرت از آن هم خوارکننده تر است، و (از هیچ طرف) یاری نمی شوند! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۷۶، کد: ۹۸/۱۰ مراجعه فرمائید.»

ص: ۳۷۲

کد آیه: ۱۷/۴۱ اسم آیه: عذاب خوار کننده و ذلت بخش

{وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ}.

اما ثمود را هدایت کردیم، ولی آنها نابینایی را بر هدایت ترجیح دادند به همین جهت صاعقه (آن عذاب خوار کننده) به خاطر اعمالی که انجام می دادند آنها را فروگرفت! عَنْ فَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَدِيٍّ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنَّهُ قَالَ: ... وَ قَوْلُهُ: «كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا»، قَالَ: ثَمُودُ رَهْطٌ مِنَ الشَّيْعَةِ، فَإِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَ يَقُولُ: «وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ»، فَهَوَّ السَّيْفُ إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ... (۱)

فضل بن عباس از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که حضرت فرمودند: ... معنی این آیه: «كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا»، (ثمود) گروهی از شیعه هستند، پس خداوند در این آیه می فرماید: «ما ثمود را راهنمایی کردیم، ولی آنها گمراهی را اختیار کردند، و به کیفری دردناک و خوار کننده مبتلا شدند»، که منظور شمشیر است وقتی که حضرت قائم علیه السلام قیام کند...

ص: ۳۷۳

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۵ و ج ۲، ص ۲۹۶ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۷۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۸۳ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۷۷۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۰۰.

کد آیه: ۳۰ / ۴۱ اسم آیه: استقامت

{إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ}.

به یقین کسانی که گفتند: «پروردگار ما خداوند یگانه است!» سپس استقامت کردند، فرشتگان بر آنان نازل می شوند که: «نترسید و غمگین مباشید، و بشارت باد بر شما به آن بهشتی که به شما وعده داده شده است!» عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ : «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ»، قَالَ: هُمُ الْأَئِمَّةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: (۱).

ابو بصیر گوید: از حضرت صادق علیه السلام ، تفسیر آیه: «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ»، را پرسیدم، حضرت فرمودند: آنها ائمه از آل محمد: هستند.

ص: ۳۷۴

کد آیه: ۳۴ / ۴۱ اسم آیه: پایان تقیه

{وَلَا تَسْتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ}.

هرگز نیکی و بدی یکسان نیست، بدی را با نیکی دفع کن، ناگاه (خواهی دید) همان کسی که میان تو و او دشمنی است، گویی دوستی گرم و صمیمی است! عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كَلَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أُمِرْتُ بِالتَّقِيهِ، فَسَارَ بِهَا عَشْرًا حَتَّى أُمِرَ أَنْ يَصْرِدَعَ بِمَا أُمِرَ، وَ أُمِرَ بِهَا عَلَيٌّ فَسَارَ بِهَا حَتَّى أُمِرَ أَنْ يَصْرِدَعَ بِهَا، ثُمَّ أُمِرَ الْأَئِمَّةُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَسَارُوا بِهَا، فَإِذَا قَامَ قَائِمُنَا سَقَطَتِ التَّقِيَةُ، وَ جَرَدَ السَّيْفُ، وَ لَمْ يَأْخُذْ مِنَ النَّاسِ وَ لَمْ يُعْطِهِمْ إِلَّا بِالسَّيْفِ. (۱)

سوره بن کلب از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده، که حضرت فرمودند: وقتی که این آیه بر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شد: «ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ»، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: به من دستور تقیه دادند، ده سال پنهانی

ص: ۳۷۵

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۴۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴ ص ۷۹۱ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۲۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۵۵.

ارشاد می کردم، تا دستور دادند آشکارا امر رسالت را اعلان کنم، علی علیه السلام نیز همین طور دستور داشت، پنهانی انجام دهد تا امر به اعلان نمودند، سپس هر یک از امامان به امام دیگری همین سفارش را می کرد و آنها در تقیّه می باشند، تا قائم ما قیام نماید، که در آن موقع دیگر تقیّه نخواهد بود، و شمشیر از نیام کشیده می شود، چیزی از مردم نمی گیرد و چیزی به آنها نمی دهد مگر با شمشیر.

ص: ۳۷۶

کد آیه: ۴۵/۴۱ اسم آیه: عاقبت منکرین حضرت مهدی علیه السلام

{وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ}.

ما به موسی کتاب آسمانی دادیم سپس در آن اختلاف شد و اگر فرمانی از ناحیه ی پروردگارت در این باره صادر نشده بود، در میان آنها داوری می شد ولی آنها هنوز درباره آن شکی تهمت انگیز دارند! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۸۲ کد: ۱۱ / ۱۱۰ مراجعه فرمائید.»

ص: ۳۷۷

کد آیه: ۵۳ / ۴۱ اسم آیه: ظهور حق

{سُنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ}.

به زودی نشانه های خود را در اطراف جهان و در درون جانشان به آنها نشان می دهیم تا برای آنان آشکار گردد که او حق است آیا کافی نیست که پروردگارت بر همه چیز شاهد و گواه است.

۱ - عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «سُنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، قَالَ: يُرِيهِمْ فِي أَنْفُسِهِمْ الْمَسْحَ، وَ يُرِيهِمْ فِي الْأَفَاقِ انْتِفَاضَ، الْأَفَاقِ عَلَيْهِمْ فَيَرُونَ قُدْرَةَ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِمْ وَ فِي الْأَفَاقِ، قُلْتُ لَهُ: «حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، قَالَ: خُرُوجَ الْقَائِمِ هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ ، يَرَاهُ الْخَلْقُ لَمَّا بُدِّ مِنْهُ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام از تفسیر این آیه شریفه: «سُنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ» (به زودی نشانه های خود را که در جهان هستی است و در جان آنها است به آنان نشان خواهیم داد تا برایشان روشن شود که او بر

ص: ۳۷۸

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۶ و ج ۲، ص ۱۰۲ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۶۲ و ج ۵۲، ص ۲۴۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۹۴ با کمی تفاوت / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۶۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۶۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۵۵ / الغیبه للنعمانی، ص ۲۶۹ / الکافی، ج ۸، ص ۳۸۱.

حق است) سؤال کردم، حضرت فرمودند: آنچه در جان شان به آنان نشان می دهد مسخ شدن است، و آنچه در جهان نشان می دهد تنگ شدن محیط زندگی است بر آنان، پس قدرت خدا را در جان خودشان و در محیطشان مشاهده می کنند، و اینکه فرمود: «حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، مقصود خداوند خروج قائم علیه السلام است که او حق است از جانب خدای عجل الله که خلق او را می بینند و چاره ای از آن نیست.

۲ - عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: «سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، قَالَ: فِي الْآفَاقِ انْتِقَاصُ الْأَطْرَافِ عَلَيْهِمْ، وَفِي أَنْفُسِهِمْ بِالْمَسْخِ، «حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ»، أَنَّهُ الْحَقُّ أَنَّهُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابراهیم از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که حضرت در باره ی آیه: «سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، فرمودند: در آفاق و جهان هستی نشانه ی خداوندی، تنگ شدن و کاسته شدن از وسایل زندگی بر آنان است، و در جان شان، به مسخ شدن است، تا اینکه بر آنان معلوم شود که او حق است، یعنی اینکه او قائم علیه السلام است.

۳ - عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: «سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، قَالَ: خَسْفٌ وَ مَسْخٌ وَ قَذْفٌ، قَالَ: قُلْتُ: «حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ»، قَالَ: دَعُ ذَا، ذَاكَ قِيَامُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۲)

ص: ۳۷۹

۱ - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۱ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۶۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۹۴ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۲۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۶۹.

۲ - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۳ ح ۵۶ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۷۹۵ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۶۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۶۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۵۵ / الکافی، ج ۸، ص ۱۶۶.

از امام صادق علیه السلام در باره ی آیه شریفه: «سُنُّرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ»، روایت است که حضرت علیه السلام فرمودند: مقصود، به زمین فرو شدن و مسخ شدن و پرتاب شدن است، راوی می گوید: عرض کردم: تا برای آنها آشکار شود؟ فرمودند: این سخن را رها کن، مقصود قیام امام قائم علیه السلام است.

ص: ۳۸۰

کد آیه: ۱ / ۴۲ اسم آیه: رمزهای ح م ع س ق

{حم (۱) عسق (۲)}.

حاء، میم، عین، سین، قاف.

۱ - عَنْ يَحْيَى بْنِ مَسِيرَةَ الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ : سَمِعْتُهُ يَقُولُ : «حَمَّ عَسَقُ» ، أَعْيَادُ سَيِّبِي الْقَائِمِ ، وَقَافُ جَبَلٍ مُحِيطٌ بِالدُّنْيَا مِنْ زُمْرِدٍ أَخْضَرَ ، فَخُضِرَهُ السَّمَاءُ مِنْ ذَلِكَ الْجَبَلِ ، وَ عِلْمُ كُلِّ شَيْءٍ فِي عَسَقٍ . (۱)

یحیی بن میسرہ خثعمی گوید: که شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمودند: «ح م ع س ق»، شماره ی سالهای امام قائم علیه السلام است، و «ق» کوهی است دور دنیا از زمرد سبز، و سبزی آسمان از آن است، و علم هر چیزی در «عسق» است.

۲ - عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ : حَمَّ ، حَمِيمٌ وَ عَيْنٌ ، عَيْدَابٌ وَ سَيِّبٌ ، سَيِّبُونَ كَسَيِّبِي يُوسُفَ ، وَقَافٌ ، قَدْ فُتِّ وَ خَسْفٌ وَ مَسْخٌ ، يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ ، بِالسُّفْيَانِيِّ

ص: ۳۸۱

-
- ۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۰۳ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۶۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۶۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۷۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۵۷ .

وَ أَصِيحَابِهِ، وَ نَاسٌ مِنْ كَلْبٍ ثَلَاثُونَ أَلْفَ أَلْفٍ، يَخْرُجُونَ مَعَهُ، وَ ذَلِكَ حِينَ يَخْرُجُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَكَّةَ، وَ هُوَ مَهْدِيُّ هَيْدِهِ
الْأُمَّةِ. (١)

سکونی از حضرت باقر علیه السلام نقل کرده که حضرت فرمودند: حم، حمیم است، و عین، عذاب است، و سین، سالهائی مانند سالهای یوسف است، قاف، غرق شدن و فرو رفتن و تغییر شکل دادن (مسخ) است، که در آخر الزمان با سفیانی و یارانش انجام می شود، و گروهی از قبیله کلب (کلب) یک میلیون نفر با او قیام می کنند، همان موقعی که حضرت قائم علیه السلام در مکه خروج می نماید او مهدی این امت است.

ص: ۳۸۲

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۶ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۷۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۰۴ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۲۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۷۵.

کد آیه: ۱۸/۴۲ اسم آیه: تعجیل در ظهور

{يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ...}

کسانی که به قیامت ایمان ندارند درباره ی آن شتاب می کنند ولی آنها که ایمان آورده اند پیوسته از آن هراسانند، و می دانند آن حق است...

عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: يَا مُفَضَّلُ! كَيْفَ يَقْرَأُ أَهْلُ الْعِرَاقِ هَذِهِ آيَةَ؟ قُلْتُ: يَا سَيِّدِي! وَ أَى آيَةٍ؟ فَقَالَ: قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: «يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا»، فَقُلْتُ: يَا سَيِّدِي! لَيْسَ كَذَا نَقْرَأُ، فَقَالَ: كَيْفَ تَقْرَأُ؟ فَقُلْتُ: «يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ»، فَقَالَ لِي: وَيَحِيكَ! أَ تَدْرِي مَا هِيَ؟ فَقُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَابْنُ رَسُولِهِ أَعْلَمُ، فَقَالَ: وَاللَّهِ! مَا هِيَ إِلَّا قِيَامُ الْقَائِمِ، وَ كَيْفَ يَسْتَعْجِلُ بِهِ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ؟! وَاللَّهِ! مَا يَسْتَعْجِلُ بِهِ إِلَّا الْمُؤْمِنُونَ، وَ لِكِنَّهُمْ حَرَفُوهَا حَسَدًا لَكُمْ فَأَعْلَمَ ذَلِكَ يَا مُفَضَّلُ! (۱)

ص: ۳۸۳

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۲۰۰ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۶ / دلائل الإمامه (ط- الحديثه)، ص ۴۵۰.

مفضل بن عمر می گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمودند: ای مفضل! اهل عراق این آیه را چگونه می خوانند؟ عرض کردم: ای آقای من! کدام آیه را؟ حضرت فرمودند: این قول خدای تعالی: «آنان که به آن ساعت ایمان ندارند، از روی تمسخر، تقاضای تعجیل در ظهور آن می کنند، ولی آنان که ایمان دارند از آن روز سخت ترسند و می دانند که آن روز بر حق است».

عرض کردم: ای آقای من! این طور می خوانند و آیه را خواندم، حضرت فرمودند: وای بر تو! می دانی که معنی این چیست؟ عرض کردم: خدا و رسول و فرزند او بهتر می دانند، امام فرمودند: به خدا سوگند! جز قیام قائم علیه السلام نیست، پس چگونه کسی که به آن ایمان ندارد، عجله می کند؟ به خدا سوگند! جز مؤمنان نسبت به آن عجله نکنند، ولی این را از روی حسد نسبت به شما، تحریف کردند، پس این را بدان ای مفضل!

کد آیه: ۲۰/۴۲ اسم آیه: محرومیت دنیا پرستان در دولت حضرت مهدی علیه السلام

{مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ}.

کسی که زراعت آخرت را بخواهد، به کشت او برکت و افزایش می دهد و بر محصولش می افزایم و کسی که فقط کشت دنیا را بطلبد، کمی از آن به او می دهیم اما در آخرت هیچ بهره ای ندارد! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: ... «مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ»، قَالَ: مَعْرِفَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمَأْتَمَةِ: «نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ»، قَالَ: نَزِيدُهُ مِنْهَا، قَالَ: يَسْتَوْفِي نَصِيبَهُ مِنْ دَوْلَتِهِمْ، «وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ»، قَالَ: لَيْسَ لَهُ فِي دَوْلَةِ الْحَقِّ مَعَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَصِيبٌ. (۱)

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت نموده، که در خبری طولانی، حضرت در باره ی آیه: «مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ»، فرمودند: اندوخته آخرت، معرفت

ص: ۳۸۵

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۶ و ص ۸۷ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۴۹ و ج ۵۱، ص ۶۳ و ج ۶۷، ص ۲۲۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۱۴ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۷۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۹۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۶۹ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۶.

امیرالمؤمنین و ائمه: است، «نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ»، فرمودند: در معرفتش می افزائیم، تا بهره کامل از دولت ائمه: ببرد، گفتیم: «وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ»، حضرت فرمودند: او در دولت حق با حضرت قائم علیه السلام نصیب و بهره ای نخواهد داشت.

کد آیه: ۲۱/۴۲ اسم آیه: مهلت معین

{أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَ لَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَضْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}.

آیا معبودانی دارند که بی اذن خداوند آیینی برای آنها ساخته اند؟! اگر مهلت معینی برای آنها نبود، در میانشان داوری می شد و برای ظالمان عذاب دردناکی است! عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ... وَ أَمَّا قَوْلُهُ عَجَلَ اللَّهُ: «وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَضْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»، قَالَ: لَوْ لَا مَا تَقَدَّمَ فِيهِمْ مِنَ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ مَا أَبْقَى الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْهُمْ وَاحِدًا... (۱)

از امام باقر علیه السلام روایت شده که درباره ی آیه شریفه: «وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَضْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»، فرمودند: یعنی اگر نباشد آنچه از جانب خدا از قبل در باره ی آنها گذشته است، حضرت قائم علیه السلام یک نفر از ایشان را هم زنده رها نخواهد کرد.

ص: ۳۸۷

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۷ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۳ و ج ۵۱، ص ۶۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۱۴ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۷۱ / تفسیر کتر الدقائق، ج ۱۱، ص ۴۹۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۷۰ / الکافی، ج ۸، ص ۲۸۷.

کد آیه: ۲۴/۴۲ اسم آیه: اثبات حق توسط حضرت مهدی علیه السلام

{أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمُحِ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ}.

آیا می گویند: «او بر خدا دروغ بسته است»؟! در حالی که اگر خدا بخواهد بر قلب تو مهر می نهد (و اگر خلاف بگویی قدرت اظهار این آیات را از تو می گیرد) و باطل را محو می کند و حق را به فرمانش پابرجا می سازد چرا که او از آنچه درون سینه هاست آگاه است.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»، يَعْنِي فِي أَهْلِ بَيْتِهِ، قَالَ: جَاءَتِ الْأَنْصَارُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَقَالُوا: إِنَّا قَدْ آوَيْنَا وَنَصَرْنَا فَخُذْ طَائِفَةً مِنْ أَمْوَالِنَا فَاسْتَعِنْ بِهَا عَلَى مَا نَابَكَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا»، يَعْنِي عَلَى النَّبِيِّ، «إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»، يَعْنِي فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

ثُمَّ قَالَ: أَلَا تَرَى أَنَّ الرَّجُلَ يَكُونُ لَهُ صَدِيقٌ وَ فِي نَفْسِ ذَلِكَ الرَّجُلِ شَيْءٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، فَلَا يَسْأَلُهُمْ صَدْرُهُ فَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ لَا يَكُونَ فِي نَفْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَيْءٌ عَلَى أُمَّتِهِ، فَفَرَضَ عَلَيْهِمُ الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى، فَإِنْ أَخَذُوا أَخَذُوا مَفْرُوضًا وَإِنْ تَرَكُوا تَرَكُوا مَفْرُوضًا، قَالَ: فَانصَرَفُوا مِنْ عِنْدِهِ وَبَعْضُهُمْ يَقُولُ: عَرَضْنَا عَلَيْهِ أَمْوَالَنَا، فَقَالَ: قَاتِلُوا عَنْ أَهْلِ بَيْتِي مِنْ بَعْدِي، وَقَالَتْ طَائِفَةٌ، مَا قَالَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَجَحَدُوهُ، وَقَالُوا:

كَمَا حَكَى اللَّهُ: «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا»، فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يُخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ»، قَالَ: لَوْ افْتَرَيْتُ «وَوَيْحُ اللَّهِ الْبَاطِلَ»، يَعْنِي: يُبْطِلُهُ، «وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ»، يَعْنِي: بِالْأَثْمَةِ وَالْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ»... (۱)

محمد بن مسلم گفت: شنیدم از حضرت باقر علیه السلام در باره ی آیه ی: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»، می فرمودند: یعنی در باره ی اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه واله است، فرمودند: انصار خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه واله رسیدند و عرض کردند: ما که خانه خود را پناه شما قرار دادیم و شما را یاری نمودیم اینک مقداری از اموال ما را در راه احتیاج و هدف خود صرف کنید، خداوند این آیه را نازل نمود: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»، یعنی درخواستی در مورد نبوت ندارم جز دوستی با خویشاوندانم، منظور اهل بیت آن سرور است، فرمودند: مگر متوجه نیستی که شخصی دوستی دارد و در دل تصمیمی راجع به خانواده خود گرفته و اما خجالت می کشد که اظهار کند، خداوند خواست در دل پیامبر چیزی نسبت به امتش باقی نماند، مودت و دوستی را با خویشاوندان پیامبر واجب کرد، اگر انجام دهند واجبی را انجام داده اند و اگر ترک کنند واجبی را ترک کرده اند.

فرمودند: از خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه واله مرخص شدند، بعضی می گفتند: ما اموال خود را به ایشان تقدیم کردیم اما پیغمبر فرمودند: به دفاع و پشتیبانی خویشاوندانم پس از من به جنگ پردازید، گروه دیگری گفتند: این حرف را پیامبر اکرم نفرمودند

ص: ۳۸۹

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۸ / بحار الانوار، ج ۹، ص ۲۳۵ و ج ۲۳، ص ۲۳۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۲۱ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۷۵ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۷۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۵۲۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۷۷ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۳، ص ۲۴۰.

و انکار نمودند، همان حرفی را که خداوند از ایشان حکایت کرده گفتند: «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا»، خداوند فرموده است: «فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يُخْتِمَ عَلَى قَلْبِكَ»، گفت: اگر دروغ بگویم خدا وحی را از من قطع می کند، «وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ»، یعنی باطل می کند آن را، «وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ»، یعنی به وسیله ائمه: و قائم آل محمد؟ «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ» ...

کد آیه: ۴۱/۴۲ اسم آیه: گرفتن انتقام

{وَلَمَنْ اَنْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ}

و کسی که بعد از مظلوم شدن یاری طلبد، ایرادی بر او نیست.

عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: «وَلَمَنْ اَنْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ»، قَالَ: ذَلِكَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، إِذَا قَامَ اَنْتَصَرَ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ وَ مِنَ الْمُكْذِبِينَ وَ النَّصَّابِ. (۱)

جابر جعفی از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است که این آیه در شأن حضرت قائم علیه السلام است، که وقتی قیام کند، انتقام خواهد گرفت از بنی امیه و از آنها که تکذیب ائمه: کردند و از آنها که دشمنی آنها را نمودند.

ص: ۳۹۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۷۷ و ۱۹۱ و ۱۹۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۸ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۲۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۲۹ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۵۳۴ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۳۸۰ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۳۹۹ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۷۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۵۳۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۸۵.

کد آیه: ۴۲/۴۵ اسم آیه: زیر چشمی

{وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ...}

و آنها را می بینی که بر آتش عرضه می شوند در حالی که از شدت مذلت خاشعند و زیر چشمی (به آن) نگاه می کنند ...

عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ: «خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ»، يَعْنِي إِلَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

جابر بن یزید از حضرت باقر علیه السلام نقل می کند در آیه: «خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ»، از خواری آن چنان کوچک می شوند که زیر چشمی به آن نگاه می کنند، فرمودند: به سوی حضرت قائم علیه السلام .

ص: ۳۹۲

-
- ۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۱ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۸ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۲۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۲۹ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۵۳۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۵۳۶ .

کد آیه: ۲۸/۴۳ اسم آیه: کلمه ی باقیه

{وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ}.

او کلمه توحید را کلمه پاینده ای در نسلهای بعد از خود قرار داد، شاید به سوی خدا باز گردند! ۱ - عن جابر بن یزید عن أبي جعفر عليه السلام قال: قلت له: يا ابن رسول الله! إن الله تبارك وتعالى جعل الإمامة في عقب الحسين والحسين، قال: كذبوا والله، أو لم يسمعو الله تعالى ذكره، يقول: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ»، فهل جعلها إلا في عقب الحسين عليه السلام؟ ثم قال: يا جابر! إن الأئمة هم الذين نص عليهم رسول الله صلى الله عليه واله بالإمامة، وهم الذين قال رسول الله صلى الله عليه واله، لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ وَجِدْتُ أَسْمَاءَهُمْ مَكْتُوبَةً عَلَى سِدْقِ الْعَرْشِ بِالنُّورِ اثْنَيْ عَشَرَ اسْمًا، مِنْهُمْ عَلِيٌّ وَ سَيِّدَاهُ وَ عَلِيٌّ وَ مُحَمَّدٌ وَ جَعْفَرٌ وَ مُوسَى وَ عَلِيٌّ وَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ، فَهَذِهِ الْأَائِمَّةُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ الصَّفْوَةِ وَ الطَّهَارَةِ، وَ اللَّهُ مَا يَدْعِيهِ أَحَدٌ غَيْرِنَا إِلَّا حَشَرَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَعَ إِبْلِيسَ وَ جُنُودِهِ... (۱)

جابر بن یزید جعفری از حضرت باقر علیه السلام روایت کند که گفت: به آن حضرت عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! گروهی از مردم گویند: خدای تعالی امامان را در

ص: ۳۹۳

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۳۲۵ / احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۵۶ / بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۵۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۵۵ / کفایه الأثر: ۲۴۶.

فرزندان امام حسن علیه السلام قرار داده نه در فرزندان امام حسین علیه السلام؟ حضرت فرمودند: به خدا سوگند! دروغ می گویند، آیا نشنیده اند که خداوند تعالی فرماید: «و قرار داده است (امامت) را گفتاری پاینده در فرزندان او»، پس آیا در غیر فرزندان حسین قرار داده است؟ سپس فرمودند: ای جابر! امامان کسانی هستند که رسول خدا صلی الله علیه و اله بر امامتشان تصریح فرموده، و ایشانند امامانی که آن حضرت فرمودند: چون به آسمان برده شدم اسامی ایشان را بر ساق عرش به نور نوشته دیدم که دوازده نام بودند، و آنها علی و دو سبط من، و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجت قائم بودند، پس اینها امامان از اهل بیت صفوت و طهارت هستند، به خدا سوگند! جز ما هیچ کس ادعای امامت نکند مگر اینکه خداوند او را با شیطان و لشکرش محشور فرماید ...

۲ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، عَنْ قَوْلِهِ جَعَلَ اللَّهُ: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ»، قَالَ: جَعَلَ الْإِمَامَةَ فِي عَقِبِ الْحُسَيْنِ، يُخْرِجُ مِنْ صُلْبِهِ تَشِيْعَهُ مِنَ الْأَيْمَةِ وَ مِنْهُمْ مَهْدِيٌّ هَرِيْدَهُ الْأُمَّةُ، ثُمَّ قَالَ: ۶: لَوْ أَنَّ رَجُلًا صَيَّفَ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ مُبْغِضًا لِأَهْلِ بَيْتِي دَخَلَ النَّارَ. (۱)

از ابو هریره نقل است که گفت: از رسول خدا صلی الله علیه و اله راجع به گفتار خدای تعالی: «و آن (امامت) را گفتاری پاینده در فرزندان وی نهاد»، پرسیدم؟ حضرت فرمودند: امامت را در فرزندان حسین قرار داد، از صلب او نه نفر از امامان را بیرون

ص: ۳۹۴

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۱۶۰ / بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۲۵۳ و ج ۳۶، ص ۳۱۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۵۶ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۴، ص ۷۴ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۴۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۹۷ / کفایه الاثر، ص

خواهد آورد، و از آنها است مهدی این امت، سپس فرمودند: اگر مردی بین رکن و مقام هم چنان سر پا بایستد، سپس خدا را با دشمنی اهل بیت من ملاقات کند، داخل آتش شود.

۳ - عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِيطَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنَّهُ قَالَ: فِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةٌ: «وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ»، وَفِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةٌ: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ»، وَالْإِمَامَةُ فِي عَقِبِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَإِنَّ لِلْقَائِمِ مِنَّا عَنِيَّتَيْنِ إِحْدَاهُمَا أَطْوَلُ مِنَ الْأُخْرَى، أَمَّا الْأَوْلَىٰ فَسِتَّةُ أَيَّامٍ وَ سِتَّةُ أَشْهُرٍ وَ سِتُّ سِنِينَ، وَ أَمَّا الْأُخْرَىٰ فَيَطْوُلُ أَمْدَهَا، حَتَّىٰ يَرْجِعَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ أَكْثَرُ مَنْ يَقُولُ بِهِ، فَلَا يَثْبُتُ عَلَيْهِ إِلَّا مَنْ قَوِيَ يَقِينُهُ، وَ صَحَّتْ مَعْرِفَتُهُ، وَ لَمْ يَجِدْ فِي نَفْسِهِ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْنَا، وَ سَلَّمَ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ. (۱)

از امام سجّاد علیه السلام روایت است از پدرشان، از امیر المومنین علیه السلام که حضرت فرمودند: این آیه در باره ما نازل شده است: «وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ»، و این آیه نیز در باره ی ما نازل شده است: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ»، و امامت تا روز قیامت در نسل حسین بن علی بن ابی طالب: است، و برای قائم ما دو غیبت است، که یکی از دیگری طولانی تر است، اما غیبت اول شش روز و شش ماه و شش سال به طول می انجامد، و اما غیبت دیگر طولانی می شود تا جایی که بیشتر معتقدین به آن امام از این امر باز می گردند، و بر آن ثابت نمانند، مگر کسی که یقینش قوی و معرفتش درست باشد، و در دلش حرجی از آنچه حکم می کنیم نبوده و تسلیم ما اهل بیت باشد.

ص: ۳۹۵

۱- - اثبات الهداه، ج ۲، ص ۹۰ / احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۰۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۹ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۵۶ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۳.

کد آیه: ۶۵/۴۳ اسم آیه: وقایع قبل از ظهور

{فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ}.

ولی گروه‌هایی از میان آنها اختلاف کردند، پس وای بر کسانی که ستم کردند از عذاب روزی دردناک! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۱۰۷، کد: ۱۹ / ۳۷ مراجعه فرمائید.»

ص: ۳۹۶

کد آیه: ۶۶/۴۳ اسم آیه: ساعت ناگهانی

{هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ}.

آیا جز این انتظار دارند که قیامت ناگهان به سراغشان آید در حالی که نمی فهمند؟ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامَ ، عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهِ : «هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً»، قَالَ: هِيَ سَاعَةُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامَ ، تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً. (۱)

زراره گوید: از حضرت باقر علیه السلام این آیه را پرسیدم: «هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً»، حضرت فرمودند: آن ساعت، قائم علیه السلام است که ناگهان برای آنها آشکار می شود.

ص: ۳۹۷

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۱ / احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۴۰ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۸۹ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۶۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۸۰ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۵۵۲.

کد آیه: ۴ تا ۱/۴۴ اسم آیه: مقدرات

{حم (۱) وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (۲) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلِهِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ (۳) فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ (۴)}.

حم (۱) سوگند به این کتاب روشنگر، (۲) که ما آن را در شبی پر برکت نازل کردیم ما همواره انذارکننده بوده ایم! (۳) در آن شب هر امری بر اساس حکمت (الهی) تدبیر و جدا می گردد. (۴) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسَيْكَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَبِي الْحَسَنِ الْكَاظمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «حم، وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ، إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ»، يَعْنِي الْقُرْآنَ، «فِي لَيْلِهِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ»، وَ هِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ، أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ فِيهَا إِلَى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، جُمْلَةً وَاحِدَةً.

ثُمَّ نَزَلَ مِنَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فِي طُولِ عَشْرِينَ سَنَةً، «فِيهَا يُفْرَقُ»، فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، «كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» أَيْ يُقَدَّرُ اللَّهُ كُلُّ أَمْرٍ مِنَ الْحَقِّ وَ مِنَ الْبَاطِلِ، وَ مَا يَكُونُ فِي تِلْكَ السَّنَةِ وَ لَهُ فِيهِ الْبِدَاءُ وَ الْمَشِيئَةُ، يُقَدَّمُ مَا يَشَاءُ وَ يُؤَخَّرُ مَا يَشَاءُ، مِنَ الْأَجَالِ وَ الْأَرْزَاقِ وَ الْبَلَايَا وَ الْأَعْرَاضِ وَ الْأَمْرَاضِ، وَ يَزِيدُ فِيهَا مَا يَشَاءُ وَ يَنْقُصُ مَا يَشَاءُ.

و يُلْقِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ يُلْقِيهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الْأَئِمَّةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى يَنْتَهِيَ ذَلِكَ إِلَى صَاحِبِ الزَّمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ يَشْتَرِطُ لَهُ فِيهِ الْبَدَاءَ وَ الْمَشِيئَةَ وَ التَّقْدِيمَ وَ التَّأْخِيرَ. (۱)

از امام ششم و امام هفتم علیهما السلام درباره ی این آیه نقل شده است: یعنی قرآن را نازل کردیم در شب مبارکی تا خلق را از عذاب آخرت بترسانیم و هشدار دهیم، و آن شب قدر است، خداوند در آن شب قرآن را یک جا به بیت المعمور نازل فرمود، سپس از بیت المعمور بر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله در طول بیست سال نازل نمود، در آن شب هر امری با حکمت، تعیین و ممتاز می شود، یعنی در شب قدر، هر امری با حکمت، یعنی: خداوند هر امری را از حق و باطل، و آنچه در آن سال می شود همه را تقدیر می فرماید، و بداء و مشیت را برای آن قرار داده، و آنچه بخواهد از اجلها و روزی ها و ابتلائات و بیماریها را پس و پیش می کند، و آنچه بخواهد در آنها می افزایشد، و آنچه بخواهد از آن می کاهد، و رسول خدا صلی الله علیه و آله آن مقدرات را به امیرالمومنین علیه السلام القا می نماید، و امیرالمومنین به امامان علیه السلام القا می نماید، تا کار به حضرت صاحب الزمان علیه السلام منتهی می گردد، و آنچه در آن بداء و مشیت و تقدیم و تأخیر هست برای او به طور مشروط بیان می گردد.

ص: ۳۹۹

۱- الزام الناصب، ج ۱ ص ۹۰ / بحار الانوار، ج ۴، ص ۱۰۱ و ج ۹۴، ص ۱۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۱۲ / تفسیر الصافی، ج ۴، ص ۴۰۳ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۹۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۱۱۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۶۲۰.

کد آیه: ۱۴ / ۴۵ اسم آیه: روز قیام روز خدا

{قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ}.

به مؤمنان بگو: «کسانی را که امید به ایام الله ندارند مورد عفو قرار دهند تا خداوند هر قومی را به اعمالی که انجام می دادند جزا دهد!» عن أبي عبد الله عليه السلام: أَيَّامُ اللَّهِ الْمَرْجُوهُ ثَلَاثَةٌ أَيَّامٌ: يَوْمُ قِيَامِ الْقَائِمِ وَ يَوْمُ الْكُرَّةِ وَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ. (۱)

امام صادق علیه السلام می فرمایند: روزهایی که مورد امید و آرزو هستند، سه روز هستند: روز قیام حضرت قائم علیه السلام، و روز رجعت، و روز قیامت.

ص: ۴۰۰

۱- - احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۴۸ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۸ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۵۸ / تفسیر شریف لاهیجی، ج ۴، ص ۱۱۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۱۵۳.

کد آیه: ۴۶/۱۳ اسم آیه: استقامت

{إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ}.

کسانی که گفتند: «پروردگار ما الله است»، سپس استقامت کردند، نه ترسی برای آنان است و نه اندوهگین می شوند.

«لطفاً به آیه ی شماره ی ۱۷۲، کد: ۴۱ / ۳۰ مراجعه فرمائید.»

ص: ۴۰۱

کد آیه: ۱۸/۴۷ اسم آیه: وقت ظهور

{فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرَاهُمْ}.

آیا آنها [کافران] جز این انتظاری دارند که قیامت ناگهان فرارسد (آن گاه ایمان آورند)، در حالی که هم اکنون نشانه های آن آمده است اما هنگامی که بیاید، تذکر (و ایمان) آنها سودی نخواهد داشت! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۵۶، کد: ۱۸۷ / ۷ مراجعه فرمائید.»

ص: ۴۰۲

کد آیه: ۲۵/۴۸ اسم آیه: غربال

{... لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا}.

... اگر مؤمنان و کفار (در مکه) از هم جدا می شدند، کافران را عذاب دردناکی می کردیم! عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْخِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، أَوْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! أَلَمْ يَكُنْ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوِيًّا فِي دِينِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ؟ قَالَ: بَلَى، قَالَ: فَكَيْفَ ظَهَرَ عَلَيْهِ الْقَوْمُ؟ وَ كَيْفَ لَمْ يَدْفَعَهُمْ؟ وَ مَا مَنَعَهُ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ مَنَعَتْهُ، قَالَ: قُلْتُ: وَ أَيْ آيَةٍ؟ قَالَ: قَوْلُهُ: «لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا»، إِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ عَجَلُ اللَّهِ وَ دَائِعُ مُؤْمِنِينَ فِي أَصْلَابِ قَوْمِ كَافِرِينَ وَ مُنَافِقِينَ، فَلَمْ يَكُنْ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِيَقْتُلِ الْآبَاءَ، حَتَّى تَخْرُجَ الْوَدَائِعُ، فَلَمَّا خَرَجَتِ الْوَدَائِعُ ظَهَرَ عَلَيَّ مِنْ ظَهَرِ فَقَاتَلَهُ، وَ كَذَلِكَ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَنْ يَظْهَرَ أَبَدًا حَتَّى تَظْهَرَ وَ دَائِعُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ، فَإِذَا ظَهَرَتْ ظَهَرَ عَلَيَّ مِنْ ظَهَرِ فَقَاتَلَهُ. (۱)

ص: ۴۰۳

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۰۶ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۱ / بحار الانوار، ج ۲۹، ص ۴۲۸ و ص ۴۳۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۹۰ / تفسير الصافي، ج ۵، ص ۴۳ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۱۶ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۲۹۸ / تفسير نور الثقلين، ج ۵، ص ۷۰ / غايه المرام و حجه الخصام، ج ۶، ص ۲۲ و ۲۳ / كمال الدين، ج ۲، ص ۶۴۲.

ابراهیم کرخی گوید: مردی به امام صادق علیه السلام گفت: اصلحك الله! آیا علی علیه السلام در دین خدای تعالی نیرومند نبود؟ حضرت فرمودند: آری، نیرومند بود، گفت: پس چرا آن قوم بر او غلبه کردند؟ و چرا آنها را دفع نفرمود؟ و مانع کارهای ایشان نشد؟ حضرت فرمودند: آیه ای در کتاب خدای تعالی او را از این کار بازداشت، گوید: گفتیم: آن کدام آیه است؟ فرمودند: این سخن خدای تعالی: «لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا»، زیرا برای خداوند تعالی ودایع مؤمنین در اصلاّب قوم کافر و منافق وجود دارد، و علی علیه السلام پدران را نمی کشت تا آنکه آن ودایع خارج شوند، و چون آن ودایع خارج شدند بر آنها غلبه فرمود و با ایشان کارزار کرد، و قائم ما اهل البیت نیز چنین است، ظهور نمی کند تا آنکه ودایع خدای تعالی ظاهر شود و چون آنها ظاهر شدند بر آنان که باید غلبه می کند و آنان را نابود می سازد.

کد آیه: ۲۸/۴۸ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان

{هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا}

او کسی است که رسولش را با هدایت و دین حق فرستاده تا آن را بر همه ی ادیان پیروز کند و کافی است که خدا گواه این موضوع باشد! «لطفاً به آیه ی شماره ی ۶۰، کد: ۳۳ / ۹ مراجعه فرمائید.»

ص: ۴۰۵

کد آیه: ۴۲ تا ۵۰ / ۴۱ اسم آیه: ندای آسمانی

{وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ (۴۱) يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ (۴۲)}.

و گوش فراده و منتظر روزی باش که منادی از مکانی نزدیک ندا می دهد، (۴۱) روزی که همگان صیحه ی رستاخیز را به حق می شنوند آن روز، روز خروج است! (۴۲) علی بن ابراهیم عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ»، قَالَ: يُنَادِي الْمُنَادِي بِاسْمِ الْقَائِمِ وَاسْمِ أَبِيهِ، قَوْلُهُ تَعَالَى: «يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ»، قَالَ: صِيحَةُ الْقَائِمِ مِنَ السَّمَاءِ، «ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ». (۱)

علی بن ابراهیم در تفسیر آیه شریفه از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند: منادی به نام قائم و نام پدرش ندا می دهد و صیحه در این آیه صدای آسمانی است که در روز خروج حضرت قائم علیه السلام شنیده می شود.

ص: ۴۰۶

۱- الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۱ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۶۵ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۱۵۲ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۶۵ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۲۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۴۰۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۱۹.

کد آیه: ۵۱/۲۲ اسم آیه: موعود

{وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ}.

و روزی شما و همه ی وعده هایی که به شما داده می شود، در آسمان است.

عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ»، قَالَ: هُوَ خُرُوجُ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابی صالح از ابن عباس نقل می کند که گفت: مقصود از این آیه، خروج حضرت مهدی علیه السلام است.

ص: ۴۰۷

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۱۹ / إلزام الناصب، ج ۱، ص ۹۲ / بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۵۳ / كتاب الغيبة (للطوسي)، النص، ص ۱۷۵.

کد آیه: ۵۱/۲۳ اسم آیه: قیام بر حق

{فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلَ مَا أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ}.

سوگند به پروردگار آسمان و زمین که این مطلب حق است همان گونه که شما سخن می گوید.

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلَ مَا أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ»، قَالَ: قَوْلُهُ: إِنَّهُ لَحَقُّ، هُوَ قِيَامُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

اسحاق بن عبد الله از امام سجاد علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله: «فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلَ مَا أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ»، فرمودند: همانا آن قیام قائم علیه السلام است که حقیقت دارد.

ص: ۴۰۸

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۲۰ و ص ۱۹۱ / احقاق الحق، ج ۱۳، ص ۳۲۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۲ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۱۶۱ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۵۹۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۴۲۰ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۱۷۶.

کد آیه: ۵۲/۴۷ اسم آیه: عذاب در رجعت

{وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَاباً دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ}.

و برای ستمگران عذابی قبل از آن است (در همین جهان) ولی بیشترشان نمی دانند.

عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَزَلَ جِبْرَائِيلُ بِهَذِهِ الْآيَةِ هَكَذَا: فَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ آلَ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ، عَذَاباً دُونَ ذَلِكَ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ، يَعْنِي عَذَاباً فِي الرَّجْعَةِ. (۱)

سعد بن عبد الله از حضرت باقر علیه السلام نقل می کند که فرمودند: جبرئیل این آیه را چنین نازل کرد: آنها که حق آل محمد: را گرفتند، عذابی غیر از این دارند، و این عذاب در رجعت است.

ص: ۴۰۹

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۲ و ص ۳۰۰ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۹۵ و ص ۲۹۸ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۱۷ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۱۸۰ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۳۳ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۴۶۲ / تفسير نور الثقلين، ج ۵، ص ۱۴۳ / مختصر البصائر، ص ۱۶۱.

کد آیه: ۶ / ۵۴ اسم آیه: دعوت از منکرین

{فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ}.

بنا بر این از آنها روی بگردان، و روزی را به یاد آور که دعوت کننده الهی مردم را به امر وحشتناکی دعوت می کند! فی تفسیر علی بن ابراهیم فی قوله: «فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ»، قال: الامام إذا خرج يدعوهم الى ما ينكرون. (۱)

علی بن ابراهیم در تفسیر قول خداوند: «فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ»، گفت: چون امام خروج کند، مردم را به سوی آنچه ایشان را ناخوش باشد، می خواند.

ص: ۴۱۰

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۱۸ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۱۰۰ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۴۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۵۳۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۷۶.

کد آیه: ۴۱ / ۵۵ اسم آیه: شناسایی و رسوایی کفار

{يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ}.

مجرمان از چهره هایشان شناخته می شوند و آن گاه آنها را از موهای پیش سر، و پاهایشان می گیرند (و به دوزخ می افکنند)!

۱- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَجَلَ اللَّهُ: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ»، قَالَ: اللَّهُ سُبْحَانَهُ يَعْرِفُهُمْ، وَ لَكِنْ هَذِهِ نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، هُوَ يَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ فَيَخْبِطُهُمْ بِالسَّيْفِ هُوَ وَ أَصْحَابُهُ خَطْبًا. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده، که حضرت در بیان آیه ی شریفه: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ»، گناهکاران از قیافه شان شناخته می شوند، فرمودند: آنان را خداوند می شناسد، ولی این آیه در باره ی قائم علیه السلام نازل شده است که او آنها را از قیافه شان می شناسد و او و یارانش آنان را از دم شمشیر می گذرانند.

۲- عَنْ مُعَاوِيَةَ الدُّهْنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ»، فَقَالَ: يَا مُعَاوِيَةُ! مَا يَقُولُونَ فِي هَذَا؟ قَالَ: قُلْتُ:

ص: ۴۱۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۶۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۳ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۴۰ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۶۱۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۲، ص ۵۸۱ / الغيبة للنعمانی، ص ۲۴۲.

يَزْعُمُونَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَعْرِفُ الْمُجْرِمِينَ بِسِيمَاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَأْمُرُ بِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِنَوَاصِيهِمْ وَأَقْدَامِهِمْ وَيُلْقَوْنَ فِي النَّارِ، قَالَ: فَقَالَ لِي: وَكَيْفَ يَحْتَاجُ الْجَبَّارُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى مَعْرِفَةِ خَلْقِ أَنْشَاهُمْ وَهُوَ خَلَقَهُمْ؟ قَالَ: فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِتْدَاكَ! فَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: ذَلِكَ لَوْ قَامَ قَائِمُنَا أَعْطَاهُ اللَّهُ السِّيْمَاءَ فَيَأْمُرُ بِالْكَافِرِ فَيُؤْخَذُ بِنَوَاصِيهِمْ وَأَقْدَامِهِمْ ثُمَّ يَخِطُّ بِالسَّيْفِ خَبْطًا. (۱)

معاویه دُهنی از امام صادق علیه السلام روایت کرده، که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله: «يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ الْأَقْدَامِ»، فرمودند: ای معاویه! دیگران درباره ی این آیه چه می گویند؟ عرض کردم: می پندارند که خداوند، روز قیامت گناهکاران را از قیافه شان می شناسد و از موهای جلوی سر و پاهایشان می گیرد و آنان را در آتش می اندازد، امام علیه السلام فرمودند: خداوند چه نیازی دارد که مجرمان را از چهره شان بشناسد، و حال آن که آنان را آفریده است؟ عرض کردم: جانم به قربانتان! پس معنای آیه چیست؟ حضرت فرمودند: هنگامی که حضرت قائم علیه السلام قیام کند، خداوند به او علم سیماشناسی عطا می کند و حضرت دستور می دهد، کافران را از سر و پا گرفته و با شمشیر، ضربات سختی بر آنان بزنند.

ص: ۴۱۲

۱- - الإختصاص، ص ۳۰۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۳ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۴۱ / بصائر الدرجات، ج ۱ ص ۳۵۶ - ح ۱۷ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۱۱۲ / تفسیر کتر الدقائق، ج ۱۲، ص ۵۸۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۹۶.

کد آیه: ۱۶/۵۷ اسم آیة: طولانی شدن روزگار غیبت

{... وَ لَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ}.

... و مانند کسانی نباشند که در گذشته به آنها کتاب آسمانی داده شد، سپس زمانی طولانی بر آنها گذشت و قلبهایشان قساوت پیدا کرد و بسیاری از آنها گنهکارند! عَنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، أَنَّهُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ الَّتِي فِي سُورَةِ الْحَدِيدِ: «وَ لَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ»، فِي أَهْلِ زَمَانِ الْغَيْبِ، ثُمَّ قَالَ عَجَلُ اللَّهِ: «أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»، وَ قَالَ إِنَّمَا الْأَمَدُ أَمَدُ الْغَيْبِ. (۱)

احمد بن الحسن میثمی از مردی از اصحاب ابی عبد الله، حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، که او گفت: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمودند: این آیه که در سوره ی حدید است: «وَ لَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ

ص: ۴۱۳

۱- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۵۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۸۸ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۶۳۷ / الغيبة (للنعمانی)، النص، ص ۲۴.

فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ»، نباشید مانند کسانی که از پیش به آنان کتاب داده شد و روزگار طولانی بر آنان گذشت پس دلهایشان سخت شد و بیشتر آنان از عقیده خود دست برداشتند، در باره ی مردم زمان غیبت نازل شده است، سپس خدای عجل الله فرماید: «أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»، همانا که خداوند زمین را پس از مرگش زنده می سازد به راستی که ما آیات را برای شما بیان کردیم شاید به عقل گرائید، حضرت فرمودند: روزگار در آیه، روزگار غیبت است.

ص: ۴۱۴

کد آیه: ۵۷/۱۷ اسم آیه: زنده شدن زمین

{اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ}.

بدانید خداوند زمین را بعد از مرگ آن زنده می کند! ما آیات (خود) را برای شما بیان کردیم، شاید اندیشه کنید! ۱- عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا»، قَالَ: يُحْيِيهَا اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ بِالْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ مَوْتِهَا يَعْنِي، بِمَوْتِهَا كُفْرَ أَهْلِهَا وَ الْكَافِرِ مَيِّتٌ. (۱)

سلام بن مستنیر از امام باقر علیه السلام روایت می کند، که در تفسیر این کلام خدای تعالی: «اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا»، فرمودند: خدای تعالی زمین را به واسطه قائم علیه السلام زنده می کند پس از آن که مرده باشد و مقصود از مردن آن، کفر اهل آن است و کافر همان مرده است.

ص: ۴۱۵

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۰۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۳، ج ۲، ص ۲۹۳ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۲۵، ج ۵۱، ص ۵۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۸۹ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۲۴۲ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۶۸.

۲- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا»، قَالَ: يُضَيِّحُ اللَّهُ الْأَرْضَ بِقَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ؟ بَعْدَ مَوْتِهَا، يَعْنِي بَعْدَ جُورِ أَهْلِ مَمْلَكَتِهَا، «فَدَبَّيْنَا لَكُمْ الْآيَاتِ»، بِالْحُجَّةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ، «لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ». (۱)

از ابن عباس روایت است که در باره ی آیه ی کریمه: «بدانید که خدا زمین را پس از مردنش زنده می کند ما آیات را برایتان به روشنی بیان کردیم باشد که به عقل دریابید»، فرمود: یعنی اصلاح می نماید زمین را به وسیله ی قائم آل محمد: پس از آنکه بمیرد، یعنی پس از ستم و بیدادگری اهل زمین، «ما آیات را برایتان روشن نمودیم، باشد که به عقل دریابید».

۳- عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَدِيثٍ ... ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَلَا تَسْمَعُ قَوْلَهُ تَعَالَى فِي الْآيَةِ التَّالِيَةِ لِهَذِهِ الْآيَةِ: «اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا فَدَبَّيْنَا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»، أَيْ يُحْيِيهَا اللَّهُ بِعَدْلِ الْقَائِمِ عِنْدَ ظُهُورِهِ بَعْدَ مَوْتِهَا بِجُورِ أُمَّةٍ الضَّلَالِ. (۲)

امام صادق علیه السلام در حدیثی ... سپس فرمودند: آیا این کلام خدای تعالی را به دنبال همین آیه نمی شنوی که می فرماید: «آگاه باشید خداوند زمین را پس از مرگش زنده می سازد، ما آیات و نشانه ها را برای شما روشن ساختیم شاید بیندیشید»، یعنی خداوند زمین را پس از مردن آن از ستمکاری پیشوایان و رهبران گمراهی، با دادگری قائم علیه السلام به هنگام ظهورش دوباره زنده می سازد.

ص: ۴۱۶

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۱۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۳ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۳ و ص ۶۳ / کتاب الغیبه (لطوسی)، ص ۱۷۵.

۲- - إثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۵۳ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۶۳۸ / الغیبه (للنعمانی)، النص، ص ۲۵.

کد آیه: ۱۹/۵۷ اسم آیه: پاداش منتظران

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾.

کسانی که به خدا و رسولانش ایمان آوردند، آنها صدیقین و شهدا نزد پروردگارشانند برای آنان است پاداش (اعمال) شان و نور (ایمان) شان و کسانی که کافر شدند و آیات ما را تکذیب کردند، آنها دوزخیانند.

۱- عَنْ حَارِثِ بْنِ مُغِيرَةَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ: الْعَارِفُ مِنْكُمْ هَذَا الْأَمْرَ الْمُتَنْظِرُ لَهُ الْمُحْتَسِبُ فِيهِ الْخَيْرَ كَمَنْ جَاهِدَ وَاللَّهِ مَعَ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ؟ بَسَّيْفِهِ، ثُمَّ قَالَ: بَلْ، وَاللَّهِ! كَمَنْ جَاهِدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِسَيْفِهِ، ثُمَّ قَالَ: بَلْ، وَاللَّهِ! كَمَنْ اسْتَشْهَدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي فُسْطَاطِهِ، وَفِيكُمْ آيَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، قُلْتُ: وَ أَى آيَةٍ، جُعِلَتْ فِدَاكَ؟! قَالَ: قَوْلُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ»، ثُمَّ قَالَ: صِرْتُمْ وَاللَّهِ صَادِقِينَ شُهَدَاءَ عِنْدَ رَبِّكُمْ. (۱)

ص: ۴۱۷

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۸ و ج ۶۵، ص ۱۴۱ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۶۴۰ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۱۳۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۹۵ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۲۴۴.

از حارث بن مغیره روایت است که گفت: نزد امام باقر علیه السلام بودیم، که حضرت فرمودند: هر کس از شما به این امر آشنا و در انتظار او باشد، و در باره ی او گمان نیک برد، سوگند به خدا! مانند کسی است که با شمشیر خویش در کنار قائم آل محمد: جهاد کند، سپس فرمودند: بلکه، به خدا سوگند! مانند کسی است که در خیمه ی رسول خدا صلی الله علیه و اله و در کنار رسول خدا صلی الله علیه و اله شهید شده باشد، و از کتاب خدا آیه ای درباره ی شما وجود دارد، عرض کردم: فدایت شوم! آن آیه کدام است؟ حضرت فرمودند: فرمایش خداوند عجل الله: «والذین آمنوا بالله ورسله أولئک هم الصدیقون والشهداء عند ربهم»، آنانکه به خدا و رسولانش ایمان آوردند، آنها راستگویان و گواهان نزد خدای خودشان هستند، آنگاه فرمودند: به خدا سوگند! شماها نزد پروردگارتان راستگویان و گواهانید.

۲- عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ قَال: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَدْ كَبِرَ سِنِّي وَ دَقَّ عَظْمِي وَ اقْتَرَبَ أَجَلِي وَ قَدْ خِفْتُ أَنْ يُدْرِكَنِي قَبْلَ هَذَا الْأَمْرِ الْمَوْتُ، قَالَ: فَقَالَ لِي: يَا أَبَا حَمْزَةَ! أَوْ مَا تَرَى الشَّهِيدَ إِلَّا مَنْ قُتِلَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، جُعِلْتُ فِدَاكَ! فَقَالَ لِي: يَا أَبَا حَمْزَةَ! مَنْ آمَنَ بِنَا وَ صَدَّقَ حَدِيثَنَا وَ انْتَهَرَ أَمْرَنَا، كَانَ كَمَنْ قَتَلَ تَحْتَ رَأْيِهِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، بَلْ، وَ اللَّهُ! تَحْتَ رَأْيِهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله. (۱)

حسین بن ابی حمزه از پدرش روایت کرده، که گفت: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم! سنم بالا رفته و استخوانم پوک شده و مرگم نزدیک شده است، و

ص: ۴۱۸

۱- - بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۱۴۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۲۹۲ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۶۴۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۹۸.

می ترسم قبل از این امر جان دهم، پس حضرت به من فرمودند: ای ابا حمزه! مگر شهید را جز کشته شدن نمی دانی؟ گفتم: آری، فدایت گردم! پس به من فرمودند: ای ابا حمزه! کسی که به ما ایمان بیاورد و سخن ما را تصدیق کند و منتظر امر ما باشد، مانند کسی است که زیر پرچم قائم علیه السلام، بلکه، به خدا قسم! زیر پرچم رسول الله صلی الله علیه واله کشته شده باشد.

ص: ۴۱۹

کد آیه: ۲۸/۵۷ اسم آیه: چراغ راه

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرِسُولِهِ أُولَئِكَ هِيَ وَوَأْتِكُمْ كَيْفَ لَيِّنَ مَن رَّحِمَتِهِ وَيَجْعَلَ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ }.

ای کسانی که ایمان آورده اید! تقوای الهی پیشه کنید و به رسولش ایمان بیاورید تا دو سهم از رحمتش به شما ببخشد و برای شما نوری قرار دهد که با آن راه بروید و گناهان شما را ببخشد و خداوند غفور و رحیم است.

عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ : «يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ»، قَالَ: الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، «وَيَجْعَلُ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ»، قَالَ: إِمَامٌ تَأْتُمُونَ بِهِ. (۱)

سماعه بن مهران، از امام جعفر صادق علیه السلام روایت نموده که حضرت در قول خدای عجل الله: «يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ»، فرمودند: امام حسن و امام حسین هستند، «وَيَجْعَلُ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ»، فرمودند: نور، امامی است که به او اقتدا می کنید.

ص: ۴۲۰

۱- بحار الأنوار، ج ۹، ص ۲۴۲ و ج ۲۳، ص ۳۱۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۳۰۶ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۶۴۳ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۵۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۱۱۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۲۵۲ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۰.

کد آیه: ۶۰/۱۳ اسم آیه: یأس کفار

{يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ}.

ای کسانی که ایمان آورده اید! با قومی که خداوند آنان را مورد غضب قرار داده دوستی نکنید آنان از آخرت مأیوسند همان گونه که کفار مدفون در قبرها مأیوس می باشند! عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَمَّنْ سَمِعَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، يَقُولُ: الْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ بَيْنَ جُمَادَى وَرَجَبٍ.

فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! مَا هَذَا الْعَجَبُ الَّذِي لَا تَزَالُ تَعَجِبُ مِنْهُ؟ فَقَالَ: ثَكَلْتِكَ أُمُّكَ! وَ أَيْ عَجَبِ أَعْجَبُ مِنْ أَمْوَاتٍ يَضْرِبُونَ كُلَّ عَيْدٍ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَهْلِ بَيْتِهِ؟ وَ ذَلِكَ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ: «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ»، فَإِذَا اشْتَدَّ الْقَتْلُ قُلْتُمْ مَاتَ أَوْ هَلَكَ أَوْ أَيْ وَادِ سَلَكْ، وَ ذَلِكَ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ: «ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَ أَمَدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ جَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا» (۱).

ص: ۴۲۱

۱- - الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۴ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۶۰ و ۸۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۳۶۰ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۶۵۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۱۷.

ابو الجارود گوید: از قول کسی که از امیر المؤمنین علیه السلام شنیده است، که حضرت می فرمایند: عجب و همه ی عجب بین جمادی و رجب است! مردی به پا خاست و عرضه داشت: یا امیر المؤمنین! این چه شگفتی است که شما پیوسته از آن در تعجب دارید؟ حضرت فرمودند: مادرت در عزایت بگرید! کدام شگفتی از این عجیب تر که مردگانی همه ی دشمنان خدا و رسول و دشمنان اهل بیتش را بزنند؟ و این است تأویل این آیه: «ای کسانی که ایمان آورده اند، هرگز قومی را که خداوند بر آنان غضب کرده یار و دوست خود مگیرید که آن ها از جهان آخرت مأیوس و نا امیدند، هم چنان که کافران از اهل قبور نا امیدند»، هنگامی که کشتار شدت یابد، گویند: او مرده و هلاک گشته، و به کدام وادی رفته است، و همان است تأویل این آیه: «سپس بار دیگر شما را بر آنان مسلط کنیم و به وسیله ی اموال و فرزندان مدد رسانیم و تعداد (افراد) تان را بیش تر سازیم».

کد آیه: ۸/۶۱ اسم آیه: اتمام نور خدا

{يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ}.

آنان می خواهند نور خدا را با دهان خود خاموش سازند ولی خدا نور خود را کامل می کند هر چند کافران خوش نداشته باشند! ۱- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ: «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ»، قَالَ: يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا وَ لَيَايَهُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَفْوَهِهِمْ، قُلْتُ: «وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ».

قَالَ: وَ اللَّهُ مُتِمُّ الْإِمَامَةِ، لِقَوْلِهِ عَجَلُ اللَّهِ: «فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا»، فَالنُّورُ هُوَ الْإِمَامُ، قُلْتُ: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ»، قَالَ: هُوَ الَّذِي أَمَرَ رَسُولَهُ بِالْوَلَايَةِ لَوْصِيَّتِهِ، وَ الْوَلَايَةُ هِيَ دِينُ الْحَقِّ.

قُلْتُ: «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ»، قَالَ: يُظْهِرُهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَذْيَانِ عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ: «وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»، وَ لَيَايَهُ الْقَائِمِ، «وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»، بِوَلَايَةِ عَلِيِّ، قُلْتُ، هَذَا تَنْزِيلٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَمَّا هَذَا الْحَرْفُ فَتَنْزِيلٌ وَ أَمَّا غَيْرُهُ فَتَأْوِيلٌ. (۱)

ص: ۴۲۳

۱- - اثبات الهداه، ج ۳، ص ۱۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۴ / بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۱۸ و ج ۲۴، ص ۳۳۶ و ج ۵۱ ص ۶۰ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۳۳ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۳۳۹ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۲.

محمد بن فضیل از حضرت ابو الحسن موسی بن جعفر علیهما السلام نقل کرده که سؤال کردم از آن جناب راجع به این آیه: «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»، حضرت فرمودند: می خواهند ولایت علی بن ابی طالب علیهما السلام را با تبلیغات خود از بین ببرند، گفتیم: «وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»، فرمودند: خدا امامت را تکمیل می کند، به دلیل این آیه: «فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا»، که نور همان امام است.

گفتم: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ»، او خدائی است که دستور داده به پیامبرش وصیت کند در مورد ولایت علی بن ابی طالب علیهما السلام، ولایت همان دین حق است، گفتم: «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ»، فرمودند: تا چیره نماید دین حق را بر تمام ادیان هنگام ظهور حضرت قائم علیه السلام، به دلیل این آیه: «وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»، که خدا امامت را تکمیل می کند به ولایت حضرت قائم علیه السلام، «وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»، اگر چه خوش آیند کافران به ولایت علی علیه السلام نباشد.

گفتم: آیا این تنزیل قرآن است؟ حضرت فرمودند: آن حروفی که در قرآن آمده است تنزیل است ولی بقیه تفسیر آن است.

۲- علی بن ابراهیم، فی قوله تعالى: «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»، قَالَ: بِالْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَيِّمَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ، إِذَا خَرَجَ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، حَتَّى لَا يُعْبَدَ غَيْرُ اللَّهِ، وَهُوَ قَوْلُهُ: يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا. (۱)

ص: ۴۲۴

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۳۶۷ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۱۷۰ / تفسیر القمی، ج

۲، ص ۳۶۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۳۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۳۱۷.

علی بن ابراهیم در باره قول خداوند تعالی: «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ»، می گوید: می خواهند با دهانهایشان نور خدا را خاموش نمایند، ولی خداوند نور خود را با قائم آل محمد: تمام می کند در آن زمان که ظهور کند، تا خداوند او را بر همه مذاهب باطله غلبه دهد، به طوری که جز خدای یگانه پرستش نشود، و این است معنی: و زمین را از عدل و داد پر می کند بعد از آنکه از ظلم و ستم پر شده باشد.

ص: ۴۲۵

کد آیه: ۹/۶۱ اسم آیه: غلبه ی اسلام بر تمام ادیان

{هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ}.

او کسی است که رسول خود را با هدایت و دین حق فرستاد تا او را بر همه ادیان غالب سازد، هر چند مشرکان کراهت داشته باشند! «لطفاً به آیات شماره ی قبل و یا شماره ی ۶۰، کد: ۳۳ / ۹ مراجعه فرمائید.»

ص: ۴۲۶

کد آیه: ۶۱/۱۳ اسم آیه: بشارت مؤمنین به فتح

{وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ}.

و (نعمت) دیگری که آن را دوست دارید به شما می بخشد، و آن یاری خداوند و پیروزی نزدیک است و مؤمنان را بشارت ده! عن أبي جعفر عليه السلام في قوله تعالى: ... «وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ»، یعنی فی الدنيا بفتح القائم. (۱)

حضرت امام باقر علیه السلام در باره ی قول خداوند تعالی: «وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ»، فرمودند: یعنی فتح قائم آل محمد: در دنیا.

ص: ۴۲۷

۱- - الزام الناصب، ج ۱، ص ۴۳۲ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۳۶۸ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۱۷۱ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۶۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۳۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۳۱۸.

کد آیه: ۶۴/۸ اسم آیه: نور امام

{فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ}.

حال که چنین است، به خدا و رسول او و نوری که نازل کرده ایم ایمان بیاورید و بدانید خدا به آنچه انجام می دهید آگاه است! عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَبَائِلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامَ ، عَنْ قَوْلِهِ: «فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا»، فَقَالَ: يَا أَبَا خَالِدٍ! النُّورُ، وَاللَّهُ! الْمَأْتِمَةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، هُمْ وَاللَّهُ! نُورُ اللَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ، وَهُمْ وَاللَّهُ! نُورُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَاللَّهُ! يَا أَبَا خَالِدٍ! لِنُورِ الْإِمَامِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ أَنْوَرُ مِنَ الشَّمْسِ الْمُضِيئَةِ بِالنَّهَارِ، وَهُمْ وَاللَّهُ! يُنَوِّرُونَ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ، وَ يُحِبُّ اللَّهُ نُورَهُمْ عَمَّنْ يَشَاءُ، فَتُظْلِمُ قُلُوبُهُمْ، وَاللَّهُ! يَا أَبَا خَالِدٍ! لَا يُحِبُّنَا عَيْدٌ وَ يَتَوَلَّانَا حَتَّى يُطَهَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَ لَا يُطَهَّرُ اللَّهُ قَلْبَ عَيْدٍ حَتَّى يُسَلِّمَ لَنَا، وَ يَكُونَ سِلْمًا لَنَا فَإِذَا كَانَ سِلْمًا لَنَا سَلَّمَهُ اللَّهُ مِنْ شَدِيدِ الْحِسَابِ، وَ آمَنَهُ مِنْ فِرْعَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَكْبَرِ. (۱)

ص: ۴۲۸

- ۱- بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۳۰۸ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۳۹۶ / تأويل الآيات الظاهره، ص ۶۷۲ / تفسير القمي، ج ۲، ص ۳۷۱ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۲۸۰ / تفسير نور الثقلين، ج ۵، ص ۳۴۱ / الكافي، ج ۱، ص ۱۹۴.

ابو خالد کابلی گوید از حضرت باقر علیه السلام راجع به آیه: «فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا»، پرسیدم.

حضرت فرمودند: ای ابا خالد! به خدا قسم! نور، ائمه از آل محمّد: هستند تا روز قیامت، آنها به خدا قسم! نور خدایند که فرستاده، و نور خدایند در آسمانها و زمین، به خدا قسم! ای ابا خالد! نور امام در دل مؤمنین درخشان تر از نور خورشید است در روز، به خدا سوگند! امامان دلهای مؤمنین را منور می سازند، و خدا نور آنها را از هر که بخواهد باز می دارد، پس دلهای آنها تاریک می گردد.

ای ابا خالد! به خدا قسم! هیچ بنده ای با ما دوستی نمی ورزد و ولایت ما را نمی پذیرد، جز اینکه خداوند دلش را پاک سازد، و دلی را پاک نمی کند مگر اینکه تسلیم ما باشد و با ما از در آشتی در آید، اگر از در آشتی با ما درآمد خدا او را از شدت گرفتاری های حساب در امان قرار می دهد و از وحشت قیامت ایمن می گرداند.

کد آیه: ۳۰/۶۷ اسم آیه: ماء معین

«قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ».

بگو: «به من خبر دهید اگر آبهای (سرزمین) شما در زمین فرو رود، چه کسی می تواند آب جاری و گوارا در دسترس شما قرار دهد؟!» ۱- عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي بَعْضِ غَزَوَاتِهِ، وَقَتَلَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَصْحَابَ الْمَالُوتِيِّ، وَفَرَّقَ جَمْعَهُمْ، وَقَتَلَ عَمْرُو بْنُ عَدِيدٍ اللَّهُ الْجَمْحِيُّ، وَقَتَلَ شَيْبَةَ بْنِ نَافِعٍ، أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقُلْتُ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ، إِنَّ عَلِيًّا قَدْ جَاهَدَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ.

فَقَالَ: لِأَنَّهُ مِنِّي وَآتَا مِنْهُ، وَارِثُ عِلْمِي وَقَاضِي دِينِي وَ مُنَجِّرُ وَعِيدِي وَ الْخَلِيفَةُ بَعْدِي، وَ لَوْلَا لَمْ يُعْرِفِ الْمُؤْمِنُ الْمَحْضُ، حَرْبُهُ حَرْبِي وَ حَرْبِي حَرْبُ اللَّهِ، وَ سَلَّمُهُ سَلَمِي وَ سَلَمِي سَلَمُ اللَّهِ، أَلَا إِنَّهُ أَبُو سَبْطَى وَ الْأَيْمَةُ مِنْ صُلْبِهِ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى الْأَيْمَةَ الرَّاشِدِينَ وَ مِنْهُمْ مَهْدِي هَذِهِ الْأُمَّةَ.

فَقُلْتُ: يَا أَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی! يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هَذَا الْمَهْدِيُّ؟ قَالَ: يَا عَمَّارُ! إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ يُخْرِجُ مِنْ صُلْبِ الْحَسَنِ تَشَعَّهُ، وَ النَّاسِعُ مِنْ وُلْدِهِ يَغِيبُ عَنْهُمْ، وَ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ جَلَّ اللَّهُ: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»، يَكُونُ لَهُ عَيْبُهُ طَوِيلَهُ، يَرْجِعُ عَنْهَا قَوْمٌ وَ يَثْبُتُ عَلَيْهَا

آخِرُونَ، فَإِذَا كَانَ فِي آخِرِ الزَّمَانِ يَخْرُجُ، فَيَمْلَأُ الدُّنْيَا قِسْطًا وَعَدْلًا، وَيُقَاتِلُ عَلَى التَّوِيلِ كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى التَّنْزِيلِ، وَهُوَ سَيَمِي وَ أَشْبَهُ النَّاسِ بِي... (۱)

عمار بن یاسر گفت: من با رسول خدا صلی الله علیه واله در یکی از جنگها بودم که علی علیه السلام صاحبان علمهای مشرکین را کشت (چون الویه جمع لواء به معنای علم است) و آنان را متفرق نمود، آمدم خدمت رسول خدا و عرض کردم: یا رسول الله! درود خداوند بر شما باد! علی علیه السلام جهادی کرد در راه خدا که حق جهاد را ادا نمود.

رسول خدا صلی الله علیه واله فرمودند: همانا علی از من است و من از اویم، او وارث علم من است و ادا کننده ی قرض من است، و وعده مرا انجام دهد، و خلیفه ی بعد از من می باشد، و اگر علی نبود مؤمن خالص شناخته نمی شد، جنگ با او جنگ با من است و جنگ با من جنگ با خداست، و تسلیم او تسلیم من و تسلیم من تسلیم خداوند است.

آگاه باش! او پدر دو سبط من است و امامان بعد من از صلب او خارج می شوند، خدای تعالی امامان راشدین را از صلب او آورد و از ایشان است مهدی این امت است.

عمار گفت: پدر و مادرم به قربانت! ای رسول خدا! این مهدی کیست؟ حضرت فرمودند: ای عمار! بدان خدای تعالی عهد و پیمان بر من گرفت که خارج نماید از صلب حسین امامان نه گانه را، که نهمین آنان غیبت می کند، و این

ص: ۴۳۱

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۵ / بحار الانوار، ج ۳۳، ص ۱۸ و ج ۳۶، ص ۳۲۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۴۴۸ / کفایه الاثر، ص ۱۲۰.

قول خداوند است که فرمود: «بگو ای رسول! به دیده ی تأمل بنگرید اگر آب که مایه ی حیات و زندگانی شماست، صبحگاهی همه به زمین فرو رود، جز خدا کیست که باز آب گوارا برای شما پدید آورد».

برای قائم غیبتی طولانی است، که برمی گردند گروهی از او، و ثابت می مانند بر آن گروهی دیگر، پس زمانی که در آخر الزمان ظهور کند، همانا پر می کند دنیا را از عدل، و مقاتله می کند بر تأویل قرآن، کما این که من مقاتله کردم بر نزول قرآن، و او هم اسم من است و شبیه ترین مردم است به من ...

۲- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلِ اللَّهِ: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»، فَقَالَ: هَذِهِ نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَقُولُ: إِنْ أَصْبَحَ إِمَامُكُمْ غَائِبًا عَنْكُمْ، لَا تَدْرُونَ أَيْنَ هُوَ فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِإِمَامٍ ظَاهِرٍ، يَأْتِيكُمْ بِأَخْبَارِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَحَلَالِ اللَّهِ جَلًّا وَعَزًّا وَحَرَامِهِ، ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ! مَا جَاءَ تَأْوِيلُ الْآيَةِ وَ لَا بُدَّ أَنْ يَجِيءَ تَأْوِيلُهَا. (۱)

ابو بصیر از امام باقر علیه السلام روایت کند که در تفسیر این کلام خدای تعالی: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»، فرمودند: این آیه در باره ی امام قائم علیه السلام نازل شده است، یعنی می فرماید: اگر امامتان از شما غائب شود و ندانید که او کجاست، چه کسی امام ظاهری برای شما خواهد آورد؟ تا اخبار آسمان و زمین و

ص: ۴۳۲

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۸۲ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۳۶۷ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۳۸۷ / کتاب الغیبه (للطوسی)، ص ۱۵۸ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۵.

حلال و حرام خدای تعالی را برای شما بیاورد، سپس فرمودند: به خدا سوگند! تأویل این آیه هنوز نیامده است و ناگزیر باید بیاید.

۳- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: مَا تَأْوِيلُ هَذِهِ آيَةِ: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَضْيَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»، فَقَالَ: تَأْوِيلُهُ إِنْ فَقَدْتُمْ إِمَامَكُمْ فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِإِمَامٍ جَدِيدٍ. (۱)

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر علیهما السلام روایت کرده گوید: به موسی بن جعفر ۸ عرض کردم: تأویل این آیه چیست که می فرماید: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَضْيَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»، اگر دیدید که چشمه ی آبتان فرو رفت و خشکید، چه کسی به شما آب گوارا می رساند، آن حضرت فرمودند: هنگامی که امامتان از شما پنهان و از نظرها ناپدید شد، چه کسی امامی جدید برای شما می آورد؟

ص: ۴۳۳

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۵۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۴۴۹ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۰۰ و ج ۵۱، ص ۵۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۶۸۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۳۶۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۳۸۶ / الغیبه للنعمانی، ص ۱۷۶ / الکافی، ج ۱، ص ۳۴۰ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۵۱.

کد آیه: ۱۶ و ۶۸/۱۵ اسم آیه: پندار بی دینان

{إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ (۱۵) سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرُطُومِ (۱۶)}.

هنگامی که آیات ما بر او خوانده می شود می گوید: «اینها افسانه های خرافی پیشینیان است!» (۱۵) (ولی) ما بزودی بر بینی او علامت و داغ ننگ می نهیم! (۱۶) ۱- عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: «إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ»، يَعْنِي: تَكْذِيبُهُ بِقَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ؟ إِذْ يَقُولُ لَهُ لَسْنَا نَعْرِفُكَ وَ لَسْتَ مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ، كَمَا قَالَ الْمُشْرِكُونَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱).

از امام صادق علیه السلام روایت است که حضرت فرمودند: بی دینان چون خبر ظهور قائم را بشنوند، آن را افسانه می پندارند و هنگامی که او را ببینند، می گویند ما تو را نمی شناسیم و تو از فرزندان فاطمه علیها السلام نیستی، چنان که مشرکین این گونه سخنان به پیغمبر صلی الله علیه و اله می گفتند.

ص: ۴۳۴

۱- الزام الناصب، ج ۱ ص ۶۵ و ۹۶ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۸۰ و ج ۵۱، ص ۶۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۰۵ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۴۸.

۲- علی بن ابراهیم فی تفسیره، و قَوْلُهُ: «إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا» قَالَ: كُنِّي عَنِ الثَّانِي، آيَاتُنَا قَالَ: «أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ»، أَيْ: أَكْاذِيبُ الْأَوَّلِينَ: «سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ» قَالَ: فِي الرَّجْعِ إِذَا رَجَعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ يَرْجِعُ أَعْدَاؤُهُ فَيَسْمُهُمْ بِمِيسَمٍ مَعَهُ كَمَا تُوسَمُ الْبَهَائِمُ عَلَى الْخَرَاطِيمِ الْأَنْفِ وَ الشَّقَاتَانِ. (۱)

در تفسیر قمی روایت است که این آیه مربوط به رجعت است، هنگامی که شاه ولایت حضرت امیر مؤمنان علیه السلام رجعت کند و دشمنان آن حضرت نیز برگردند، آن حضرت بر پیشانی آنها مهر می زند و آنها را نشاندار می کند، چنانکه چهارپایان را داغ می زند تا نشاندار شوند.

ص: ۴۳۵

۱- - إِيْزَامُ النَّاصِبِ، ج ۲، ص ۲۹۳ / الإِيْقَازُ مِنَ الْهَجْعَةِ بِالْبَرْهَانِ عَلَى الرَّجْعَةِ، النَّصُّ، ص ۳۴۶ / بَحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ۳۰، ص ۱۶۶ و ج ۵۳، ص ۱۰۳ / الْبَرْهَانُ فِي تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ، ج ۵، ص ۴۵۹ / تَفْسِيرُ الصَّافِي، ج ۵، ص ۲۱۰ / تَفْسِيرُ الْقَمِي، ج ۲، ص ۳۸۱ / تَفْسِيرُ كَنْزِ الدَّقَائِقِ، ج ۱۳، ص ۳۸۴ / تَفْسِيرُ نَوْرِ الثَّقَلَيْنِ، ج ۵، ص ۳۹۴ / مَخْتَصَرُ الْبَصَائِرِ، ص ۱۶۱.

کد آیه: ۶۹/۲۴ اسم آیه: بخورید و بیاشامید

{كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ}.

(و به آنان گفته می شود): بخورید و بیاشامید گوارا در برابر اعمالی که در ایام گذشته انجام دادید! خُطْبَةُ لِمَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَسَيَّمِي الْمَخْزُونِ وَ هِيَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَحَدِ الْمَحْمُودِ... الى ان قال: وَ يُقَدِّفُ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ الْعِلْمَ، فَلَا يَحْتَاجُ مُؤْمِنٌ إِلَى مَا عِنْدَ أَخِيهِ مِنَ الْعِلْمِ، فَيَوْمَئِذٍ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ: «يُغْنِي اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَيِّعَتِهِ»، وَ تُخْرِجُ لَهُمُ الْأَرْضَ كُنُوزَهَا وَ يَقُولُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ»... (۱)

در خطبه ای طولانی از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است که فرمودند: ... و علم در دل های مؤمنین واقع می شود، پس هیچ مؤمنی به علمی که نزد برادرش هست، احتیاج نخواهد داشت و تأویل این آیه: «يُغْنِي اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَيِّعَتِهِ»، خداوند هر یک را به رحمت و اسعه ی خویش بی نیاز فرماید، مراد آن روز است و زمین در آن روز، گنجینه های خود را برای آنان بیرون می آورد و قائم علیه السلام خطاب به آنان می فرماید: «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ»، بخورید و بیاشامید، گوارایتان باد پاداش آنچه در روزگار گذشته پیش فرستاده اید.

ص: ۴۳۶

کد آیه: ۱/۷۰ اسم آیه: آتش جنگ قبل از قیام

{سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ}.

تقاضاکننده ای تقاضای عذابی کرد که واقع شد! ۱- فی تفسیر القمی، فی قوله تعالی: «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ»، قَالَ: سَيِّئٌ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ مَعْنَى هَذَا؟ فَقَالَ: نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْمَغْرِبِ، وَ مَلَكٌ يَسُوقُهَا مِنْ خَلْفِهَا، حَتَّى يَأْتِيَ مِنْ جِهَةِ دَارِ بَنِي سَعْدِ بْنِ هَمَّامٍ عِنْدَ مَسْجِدِهِمْ، فَلَا تَدْعُ دَاراً لِبَنِي أُمِّيَّةٍ إِلَّا أَحْرَقَتْهَا وَأَهْلَهَا، وَ لَا تَدْعُ دَاراً فِيهَا وَتُرُّ لَيْلٍ مُحَمَّدٍ إِلَّا أَحْرَقَتْهَا، وَ ذَلِكَ الْمَهْدِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

در تفسیر علی بن ابراهیم قمی است که از امام محمد باقر علیه السلام معنی آیه: «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ»، را پرسیدند که آن عذاب چیست؟ حضرت فرمودند: مقصود آتشی است که از مغرب بیرون می آید و فرشته ای از عقب آن را می راند، تا به محله ی بنی سعد بن همام می رسد و پهلوی مسجد آنها می ایستد، و تمام خانه های بنی امیه با ساکنین آن را می سوزاند، و هیچ خانه ای را که دشمنی از آل محمد: در آن باشد، سالم نمی گذارد و همه را می سوزاند، و آن مهدی علیه السلام است.

ص: ۴۳۷

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۸۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۴۸۲ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۲۴ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۸۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۳۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۱۲.

۲- عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ»، قَالَ: تَأْوِيلُهَا فِيمَا يَأْتِي عَذَابٌ يَقَعُ فِي الثُّوْبِ، يَعْنِي نَارًا حَرَّتِي يَنْتَهِي إِلَى الْكُنَاسَةِ، كُنَاسَهُ بَيْنَ أَسَدٍ، حَتَّى تَمُرَّ بِثَقِيفٍ لَمَّا تَدْعُ وَتُرَا لَيْلِ مُحَمَّدٍ إِلَّا أَحْرَقَتْهُ، وَذَلِكَ قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

صالح بن سهل از امام صادق علیه السلام روایت کرده که در مورد فرمایش خدای تعالی: «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ»، سؤال کننده ای از عذاب قیامت که وقوعش حتمی است پرسید، آن حضرت فرمودند: تأویل این آیه در چیزی است که خواهد آمد، عذابی که در ثوبه واقع می شود، یعنی آتش تا به کناسه می رسد، کناسه بنی اسد، تا آنجا که بر ثقیف نیز بگذرد، هیچ جایگاه ستم بر آل محمد: را فرو نمی گذارد، مگر اینکه آن را به آتش می کشد، و آن پیش از قیام قائم علیه السلام است.

ص: ۴۳۸

۱- - إِيْزَامُ النَّاصِبِ، ج ۲، ص ۱۰۲ / بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۴۳ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۴۸۶ / الغيبة (للنعماني)، النص، ص ۲۷۲.

کد آیه: ۴/۷۰ اسم آیه: مدت حکومت پیامبر صلی الله علیه واله و حضرت علی علیه السلام

{تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ}.

فرشتگان و روح [فرشته مقرب خداوند] به سوی او عروج می کنند در آن روزی که مقدارش پنجاه هزار سال است! عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: حِينَ سُئِلَ عَنِ الْيَوْمِ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى مِقْدَارَهُ فِي الْقُرْآنِ: «فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ»، وَ هِيَ كَرَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَيَكُونُ مُلْكُهُ فِي كَرَّتِهِ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، وَ يَمْلِكُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي كَرَّتِهِ أَرْبَعًا وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ سَنَةٍ. (۱)

از حضرت صادق علیه السلام روایت است که، وقتی تفسیر آیه: «فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ»، را از آن حضرت پرسیدند، حضرت فرمودند: این در موقع بازگشت و رجعت پیغمبر اکرم صلی الله علیه واله به دنیا است، که مدت سلطنتش پنجاه هزار سال خواهد بود، و امیر المؤمنین علیه السلام نیز چهل و چهار هزار سال سلطنت می کند.

ص: ۴۳۹

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۴ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۳۶۸ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۰۴ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۴۸۷ / مختصر البصائر، ص ۱۶۷.

کد آیه: ۲۶/۷۰ اسم آیه: تصدیق قیام حضرت مهدی علیه السلام

{وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ}.

و آنها که به روز جزا ایمان دارند.

عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام ... وَ فِي قَوْلِهِ عَجَّلَ اللَّهُ : «وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ»، قَالَ: بِخُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَام
(۱)...

ابو حمزه از امام باقر علیه السلام روایت می کند که حضرت در باره این سخن پروردگار: «وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ»،
فرمودند: یعنی به خروج حضرت قائم علیه السلام .

ص: ۴۴۰

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۳ و ج ۵۱، ص ۶۲ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۴۹۱ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۲۷ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۴۲ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۱۸.

کد آیه: ۴۴/۷۰ اسم آیه: روز ذلت کفار

{خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ}.

در حالی که چشمهایشان از شرم و وحشت به زیر افتاده، و پرده ای از ذلت و خواری آنها را پوشانده است! این همان روزی است که به آنها وعده داده می شد! عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَجَّلَ اللَّهُ: «خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ»، قَالَ: يَعْنِي يَوْمَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

از امام باقر علیه السلام روایت است که در تفسیر آیه: «خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ»، چشمهایشان سرافکنده است، آنها را ذلت فرا گرفته است، این است روزی که وعده داده شده بودند، حضرت فرمودند: یعنی روز ظهور قائم علیه السلام.

ص: ۴۴۱

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۲۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۴۹۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۰۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۴۷.

کد آیه: ۱۶/۷۲ اسم آیه: طریقت

{وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا}.

و اینکه اگر آنها [جن و انس] در راه (ایمان) استقامت ورزند، با آب فراوان سیرابشان می کنیم! عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا»، قَالَ: يَعْنِي لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى وَلَمَّا يَهُ عَلِيٌّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَوْصِيَاءِ مِنْ وُلْدِهِ: وَقَبَلُوا طَاعَتَهُمْ فِي أَمْرِهِمْ وَنَهْيِهِمْ، «لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا»، يَقُولُ: لَأَشْرَبْنَا قُلُوبَهُمْ الْإِيمَانَ، «وَالطَّرِيقَةَ»، هِيَ الْإِيمَانُ بَوْلَايَةِ عَلِيٍّ وَالْأَوْصِيَاءِ: (۱)

از امام محمد باقر علیه السلام روایت است که در باره ی قول خدای عجل الله : «وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا»، یعنی: و اگر استقامت داشتند و راست می ایستادند بر راه حق، هر آینه ایشان را آب می دادیم، آبی گوارا، حضرت فرمودند: یعنی اگر بر ولایت امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیهما السلام و اوصیای از فرزندان آن حضرت: استقامت می داشتند، و فرمان برداری ایشان را در امر و نهی قبول می کردند، هر آینه ایشان را آب بسیاری می دادیم، فرمودند که می فرماید: هر آینه ایمان را به دل های ایشان می نوشانیدیم، بر وجهی که از آن بیرون نرود، و این طریقت، همان ایمان است به ولایت علی و اوصیای آن حضرت:.

ص: ۴۴۲

۱- البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۰۸ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۳۶ / تفسیر کتذ الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۸۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۳۸ / الکافی، ج ۱، ص ۲۲۰.

کد آیه: ۲۴/۷۲ اسم آیه: ضعف کفار

{حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أَوْعَدَهُمْ نَصْرًا وَمَنْ أَوْعَدَهُمْ لَعْنًا}.

(این کار شکنی کفار هم چنان ادامه می یابد) تا آنچه را به آنها وعده داده شده ببینند آن گاه می دانند چه کسی یاورش ضعیفتر و جمعیتش کمتر است! ۱- عن محمد بن الفضیل، عن أبي الحسن الماضي عليه السلام، قال: قُلْتُ: قَوْلُهُ: «حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أَوْعَدَهُمْ نَصْرًا وَمَنْ أَوْعَدَهُمْ لَعْنًا»، قَالَ: يَعْنِي بِذَلِكَ الْقَائِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَانْصَارَهُ. (۱)

محمد بن فضیل گوید از حضرت امام کاظم علیه السلام در باره قول خداوند تعالی: «حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أَوْعَدَهُمْ نَصْرًا وَمَنْ أَوْعَدَهُمْ لَعْنًا»، پرسیدم، حضرت فرمودند: مقصود از این، حضرت قائم علیه السلام است و یاوران او.

۲- علی بن ابراهیم: قوله تعالى: «حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ»، قَالَ: الْقَائِمُ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الرَّجْعَةِ، فَسَيَسْئَلُونَ مَنْ أَوْعَدَهُمْ نَصْرًا وَمَنْ أَوْعَدَهُمْ لَعْنًا، قَالَ: هُوَ قَوْلُ أَمِيرِ

ص: ۴۴۳

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۰۸ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۷۰۶ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۳۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۸۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۴۱ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۴.

الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامَ لِرُفْرٍ: وَاللَّهُ يَا ابْنَ صِهَّاهُ لَوْ لَا عَهْدٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَكِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ، لَعَلِمْتَ أَيُّنَا
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقْلُّ عَدَدًا، قَالَ: فَلَمَّا أَخْبَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا يَكُونُ مِنَ الرَّجْعَةِ قَالُوا: مَتَى يَكُونُ هَذَا؟ قَالَ اللَّهُ:
قُلْ: يَا مُحَمَّدُ! إِنْ أَدْرِي أَقْرِبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا. (۱)

علی بن ابراهیم در باره قول خدای تعالی: «تا آنچه را به آنان وعده داده شده بینند»، فرمود: مقصود، دیدن قائم و امیر مؤمنان ۸ در هنگام رجعت است، آن گاه می فهمند، چه کسی یاورش ضعیف تر و گروهش کمتر است، امیر مؤمنان علیه السلام به ابن صهاک فرمودند: اگر پیمان رسول خدا و خواست الهی نبود، می فهمیدی کدام یک از ما یاورش ضعیف تر و گروهش کمتر است، وقتی رسول الله صلی الله علیه و آله، مردم را از رجعت آگاه کرد، سؤال شد: زمان آن چه وقت است؟ خدا این آیه را نازل کرد: ای محمد! بگو: نمی دانم آنچه به شما وعده داده شده، نزدیک است یا پروردگارم زمانی برای آن قرار می دهد.

ص: ۴۴۴

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ و ج ۲، ص ۲۹۴ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۱۳ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۳۸ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۹۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۳، ص ۴۸۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۴۱ / الکافی، ج ۱، ص ۴۳۴ / مرآة العقول، ج ۵، ص ۱۴۴.

کد آیه: ۲۶/۷۲ اسم آیه: اخبار حضرت مهدی علیه السلام

{عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا (۲۶) إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا (۲۷)}.

او دانای غیب عالم است و هیچ کس را بر غیب خود آگاه نمی کند. (۲۶) مگر آن کس را که به پیامبری برگزیده است که فرشتگان را از پیش رو و پشت سر او می فرستد. (۲۷) فی تفسیر القمی... وَ قَوْلُهُ تَعَالَى: «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا، إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا»، قَالَ: يُخْبِرُ اللَّهُ رَسُولَهُ الَّذِي يَرْتَضِيهِ بِمَا كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَخْبَارِ، وَ مَا يَكُونُ بَعْدَهُ مِنْ أَخْبَارِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الرَّجْعَةِ وَ الْقِيَامَةِ. (۱)

در تفسیر قمی در باره ی قول خداوند: «عالم به غیب است، و کسی را از غیب خویش مطلع نکند، مگر فرستاده ای را که مورد رضای او باشد»، علی بن ابراهیم روایت می کند که: خداوند حوادثی را که پس از پیغمبر صلی الله علیه واله رخ می دهد، از جریان حضرت قائم علیه السلام، و رجعت، و قیامت، همه را به آنجناب خبر داد.

ص: ۴۴۵

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۴ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۹۶ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۵۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۱۳ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۹۱ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۴۵.

کد آیه: ۱۰/۷۳ اسم آیه: تسلط حضرت مهدی علیه السلام بر ظالمین

﴿وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾.

و در برابر آنچه (دشمنان) می گویند شکیبا باش و به طرزی شایسته از آنان دوری گزین! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «أَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ»، يَا مُحَمَّدُ! مِنْ تَكْذِيبِهِمْ إِيَّاكَ فَإِنِّي مُنْتَقِمٌ مِنْهُمْ بِرَجُلٍ مِنْكَ وَهُوَ قَائِمِي الَّذِي سَلَّطْتُهُ عَلَىٰ دِمَاءِ الظَّالِمِينَ. (۱)

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی آیه: «أَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ»، فرمودند: یعنی صبر کن، ای محمد! بر تکذیب نمودن آنها تو را، من انتقام خواهم گرفت به وسیله ی مردی از خاندان تو، و او همان قائم من است که مسلط می کنم او را بر خون ستمگران.

ص: ۴۴۶

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۹۰ / بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۲۲۰ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۴۹۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۱، ص ۲۱۰.

کد آیه: ۲/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر صلی الله علیه واله در رجعت

﴿قُمْ فَأَنْذِرْ﴾.

برخیز و انذار کن (و عالمیان را بیم ده).

فی تفسیر القمی فی قوله تَعَالَى: «قُمْ فَأَنْذِرْ»، قَالَ: هُوَ قِيَامُهُ فِي الرَّجْعَةِ يُنذِرُ فِيهَا، وَ فِي قَوْلِهِ: «إِنَّهَا لِأَخِيذِي الْكُبْرَى، نَذِيرًا لِلْبَشَرِ»،
يعنى مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَذِيرًا لِلْبَشَرِ فِي الرَّجْعَةِ. (۱)

علی بن ابراهیم در تفسیر این آیه: «ای جامه به خود پیچیده، برخیز و بترسان»، فرمود: مقصود حضرت محمد صلی الله علیه واله و آمدن آن حضرت در زمان رجعت است که مردم را از نافرمانی خدا برحذر می دارد.

نیز در قول خداوند: «إِنَّهَا لِأَخِيذِي الْكُبْرَى، نَذِيرًا لِلْبَشَرِ»، مقصود: پیغمبر صلی الله علیه واله است که در رجعت به دنیا بازگشته بشر را از معصیت خدا برحذر می دارد.

ص: ۴۴۷

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۴ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص ۳۵۷ / بحار الأنوار، ج ۹، ص ۲۴۴ و ج ۱۶، ص ۹۷ و ج ۵۳، ص ۴۲ و ص ۶۴ و ص ۱۰۳ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۷۲۱ و ج ۵، ص ۵۲۳ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۳۹۳ / تفسیر کتزدقائق، ج ۱۴، ص ۱۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۵۳ / مختصر البصائر، ص ۸۸ و ص ۱۱۳ و ص ۱۶۲.

کد آیه: ۴/۷۴ اسم آیه: لباس حضرت مهدی علیه السلام

{وَتِيَابِكَ فَطَهَّرَ}.

و لباست را پاک کن.

عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ عِنْدَكُمْ، فَأَتَى بَنِي دِيوَانَ، وَ اشْتَرَى ثَلَاثَةَ أَثْوَابٍ بِعَدِينَارٍ، الْقَمِيصَ إِلَى فَوْقِ الْكَعْبِ، وَ الْإِزَارَ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ، وَ الرِّدَاءَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ إِلَى تَدْيِيهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ إِلَى أَلْيَتَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ، فَلَمْ يَزَلْ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى مَا كَسَاهُ، حَتَّى دَخَلَ مَنْزِلَهُ.

ثُمَّ قَالَ: هَذَا اللَّبَاسُ الَّذِي يَتَّبِعِي لِلْمُسْلِمِينَ أَنْ يَلْبَسُوهُ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ لَكِنْ لَا يَقْدِرُونَ أَنْ يَلْبَسُوا هَذَا الْيَوْمَ، وَ لَوْ فَعَلْنَاهُ، لَقَالُوا مَجْنُونٌ، وَ لَقَالُوا مُرَاءٍ، وَ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: «وَتِيَابِكَ فَطَهَّرَ»، قَالَ: وَ تِيَابِكَ ارْفَعَهَا وَ لَا تَجْرَهَا، وَ إِذَا قَامَ قَائِمُنَا كَانَ هَذَا اللَّبَاسَ. (۱)

معلى بن خنیس از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که حضرت فرمودند: همانا علی علیه السلام از نزد شما، نزد بنی دیوان رفت، و سه عدد لباس را به یک دینار خرید، پیراهنی که بلندی آن تا قوزک پا (برآمدگی پا) بود، قسمت بالای احرام (إزار) که تا

ص: ۴۴۸

۱- بحار الأنوار، ج ۴۱، ص ۱۵۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۲۳ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۱۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۵۳ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۲۳۶ / الکافی، ج ۶، ص ۴۵۶.

نصف ساق پا می رسید، و رداء (شیهه عبا) که از جلو قسمت بالای بدن را، و از پشت سر تا وسط را می پوشاند، آنگاه دستهای خود را به آسمان بلند کرد و بر نعمت آن پوشش تا رسیدن به منزل، خدا را حمد و سپاس می گفت.

بعد فرمودند: سزاوار است مسلمانها اینگونه لباس بپوشند، امام صادق علیه السلام فرمودند: ولی امروز مسلمانها نمی توانند اینگونه لباس بپوشند، و اگر ما اینگونه لباس بپوشیم می گویند دیوانه است، یا می گویند: ریا کار است، خداوند متعال می فرماید: «وَتِيَابِكُمْ فَطَهِّرُوا»، و لباسهای خود را پاکیزه کن، آنگاه فرمودند: و لباسهایت را بالا بگیر و آنها را به زمین نکش، زمانی که قائم ما قیام کند لباس اینگونه است.

کد آیه: ۸/۷۴ اسم آیه: علامت ظهور

{فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ}.

هنگامی که در «صور» دمیده شود.

عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَبِيدٍ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»، قَالَ: إِنَّ مِنَّا إِمَامًا مُسْتَتِرًا، فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ إِظْهَارَ أَمْرِهِ، نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً فَظَهَرَ فَقَامَ بِأَمْرِ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ. (۱)

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که از آن حضرت در باره ی فرمایش خدای عجل الله سؤال شد: «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»، هنگامی که در صور دمیده شود، آن حضرت فرمودند: همانا از ما اهل بیت امامی غایب خواهد بود، و هنگامی که خداوند عز ذکره آشکار ساختن امر او را اراده نماید، به دل او نکته و پدیده ای می اندازد، پس او آشکار گشته و به امر خدای عجل الله قیام خواهد کرد.

ص: ۴۵۰

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۱۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۷ / بحار الأنوار، ج ۲، ص ۷۱ و ج ۵۱، ص ۵۸ و ج ۵۲، ص ۲۸۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۲۵ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۷۰۸ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۲۴۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۱۶ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۵۴ / الغیبه للنعمانی، ص ۱۸۷ / الکافی، ج ۱، ص ۳۴۳ / کمال الدین، ج ۲، ص ۳۴۹.

کد آیه: ۳۱/۷۴ اسم آیه: اراده ی خدا

﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيزُدادَ الَّذِينَ آمَنُوا إيماناً ولا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ لِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ وَ الْكافِرُونَ ما ذا أَرادَ اللهُ بهذا مثلاً كَذَلِكَ يُضِلُّ اللهُ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ ما يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَ ما هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ﴾.

مأموران دوزخ را فقط فرشتگان (عذاب) قرار دادیم، و تعداد آنها را جز برای آزمایش کافران معین نکردیم تا اهل کتاب [یهود و نصاری] یقین پیدا کنند و بر ایمان مؤمنان بیفزایند، و اهل کتاب و مؤمنان (در حقیقت این کتاب آسمانی) تردید به خود راه ندهند، و بیمار دلان و کافران بگویند: «خدا از این توصیف چه منظوری دارد؟!» (آری) این گونه خداوند هر کس را بخواهد گمراه می سازد و هر کس را بخواهد هدایت می کند! و لشکریان پروردگارت را جز او کسی نمی داند، و این جز هشدار و تذکری برای انسانها نیست! عَن جَابِرٍ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام ... وَ فِي قَوْلِهِ عَجَلُ اللَّهِ : «وَ مَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً»، قَالَ: فَالنَّارُ هُوَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَام الَّذِي أَنَارَ ضَوْؤُهُ، وَ خُرُوجُهُ لِأَهْلِ الشَّرْقِ وَ الْغَرْبِ وَ

الْمَلَائِكَةُ هُمُ الَّذِينَ يَمْلِكُونَ عِلْمَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَقَوْلُهُ: «وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا»، قَالَ: يَعْنِي الْمُرْجِيَّةَ، وَقَوْلُهُ: «لَيْسَتَيْنِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ»، قَالَ: هُمُ الشَّيْعَةُ، وَهُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ، وَهُمْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ، وَقَوْلُهُ: «وَيَزِدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَزُتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ»، أَيْ لَا يَشْكُ الشَّيْعَةُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَقَوْلُهُ: «وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ»، يَعْنِي بِذَلِكَ الشَّيْعَةَ وَضِعْفَاءَهَا، وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا، فَقَالَ اللَّهُ عَجَلُ اللَّهِ: «لَهُمْ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ»، فَالْمُؤْمِنُ يُسَلِّمُ وَالْكَافِرُ يَشْكُ، وَقَوْلُهُ: «وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ»، فَجُنُودُ رَبِّكَ هُمُ الشَّيْعَةُ وَهُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، وَقَوْلُهُ: «وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ»، «لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ»، قَالَ: يَعْنِي الْيَوْمَ قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ شَاءَ قَبْلَ الْحَقِّ وَتَقَدَّمَ إِلَيْهِ وَمَنْ شَاءَ تَأَخَّرَ عَنْهُ... (١)

جابر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی این آیه: «وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً»، فرمودند: منظور از نار، حضرت قائم علیه السلام است که نور او می درخشد و قیامش شرق و غرب را می گیرد، و ملائکه کسانی هستند که علم آل محمد را دارند، و این آیه: «وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا»، منظور گروه مرجئه هستند، و این آیه: «لَيْسَتَيْنِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ»، یعنی شیعیان که اهل کتابند و آنها را به ایشان کتاب و نبوت و حکمت ارزانی شده، «وَيَزِدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَزُتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ»، یعنی شیعیان شک در چیزی از کار

ص: ۴۵۲

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۲۶ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۲۹ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۷۱۰ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۴۰۸.

حضرت مهدی علیه السلام ندارند، «وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ»، منظور ضعیفای شیعه هستند، «وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا»، که می گویند خدا از این چه منظوری دارد؟ خداوند می فرماید به آنها: «كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ»، این چنین خداوند گمراه می کند کسی را که می خواهد و هدایت می نماید آن کس را که بخواهد، مؤمن تسلیم می شود و کافر شک می کند، «وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ»، منظور از جنود و سپاه خدا، شیعیان هستند که تعداد آنها را فقط خدا می داند، و آنها گواهان روی زمین هستند، «وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ»، «لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ»، یعنی در این ایام پیش از ظهور حضرت مهدی علیه السلام هر که مایل است حق را بپذیرد و به جانب حق رود، و هر که می خواهد از حق کناره گیری کند...

کد آیه: ۳۶ و ۳۵/۷۴ اسم آیه: انذار پیامبر صلی الله علیه واله در رجعت

{إِنَّهَا لَأِخْدَى الْكُبْرِ (۳۵) نَذِيراً لِلْبَشَرِ (۳۶)}.

که آن (حوادث هولناک قیامت) از مسائل مهم است! (۳۵) هشدار و اندازی است برای همه انسانها (۳۶) «لطفاً به آیه ی شماره ی ۲۱۸، کد: ۷۴ / ۲ مراجعه فرمائید.»

ص: ۴۵۴

کد آیه: ۴۶/۷۴ اسم آیه: روز حضرت مهدی علیه السلام

{وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ}.

و همواره روز جزا را انکار می کردیم.

عن أبي جعفر عليه السلام في حديث أنه قال: في قوله تعالى: «وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ»، قال: ذاك يوم القائم، وهو يوم الدين، «حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ»، أيام القائم عليه السلام. (۱)

در روایتی طولانی از امام باقر علیه السلام در باره ی قول خداوند تعالی: «وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ»، فرمودند: منظور روز قائم علیه السلام است و آن روز جزا می باشد، «تا اینکه یقین به ما رسید» منظور از یقین، روز گار ظهور مهدی موعود علیه السلام است.

ص: ۴۵۵

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۴ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۹ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۶۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۲۹ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۱۲ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۵۱۴.

کد آیه: ۱۸/۷۸ اسم آیه: اولین رجعت کننده

{يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا}.

روزی که در «صور» دمیده می شود و شما فوج فوج (به محشر) می آید! عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُئِلَ عَنِ الرَّجْعَةِ أَحَقُّ هِيَ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَقِيلَ لَهُ: مَنْ أَوْلُ مَنْ يُخْرَجُ؟ قَالَ: الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يُخْرَجُ عَلَى أَثَرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قِيلَ: وَمَعَهُ النَّاسُ كُلُّهُمْ؟ قَالَ: لَأ، بَلْ كَمَا ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ: «يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا»، قَوْمًا بَعْدَ قَوْمٍ. (۱)

از حضرت صادق علیه السلام سوال شد: آیا رجعت حق است؟ حضرت فرمودند: آری، عرض شد: اول کسی که بیرون می آید کیست؟ حضرت فرمودند: حسین بن علی علیهما السلام است، که پس از قیام حضرت قائم علیه السلام خارج می شود، گفته شد: مردم هم همراه ایشان هستند؟ فرمودند: نه، چنانکه خداوند می فرماید: دسته دسته بیایند، به ترتیب خواهند آمد، قومی پس از قوم دیگر.

ص: ۴۵۶

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۴ / الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۶۷ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۰۳ / مختصر البصائر، ص ۱۶۵ / الوافی، ج ۲، ص ۲۶۷.

کد آیه: ۷/۷۹ و ۶/۱ اسم آیه: رجعت امیر المؤمنین علیه السلام پس از امام حسین علیه السلام

{يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ (۶) تَتَّبِعَهَا الرَّادِفَةُ (۷)}.

آن روز که زلزله های وحشتناک همه چیز را به لرزه درمی آورد (۶) و بدنبال آن، حادثه دومین [صیحه عظیم محشر] رخ می دهد، (۷) عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ، تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ»، قَالَ: «الرَّاجِفَةُ»، الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَ «الرَّادِفَةُ»، عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ أَوَّلُ مَنْ يَنْفُضُ عَنْ رَأْسِهِ التُّرَابَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَمْسَةِ وَ سَبْعِينَ أَلْفًا.

وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ: «إِنَّا لَنَنْصِرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ، يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ». (۱)

از سلیمان بن خالد نقل می کند که حضرت صادق علیه السلام در تأویل این آیه: «روزی که لرزاننده بلرزانند، و لرزاننده دیگر از پس آن آید»، فرمودند: اولی حسین بن علی علیهما السلام است، و دومی امیر المؤمنین علیه السلام، اول کسی که گرد و خاک از سر می فشاند حسین بن علی علیهما السلام است، که با هفتاد و پنج هزار نفر وارد می شود.

ص: ۴۵۷

۱- - الإيقاظ من الهجعة بالبرهان على الرجعة، النص، ص ۳۸۲ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۰۶ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۵۷۵ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۷۳۷ / تفسير فوات الكوفي، ص ۵۳۷ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۱۱۵ / مختصر البصائر، ص ۴۹۲.

و این است تفسیر این آیه: «ما به یقین پیامبران خود و کسانی را که ایمان آورده اند، در زندگی دنیا و روزی که گواهان به پا می خیزند یاری می دهیم! روزی که عذرخواهی ظالمان سودی به حالشان نمی بخشد و لعنت خدا برای آنها، و جایگاهی بد نیز برای آنان است».

ص: ۴۵۸

کد آیه: ۱۳ و ۷۹ / ۱۲ اسم آیه: بازگشت زیانکاران

{قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ (۱۲) فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ (۱۳)}.

می گویند: «اگر قیامتی در کار باشد، بازگشتی است زیانبار!» (۱۲) ولی (بدانید) این بازگشت تنها با یک صیحه عظیم است! (۱۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُسَيْنِ، قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي، عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَجَرَى بَيْنَهُمَا حَدِيثٌ، فَقَالَ أَبِي لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا تَقُولُ فِي الْكَرَّةِ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَقُولُ فِيهَا مَا قَالَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ، وَذَلِكَ أَنَّ تَفْسِيرَهَا صَارَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَبِيلَ أَنْ يَأْتِيَ هَذَا الْحَرْفُ بِخَمْسَةِ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً، قَوْلُ اللَّهِ عَجَلَ اللَّهُ: «تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ»، إِذَا رَجَعُوا إِلَى الدُّنْيَا وَلَمْ يَقْضُوا دُحُولَهُمْ.

فَقَالَ لَهُ أَبِي: يَقُولُ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ: «فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ، فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ»، أَيَّ شَيْءٍ أَرَادَ بِهِذَا؟ فَقَالَ: إِذَا انْتَقَمَ مِنْهُمْ وَبَاتَتْ بَقِيَّةُ الْأَرْوَاحِ سَاهِرَةً لَا تَنَامُ وَلَا تَمُوتُ. (۱)

محمد بن عبد الله بن حسین روایت کرده که گفت: همراه پدرم بر حضرت صادق علیه السلام وارد شدیم، میان آن حضرت و پدرم سخنی گذشت، سپس پدرم به حضرت عرض کرد: در باره ی رجعت چه می فرمائید؟

ص: ۴۵۹

۱- - إلیزام الناصب، ج ۲، ص ۲۹۵ / الإیقاظ من ההجعه بالبرهان علی الرجعه، النص، ص ۲۷۹ / بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۴۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۷۶ / مختصر البصائر، ص ۱۱۸.

حضرت فرمودند: می گویم آنچه که خداوند فرموده، و آن این است که بیست و پنج شب پیش از این اتفاق تفسیرش برای پیغمبر صلی الله علیه واله آمده، همان که خدا می فرماید، «(گویند:) این بازگشتی زیان بار است»، و این هنگامی است که مردم به دنیا برمی گردند و خونخواهی آنها تمام می شود.

پدرم عرض کرد: اینکه خداوند در قرآن می فرماید: «فَأِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ، فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ»، مقصود چیست؟ حضرت فرمودند: وقتی که از آنها انتقام گیرند و بدنها بمیرد روحها بیدار بماند، ارواح آنها بیدار است نه می خوابد و نه می میرد.

کد آیه: ۱۶ و ۱۵/۸۱ اسم آیه: ستاره ی درخشان

{فَلَا أُفْسِمُ بِالْخُنُسِ (۱۵) الْجَوَارِ الْكُنُسِ (۱۶)}.

سوگند به ستارگانی که بازمی گردند، (۱۵) حرکت می کنند و از دیده ها پنهان می شوند، (۱۶) عَنْ أُمِّ هَانِي قَالَتْ: لَقِيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ: «فَلَا أُفْسِمُ بِالْخُنُسِ الْجَوَارِ الْكُنُسِ»، قَالَ: الْخُنُسُ إِمَامٌ، يَخْنُسُ فِي زَمَانِهِ عِنْدَ انْقِطَاعِ مِنْ عِلْمِهِ عِنْدَ النَّاسِ سَنَةَ سِتِّينَ وَ مِائَتَيْنِ، ثُمَّ يَبْدُو كَالشُّهَابِ الْوَاقِدِ فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ، فَإِنْ أَدْرَكَتِ ذَلِكَ قَوَتْ عَيْنُكَ. (۱)

ام هانی گوید: امام باقر علیه السلام را ملاقات کردم، و از تأویل این آیه پرسش نمودم: «فَلَا أُفْسِمُ بِالْخُنُسِ الْجَوَارِ الْكُنُسِ»، حضرت فرمودند: امامی است که در زمان خود پس از منقضی شدن کسانی که او را می شناسند، در سال دویست و شصت غایب می شود، سپس مانند شهاب نورانی در شبی ظلمانی پدیدار می گردد، و اگر او را دیدی چشمانت روشن باد.

ص: ۴۶۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۵۸ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۹ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۵۹۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۱۵۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۵۱۷ / الغیبه للنعمانی، ص ۱۵۰ / الکافی، ج ۱، ص ۳۴۱ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۵.

کد آیه: ۱۳/۸۳ اسم آیه: انکار حضرت مهدی علیه السلام

{إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ}.

(همان کسی که) وقتی آیات ما بر او خوانده می شود می گوید: «این افسانه های پیشینیان است!» عن أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام ... فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ»، قَالَ: يَعْنِي تَكْذِيبَهُمْ بِالْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَام، إِذْ يَقُولُونَ لَهُ لَسْنَا نَعْرِفُكَ وَ لَسْتَ مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام كَمَا قَالَ الْمُشْرِكُونَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱).

امام صادق علیه السلام در باره ی فرمایش خداوند: «إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ»، «وقتی آیات ما بر آنها خوانده می شود می گویند داستانهای پیشینیان است»، فرمودند: یعنی تکذیب آنها نسبت به حضرت قائم علیه السلام است، زیرا به او می گویند ما تو را نمی شناسیم و تو از اولاد فاطمه ۳ نیستی، همان طوری که مشرکین به حضرت محمد صلی الله علیه و اله می گفتند.

ص: ۴۶۲

۱- الزام الناصب، ج ۱ ص ۶۵ و ۹۶ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۸۰ و ج ۵۱، ص ۶۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۰۵ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۴۸.

کد آیه: ۱۹/۸۴ اسم آیه: یکی از سنتهای انبیاء

{لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ}.

که همه ی شما پیوسته از حالی به حال دیگر منتقل می شوید.

عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، قَالَ: إِنَّ لِلْقَائِمِ مَنَّا غَيْبَةً يَطُولُ أَمَدُهَا، فَقُلْتُ لَهُ: وَ لِمَ ذَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَجَلَ اللَّهُ أَبِي إِلَّا أَنْ يُجْرَى فِيهِ سُنَنَ الْأَنْبِيَاءِ: فِي غَيْبَاتِهِمْ، وَإِنَّهُ لَا بُدَّ لَهُ، يَا سَدِيرُ! مِنْ اسْتِيفَاءِ مَدَدِ غَيْبَاتِهِمْ، قَالَ اللَّهُ عَجَلَ اللَّهُ: «لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ»، أَيْ سَنَّا عَلَى سَنَنِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ. (۱)

از امام صادق علیه السلام روایت است که حضرت فرمودند: برای قائم ما غیبتی است که مدت آن به طول می انجامد، گفتم: ای فرزند رسول خدا! آن برای چیست؟ حضرت فرمودند: زیرا خدای تعالی می خواهد در او سنتهای پیامبران: را در غیبتهایشان جاری کند، ای سدير! گریزی از آن نیست که مدت غیبتهای آنها به سر آید، خدای تعالی می فرماید: «لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ»، یعنی: سنتهای پیشینیان در شما جاری خواهد شد.

ص: ۴۶۳

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۰۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۹ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۴۲ و ج ۵۲، ص ۹۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۱۹ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۲۰۳ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۵۳۹ / کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۰.

كد آيه: ۸۵/۱ اسم آيه: آخرين برج

{وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ}.

سوگند به آسمان که دارای برجهای بسیار است.

عَنْ أَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: ذِكْرُ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ عِبَادَةً، وَذِكْرِي عِبَادَةً، وَذِكْرُ عَلِيٍّ عِبَادَةً، وَذِكْرُ الْأَيْمَةِ مِنْ وَلَدِهِ عِبَادَةً، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَجَعَلَنِي خَيْرَ الْبُرِّيَّةِ، إِنَّ وَصِيَّيَ لِأَفْضَلِ الْأَوْصِيَاءِ، وَإِنَّهُ لِحُجَّةِ اللَّهِ عَلَيَّ عِبَادَةً، وَخَلِيفَتُهُ عَلَيَّ خَلْفَهُ، وَمِنْ وَلَدِهِ الْأَيْمَةُ الْمَهْدِيَّةُ بَعْدِي، بِهِمْ يَحْبِسُ اللَّهُ الْعِدَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، وَبِهِمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَبِهِمْ يُمَسِّكُ الْجِبَالَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ، وَبِهِمْ يَسْتَقِي خَلْقَهُ الْعَيْثُ، وَبِهِمْ يُخْرِجُ النَّبَاتَ، أَوْلَيْكَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ حَقًّا وَخُلَفَائِي صِدْقًا، عَدَّتْهُمْ عِدَّةُ الشُّهُورِ وَهِيَ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، وَعَدَّتْهُمْ عِدَّةُ نَقَبَاءِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ، ثُمَّ تَلَا ۶ هَذِهِ الْآيَةَ: «وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ».

ثُمَّ قَالَ: أَتَعَدُّرُ، يَا ابْنَ عَبَّاسٍ! أَنْ اللَّهَ يُقَسِّمُ بِالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ، وَيَعْنِي بِهِ السَّمَاءَ وَبُرُوجَهَا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: أَمَّا السَّمَاءُ فَآنَا، وَأَمَّا الْبُرُوجُ فَالْأَيْمَةُ بَعْدِي، أَوْلُهُمْ عَلَيَّ وَآخِرُهُمُ الْمَهْدِيُّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. (۱)

ص: ۴۶۴

۱- اثبات الهداه، ج ۲، ص ۲۱۷ / أطيب البيان في تفسير القرآن، ج ۱۴، ص ۵۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۹۹ / بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۷۱ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۶۲۲ / غايه المرام و حجه الخصام، ج ۱، ص ۲۱۲ و ج ۶، ص ۱۹۸ / مجمع البحرين، ج ۲، ص ۲۷۷.

اصیغ بن نباته حدیث کند که گفت: شنیدم از ابن عباس که می گفت: رسول خدا صلی الله علیه واله فرمودند: ذکر خدا عبادت است، و یاد کردن من عبادت است، و یاد کردن علی عبادت است، و یاد کردن امامان از فرزندان او عبادت است، و سوگند به آنکه مرا به پیغمبری برانگیخته و بهترین مردمان قرارم داده! وصی من بهترین اوصیاء است، و به درستی که او حجّت خداست بر بندگانش، و خلیفه ی او بر خلقش می باشد، و امامان راهنما پس از من از فرزندان او هستند، به خاطر آنها خداوند عذاب را از اهل زمین باز دارد، و به وجود ایشان آسمان را نگهدارد از اینکه جز به اذن او بر زمین فرود آید، و به سبب آنها کوهها را نگهدارد از اینکه مردم را به اضطراب اندازد، و به برکت آنها خلقش را به وسیله ی باران سیراب کند، و به واسطه ی ایشان گیاه را برویاند، اینان به راستی اولیای خدا و به درستی جانشینان من هستند، شماره آنها شماره ماه هاست که دوازده ماه است، و عددشان به عدد نقیبان موسی بن عمران است، سپس حضرت این آیه را تلاوت فرمودند:

«سوگند به آسمانهایی که دارای برجها است».

آنگاه فرمودند: ای پسر عباس! آیا پنداری که خداوند به آسمان دارای برجها سوگند یاد فرموده و مقصودش همین آسمانها و برجها است؟ عرض کردم: ای رسول خدا! پس مقصودش چیست؟ حضرت فرمودند: اما آسمان منم، و اما بُرجها امامان پس از من هستند، که اولی آنها علی و آخرشان مهدی است، درود خدا بر تمامی ایشان باد.

کد آیه: ۱۷ تا ۱۵/۸۶ اسم آیه: پایان مهلت کفار

{إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا (۱۵) وَ أَكِيدُ كَيْدًا (۱۶) فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُهُمْ رُوَيْدًا (۱۷)}.

آنها پیوسته حيله می کنند، (۱۵) و من هم در برابر آنها چاره می کنم! (۱۶) حال که چنین است کافران را (فقط) اندکی مهلت ده (تا سزای اعمالشان را ببینند)! (۱۷) عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ... فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا»، قَالَ: كَادُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ كَادُوا عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَادُوا فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ، وَ قَالَ اللَّهُ: يَا مُحَمَّدُ! «إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَ أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُهُمْ رُوَيْدًا»، لَوْ قَتِ بَعَثَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَيَنْتَقِمَ لِي مِنَ الْجَبَّارِينَ وَ الطَّوَاعِيتِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ بَنِي أُمَيَّةَ وَ سَائِرِ النَّاسِ. (۱)

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی آیه: «إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا»، فرمودند: نیرنگ به پیامبر اکرم و علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا: زدند، خداوند می فرماید: یا محمد! «إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَ أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُهُمْ رُوَيْدًا»، من نیز با آنها مقابله به مثل می کنم، ایشان را مهلت بده تا وقت ظهور حضرت قائم علیه السلام ، خداوند به وسیله او از ستمگران و جباران قریش و بنی امیه و سایر مردم انتقام می گیرد.

ص: ۴۶۶

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۰ و ج ۲، ص ۲۹۵ / بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۶۸ و ج ۵۱، ص ۴۹ و ج ۵۳، ص ۵۸ و ص ۱۲۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۳۲ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۴۱۶ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۲۳۰ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۵۵۳.

کد آیه: ۴ تا ۱/۸۸ اسم آیه: شمشیر حضرت مهدی علیه السلام

{هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ (۱) وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ (۲) عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ (۳) تَصَلِي نَارًا حَامِيَةً (۴)}.

آیا داستان غاشیه [روز قیامت که حوادث وحشتناکش همه را می پوشاند] به تو رسیده است؟! (۱) چهره هایی در آن روز خاشع و ذلت بارند، (۲) آنها که پیوسته عمل کرده و خسته شده اند (و نتیجه ای عایدشان نشده است)، (۳) و در آتش سوزان وارد می گردند (۴) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: عَنْ أَبِي عَدِيٍّ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ: «هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ؟» قَالَ: يُعْشَاهُمْ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالسَّيْفِ، قَالَ: قُلْتُ: «وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ»، قَالَ: خَاضِعَةٌ لَهَا تُطِيقُ الْإِمْتِنَاعَ، قَالَ: قُلْتُ: «عَامِلَةٌ» قَالَ: عَمِلْتُ بِغَيْرِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ، قَالَ: قُلْتُ: «نَاصِبَةٌ» قَالَ: نَصَبْتُ غَيْرَ وُلَاهِ الْأَمْرِ، قَالَ: قُلْتُ: «تَصَلِي نَارًا حَامِيَةً»: قَالَ: تَصَلِي نَارَ الْحَرْبِ فِي الدُّنْيَا عَلَى عَهْدِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِي الْآخِرَةِ نَارَ جَهَنَّمَ. (۱)

محمد بن سلیمان از پدر خود نقل کرده که گفت: این آیه را برای حضرت صادق علیه السلام خواندم: «هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ»، آیا داستان غاشیه را شنیده ای.

ص: ۴۶۷

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۶۴ و ص ۱۱۵ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۰ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۱۰ و ج ۵۱، ص ۵۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۴۲ / تأویل الآيات الظاهره، ص ۷۶۲ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۳۲۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۲۴۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۵۶۳.

فرمودند: حضرت قائم علیه السلام با شمشیر آنها را فرا می گیرد گفتیم: «وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ»، فرمودند: آری گروهی خاضع و خوارند که قدرت امتناع ندارند، گفتیم: «عَامِلَةٌ» چیست؟ فرمودند: عمل به غیر دستور خدا کرده اند، گفتیم: معنی «نَاصِبَةٌ» چیست؟ فرمودند: غیر از فرمانروایان تعیین شده از جانب خدا را به منصب فرمانروائی قرار دادند، گفتیم:

«تَصِيْلِي نَارًا حَامِيَةً»، حضرت فرمودند: در زمان قائم گرفتار آتش جنگ می شوند، و در آخرت به آتش جهنم عذاب خواهند شد.

کد آیه: ۴ تا ۱۱/۸۹ اسم آیه: فجر

{وَالْفَجْرِ (۱) وَ لَيَالٍ عَشْرٍ (۲) وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ (۳) وَ اللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ (۴)}.

به سیده دم سوگند، (۱) و به شبهای دهگانه، (۲) و به زوج و فرد، (۳) و به شب، هنگامی که (به سوی روشنایی روز) حرکت می کند سوگند. (۴) عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَوْلُهُ تَعَالَى: «وَالْفَجْرِ»، هُوَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «وَاللَّيَالِي الْعَشْرُ»، الْأَيْمَةُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْحَسَنِ إِلَى الْحَسَنِ، «وَالشَّفْعِ»، أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ فَاطِمَةُ ۳، «وَالْوَتْرِ»، هُوَ اللَّهُ وَخَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، «وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ»، هِيَ دَوْلَةُ حَبْتَرٍ فَهِيَ تَسْرِي إِلَى قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

جابر از حضرت صادق علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی آیه: «وَالْفَجْرِ»، فرمودند: منظور قائم علیه السلام است، «و شبهای ده گانه»، ائمه: هستند، از امام حسن علیه السلام تا امام حسن عسکری علیه السلام، «وَالشَّفْعِ»، امیر المؤمنین و فاطمه ی زهرا ۸۱ هستند، «وَالْوَتْرِ»، خدای یکتا است که شریکی ندارد، «وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ»، حکومت حبتَر (کنایه از ابا بکر است) که تا دامنه ی قیام قائم علیه السلام ادامه دارد.

ص: ۴۶۹

۱- - الزام الناصب، ج ۱: ص ۱۰۱ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۷۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۵۰ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۶۶ / تفسیر کتَر الدقائق، ج ۱۴، ص ۲۶۷.

کد آیه: ۳/۹۱ اسم آیه: تجلی حضرت مهدی علیه السلام

{وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا}.

و قسم به روز هنگامی که صفحه زمین را روشن سازد.

۱- عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا»، قَالَ: «الشَّمْسُ» رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، أَوْضَحَ اللَّهُ بِهِ لِلنَّاسِ دِينَهُمْ، قُلْتُ: «وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّاهَا»، قَالَ: ذَاكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قُلْتُ: «وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، قَالَ: ذَاكَ الْإِمَامُ مِنْ ذُرِّيَّةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، يَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَيَجْلِي لِمَنْ سَأَلَهُ، فَحَكَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَنْهُ، فَقَالَ: «وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، قُلْتُ: «وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا»، قَالَ: ذَاكَ أُمَّةُ الْجَوْرِ، الَّذِينَ اسْتَبَدُّوا بِالْأَمْرِ دُونَ آلِ رَسُولِ اللَّهِ:، وَجَلَسُوا مَجْلِسًا كَانَ آلُ رَسُولِ اللَّهِ: أَوْلَى بِهِ مِنْهُمْ، فَغَشُوا دِينَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالظُّلْمِ وَالْجَوْرِ... (۱)

ابو بصیر گفت: از حضرت صادق علیه السلام معنی این آیه را پرسیدم: «وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا»، حضرت فرمودند: «شمس» پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است، که خداوند به وسیله ی او دینش را آشکار نموده، گفتم: «وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّاهَا»، فرمودند: امیر المؤمنین علیه السلام است، گفتم معنی: «وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، چیست؟ فرمودند: امام از فرزندان فاطمه علیها السلام هستند، که راجع به دین پیامبر صلی الله علیه و آله، که از آنها سؤال شود، آشکارا برای سؤال کننده

ص: ۴۷۰

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۷۱ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۷۸ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۰۱.

توضیح می دهند، گفتیم معنی آیه: «وَ اللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا»، فرمودند: منظور پیشوایان جور و ستم است که مقام ائمه: را به خود اختصاص داده اند و جایی که شایسته امام است را گرفته اند آنها پرده بر روی دین پیامبر کشیده اند، معنی ظلم و ستم این است.

۲- عن فضل بن عباس، عن أبي عبد الله عليه السلام ، أنه قال: «وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا»، «الشَّمْسِ»، أمير المؤمنين عليه السلام ، و «ضُحَاهَا»، قیام القائم علیه السلام ، لأن الله سبحانه قال: وَ أَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحَى، «وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا»، الحسن و الحسين ۸، «وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، هو قیام القائم علیه السلام و (الخبر) (۱).

از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: «شمس»، کنایه از امیر المؤمنین علیه السلام است، «وَ ضُحَاهَا»، قیام قائم علیه السلام است، که حقایق امیر المؤمنین علیه السلام در آن زمان مانند آفتاب واضح و روشن می گردد، «وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا»، و «قمر» کنایه از حسین ۸ است، «وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، قیام قائم علیه السلام است.

۳- قال الحارث الأعور للحسين بن علي عليهما السلام : يا ابن رسول الله! جعلت فداك! أخبرني عن قول الله في كتابه المبين: «وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا»، قال: وَيَحِيكَ يَا حَارِثُ! مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، قَالَ: قُلْتُ: «وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا»، قَالَ: ذَاكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَتْلُو مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، قَالَ: قُلْتُ قَوْلَهُ: «وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا»، قَالَ: ذَلِكَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ: يَمَلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا. (۲).

ص: ۴۷۱

-
- ۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۲ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۱ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۷۲ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص ۶۷۲ / تأويل الآيات الظاهرة، ص ۷۷۷ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۰۰.
- ۲- الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۲ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۷۹ / تفسير فرات الكوفي، ص ۳۵۶.

حارث اعور از حضرت امام حسین علیه السلام پرسید از تفسیر: «وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا»، حضرت فرمودند: «شمس»، حضرت محمد صلی الله علیه واله است، «وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا»، حضرت امیر علیه السلام است که تالی حضرت محمد صلی الله علیه واله می باشد، «وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا»، قائم آل محمد صلی الله علیه واله ؟ است که زمین را پر از عدالت خواهد کرد.

ص: ۴۷۲

کد آیه: ۲/۹۲ اسم آیه: روز درخشان

{وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ}

و قسم به روز هنگامی که تجلی کند.

۱- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ»، قَالَ: «اللَّيْلُ» فِي هَذَا الْمَوْضِعِ الثَّانِي غَشَّىٰ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي دَوْلَتِهِ الَّتِي جَرَتْ عَلَيْهِ، وَ أَمْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَضْرِبَ فِي دَوْلَتِهِمْ، حَيْثُ تَنَفَّضَتِ، قَالَ: «وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ»، قَالَ: «النَّهَارُ» هُوَ الْقَائِمُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ: إِذَا قَامَ غَلَبَ دَوْلَةَ الْبَاطِلِ، وَالْقُرْآنُ ضَرَبَ فِيهِ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَ خَاطَبَ نَبِيَّهُ ٦ بِهِ وَ نَحْنُ فَلَيْسَ يَعْلَمُهُ غَيْرُنَا. (۱)

محمد بن مسلم گفت از حضرت باقر علیه السلام پرسیدم معنی: «وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ»، حضرت فرمودند: «شب» در این آیه، دومی است که ستم روا داشت بر امیر المؤمنین علیه السلام در مقامی که متعلق به او بود، و آن جناب دستور داشت که صبر کند تا دولت آنها منقضی گردد، سپس فرمودند: «وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ»، منظور از «نهار»، قائم از ما خانواده است، که وقتی قیام کند بر دولتهای باطل پیروز می شود، قرآن برای

ص: ۴۷۳

۱- - بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۷۲ و ج ۵۱، ص ۴۹ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۷۶ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۳۳۶ / تفسیر القمی، ج ۲، ص ۴۲۵ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۰۴ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۵۸۸.

مردم مثال می زند، و خطاب به پیامبر صلی الله علیه واله و ما ائمه است و تأویل آن را جز ما کسی نمی دانند.

۲- عن جابر بن یزید، عن أبی عبد الله علیه السلام ، فی قوله تعالی: «وَ اللَّیْلِ إِذَا یَغْشَى»، قال: دوله ابلیس لعنه الله إلی یوم القیامه، و هو یوم قیام القائم علیه السلام ، «وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى»، و هو القائم علیه السلام إذا قام. (۱)

جابر از حضرت صادق علیه السلام روایت نموده که حضرت در باره ی آیه: «وَ اللَّیْلِ إِذَا یَغْشَى»، فرمودند: دولت ابلیس تا روز قیامت است که آن روز قیام قائم علیه السلام است، «وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى»، و آن روز درخشان حضرت قائم علیه السلام است وقتی قیام کند.

ص: ۴۷۴

۱- - اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۹۳ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۲ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۳۹۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۷۹ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۸۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۱۱ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۴۰۷.

کد آیه: ۹۲/۱۴ اسم آیه: قیام مقتدرانه

{فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى}.

و من شما را از آتشی که زبانه می کشد بیم می دهم.

عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَجَلُ اللَّهِ ... «وَ كَذَّبَ بِالْحُسَيْنِ»، بَوْلَايِهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ الْأَيْمَةِ: مِنْ بَعِيدِهِ، «فَسَيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى»، يَعْنِي النَّارَ وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «إِنَّ عَلَيْنَا لِلْهُدَى»، يَعْنِي أَنَّ عَلِيًّا هُوَ الْهُدَى، «وَ إِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَ الْأُولَى»، «فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى»، قَالَ: هُوَ الْقَائِمُ إِذَا قَامَ بِالْغَضَبِ، وَ يَقْتُلُ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَ تِسْعِينَ، «لَا يَصِيْلَاهَا إِلَّا الْأَشَقَى»، قَالَ: هُوَ عَدُوُّ آلِ مُحَمَّدٍ، «وَ سَيَجْتَبِيهَا الْأَتْقَى»، قَالَ: ذَاكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ شِيعَتُهُ. (۱)

جابر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره قول خدای عجل الله: «وَ كَذَّبَ بِالْحُسَيْنِ»، فرمودند: ولایت علی بن ابی طالب علیهما السلام و ائمه: را تکذیب کند، «فَسَيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى»، او را به جانب جهنم می بریم، «وَ إِنَّ عَلَيْنَا لِلْهُدَى»، یعنی علی علیه السلام همان هدایت است، «وَ إِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَ الْأُولَى»، «فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى»، فرمودند: منظور حضرت قائم علیه السلام است که وقتی با خشم قیام کند از هر هزار نفر نهصد و نود و نه نفر را می کشد، «لَا يَصِيْلَاهَا إِلَّا الْأَشَقَى»، فرمودند: به این آتش دشمن آل محمد: گرفتار می شود، «وَ سَيَجْتَبِيهَا الْأَتْقَى»، آن امیر المؤمنین علیه السلام و شیعه او هستند.

ص: ۴۷۵

۱- بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۹۸ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۶۷۹ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۸۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۱۱ / حلیه الأبرار، ج ۶، ص ۴۰۷.

کد آیه: ۵/۹۷ اسم آیه: صبح قیام

{سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ}.

شبی است سرشار از سلامت (و برکت و رحمت) تا طلوع سپیده! ۱- عَنْ أَبِي يَحْيَى الصَّنَعَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: قَالَ لِي أَبِي مُحَمَّدٌ، قَرَأَ عَلَيَّ بِنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ»، وَعِنْدَهُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَبَتِيَا! كَأَنَّ بَهَا مِنْ فَيْكَ حَلَاوَةً، فَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! وَابْنِي! إِنِّي أَعْلَمُ فِيهَا مَا لَا تَعْلَمُ، إِنَّهَا لَمَّا نَزَلَتْ بُعِثَ إِلَيَّ خِدِّكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَرَأَهَا عَلَيَّ، ثُمَّ ضَرَبَ عَلَيَّ كَتِفِي الْأَيْمَنِ، وَقَالَ: يَا أَخِي وَصِيْبِي وَوَلِيَّ أُمَّتِي بَعْدِي! وَحَزْبَ أَعْدَائِي إِلَيَّ يَوْمَ يُبْعَثُونَ! هَذِهِ السُّورَةُ لَكَ مِنْ بَعْدِي، وَ لَوْلَاكَ مِنْ بَعْدِكَ، أَنْ جَبْرَيْلَ أَخِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَخْبَرَتْ إِلَيَّ أَخْبَارَاتِ أُمَّتِي فِي سُنَّتِهَا، وَ إِنَّهُ لَيُحَدِّثُ ذَلِكَ إِلَيْكَ كَأَحْدَاثِ الثُّبُوهِ، وَ لَهَا نُورٌ سَاطِعٌ فِي قَلْبِكَ وَ قُلُوبِ أَوْصِيَائِكَ، إِلَيَّ مَطْلَعِ فَجْرِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابو یحیی صنعانی از حضرت صادق علیه السلام نقل روایت کرده که حضرت فرمودند: پدرم حضرت باقر علیه السلام فرمودند: علی بن ابی طالب علیهما السلام این آیه را قرائت کردند: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ»، و حضرت امام حسن و امام حسین علیهما السلام نیز حضور داشتند،

ص: ۴۷۶

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۳ / بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۷۱ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۷۱۳ / تأویل الآیات الظاهره، ص ۷۹۴.

حضرت امام حسین علیه السلام عرض کردند: پدر جان! مثل اینکه از این آیه در دهان خود شیرینی مخصوصی احساس می کنید، حضرت فرمودند: ای پسر پیامبر! و ای پسر! من در مورد این آیه چیزی می دانم که تو نمی دانی، وقتی این سوره نازل شد، جدّتان پیامبر اکرم صلی الله علیه واله از پی من فرستادند و آن را برای من خواندند، سپس دست بر روی شانه ی راستم گذاشتند و فرمودند: ای برادرم و وصی و فرمانروای امتم بعد از من! و جنگجو با دشمنان تا روز قیامت! این سوره پس از من در باره ی تو، و بعد از تو برای فرزندان من باشد، برادرم جبرئیل برایم پیش آمدهای امت را نقل کرده و او برای تو خواهد گفت، مانند آنچه در زمان نبوت نقل کرده، و از این سوره نوری درخشان در قلب تو و قلوب اوصیاء و جانشینانت، تا طلوع فجر قائم علیه السلام خواهد بود.

۲- عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَمَّا يُفْرَقُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، هَلْ هُوَ مَا يُقَدَّرُ اللَّهُ فِيهَا؟ قَالَ: لَا تُوصَفُ قُدْرَةُ اللَّهِ، إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»، فَكَيْفَ يَكُونُ حَكِيمًا إِلَّا مَا فُرِقَ وَ لَا تُوصَفُ قُدْرَةُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ، لِأَنَّهُ يُحَدِّثُ مَا يَشَاءُ، وَ أَمَّا قَوْلُهُ: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ»، يَعْنِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، وَ قَوْلُهُ: «تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّوحُ فِيهَا»، وَ الْمَلَائِكَةُ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ يَمْلِكُونَ عِلْمَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ الرُّوحُ رُوحُ الْقُدُسِ، وَ هُوَ فِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، «مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ»، يَقُولُ: مِنْ كُلِّ أَمْرٍ مُسَلَّمَةٍ، «حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ»، يَعْنِي حَتَّى يَقُومَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ص: ۴۷۷

۱- الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۳ / بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۹۷ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۷۱۴ / تفسیر فرات الکوفی، ص ۵۸۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۷۲.

زراره از حمران نقل کرده که گفت: از حضرت صادق علیه السلام پرسیدم از آنچه تمیز و توضیح داده می شود در شب قدر آیا همان چیزهائی که خدا مقدر کرده است؟ حضرت فرمودند: نمی توان توصیف کرد قدرت خدا را، «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»، چگونه می تواند چیزی محکم باشد مگر اینکه تشخیص داده شود و معین گردد، ولی نمی توان قدرت خدا را توصیف نمود که چه چیز را مقدر می کند، زیرا در اختیار اوست هر چه را بخواهد انجام می دهد، اما این آیه: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ»، یعنی فاطمه زهرا علیها السلام، و این آیه: «تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا»، ملائکه در اینجا مؤمنین هستند، (ائمه) که دارای علم آل محمد: هستند، روح عبارت از روح القدس است که او در فاطمه علیها السلام است، «مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ»، می فرماید: از هر امری در سلامت هستند، «حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ»، تا وقتی که قائم آل محمد؟ قیام کند.

کد آیه: ۵/۹۸ اسم آیه: دین قائم علیه السلام

{وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ}.

و به آنها دستوری داده نشده بود جز اینکه خدا را پرستند در حالی که دین خود را برای او خالص کنند و از شرک به توحید بازگردند، نماز را برپا دارند و زکات را بپردازند و این است آیین مستقیم و پایدار! عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَجَلَ اللَّهُ: «وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ»، قَالَ: إِنَّمَا هُوَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت در باره ی قول خداوند عجل الله: «وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ»، فرمودند: آن همان دین قائم علیه السلام می باشد.

ص: ۴۷۹

۱- - إلزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۳ / بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۳۷۰ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۷۱۹ / تأویل الآيات الظاهرة، ص ۸۰۱ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۳۸۳.

کد آیه: ۴/۱۰۲/۳ اسم آیه: دیدن حقیقت در رجعت

{ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ (۳) ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ (۴) }.

چنین نیست که می پندارید، (آری) بزودی خواهید دانست! (۳) باز چنان نیست که شما می پندارید بزودی خواهید دانست! (۴) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَجِيحٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوْلُهُ جَلَّ اللَّهُ: «كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ»، «ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ»، قَالَ: يَعْنِي مَرَّةً فِي الْكُرِّهِ وَمَرَّةً أُخْرَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (۱)

از عبد الله بن نجیح نقل است که گفت: معنی این آیه را از حضرت صادق علیه السلام پرسیدم: «بس کنید به زودی خواهید دانست»، «باز هم بس کنید به زودی خواهید دانست»، حضرت فرمودند: یک مرتبه در رجعت است، و مرتبه ی دیگر در قیامت.

ص: ۴۸۰

۱- - إلزام الناصب، ج ۲، ص: ۲۹۶ / الإيقاظ من الهجعه بالبرهان على الرجعه، النص، ص: ۲۸۲ / بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۵۳، ص: ۱۲۰ / البرهان في تفسير القرآن، ج ۵، ص: ۷۴۵ / تأويل الآيات الظاهره، ص: ۸۱۵ / تفسير كنز الدقائق، ج ۱۴، ص: ۴۱۸.

کد آیه: ۱/۱۰۳ / اسم آیه: زمان

{وَالْعَصْرِ}

قسم به عصر (نورانی دوران ظهور ولی عصر علیه السلام).

عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَجَلًا: «وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ»، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «الْعَصْرُ»، عَصْرُ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ»، يَعْنِي: أَعْدَاءَنَا، «إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا»، يَعْنِي: بآيَاتِنَا، «وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»، يَعْنِي: بِمَوَاسَاهِ الْإِخْوَانِ، «وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ»، يَعْنِي: بِالْإِمَامَةِ، «وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ»، يَعْنِي: فِي الْفِتْنَةِ. (۱)

مفضل گوید که از حضرت صادق علیه السلام تفسیر آیه: «وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ»، را پرسیدم، حضرت فرمودند: «عصر» خروج قائم علیه السلام است، «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ»، یعنی: دشمنان ما در زیانکاری هستند، «إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا»، یعنی: جز کسانی که ایمان به آیات ما دارند، «وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»، یعنی: برابری با برادران، «وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ»، یعنی: یکدیگر را سفارش به امامت می کنند، «وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ»، یعنی: سفارش به فترت می نمایند.

ص: ۴۸۱

۱- اثبات الهداه، ج ۵، ص ۱۰۹ / الزام الناصب، ج ۱، ص ۱۰۳ / بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۲۱۴ / البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، ص ۷۵۲ / تفسیر الصافی، ج ۵، ص ۳۷۲ / تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۴۲۸ / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۶۶۶ / غایه المرام و حجه الخصام، ج ۴، ص ۱۴۷ / کمال الدین، ج ۲، ص ۶۵۶.

۱- کد آیه ی «آخرین مرد اعراف» کدام است؟

۱- ۱۵۸/۶ - ۲- ۳۹/۸ - ۳- ۱۷۲/۷ - ۴- ۴۶/۷

۲- اسم و کد آیه ی { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ } کدام است؟

۱- ولی الله، ۵۵/۵۲-

۲- فقط اسلام، ۸۳/۳

۳- آخرین صادق، ۱۱۹/۹۴-

۴- حجت غایب، ۲۰/۱۰

۳- کد گزینه در باره ی کد ۸۶/۱۱ صحیح می باشد؟

۱- سوره ی ۸۶ آیه ی ۱۱ - ۲- سوره هود آیه ۱۱

۳- سوره ی طارق آیه ۱۱

۴- سوره هود آیه ی ۸۶

۴- کد آیه ی «روزهای خدا» کدام است؟

۱- ۵/۱۴

۲- ۱۴/۵۳

۳- ۱۲/۵۴

۴- ۵/۱۲

۵- اسم و کد آیه ی { ... وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يَشْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا } کدام است؟

۱- مظلوم، ۱۳/۵۷ - ۲- منصور، ۳۳/۱۷

۳- سلطان، ۱۷/۳۳ - ۴- هیچکدام

۶- اسم آیه ی ۱۰۵/۲۱ چیست؟

۱- وارثان حقیقی زمین

۲- نور خدا

۳- بقیت الله

۴- امام مهدی علیه السلام

ص: ۴۸۲

۷- کد ۶۲/۲۷ یعنی چه؟

۱- سوره ی قصص، آیه ی ۶۲

۲- سوره ی نمل، آیه ی ۶۲

۳- سوره ی عنکبوت، آیه ی ۶۲

۴- سوره ی شعراء، آیه ی ۶۲

۸- کدام یک از آیات زیر راجع به رجعت پیامبر صلی الله علیه واله است؟

۱- {بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ...}

۲- {وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ}

۳- {قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ}

۴- {إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ}

۹- منظور از «کلمه ی باقیه» در کد ۲۸/۴۳ چیست؟

۱- ولایت امیر المؤمنین علیه السلام ۲- امامت در نسل امام حسین علیه السلام

۳- امام زمان علیه السلام از نسل امام حسین علیه السلام هستند

۴- گزینہ ی ۳ و ۲

۱۰- کد آیه ی «ساعت ناگهانی» کدام است؟

۱- ۶۶/۴۳

۲- ۴۳/۶۶

۳- ۳۴/۶۶

۴- ۶۶/۳۴

۱۱- اسم و کد آیه ی {فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ} کدام است؟

۱- ایمان به غیب، ۴/۲

۲- اخبار ظهور، ۴۹/۲۵

۳- اخبار حضرت مهدی علیه السلام،

۴- ۱۱۰/۲۰۴- نور امام، ۸/۶۴

ص: ۴۸۳

۱۲- منظور از اسم آیه ی «غلبه اسلام بر تمام ادیان» کدام آیه است و کد آن چیست؟

۱- {فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ} ۶/۵۴

۲- {هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ} ۹/۶۱

۳- {وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلْوَنِ الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ} ۲۱/۳۲

۴- {وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ} ۱۴/۵

۱۳- کد آیه ی «سنگسار کردن شیطان» کدام است؟

۱- ۲۱/۴۵ - ۴۳/۳۶ - ۳۴۵/۲۱ - ۲۳۶/۳

۴- اسم کد آیه ی ۱۸۱/۷ کدام است؟

۱- حجت غایب ۲- آخرین مرد اعراف

۳- آخرین امام ۴- امر به انتظار

۱۵- کد آیه ی «دوازدهمین امام» کدام است؟

۱- ۱۹/۳۶۲

۲- ۳۶/۹

۳- ۹/۳۶

۴- ۳۶/۱۹

۱۶- منظور از «امت معدوده» در کد آیه ی ۸/۱۱ چیست؟

۱- اصحاب حضرت مهدی علیه السلام ۲- اصحاب امیر المؤمنین علیه السلام

۳- رجعت کنندگان ۴- هیچکدام

۱۷- منظور از «روزهای خدا» در کد آیه ی ۵/۱۴ چیست؟

۱- روز رجعت ۲- روز قیامت

۳- روز قیام حضرت ۴- همه ی موارد

ص: ۴۸۴

۱۸- اسم کد آیه ی ۳۸/۱۵ چیست؟

۱- سنگسار کردن شیطان ۲- پایان تقیه

۳- پایان مهلت شیطان ۴- گزینه ی ۳ و ۲

۱۹- اسم و کد آیه ی {وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ} کدام است؟

۱- با امام زمان علیه السلام تا قیامت ۸۴/۱۶

۲- بهترین دلیل رجعت ۸۳/۲۷

۳- پشت سر امام زمان علیه السلام ۷۱/۱۷

۴- هیچکدام

۲۰- اسم کد آیه ی ۵۵/۲۴ کدام است؟

۱- وعده ی خدا ۲- نور خدا

۳- وجه خدا ۴- بنده ی خدا

۲۱- اسم و کد آیه ی {إِنْ نَشَأْ نُزَلِّ عَلَيْهِنَّ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ} کدام است؟

۱- قدرت خداوند ۲- عبادت خدا پس از ظهور ۲۶/۲۵

۳- انساب ۱۰۱/۲۳ ۴- غرّش آسمانی ۴/۲۶

۲۲- منظور از کد ۴۹/۲۹ چیست؟

۱- سوره ی زمر، آیه ی ۴۹۲- سوره ی زمر، آیه ی ۲۹

۲- سوره ی عنکبوت، آیه ی ۴۹

۴- سوره ی عنکبوت، آیه ی ۲۹

۲۳- منظور از «نعمت پنهان» در کد ۲۰/۳۱ چیست؟

۱- معرفت به امام زمان علیه السلام ۲- امام غائب

۳- حکمت ۴- ائمه:

ص: ۴۸۵

۲۴- اسم و کد آیه ی {وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا...} کدام است؟

۱- زمان ۸۸/۳۸۲- حیات دوباره ۱۱/۴۰

۳- نور خدا ۴۳۵/۲۴- ظهور نور ۶۹/۳۹

۲۵- کد آیه ی «غربال» کدام است؟

۱- ۴۸/۲۵ - ۲۵/۴۸۲

۳- ۸۴/۵۲ - ۵۲/۸۴۴

ص: ۴۸۶

- ۱- إثبات الهداه بالنصوص و المعجزات / ۵ جلدی / شیخ حر عاملی، محمد بن حسن / اعلمی / بیروت / سال چاپ: ۱۴۲۵ ق.
- ۲- احقاق الحق و ازهاق الباطل / ۲۳ جلدی / قاضی نور الله مرعشی / مکتبه آیه الله المرعشی النجفی / قم / سال چاپ: ۱۴۰۹ ق.
- ۳- الإختصاص / ۱ جلدی / مفید، محمد بن محمد / المؤتمر العالمی لالقیه الشیخ المفید / قم / سال چاپ: ۱۴۱۳ ق.
- ۴- الإرشاد فی معرفه حجج الله علی العباد / ۲ جلدی / مفید، محمد بن محمد / کنگره شیخ مفید / قم / سال چاپ: ۱۴۱۳ ق.
- ۵- إرشاد القلوب إلى الصواب (للدیلمی) / ۲ جلدی / دیلمی، حسن بن محمد / الشریف الرضی / قم / سال چاپ: ۱۴۱۲ ق.
- ۶- اطیب البیان فی تفسیر القرآن / ۱۴ جلدی / طیب سید عبد الحسین / انتشارات اسلام / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۸ ش.
- ۷- إلیزام الناصب فی إثبات الحجج الغائب ؟ / ۲ جلدی / یزدی حایری، علی / مؤسسه الأعلمی / بیروت / سال چاپ: ۱۴۲۲ ق.
- ۸- الإیقاظ من الهجعه بالبرهان علی الرجعه / ۱ جلدی / شیخ حر عاملی، محمد بن حسن / نوید / تهران / سال چاپ: ۱۳۶۲ ش.
- ۹- بحار الأنوار / ۱۱۰ جلدی / مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی / إحياء التراث العربی / بیروت / سال چاپ: ۱۴۰۳ ق.
- ۱۰- البرهان فی تفسیر القرآن / ۵ جلدی / بحرانی سید هاشم / بنیاد بعثت / تهران / سال چاپ: ۱۴۱۶ ق.
- ۱۱- بصائر الدرجات فی فضائل آل محمّد: صفار، محمد بن حسن / کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی / قم / سال چاپ: ۱۴۰۴ ق.

۱۲- تأويل الآيات الظاهره فى فضائل العتره الطاهره / ۱ جلدی / استرآبادی، على / مؤسسه النشر الإسلامی / قم / سال چاپ: ۱۴۰۹ ق.

۱۳- تفسير شريف لاهيجی / ۴ جلدی / شريف لاهيجی محمد بن على / دفتر نشر داد / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۳ ش.

۱۴- تفسير الصافي / ۵ جلدی / فيض كاشانى، محمد بن شاه مرتضى / مكتبه الصدر / تهران / سال چاپ: ۱۴۱۵ ق.

۱۵- تفسير العياشی / ۲ جلدی / عياشی، محمد بن مسعود / المطبعه العلميه / تهران / سال چاپ: ۱۳۸۰ ق.

۱۶- تفسير فرات الكوفی / ۱ جلدی / كوفی، فرات بن ابراهيم / مؤسسه الطبع و النشر فى وزاره الإرشاد الإسلامی / تهران / سال چاپ: ۱۴۱۰ ق.

۱۷- تفسير قمی / ۲ جلدی / قمی على بن ابراهيم / دار الكتاب / قم / سال چاپ: ۱۳۶۷ ش.

۱۸- تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب / ۱۴ جلدی / قمی مشهدي، محمد بن محمدرضا / وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي / تهران / سال چاپ: ۱۳۶۸ ش.

۱۹- تفسير منهج الصادقين فى الزام المخالفين / ۱۰ جلدی / كاشانى ملا فتح الله / كتابفروشى محمد حسن علمي / تهران / سال چاپ: ۱۳۳۶ ش.

۲۰- تفسير نور الثقلين / ۵ جلدی / عروسی حویزی عبد على بن جمعه / انتشارات اسماعيليان / قم / سال چاپ: ۱۴۱۵ ق.

۲۱- حليه الأبرار فى أحوال محمّد و آله الأطهار: / ۵ جلدی / بحرانی، سيد هاشم بن سليمان / مؤسسه المعارف الإسلاميه / قم / سال چاپ: ۱۴۱۱ ق.

۲۲- الخرائج و الجرائح / ۳ جلدی / قطب الدين راوندى، سعيد بن هبه الله / مؤسسه امام مهدي / قم / سال چاپ: ۱۴۰۹ ق.

۲۳- الخصال / ۲ جلدی / ابن بابويه، محمد بن على / جامعه مدرسين / قم / سال چاپ: ۱۳۶۲ ش.

- ۲۴- دلائل الإمامه / جلدی / طبری آملی صغیر، محمد بن جریر بن رستم / بعثت / قم / سال چاپ: ۱۴۱۳ ق.
- ۲۵- روضات الجنّات فی احوال العلماء و السّادات / جلدی / موسوی خوانساری، میرزا محمد باقر / دار الاسلامیه / بیروت / سال چاپ: ۱۴۱۱ ق .
- ۲۶- شواهد التنزیل لقواعد التفضیل / جلدی / حسکانی، عبید الله بن عبدالله / التابعه لوزاره الثقافه و الإرشاد الإسلامی / تهران / سال چاپ: ۱۴۱۱ ق.
- ۲۷- عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیّه / جلدی / ابن أبی جمهور، محمد بن زین الدین / دار سید الشهداء للنشر / قم / سال چاپ: ۱۴۰۵ ق.
- ۲۸- علل الشرائع / جلدی / ابن بابویه، محمد بن علی / کتاب فروشی داوری / قم / سال چاپ: ۱۳۸۵ ش.
- ۲۹- عیون أخبار الرضا علیه السلام / جلدی / ابن بابویه، محمد بن علی / نشر جهان / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۸ ق.
- ۳۰- غایه المرام و حجه الخصام / جلدی / بحرانی، هاشم بن سلیمان / موسسه التاریخ العربی / بیروت / سال چاپ: ۱۴۲۱ ق.
- ۳۱- الغیبه (للنعمانی) / جلدی / ابن أبی زینب، محمد بن ابراهیم / نشر صدوق / تهران / سال چاپ: ۱۳۹۷ ق.
- ۳۲- الکافی / جلدی / کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق / دار الکتب الإسلامیه / تهران / سال چاپ: ۱۴۰۷ ق.
- ۳۳- کامل الزیارات / جلدی / ابن قولویه، جعفر بن محمد / دار المرتضویه / نجف اشرف / سال چاپ: ۱۳۵۶ ش.
- ۳۴- کتاب سلیم بن قیس الهلالی / جلدی / هلالی، سلیم بن قیس / الهادی / قم / سال چاپ: ۱۴۰۵ ق.
- ۳۵- کتاب الغیبه (للطوسی) / جلدی / طوسی، محمد بن الحسن / دار المعارف الإسلامیه / قم / سال چاپ: ۱۴۱۱ ق.

- ۳۶- كشف الغمه فى معرفه الأئمه (ط- القديمه) / ۲ جلدی / اربلی، علی بن عیسی / بنی هاشمی / تبریز / سال چاپ: ۱۳۸۱ ق.
- ۳۷- كفايه الأثر فى النصّ على الأئمه الإثنى عشر / ۱ جلدی / خزاز رازى، علی بن محمد / بيدار / قم / سال چاپ: ۱۴۰۱ ق.
- ۳۸- كمال الدين و تمام النعمه / ۲ جلدی / ابن بابويه، محمد بن علی / اسلاميه / تهران / سال چاپ: ۱۳۹۵ ق.
- ۳۹- مائه منقبه من مناقب أمير المؤمنين و الأئمه / ۱ جلدی / ابن شاذان، محمد بن احمد / مدرسه الإمام المهدي عليه السلام / قم / سال چاپ: ۱۴۰۷ ق.
- ۴۰- مجمع البحرين / ۶ جلدی / طریحی، فخر الدين بن محمد / مرتضوی / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۵ ش.
- ۴۱- مجمع البيان فى تفسير القرآن / ۱۰ جلدی / طبرسى فضل بن حسن / انتشارات ناصر خسرو / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۲ ش.
- ۴۲- مختصر البصائر / ۱ جلدی / حلی، حسن بن سليمان بن محمد / مؤسسه النشر الإسلامی / قم / سال چاپ: ۱۴۲۱ ق.
- ۴۳- مرآه العقول فى شرح أخبار آل الرسول / ۲۶ جلدی / مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی / دار الکتب الإسلاميه / تهران / سال چاپ: ۱۴۰۴ ق.
- ۴۴- مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل / ۲۸ جلدی / نوری، حسین بن محمد تقی / مؤسسه آل البيت: / قم / سال چاپ: ۱۴۰۸ ق.
- ۴۵- معانى الأخبار / ۱ جلدی / ابن بابويه، محمد بن علی / دفتر انتشارات اسلامی / قم / سال چاپ: ۱۴۰۳ ق.
- ۴۶- مقتضب الأثر فى النصّ على الأئمه الإثنى عشر / ۱ جلدی / جوهرى بصرى، احمد بن عبد العزيز / انتشارات طباطبائی / قم.
- ۴۷- الملاحم و الفتن / ۱ جلدی / ابن طاووس، علی بن موسى / شريف رضى / قم / سال چاپ: ۱۳۹۸ ق.

۴۸- المناقب، ابن شهر آشوب / ۴جلدی / ابن شهر آشوب، محمد بن علی / علامه / قم / سال چاپ: ۱۴۱۲ ق.

۴۹- منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه (خوئی) / ۲۱جلدی / هاشمی خویی، میرزا حبیب الله / مکتبه الإسلامیه / تهران / رسال چاپ: ۱۴۰۰ ق.

۵۰- نوادر الأخبار فیما يتعلق بأصول الدین / ۱جلدی / فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی / مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی / تهران / سال چاپ: ۱۳۷۱ ش.

۵۱- الوافی / ۲۶جلید / فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی / کتابخانه امام أمير المؤمنين علی علیه السلام / اصفهان / سال چاپ: ۱۴۰۶ ق.

۵۲- وسائل الشیعه / ۳۰جلدی / شیخ حر عاملی، محمد بن حسن / مؤسسه آل البيت: / قم / سال چاپ: ۱۴۰۹ ق.

۵۳- ینایع الموده / ۳جلدی / الشیخ سلیمان بن ابراهیم القندوزی الحنفی / دار الاسوه للطباعه والنشر / قم / سال چاپ: ۱۴۱۶ ق.

ص: ۴۹۱

جدول فهرست سوره های قرآن

□

ص: ۴۹۲

تصوير

□

ص: ٤٩٣

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹



مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW



برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

